

Dr. ing. Dan Vasilache

Contribuții la Istoria
satului
Odaia Bursucani

Coperta, desenele din text și punerea în pagină aparțin autorului.

Tipărită la Tipografia TIPRO Printing Srl, Calea Plevnei, nr. 137C, Sector 6, București, în luna martie 2015.

www.tipro.ro

ISBN 978-973-0-18775-5

Editii

După donarea din 3 Mai 2011 către comuna Grivița a variantei din **22 Aprilie 2011** (**Ediția 1-a**) a acestui Studiu istoric – un exemplar donat pentru Biblioteca Comunală Grivița doamnei primar Alina Muntean, și un exemplar donat către Căminul Cultural al comunei Grivița doamnei directoare Daniela Brăescu, ambele cu câte o dedicație, însoțite de rugămintea de a face cunoscută lucrarea în special celor interesați din Odaia Bursucani, am mai avut prilejul de a colecta date despre Odaia Bursucani. Cercetarea e continuă . . .

Ediția 2-a, revăzută și adăugită, din **Decembrie 2011**, a Studiului cuprinde și informațiile pe care le-am colectat ulterior donației.

Ediția 3-a din **Aprilie 2012** mai aduce unele informații noi față de ediția 2-a.

Ediția 4-a, mult adăugită și mult revăzută, începută în Ianuarie 2013 și încheiată în **Decembrie 2013** mai aduce informații noi față de ediția 3-a. O importantă adăugare este Harta imperială militară rusă a lui Kisselef din anul 1800 care atestă existența satului sub forma *Slobozia Odaia Bursuci* la **1800**. Dosarul 1615 cu Odaia Bursucani din Fondul Reforma Agrară 1864 de la ANIC-București a fost fotocopiat în întregime și este conținut în DVD-ul ce acompaniază această lucrare. Cercetări extensive s-au făcut apoi în Colecția Documente de la SJAN Iași unde s-au cercetat primele cca. 50% din cele 33 de inventare (care conțin un total aproximativ de peste 100.000 rezumate de documente), de asemeni în Fondul Eclesiastic și Divanul Domnesc. Această cercetare extinsă va continua.

Ediția 5-a din **18 August 2014**, revăzută și adăugită aduce informații noi față de ediția 4-a. Enorma Colecție Documente de la SJAN Iași a fost parcursă în întregime. Tot în întregime au fost parcurse și Fondurile - Divanul Domnesc, Divanul Apelativ al Țării de Jos, Colecția Litere, Isprăvnicile de Tutova, Tecuci și Fălciu, Eforia/Pârcălăbia Galați (pentru familia Bursuc de la 1517/1546), Ministerul de Interne, Ministerul de Justiție. Au continuat cercetările la ANIC și BAR. O nouă linie de cercetare s-a deschis la SJAN Vaslui. S-au eliminat din text notele și referirile bibliografice și s-au trimis în pagini separate pentru ușurarea citirii rapide, deși studiul mai aprofundat ar fi beneficiat de acestea chiar în punctul în care au fost necesare. (Indicele superior scris drept - (x)- indică bibliografie, cel italic - (x) - indică bibliografie și unele comentarii, cel italic și îngroșat - (**x**) - indică bibliografie și/sau comentarii mai substanțiale. Accesul rapid la notă, și revenirea, se poate face, în formatul electronic, cu Find).

Ediția 5bis din **4 Decembrie 2014** aduce unele precizări în principal ca urmare a studierii timp de 2 zile a arhivelor de la SJAN Vaslui. Studiul arhivei a fost făcut împreună cu domnul Sorin Grigoruță care a cercetat - conform Listei noastre de obiective - în special documentele chirilice din Starea Civilă (mitricile). Concluzia principală este că nu există numele Bursuc în zona de Nord a Odăii Bursucani, întărind ipoteza noastră că neamul Bursucilor ar fi venit din Sud – Românești, Bursucii sau

Jorășți pe Jăravăț, sau, poate, și mai de la Sud, din zona Fântâna Cucucui pe Lozova. Alte precizări (din note) privesc răzășia și originea ei.

Ediția 6-a din 16 martie 2015 este ultima ediție a acestei lucrări, ediție care mai aduce unele informații față de precedentele. Această ediție este destinată tipăririi sub formă de carte, într-un tiraj mic, destinat în special bibliotecilor.

Notă. Foarte multe documente din arhivele pe care le-am cercetat privesc direct răzeșii de Bălăbănești și strămoșii lor, inclusiv familiile cunoscute ca Jorăștii, Misihăneștii, Costăcheștii, Micleștii, și se referă și la satele și moșiile Românești, Hărmănești, Jorășți, Șuşnești, Popești, Bursuci, Pleșani, Epureni, Vicoleni, Dumitrești, etc., toate aflate de-a lungul Jăravățului, în Nord și în Sud de râu, într-o perioadă ce începe aproximativ în secolul XV și se întinde până spre sfârșitul secolului XIX. Mare parte dintre aceste documente nu apar în lucrările *Răzeșii de Bălăbănești* a lui G F Tașcă, *Documente Bârlădene* a lui Ioan Antonovici, sau în Monografia *Bălăbănești, un sat de răzeși* a profesorului Nicolae Pământ din Bălăbănești. Aceste documente (transliterate, și cu multe foto de originale chirilice) se află pe DVD-ul ce acompaniază lucrarea de față, și le punem pe toate la dispoziția celui/celor ce "îndrăznesc", cu seriozitate, să atace istoria acestor locuri. DVD-ul nu este atașat formatului tipărit al acestui studiu dar poate fi cerut autorului.

“Ca făptură socială și culturală, dacă omul nu se întreabă de unde vine și încotro merge, el nu va trăi, ci doar va viețui într-un prezent continuu. În mod firesc, ar trebui să ne cunoaștem mai întâi proprii noștri strămoși, trecutul familiei și neamului nostru și apoi pe acela al colectivității mai mici sau mai mari din care facem parte. Paradoxal însă, imensa majoritate a românilor știu mai multe fapte despre Decebal decât despre bunici și străbunici trăitori cu doar o jumătate sau trei sferturi de veac în urmă.”

Prof. dr. Mircea Ciubotaru

(Ipatele. I. Studiu istoric. Toponimele, Iași, 2000, p. 7)

„Istoria unui timp se clădește întodeauna cu materialul adunat până atunci. Dacă ar fi să așteptăm ca tot materialul istoric al unui popor să fie descoperit, n-am mai ajunge niciodată să expunem cursul vieții sale; căci descoperirile se fac neîncetat; cunoștințele se întind și se adâncesc, măbind fără încetare orizontul istoriei”

A. D. Xenopol

(Istoria românilor din Dacia Traiană, ed. IV (A. Zub), I, îngrijit de Virgil Mihăilescu Bârliba, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1985, p. 35.)

“The past is nothing if not shared”

(Dicton programatic al Viasat History Channel)

*Contribuții la Istoria
satului*
Odaia Bursucani

*din Ținutul Tutovei, Ocolul Tîrgului
azi în Județul Vaslui
începând de pe la 1750 și până pe la 1950*

dr. ing. Dan Vasilache

2015

Cuprins

Cuvânt înainte - **11**

Stadiul cercetărilor de până acum - **14**

I. Fapte de istorie, ipoteze și comentarii - 18

Harta schematică istorică, de localități și rutieră, și cea geografică a zonei satului

Odaia Bursucani - **22**, Harta Google 2013 a zonei - **24**

1. Privire scurtă - istoria și evenimentele acelei perioade - **24**
2. Primele atestări scrise ale localității Odaia Bursucani - **26**
3. Alte date istorice de interes atestate, ipoteze și comentarii - **46**
4. Odaia Bursucani 2010, 2011, 2013 - vizite de documentare istorico-genealogice - **70**
5. Numele de Bursuc - **74**
6. Numele de Vasilache - **76**

II. Actele și documentele găsite în arhive - 77

1. Arhivele, bibliotecile și istoria scrierii acestei lucrări - **77**
2. Evoluția administrativă a satului Odaia Bursucani - **78**
3. Arhivele Naționale Istorice Centrale, ANIC, din București - **80**
 - A. Fondul Mănăstirea Adam - **80**
 - B. Fondul Reforma Agrară 1864 - **82**
4. *"Răzeșii de Bălăbănești"* de G.F. Tașcă. Spițe de neam de Românești. Datări - **88**
 - A. Istoria generală Românești - **89**
 - B. Procesul de 150 de ani pe moșia Românești - **94**
 - C. Neamul de răzeși Bursuc din Bursucii de Jăravăț - **98**
 - D. Spițe de neam din Românești - **103**
 - E. Datări aproximative - **110**
 - F. Un rezumat al procesului și unele concluzii - **112**
5. Satele și moșiile din apropierea Odăii Bursucani pe la 1775-1825 - **113**
6. Cabinetul de Hărți al Bibliotecii Academiei Române din București - **114**
7. Arhiva Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului - **116**
8. Arhiva Episcopiei Hușilor - **117**
9. Chestionarul etno-folcloric al lui Daniela Brăescu din Grivița și mărturia Dascălului Dabija din Odaia-Bursucani - **118**
10. Scrisoarea domnului Gică D. Rotaru din Odaia Bursucani, 1994 - **119**
11. Scrisoarea domnului George Felix Tașcă, 1994 - **120**
12. Arhiva Bisericii din Odaia Bursucani - **121**
13. Arhiva comunei Grivița - **122**
14. Arhivele Naționale din Vaslui - **123**
15. Arhivele Naționale din Galați - **130**
16. Arhivele Naționale din Iași - **130**
- A) Declarația din 1901 a Preotului Pavel Chiricuță din Odaia Bursucani - **131**
Referitor la vechea Biserică - **131**, Referitor la istoria satului - **132**,
Comentarii - **134**
- B) Catagrafiile de Odaia Bursucani 1828, 1831, 1832, 1838, 1839, 1845 - **139**
- C) Ciurma de la 1829. Birnici la 1843 și 1847 - **148**

D) Catagrafiile satelor din ținutul Tutovei - **149**

E) Odaia Bursucani se află pe pământ de Românești - **150**

F) Mitricile de Odaia Bursucani, Brădești, Bălăbănești, și altele, din ~1847-1857 - **153**

17. Concluzii și ipoteze ce ar rezulta din datele din arhive - **156**

III. Povestea – legendă sau adevăr ? - **162**

IV. Note și Bibliografie - **165**

FOTOGRAFII - **183**

Odaia Bursucani 2010 - **185**

Documente mai importante - **187**

Scurtă notă asupra autorului - **197**

Cuvânt înainte

Tatăl meu, inginerul naval Traian Vasilache, unul din întemeietorii construcțiilor navale din România, mi-a spus încă de pe când eram mic Povestea familiei Vasilache ce își are rădăcinile în satul Odaia Bursucani din Ocolul Țirgului, Ținutul Tutovei, din Țara de Jos a Moldovei, astăzi în județul Vaslui.

Povestea suna cam așa:

A fost odată, de mult, ciobanul Grigore Bursuc care își mâna oile pe lângă apa Trestianeii, pe Dealul Trestianeii, lângă târgul Bârladului, în Țara de Jos a Moldovei. Grigore Bursuc și-a construit pe deal o odaie. S-a adunat acolo familia, s-a mai construit, s-au mai adunat neamuri și oameni, și a apărut în timp un sat al cărui nume a fost pus după cel al întemeietorului – Odaia Bursucului sau Odaia Bursucani, un sat, mai apoi și comună, ce există și astăzi. Erau acești Bursucani răzeși și urmași de răzeși.

Grigore Bursuc a avut un urmaș pe nume Vasile. Acest Vasile Bursuc era un bărbat scund, puternic și vesel, cu pieptul umflat mândru, ager, deștept, cinstit, gospodar și harnic, care obișnuia să meargă prin sat cu o nuiă în mână dând oamenilor porunci sub formă de sfaturi – "tu să-ți repari gardul", "tu să-ți văruiești casa", "tu să-ți faci curat în curte". Oamenii l-au poreclit alintat cu numele de Vasilache, aratând și afecțiune și ironie. Din Vasile Bursuc devenit Vasilache s-a tras neamul nostru de astăzi – copiii lui au devenit "ai lui Vasilache", și așa a rămas numele de familie.

După mulți ani, în căutarea adevărului istoric din spatele legendei de familie, am început să construiesc arborele genealogic al familiei folosindu-mă de notițele ce le luam cu orice prilej din povestirile din familie, ce urmau întrebărilor mele sistematice, și mai apoi din cercetările extinse prin biblioteci și arhive. Am reconstruit documentat arborele familiei mele, plecate din Odaia Bursucani, începînd cu circa 1750 și până la nepoții mei, Ion Horia și Ion Ștefan, ultimul născut în București, în 2005.

Arborele arată astfel (nume, anul și locul nașterii, ~ = în jur de):

Grigore Bursuc ~1750 Bursucii de Jăravăț - Vasile Bursuc "Vasilache" ~1775
Odaia Bursuci - Costandin sîn Vasilachi 1803 Slobozia Odaia Bursuci/Odaia
Bursucului - Costachi Vasilachi 1828 Brădești - Neculai Vasilachi 1855
Odaia Bursucani - Ion Vasilache 1882 Odaia Bursucani - Traian Vasilache
1910 Focșani - Dan Vasilache 1943 Galați - Ion Alexandru Vasilache 1975
București - Ion Ștefan Vasilache 2005 București

Grigore a avut doi fii - pe Vasile Bursuc devenit Vasilache, și pe Ion Bursuc devenit Bursucanu. Pe la 1806 Bursucanii și Vasilachii au plecat în Brădești alăturați iar pe la 1850 unii Vasilachi s-au întors în Odaia Bursucani, unde sunt și azi, și sunt cei din care se trage familia noastră.

Începând cu Costandin sîn Vasilachi născut la 1803 în Odaia Bursucului, inclusiv, toți sunt atestați documentar. Partea cea veche, neatestată încă documentar, prezentă în poveste, este cea cu Grigore și Vasile.

Ion Vasilache, bunicul meu, născut la 1882 ca fiu al lui Neculai Vasilache, pleacă din sat mai întâi în Bârlad, se însoară în 1908 cu Maria Butunoi din Zorleni, mai apoi pleacă în Focșani, unde se naște tatăl meu Traian. După studiile de inginerie navală la Universitatea din Genova, tatăl meu se întoarce la Galați unde e numit inginerul șef al Șantierelor Navale "Malaxa" din Galați, în 1943 mă nasc eu, apoi e directorul Șantierelor Navale din Turnu Severin, iar după război se mută în București unde e numit inginerul șef al Ipronav, Institutul de Proiectări Navale. Moare în 1962 după lungi suferințe prin pușcăriile politice de după război, în timpul ocupației sovietice, fiind văzut ca un adversar politic al noului regim.

Unii frați ai lui Ion Vasilache, fiul lui Neculai, au rămas în Odaia Bursucani - Vasile, Neculai, Mândița și Costică Aristide. În memoria părinților lor Neculai și Sofica Vasilache, cei trei frați mai mari plecați din sat - Ion, Toader și Vanghelie - au re-turnat clopotul de bronz al Bisericii cu hramul Adormirea Precistii din Odaia Bursucani, iar Toader (care se prezenta drept Theodor Vasiliu), principalul promotor al acțiunii, a pus o inscripție pe clopot:

**FABRICA NICOLAE IONESCU BUCURESTI
RETURNAT DE
POLICSENIA SI THEODOR VASILIU FOCSANI
IN MEMORIA PARINTILOR LOR SOFIA SI NICULAI VASILACHE
1931.**

Ceea ce am rezumat până acum e destinat a arăta firul nostru al Vasilachilor plecați din sat, și o scurtă descriere a celor rămași. Am urmărit însă a da unele elemente care ar permite conturarea ipotezei că satul a fost înființat de un cioban, Grigore Bursuc, căruia i-a purtat mai apoi numele (așa zisul "erou eponim", întemeietor de sat). Aici ne oprim însă cu partea mai personală a Studiului nostru (este posibil ca în text să mai apară referiri personale - acestea pot fi însă ignorate, cu excepția cazului în care pot contribui la elucidarea problemei începutului satului, căci aceste două subiecte - începutul satului, și strămoșul nostru Grigore Bursuc, sunt legate între ele).

Studiul pe care l-am întreprins a prilejuit o vastă, și permanent neîncheiată, cercetare a istoriei mai vechi a rădăcinilor de familie, în cursul căreia am avut ocazia de a colecta un volum destul de însemnat de informații ce privesc istoria înființării satului Odaia Bursucani și a evoluției sale în timp, de la presupusul început prin înființarea, posibil pe la 1775-1780, de către ciobanul Grigore Bursuc, răzeș din Bursucii pe Jăravăț (sau Românești sau Jorăști), cunoscuți acum ca Bălăbănești, înființare ce nu este atestată documentar până acum, sau de la atestata existență din 1800, și de-a lungul a mai multor ani, până pe la 1950, după care istoria se presupune a fi mai accesibilă. Am urmărit să ofer public datele de istorie descoperite ce privesc satul, în primul rând în beneficiul celor din Odaia Bursucani, satul din care ne tragem și noi, pentru a nu lăsa nefructificat efortul destul de însemnat de cercetare.

Lucrarea de față, constituindu-se într-o contribuție documentar-istorică, privește deci istoria satului Odaia Bursucani, și urmărește să aducă informații și documente ce privesc diverse momente din istoria acestui sat, date ce ar putea forma o bază a elaborării, în viitor, a unei Monografii a satului.

Lucrarea este acompaniată de un DVD cu peste 650 de fișiere pe care se află multe acte, documente și fotografii, între care - Catagrafiile de Odaia Bursucani 1828-1845; Declarația Preotului Pavel Chiricuță din Odaia Bursucani, dată în 1901, cu istoria satului; date de la ANIC, Arhivele Naționale Istorice Centrale privind Reforma Agrară 1864 și 1878 cu acte, hărți și liste de împrumătăriti și cumpărători, și altele; documente din Arhiva comunei Grivița; documente din Serviciile Județene Vaslui, Iași (pe departe cele mai multe documente), Galați ale Arhivelor Naționale; documente de la arhiva Episcopiei Hușilor; hărțile din Cabinetul de Hărți al Bibliotecii Academiei Române și din alte locuri; documente din Casa Parohială a Bisericii din Odaia Bursucani; fotografii și alte date despre Odaia Bursucani colectate în 2010 și 2011 de autor.

Stadiul cercetărilor de până acum

Studiul istoric ce urmează cuprinde multe date de istorie și ipoteze care privesc satul Odaia Bursucani. Din noianul de informații cu importanță diferită se pot degaja însă câteva concluzii mai importante, concluzii ce reprezintă rezultatul cercetărilor de până acum (momentul Ediția 6-a). Cercetarea va continua – e ceva ce nu se încheie practic niciodată. Iată care sunt concluziile – date atestate documentar și ipoteze - mai importante, din studiul de până acum.

Răzeșul Grigore Bursuc se naște pe la 1750 în familia de răzeși Bursuc din Bursucii de Jăravăț și își ridică pe la 1775-1780 o odaie pe Dealul Trestianeii, pe pământul răzeșilor Balaban din Românești, cu care era înrudit. Tot pe atunci se nasc și fii săi Vasile Bursuc, cel ce va fi poreclit Vasilache, și Ion zis și Bursucanu, iar cele trei familii Bursuc – sau Bursucanii, și Vasilachii, alături de cine va mai fi fost, au format apoi în jurul odăii micul sat răzășesc ce a fost numit mai întâi Odaia Bursuci și apoi Slobozia Odaia Bursuci, mai apoi Odaia Bursucului, Bursucanul, și Odaia Bursucani. Grigore Bursuc se ocupa cu creșterea animalelor, adică era cioban. Înainte de 1800, probabil pe la 1790 sau mai înainte, boierii Costache și rudele lor Micleștii care aveau pământ pe Dealul Trestianeii, pe unde era deja satul Odaia Bursuci, încep să aducă coloni pentru munca pământului lor. La 1806 mai câștigă printr-o învoială cu răzeșii de Românești/Bălăbănești o porțiunea de 209 stînjeni (1 stînjen=2,22m) din pământul răzășesc al Balabanilor, cu care erau și ei înrudiți, și-l dau în administrarea Egumenului grec al Mănăstirii Florești pe Simila și al Mănăstirii Bursuci de Epurenii, ce le aparțineau. Alături de Mănăstirea Florești, tot a Costăcheștilor, Mănăstirea Bursuci era închinată la 1806 la Muntele Athos, la Mănăstirea Esfegmenon. Bursucanii și Vasilachii, pierzându-și foarte probabil o parte din pământ (care era în zona Șușnești-Jorăști și intra în partea preluată de Miclești/Costăchești) în favoarea Costăcheștilor, pleacă atunci și se instalează alături în Brădești, la vreo 3-4 km, tot pe deal, și unde era pământ mai mult, sat în care găsim în perioada 1865-1900 vreo 40 de Vasilache și vreo 20 de Bursucanu. Unii Vasilachi se întorc apoi în Odaia Bursucani, pe la 1850. Aceste două nume se întâlnesc de altfel în mai multe sate dimprejur, pe o rază de până la 30 km, începând de pe la 1800 și chiar cu ceva mai înainte. Vasilache există și azi în Odaia Bursucani, ultimul Vasilache din Brădești a murit acum vreo 6-7 ani, iar Bursucanu mai există azi în Brădești și Grivița.

Începând de pe la 1785-1790, și de-a lungul unei perioade de mai mulți ani, Micleștii și Aga Gheorghe Costache aduc în sat coloni pentru lucrul pământului lor de pe Dealul Trestianeii – români “ungureni” din Ardeal, și din Bucovina și din alte părți din țară, iar aceștia sunt cei pe care îi găsim în Catagrafia de 1828 sub titlul de bejenari hrivovuliți, clăcași, 48 de familii la număr în acel an. Printre familiile de coloni aduse se află familiile Șolca din Bucovina, Drăgușanii din Dorohoi, și Macareștii din ținutul Iașului. Pe la 1824 sau 1826 se ridică și prima Biserică din sat, sub Hramul Adormirea Precistii, construită din vălătuci și cu lemnul primit de la Mănăstirea Florești a Costăcheștilor, biserică care la 1845 avea doi preoți și doi dascăli, și care mai exista la 1884.

Până pe la 1845 satul, care inițial, la începuturi, era numai răzășesc aparținând răzeșilor de Românești și Bursucii pe Jăravăț, devenise răzășesc și cu părți, adică proprietari pe moșia Odaia Bursucani de pe Dealul Trestianeii erau urmașii familiilor Jora și Misihănescu, răzeșii Balaban și rudele lor, Mănăstirea Bursuci, care era în fapt micul Schit al Costăcheștilor închinat la Sfântul Munte, și alții ce cumpăraseră pământ de la răzeși. Cunoaștem sigur un nume de răzeș ce avea pământ în Odaia Bursucani – Tudosie Vîrgolici, din familia răzășească Vîrgolici din Bălăbănești înrudită cu Balabanii, iar printre cei cu părți sunt Schitul Bursucii de Epureni, Mănăstirea Golia și Spătarul Neculai Lafari, doctor grec, și mare proprietar (contestat) prin zonă. De-a lungul timpului răzeșii sunt deposezați treptat de pământul lor, iar câtimea “părților” – mănăstirească și a particularilor, crește continuu. La 1912 mai erau în sat numai 4 familii de răzeși, iar 194 de familii erau descendenți de foști clăcași împrorietăriți la 1864 și 1878.

Înainte de împrorietărirea de la 1864 familiile Bali și Bușilă aveau curți mari în Odaia Bursucani și dețineau și pământul pe care mai târziu, în 1878, va fi înființat satul Grivița. Familia Bușilă (înrudită și ea cu Bălăbăneștii și cu Silioneștii derivați din Jora) e atestată ca fiind mazili din Bălăbănești, răzeși, pe la 1778. Bali sunt menționați încă de pe la 1600.

La 1863 are loc istorica Secularizare a pământurilor mănăstirești, urmată de marea Reformă Agrară din 1864, cu extensia ei din 1878, datorate marelui Kogălniceanu și lui Cuza. Clăcașii devin liberi și sunt împrorietăriți pe pământurile secularizate, contra unei despăgubiri ce nu se va da niciodată în totalitate. Pe moșia secularizată, mare de circa 3000-3500 ha, a Odăii Bursucanilor sunt împrorietărite 228 de familii, fiecare primind 3 fălci, adică cam 4,3 ha, din care 143 sunt familii de foști clăcași, restul fiind ne-clăcași dar cu drept de împrorietărire, iar din acești 228 doar 11 sunt familii din Odaia Bursucani, restul fiind din 15 sate apropiate. La o populație totală de

circa 710 locuitori (cf. Frunzescu la 1871), 11 clăcași (familii), adică $11 \times 5 = 55$ locuitori reprezentând $55/710 =$ circa 8% din numărul de locuitori ai satului Odaia Bursucani, erau clăcași, restul de 92% erau răzeși și particulari cu cumpărătură, răzeșii fiind evident majoritari. Asta arată clar că doar foarte puțini erau clăcași pe moșia mânăstirească, majoritatea fiind proprietarii răzeși și proprietarii particulari (care au cumpărat tot de la răzeși), și deci nu se justifică categorisirea satului drept "mânăstiresc". Cele 11 familii din Odaia Bursucani împrorietărite la 1867 pe moșia statului Odaia Bursucani sunt 7 de clăcași - Costachi Climenti, Dumitro Mălăescu, Ivancu Cheșu, Vasile Nicolae Moise, Vasile Drăgușanu, Savin Munteanu, Grigori Solcă, și 4 văduve fără copii, cu drept - Safta lui Toder Ciolacu, Sanda lui Petre Ciotârcă, Ioana Petrache Mardare și Catinca lui Ștefan Moise. Interesant de notat că familia Ciolacu din Odaia Bursucani, menționată prin Toader Ciolacu de mai sus, ar putea fi familia Misihănescu căci Ciolacu (ciung sau șchiop) era porecla lui Costandin Misihănescu născut pe la 1600, fiul lui Iftimie Misihănescu cu Grozava Coroiu și strănepotul lui Avram Misihănescu ginerele lui Toader Jora. Misihăneștii erau proprietari în zonă, inclusiv în Jorăști, încă de prin 1510-1520, derivați din Toader Jora, Starostele de Tecuci, născut pe la 1490, unul din proprietarii inițiali ai întregii zone Româneșt de pe ambele părți ale Jăravățului.

Mai apoi, pe aceeași mare moșie secularizată Odaia Bursucani, mai sunt împrorietărite la 1878 și "însurățteii" (cadou politic pentru tinerii de 25 de ani care nu aveau pământ la întemeierea familiei), cei mai mulți tot din satele de primprejur, în același an 1878 se formează satul Grivița, în 1893 se mai vând loturi mici și mari de pământ particularilor, iar la 1896 se hotărniceste pe aceeași moșie Odaia Bursucani și satul Palerma (Trestiana de azi). Printre cei 135 de cumpărători de loturi mici (5 ha) se află 38 de locuitori din Odaia Bursucani, și cunoaștem și un Ioan Bursucan din Brădești, iar printre cei 22 de cumpărători de loturi mari (8-25 ha) se află 19 din Odaia Bursucani între care Preotul Pavel Chiricuță, Grigore Zahia, Neculai Râmboiu, Apostu Rotaru, Neculai Drăgușan, Gavril Tașcă, Nastase Balaban, Ion Macarie, Gheorghe Șolca, Gheorghe Șuvăială. Pe la 1900 se mai știa că satul fusese la începuturi numai răzășesc și pornit pe pământurile lor de răzeși din zona Românești-Bursucii de Jăravăț, astăzi Bălăbănești.

La 1897 granițele maxime ale moșiei Odaia Bursucani erau următoarele - la vest râul Bârlad și moșia orașului Bârlad; la nord râul Trestiana, moșia Dealul Mare și moșia Grăjdeni; la est moșia Grăjdeni și moșia Docani; la sud moșiile Bălăbănești, Pupezeni și Bălășești. Este o întindere mare, având aproximativ în centru satul Odaia Bursucani, la sud-vest de centru era noul sat Grivița și

la vest noul (ca nume) sat Palerma. Putem afirma documentat că, înainte de 1800, proprietățile răzeșilor de Bălăbănești (Românești, Bursucii) și ale descendenților familiilor Jora și Misihănescu (între care Micleștii) se întindeau peste tot Dealul Trestianei, între râurile Jăravăț, Bârlad, Trestiana și satele Grăjdeni/Docani, căci acesta este zona pe o porțiune a căreia Micleștii/Costăcheștii au adus, pe la 1785-1790, coloni "mânăstirești", apoi această zonă "mânăstirească" s-a extins, fiind finalmente, la 1863, secularizată și apoi dată spre împroprietărire, vânzare și întemeiere de sate noi.

Între 1896 și 1903 se ridică în sat o Biserică de cărămidă, cea pe care o vedem și azi, pe locul celei vechi ce se fărâmasese, sub vegherea neobositului Preot Pavel Chiricuță, înrudit cu familiile răzășești Tașcă, Dabija și Balaban din Bălăbănești. Am găsit parte din Mitricile 1832-1864 ale primei biserici la SJAN Iași, și anume doar anii 1847-1857 (cu goluri), și unele resturi la arhiva Brădești (Vinderei) de la SJAN Vaslui. Biserica nouă are clopotul re-turnat în 1931 de către Toader Vasilache (care își spunea Theodor Vasiliu) și frații săi, suferă stricăciuni însemnate la cutremurul din 1940, și accentuate la cel din 1977, iar astăzi este în consolidare și renovare prin osteneala demnă de stimă a Preotului Vlad Bojianu și a Dascălului Ioan Dabija, și cu contribuția locuitorilor.

Pe la 1830 satul avea circa 450 de locuitori, pe la 1875 avea circa 750 de locuitori, iar pe la 1900 avea peste 1100 de locuitori. În pofida schimbărilor continui, satul a cunoscut o perioadă de relativă înflorire sub domnia lui Carol, adică aproximativ în perioada 1870-1910. Pe la 1890 erau în sat 12 stabilimente comerciale din care 9 erau crîșme. Buletinul Statistic al României pe 1892 arată populația ca fiind în număr de 1427 locuitori, acesta fiind un maxim din totdeauna. Ocupația principală a locuitorilor răzeși, clăcași sau particulari, pare să fi fost de-a lungul întregii perioade, creșterea animalelor (cea mai profitabilă), cultivarea pământului pentru hrana proprie, cultivarea viței de vie și a livezilor de pruni.

Datele atestate documentar și ipotezele de mai sus sunt susținute și prezentate pe larg în studiul ce urmează. Ipotezele sunt afirmații nedocumentate încă, susținute de autor pe baza unor indicii și a unor deducții logice. Descoperiri ulterioare ar putea, desigur, confirma sau infirma unele din aceste ipoteze.

I. Fapte de istorie, ipoteze și comentarii

Am petrecut multe zile la Biblioteca Academiei Române din Bulevardul Dacia din București căutând peste tot, și mai întâi într-unul din principalele documente ale perioadei și locului care ne interesează, și anume în lucrarea în 5 volume a lui Ioan Antonovici (Bârlad 1856-1931), devenit ca Episcop Iacov Bârlădeanul, intitulată "*Documente Bârlădene*" (prescurtat **DB**) și apărută în perioada 1911-1926, aflată în bibliotecă la cota BAR II 31.189. Primele 2 volume au fost premiate de Academia Română în 1919 iar Iacov Bârlădeanul a fost ales Membru Corespondent al Academiei. De semnalat că Asociația Culturală "*Academia Bârlădeană*" din Bârlad a publicat în 2012 la Editura Sfera din Bârlad, o ediție-copie (anastatică) a tuturor celor 5 volume ale cărții "*Documente Bârlădene*" - o inițiativă demnă de laudă a doamnei Prof. Elena Monu, președinta asociației. Am donat aceleași asociației un exemplar din această lucrare a noastră (ediția 4a provizorie), în iunie 2013.

Am cercetat la BAR și alte documente între care monumentală "*Tezaurul toponimic al României. Moldova. Vol.1, Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale, 1772-1988, Partea 1, 2 și 3, Localități și Moșii*" (**TTR-Moldova 1**), apărută la Editura Academiei Române în 1991 în 4 volume, și alcătuită de Institutul de Filologie Română din Iași, cu cota BAR III 731.371, precum și fundamentală "*Colecție Hurmuzaki*" (43 volume) din care am cercetat "*Documente privitoare la Istoria Românilor, Urmare la Colecțiunea lui Eudoxiu de Hurmuzaki. Suplement I. Volumul V. 1822-1838. Documente adunate și coordonate de D.A. Sturdza și C. Colescu-Vartic. București. 1894*" (prescurtat **Hurmuzaki**) aflată la cota BAR III 232.177.

În mai 2010 am făcut și o vizită de documentare la Odaia Bursucani și în zonă, de unde am adunat documente și relatări. De exemplu am luat date din Monografia Grivița (Lucrare pentru gradul didactic I, "*Studiul geografic al Comunei Grivița*", la Univ. Al.I. Cuza, Iași, 1992, conducător dr. Viorel Rusu) a Prof. Chirica Anica din Grivița, din Monografia Bălăbănești a Prof. Pământ din Bălăbănești, publicată recent, și din altele, inclusiv din relatări verbale. În mai 2011 am repetat vizita și am și donat la Primăria Grivița două exemplare din această lucrare (în prima ei ediție), iar în 2013 am vizitat satul cu familia pentru a le arăta satul străbunilor.

Am inițiat apoi o serie de cercetări în Arhivele Naționale Istorice Centrale, **ANIC**, din București, Arhivele Naționale din Iași, Galați și Vaslui, și în Arhiva

Primăriei Grivița, căutând istorii, nume de familie și de localități, ca și în Biblioteca Centrală Universitară, **BCU**, bibliotecile municipale din Bârlad și Galați. De asemeni am inițiat cercetări la Episcopia Hușilor și la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, căutând date despre biserica din Odaia Bursucani (prima din 1824 și a doua din 1899). Am telefonat și la Mânăstirea Florești, și la Mânăstirea Bursuci, și la Mânăstirea Grăjdeni, dar cu niciun rezultat. Am prezentat separat rezultatele importante ale acestor cercetări, cu copii ale documentelor.

În August 2010 am luat, de la Arhivele Naționale din Iași, Catagrafiile Visteriei Moldovei din 1828, 1831 și 1832, referitoare la Ținutul Tutova, Ocolul Țirgului, satul Odaia Bursucani, cuprinzând numele tuturor plătitorilor de impozite din sat. La 1828 erau 63, la 1831 erau 107, iar la 1832 erau 75 (variațiile se datoresc în principal modului de înregistrare – începând cu 1831 apare capitația=impozitul pe cap de om, 30 lei/cap/an, și nu pe cap de familie și pe baza averii ca anterior, dar și evaziunii fiscale). Am găsit în catagrafii și pe stră-stră-stră-stră-bunicul nostru pe linie maternă, Vasîli Coziianu (despre care nu putem spune nimic), stră-bunicul stră-bunicii mele Sofia, sau Sofica, Vasilache. Am mai luat o bună copie după Declarația Preotului Pavel Chiricuță – un răspuns din 1901 la un Chestionar bisericesc, în care se află schițată o foarte scurtă istorie a înființării satului. Am luat aceste documente prin dr. Silviu Văcaru, istoric, co-autor al volumelor *"Catagrafiile Visteriei Moldovei"*, apărute la StudIS, Iași, 2008 și 2009, cercetător științific principal la Institutul de Istorie "A. D. Xenopol" din Iași, cu care am avut o lungă corespondență. La recomandarea domnului dr. Silviu Văcaru am intrat în legătură și cu excelentul domn Sorin Grigoruță, istoric doctorand (în prezent Doctor în Istorie), cercetător la același Institut de Istorie din Iași, cu care am avut apoi o lungă colaborare, domnia sa căutându-mi, după indicațiile mele, și transliterându-mi, multe documente din Arhivele din Iași. Am mai intrat în legătură și cu Prof. dr. Alexandru Gafton din Iași, șeful Catedrei de Limba Română și Lingvistică Generală de la Universitatea din Iași, co-editor al *"Bibliei 1688"* și autor al *"Introducere în paleografia româno-chirilică"*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2005, care ne-a furnizat și el unele transliterări din chirilică pentru Catagrafia 1831. Cu fiecare din acești stimați trei istorici din Iași am stabilit o înțelegere de natură contractuală prin care îi rugam să facă cercetări de arhivă și de bibliotecă în Iași, în zona care este de interes istoric pentru mine. Le mulțumesc tuturor și în special domnului Sorin Grigoruță cu care am colaborat cel mai îndelung, beneficiind din plin de profesionalismul și seriozitatea domniei sale.

Târziu, în Octombrie 2010, am intrat în posesia unei lucrări ample, de mare interes, și îndelung vânată, *"Răzeșii de Bălăbănești"* de George Felix Tașcă,

București, 1979 (prescurtat **RB**), un manuscris dactilografiat de 510 pagini ce includ 175 de documente din perioada 1134-1866, toate transliterate din paleoslavona româno-chirilică, și provenind din arhive și biblioteci unde autorul a făcut laborioase cercetări. Manuscrisul se referă la răzeșii din Românești și Bursucii pe Jăravăț, din 1772 apelate Bălăbănești, și aduce informații unice despre zona și perioada ce ne interesează în legătură cu Odaia Bursucani și începuturile ei. Autorul a produs trei exemplare din manuscrisul său, din care unul e predat la " Arhivele Statului din Iași, col. Manuscrise sub cota 2642", cum însuși spune într-altă lucrare ("*Un proces civil în Moldova (1693-1844)*") - aici o indică însă greșit, cota ce o dăm noi este corectă și verificată) de care vom mai vorbi, unul e lăsat în familie, iar despre al treilea nu știm nimic. Profesorul Neculai Pământ din Bălăbănești ne-a vorbit de manuscris prima oară și n-a mai scăpat de noi până nu a copiat două exemplare - pentru el și pentru noi, după exemplarul de familie aflat la urmașul autorului, un Tașcă din Bălăbănești. Răzeșii Tășculești din Bălăbănești sunt o veche familie ce apare în documentele din Bălăbănești pe la începutul secolului XVIII. Din acest manuscris valoros de 510 pagini există, în 2013, un număr 5 exemplare, dintre care 1 este la noi, 1 se află la Biblioteca din Bălăbănești împreună cu aproape toate lucrările lui G. F. Tașcă într-un *Fond G.F. Tașcă* creat de Prof. Nicolae Pământ cu încurajarea și cu sprijinul nostru financiar, 1 la SJAN Iași, 1 la Prof. Pământ și 1 în familia Tașcă din Bălăbănești. Credem că acest manuscris ar trebui publicat. În 25 aprilie 2013 apare în *Viața Liberă*, Galați, o știre ce anunță că Prof. N. Pământ e pe cale să reușească tipărirea la Editura Muzeului de Istorie Galați a unei serii de 28 de lucrări ale lui G F Tașcă incluzând, sperăm, și voluminosul manuscris "*Răzeșii de Bălăbănești*", serie ce urmează a cuprinde 6-7 volume.

O mulțime de date istorice interesante despre zonă am obținut în 2013 și de la Biblioteca "V. A. Urechea" din Galați prin amabilitatea căreia am obținut o copie completă după voluminosul (cca. 900 de pagini) manuscris dactilografiat al lui Pavel Păltânea intitulat "*Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*", Galați, 1986, ce tratează perioada 1430-1650. Manuscrisul vizează Ținutul Covurlui dar are multe referințe la oameni și locuri din Ținutul Tutova.

O sursă bogată de informații asupra zonei ce ne interesează am găsit, tot în primăvara lui 2013, la SJAN Iași în Fondul Divanul Domnesc, dosarul 19/1834, în ale cărui cca. 180 de pagini se află multe date despre zona Dealul Trestianeii, Românești, etc., referitoare la conflictul de proprietate între răzeșii de Bălăbănești și Miclești/Costăchești. Imensa "Colecția Documente" a oferit deasemeni foarte multe informații utile. De altfel majoritatea

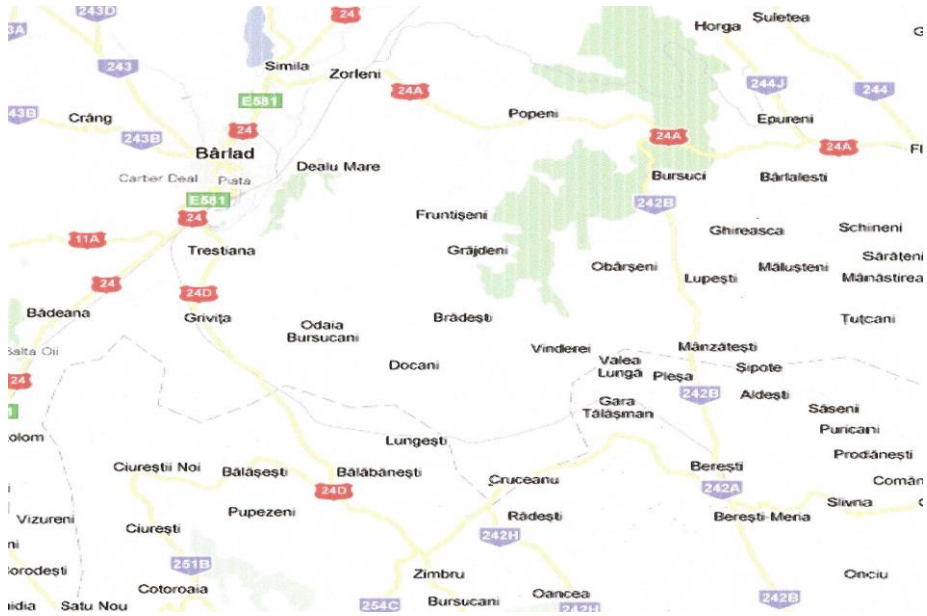
documentelor de care am dispus au rezultat în general din cercetările de la SJAN Iași.

De notat că în cele ce urmează se vor evidenția unele neclarități cu privire la cine era proprietar, când, și pe ce zonă anume, pe Dealul Trestianei, în special în zona în care se află azi Odaia Bursucani, incluzând Jorăștii, Șușneștii, Popeștii, Poiana Nacului și altele. Neclaritățile se datorează numai în parte lipsei informațiilor, cea mai mare parte a lor provine din neclaritățile existente în realitate în acele timpuri - cele ce au și dus la conflictul (ce a durat de la 1693 la 1844 !) de proprietate din zonă. Ca un exemplu, iată ce spune un document din zonă din anul **1815** ⁽¹⁾ :

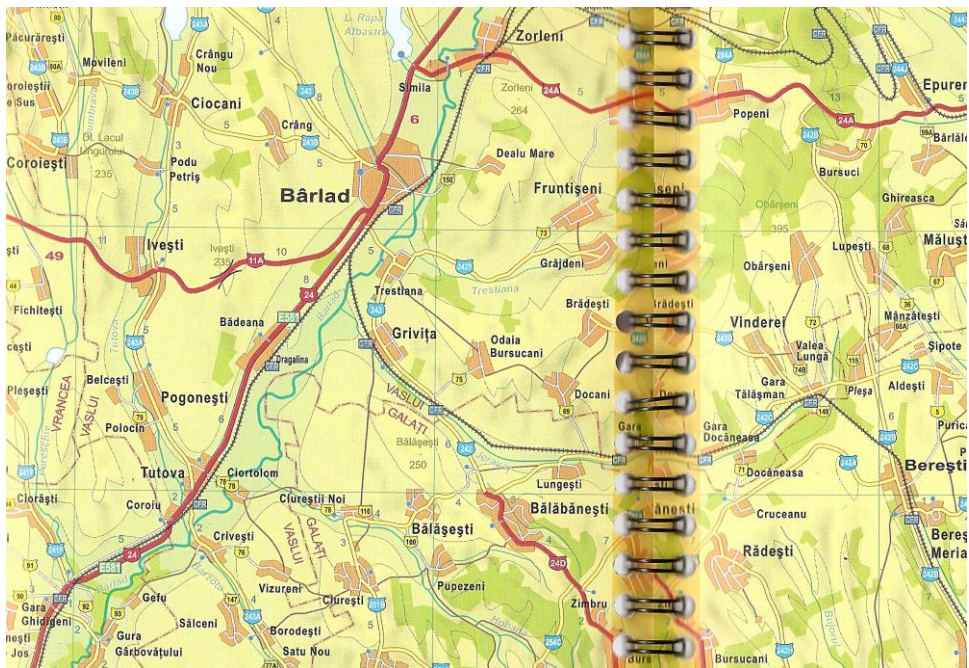
" .. și în loc undi i să cuvini jăl(uito)r(ul) (n.n. Rucsanda Miclescu) a trage 650 stânjeni baștină dipi strămoșul dum(i)s(ale) Jora ⁽²⁾ ar fi periorisată prin ace învoială (n.n. de la 1806 martie 5) ca să rămâi numai în doâ suti noă (209) stânjeni și încă și aceștia nu din cap în capu moșiei ci numa până în pârau Jaravățului și pentru că dum(i)s(ale) jăl(uito)r(ului) nu i-au fostu priimită această învoială ... " - din care se vede că diverse acte de proprietate par a fi contradictorii.

Am putut totuși estima că Sudul Jăravățului, unde e zona Bălăbănești (Vicoleni, Românești, Bursucii/J, Pleșani, Epurești, Lungești, ..), aparține răzeșilor de Bălăbănești (în principal neamului Balaban cu rubedeniile lor, inclusiv neamurile Vrabie, Silion și Căpățână), iar Nordul Jăravățului aparține descendenților din Epure, Drăghici și Toader Jora (în principal Jorăștilor, Misihăneștilor, Silioneștilor și apoi Micleștilor și Costăcheștilor, dar și Balabanilor). Am schițat și unii arbori genealogici privind personajele ce ne interesează din zonă (nu sunt arbori genealogici compleți ci spițe de neam ce evidențiază înlănțuirea proprietarilor) meniți a ușura înțelegerea legăturilor complexe de rudenie și de proprietate, arbori referitori la familiile Jora, Balaban, Misihănescu, Miclescu, Costache, Silion, etc. (se află pe DVDul ce însoțește această lucrare). O lumină asupra proprietarilor inițiali pe Românești de ambe părțile Jăravățului aduc mai multe spițe de neam din Românești din SJAN Iași, Colecția Documente, cum o să vedem mai jos.

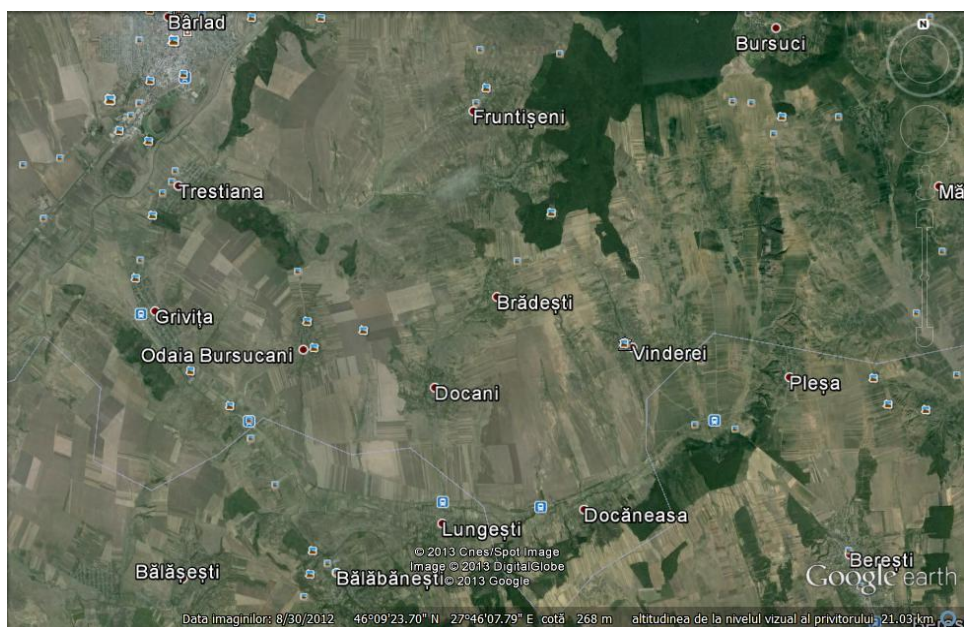
De alte surse, multe, nu mai vorbim aici, o să le indicăm în text, acolo unde notăm cu "n.n."=nota noastră, comentariile pe care le facem în citate, cu **BAR**=Biblioteca Academiei Române din București, și cu **ANIC**=Arhivele Naționale Istorice Centrale din București.

Odaia Bursucani – harta cu localități a împrejurimilor

Harta geografică și rutieră a zonei Odaia Bursucani

Odaia Bursucani în Google Maps 2012

1. Privire scurtă - istoria și evenimentele acelei perioade.

Vom selecta mai jos evenimentele și datele pe care le-am socotit mai importante pentru a înțelege mai bine epoca frământată și de mari schimbări a zonei și perioadei – domniile fanariote, ocupațiile militare, domniile pământene, legi noi de modernizare, domnitor străin, constituții noi, independența de stat, rege. Datele de istorie sunt luate și din *"Istoria Românilor"*, Vol. VII, Tom I, Academia Română, Editura Enciclopedică 2003, precum și din documentele pe care le-am studiat în biblioteci sau le-am adunat în vizita de la Odaia Bursucani, din 2010.

În alegerea *perioadei* prezentate am plecat de la *ipoteza* - pentru care nu avem date istorice atestate ci doar parțiale, și am construit restul și prin deducție plauzibilă - conform căreia Grigore Bursuc, cel care, conform legendei, a înființat satul Odaia Bursucani, trebuie să se fi născut pe la 1750.

Domniile fanariote și ocupațiile militare ruse, austriece și turcă.

- 1710-1711 – Dimitrie Cantemir, academicianul viitor, ultimul pământean înainte de fanarioți
- 1711-1715 – Nicolae Mavrocordat, primul fanariot
- 1749-1753 – Constantin Racoviță (se va fi născut Grigore Bursuc pe acum)
- 1769-1774 – Administrație militară rusă
- 1787-1788 – Administrație militară austriacă
- 1788-1789 - Administrație militară rusă
- 1789-1791 - Administrație militară austriacă
- 1806-1812 - Administrație militară rusă, viață grea pentru toți (acum a trecut o parte din pământul din Odaia Bursucani de la răzeșii de Românești la Mânăstirea Bursuci a Costăcheștilor); Basarabia e cedată de turci rușilor în 1812 (ca și cum ar fi fost a lor)
- 1816 – foamete mare după ploi și zăpezi mari în martie (efectul erupției vulcanice Tambora în Europa)
- 1819-1821 – Mihail Suțu
- 1821 – Eteria lui Alexandru Ipsilanti, haos general
- 1821-1822 - Administrație militară turcă, sfârșitul regimului fanariot

În administrația militară, adică în timpul unui război, trupele ocupante trăiesc pe seama populației locului în care se află, reprezentând un fel de jaf legal de proporții și nenumărate abuzuri.

Domniile pământene, Kogălniceanu, Cuza, și Carol.

- 1822-1828 – Ioniță Sandu Sturza, primul domn pământean după fanarioți (acum se va fi ridicat prima biserică din Odaie-Bursucanilor)
- 1823 – Mitropolit al Moldovei este Veniamin Costache, patriot, dinamic, constructor
- 1828-1834 - Administrație militară rusă, Regulamentul Organic (din 1832) – o pre-constituție modernizatoare (mai modernă decât e Rusiei) pentru Moldova și Valahia, cu texte identice, unificatoare
- 1848-1849 – Mișcarea "pașoptiștilor", un alt factor de modernizare (de exemplu Manifestul "Doleanțele Partidei Naționale în Moldova" și "Proiect de Constituție pentru Moldova" ale marelui Kogălniceanu)
- 1859-1866 - Alexandru Ioan Cuza (1820 Bârlad -1873 Heidelberg), Unirea Principatelor și începutul statului modern. Cu Kogălniceanu Prim-Ministru au făcut reforme remarcabile
- Mihail Kogălniceanu (1817 Iași - 1891 Paris), întemeietorul României moderne, și reformele lui și ale lui Cuza:

- 1863 – Legea Secularizării averilor mănăstirești (25% din terenul arabil al Moldovei, din care cea mai mare parte era mănăstiresc închinat la ortodoxia greacă de la Athos, Ierusalim, Sinai, Alexandria și altele, trece în Domeniile Statului)
- 1864 – Legea organizării administrative, a organizării judecătorești, a reformei agrare, și altele, adică mari, mari schimbări
- 1866 – Prima Constituție modernă, România
- 1866 – Carol I, domnitor străin, adus pentru garantarea stabilității noului stat
- 1877-1878 – Războiul de Independență. Independența României declarată de Kogălniceanu. Scăpăm definitiv de turcii cu care nu aveam nimic în comun
- 1881 – Constituție nouă și Carol I, Rege al României
- 1885 – Autocefalia Bisericii Ortodoxe Române
- 1918 – Marea Unire de după primul război mondial
- 1919 – Trecerea la Calendarul Gregorian (1 aprilie a devenit 14 aprilie).

O perioadă agitată și de mari schimbări a domnit asupra locului începând de pe la 1750 și mai apoi prin cele două războaie mondiale, ocupația sovietică, socialismul impus, și revoluția de la 1989 ce a adus sistemul economic și de valori politice european.

Iată acum și primele date istorice *atestate*.

2. Primele atestări scrise ale localității Odaia Bursucani

I). Harta imperială militară rusă a lui Kisselef din 1800 privind granița dintre Rusia și Turcia menționează *cea mai veche atestare documentară cunoscută până acum (martie 2015) a satului sub forma **Slobozia Odaia Bursuci***.

Desigur situația geografică descrisă în această hartă trebuie să fie cu cel puțin 10-15 ani anterioară ridicării geografice de pe teren, întrucât la 1800 are loc doar tipărirea hărții, așa cum se spune în titlu, iar ridicarea pe teren trebuie să se fi făcut undeva pe la 1795-1799 căci privind harta toată se vede că este o lucrare de foarte mari dimensiuni ca acoperire, mergând din Moldova spre E până pe la Taganrog în Nordul Mării de Azov. Pentru comparație iată cum descrie C. Giurescu ⁽³⁾ efortul necesar pentru o mică parte din harta rusească 1835, cu mult mai mică decât aceasta de la 1800:

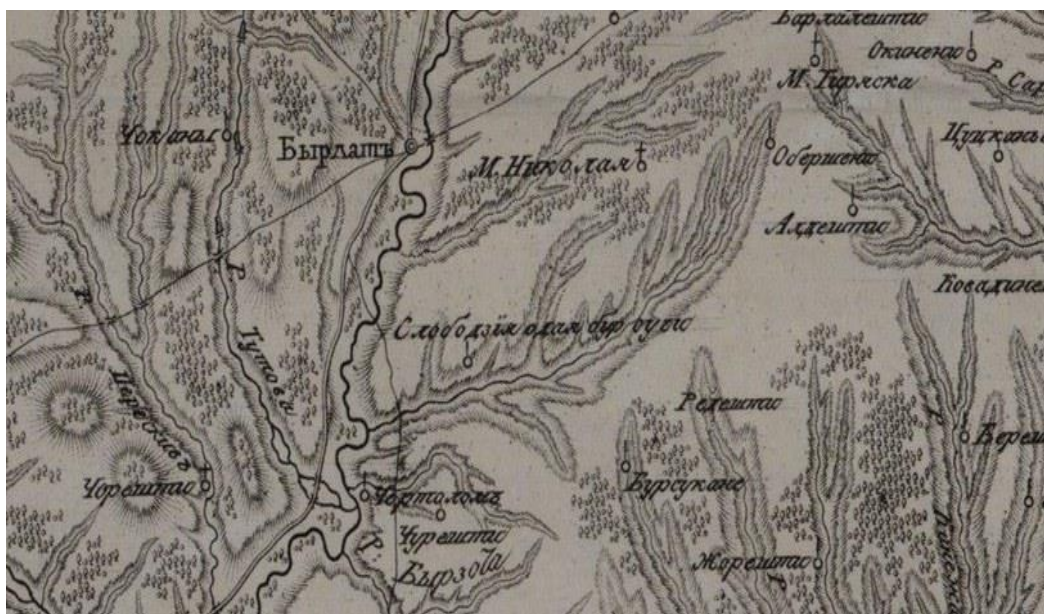
"In total, opera de redactare a hartii a cuprins un numar de opt ofiteri si doisprezece subofiteri sau tehnicieni. Pentru executarea pe teren a ridicarilor

insa si pentru stringerea materialului statistic s-a intrebuintat un personal mult mai numeros, un intreg detasament (otriad) impartit in companii si dispunind de un important inventar tehnic de specialitate. Numai pentru deplasarea, la 25 martie 1831, a jumătate de roată (companie) de la Ploesti la Craiova, cu material geodezic si cu cartografii respectivi, inclusiv bagajele lor, sint necesari patrusprezece cai si douăzeci de care cu cite doi boi!". Efortul pentru Țara Românească și Moldova s-a desfășurat în perioada 1828-1832 ⁽⁴⁾, deci cam 5 ani. Efortul pentru ridicarea în teren pentru această hartă mult mai mare hartă de la 1800 trebuie să fi durat cu siguranță cel puțin tot atât.

Ca urmare a războiului ruso-turc din 1768-1774 se făcuseră deja mai multe ridicări pe teren privind Moldova, cu scop militar, în care însă nu vedem satul nostru înainte de 1800.

Putem deci estima că satul cu numele **Slobozia Odaia Bursuci** exista pe la 1785-1790. Iată un extras din hartă, titlul și anul hărții (Harta Kisselev 1800 completă se află pe CD-ul atașat lucrării):

Harta imperială militară rusă Kisselef 1800 ⁽⁵⁾

Conform legendei hărții semnul de lângă sat - un cerculeț cu o linie verticală în sus - indică "derevnia malaia", adică sat mic. Se mai pot observa pe acest fragment: la N - Bîrlat; Măn. Nicolaia, sat mare, care e Grăjdeni căci numele mănăstirii este hramul Schitului din Grăjdeni; Bârlălești de lângă Bursucii de Epureni (care nu apare); la S, și SE de Jăravăț - Rădești, Bursucane, Jorăști; la S, SV - Ciortolom și Ciurești. Se remarcă lipsa satelor, la S - Bălăbănești, Lungești, Bălășești, la N - Frunțișeni, Brădești, Vinderei, Docani, etc., deși știm că aceste sate existau cu siguranță la momentul 1795-1800 când s-a făcut probabil ridicarea pe teren (cel mai probabil în perspectiva viitorului război ruso-turc de la 1806-1812). Fiind o hartă militară s-au trecut probabil localitățile cu un oarecare interes militar iar Odaia Bursuci prezenta un astfel de interes fiind plasată pe un platou înalt ce supraveghea de sus Valea Jăravățului adică marele drum de la Galați spre Bârlad și apoi Iași. Această hartă nu a fost cunoscută de G F Tașcă sau Ioan Antonovici și nici de autorii TTR-Moldova 1.

Denumirea *Slobozia* arată că la data ridicării pe teren a hărții - în intervalul 1795-1799 - satul cuprindea coloni români aduși de primprejur, și din Moldova, Țara Românească sau Transilvania (în acest caz erau numiți ungureni; ungurean mai însemna și catolic, cf. de ex. Catagrafia 1831 de Odae Bursucan, ocol Tîrgului, Tutova: *".. Toader Catana, supus austriesc, cu pașaport din (1)817 din Sibii, născut acolo, în lege ungurean, creștin, venit de 10 ani în Moldavie, făcut sudet acolo la Sibii. Hrana lui: pământu. Statornicit la Odae Bursucan(i)."*), oameni săraci, care în schimbul unei dijme în produse și a muncii prestate proprietarului pământului, în general numită clacă, primeau permisiunea de a sta pe pământul lui, de a-și construi o casă, cu drept de folosință teren agricol "de hrană", lemn, fâneață, islaz, etc. Proprietarul obținea în prealabil, în urma unei cereri, un hrisov de la Domn prin care îi scutea pe coloniști de bir către domnie și de diverse havalele (obligații de muncă ca de exemplu cărașie, reparare drumuri, etc.) pe o perioadă de timp de câțiva ani (1-10 ani), de aceea acești coloni erau numiți "bejenari hrisovuliți" și clăcași. Toate aceste avantaje aveau menirea de a atrage forță de muncă, căci marea problemă a proprietarilor de pământuri era lipsa brațelor de muncă. Metoda era răspândită și existau multe slobozii în toată Moldova, cea mai apropiată fiind de exemplu Slobozia Zorleni la N de Bârlad.

Iată un exemplu de Carte de "aducere de oameni" de la Miron Barnovschi la **1629** ⁽⁶⁾ care îl împuternicește pe Dăianu să aducă la siliștea (loc de sat pustiit de oameni) Mogești oameni *".. din Țara muntenească și din Țara*

turcească, ruși sau munteni sau sîrbi (n.n. de remarcat că nu sunt și unguri, căci aceștia erau catolici) și oameni ce vor hi eșit din țara domniei mele printre alte țări de bogate nevoi sau de nescai greșeale ce vor hi greșit ... vor fi iertați măcar ce greșeale vor hi greșit .. ” și vor fi ”scutiți timp de trei ani de lucru domnesc, de dajdie, iliș, sulgiu, iar de gorștină de mascuri, desetină de stupi și camănă (n.n. piatră de ceară) numai un an de zile”. Am dat aproape tot citatul și pentru farmecul limbii.

Un sat slobozie cuprindea de obicei pe locuitorii inițiali, parte liberi (răzeși) parte clăcași și ei, căroră li se alătura grupul de coloni noi veniți ca urmare a hrisovului domnesc. Adică pământul din jurul satului era în proprietatea în parte a răzeșilor sau a altor mici proprietari ce l-au obținut prin cumpărătură (tot de la răzeși), și în parte a proprietarului ce obținuse hrisovul domnesc de aducere de coloniști. Sloboziile se puteau crea și ca sate complet noi, în locuri în care nu exista mai înainte nicio locuire, dar în cazul nostru se vede după numele satului că mai înainte exista satul Odaia Bursuci ce s-a denumit apoi slobozie, după sosirea colonilor ce s-au adaugat locuitorilor existenți.

Așa cum o să vedem mult mai pe larg în cele ce urmează, proprietarii care aduc coloni în satul Slobozia Odaia Bursuci erau familia Miclescu și rudele lor Costache, iar pământul acesta al lor pentru care aduc coloniști era dat în administrare Mănăstirii Bursuci de lângă Epureni, ceva mai la N, mănăstire ce aparținea Costăcheștilor. Acest pământ al Micleștilor/Costăcheștilor de pe Dealul Trestianeii era pe la 1775 în zona satului/moșiei Jorăști, proprietarii fiind descendenți ai familiei de boieri Jora, zona fiind în conflict cu proprietarii declarați ai întregii zone, mult mai mari, și anume răzeșii Balaban și rudele lor din satele Românești și Bursuci, aflate vizavi, imediat la S de Jăravăț. La 1806 conflictul se reglementează oarecum consemnându-se o învoială scrisă (și contestată imediat !) între răzeșii Balaban și Costăchești/Miclești prin care aceștia mai primesc de la răzeșii Balaban o porțiune de 209 de stânjani (1 stânjani=2.22m) situată în preajma moșiei Popești pe Jăravăț și lângă zona Șușnești (cum se vede din Fond Divanul Domnesc, doc. 19/1834, f.9r și urm.), totul petrecându-se în cursul unui lung proces (de 150 de ani, început în 1693 și încheiat în 1844 !) pe pământuri între cele două părți. Așa la 1844 învoiala de la 1806 rămâne definitivă. Disputa pe proprietate pornise de la faptul că ambele părți aveau un strămoș răzeș comun (Drăghici Porojie de Românești născut se pare pe la 1480-1490 și înrudit foarte probabil și cu vel paharnicul Roman, tot proprietar inițial, socrul lui Balaban sîn Pechi zăt Roman, eponimul Balabanilor, și strămoș și de Miclești prin familia Jora și apoi Misihănescu; vom reveni cu detalii și precizări - Porojie e de fapt urmaș de Drăghici).

Asta înseamnă că undeva pe la 1790-1795 (căci pe la 1795-1799 are loc ridicarea pe teren a hărții care consemnează numele de slobozie) Costăcheștii și Micleștii aduseseră deja ceva coloni pe zona lor, iar noii veniți se alăturaseră celor deja existenți, răzeși și poate și alți mici proprietari cu cumpărătură. Denumirea *Odaia Bursuci* (este scris *Bursuci* dar înclinăm să credem că numele era de fapt *Bursucii* sau *Bursucilor*, articulat, ce nu a mai fost scris în rusă denumirea fiind și așa prea lungă) arată că răzeșii ce existau în zona Dealului Trestianeii de dinainte de aducerea colonilor, *posibil de pe la 1775-1785, formau un sat cu numele Odaia Bursuci* adică un sat pornit de la o odaie de către un răzeș cu numele Bursuc. Nu credem că există o altă explicație pentru această denumire căci în contextul acestei lucrări este vorba practic sigur, cum o să vedem mai jos, de răzeșul Grigore Bursuc, eponimul satului, cel ce a înființat odaia, venit din Românești sau Bursucii pe Jăravăț, sau, poate, din Jorăști.

Într-un document găsit recent în Fondul Divanul Domnesc de la SJAN Iași, într-un opis de documente din 1836 februarie 10 din procesul de 150 de ani al Bălăbăneștilor cu Micleștii, la pct. 12 e rezumat un document de la **1784** în care se află paragraful ⁽⁷⁾ :

*"Mărturii di la patru preuți răzăși i șaptisprăzăci oameni Bălăbănești, răzăși de moșia Românești, că viind fiul dum(nealu)i Petrei Miclescul cu un soroc gospod ca să-i arăti moșia ori să margă la Eși să ste la giudecat(ă), ei (n.n. oamenii Bălăbănești) s-au așăzat cu dum(nealu)i fiul giupânului Petrei Miclescu, Vasâli, și i-au dat dejma a **străinilor de pi ace moșâi din anul acesta și dum(nealu)i să ei o carte g(os)pod la dum(nealu) i stol(ni) Costin Negre și cu scrisoari ci va ave să-i hotărască părțâli ci va ave dum(nealu)i de moșâi Româneștii că ii (n.n. ei) nu sint pricinuitori (n.n. răzeșii Bălăbănești acceptă dreptul Micleștilor pe partea în dispută, dacă vine Costin Negre ca hotarnic !!) și dejma au dat-o cu izvod arătându-să și cari anumi oameni câte dimirlii au dat (n.n. 1 demerlie=jumătate de baniță (1 baniță =21,5 l) = 19 oca, în Mold. sec. XVIII)."***

care arată că la **1784** erau deja coloni=străini pe moșia Românești, și că moșia Românești se referea și la Nordul Jăravățului căci acolo aveau Micleștii pământ. Acest document arată că străinii au venit înainte de 1806 (cum spune Preotul Chiricuță, vide infra, la 1806 să se fi obținut probabil hrisovul domnesc pentru o colonizare mai mare). Românești era termenul global de pe vremea lui Ștefan cel Mare unde "(Roman era) pe îmbe părțile" ale

Jăravățului, termen utilizat și în proces, incluzând și zona de la Nord de Jăravăț, incluzând adică și zona în dispută cu Micleștii - zona Jorăști, Șușnești, Popești, Odaia Bursuci/Slobozia Odaia Bursuci. Acești străini=coloni erau scutiți de bir la domnie dar dădeau o dijmă (uzual în muncă și produse; aici în produse în volum - dimirlii - de porumb, grâu, mei, vin, ..) la proprietar. Avem deci atestat faptul că la **1784** existau deja coloni în Slobozia Odaia Bursuci. Ca urmare numele de Odaia Bursuci trebuie să fie fost folosit ceva mai înainte, poate în intervalul 1775-1780.

Ce să fi determinat aducerea colonilor în zona unde era Odaia Bursuci de către Miclești, începând cam în jurul anilor 1780, astfel încât numele satului să fie consemnat ca slobozie pe la 1795 - 1800 ? În **1685** Simina Gheuca primește danie de la Chiriac feciorul Nemței partea lui din bătrânul Epure (la Sud de Jăravăț) ⁽⁸⁾ :

" .. Adecă eu, Chiriic, feciorul Nemțai, cu femeia mea, Catrina, și cu cumnatu(l) meu Ariton și cu soru-mea Măriia, scriem și mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru, precum noi de nime siliți, nici asupriți, ce de bună voia noastră, am dat și am dăruit dumisali giupânesăi Siminii visternicesăi Gheucăi giumătate de bătrân din siliște de la Românești, din bătrânul lui Epure, ce să va alege (n.n. iese din răzășie/devălmășie cu ocazia vinderii) parte noastră, pentru multu bine ce ne-au făcut dumneaei la greul nostru și la nevoia noastră. ..",

iar în 1686 apare textul ⁽⁹⁾ :

*" al 6^{le} - 7194 (**1686**) april 2 danie de la Negura cu surorile ei, Porumbu (n.n. Negura, Agurița și Porumbu, fetele Stancăi, nepoatele lui Porumbu - Porumbu derivă din Porojie și Drăghici), precum au dat danie din săliște de Româneștii și Jorăști din hotar în hotar moșai dreaptă a ei dum(i)s(ale) giupânesii Sâmina visterniceasa Gheuculeasa (n.n. Simina Jora căsătorită Gheuca, este bunica lui Petre Miclescu, care e bunicul lui Rucsanda Miclescu) giumătati din giumătati din bătrânu lui Porojâe din Românești ci esti pi apa Jaravățului așâjdire și cumpărăturile ci au avut di la părinții lor, o cumpărătură parte lui Mohorât în Românești și o cumpărătură a Marii din săliște din Vicoleni, iarăși au dat-o danie dum(i)s(ale) cu vatră di sat cu câmpu di țarină și cu locuri di iaz și cu avaș di fân și cu locuri de săpătură și de păduri și cu tot;*"

Textele ne arată că la **1685** și **1686** strămoașa Rucsandei Miclescu primise danie satul/moșia Jorăști la N de Jăravăț, imediat la S de Odaia Bursucani de

azi la 0,7-1km, parte din bătrânul Epure și alte părți din Românești, iar imediat la 1693 Simina Jora/Gheuca pornește lungul proces contra răzeșilor Bălăbănești tot pe aceste zone ce sunt reclamate și de răzeși. De altfel satul/moșia Jorăști e atestat pentru prima oară la **1676** ⁽¹⁰⁾ dar exista de mult mai înainte, de pe vremea lui Toader Jora, Starostele de Tecuci, menționat la 1529 ⁽¹¹⁾.

Pe de altă parte Bălăbăneștii aveau actele lor de proprietate cam pe aceleași pământuri de la N de Jăravăț, incluzând și satul/moșia Jorăști, cel puțin de la **1721** ⁽¹²⁾ :

3.	7229 (1721)	iulii(e) 2	În copii carte domnului Mihaiu Racoviț(ă) v(oe)v(o)d dată la mâna lui Ioan Bălăban (n.n. fiul lui Todirașcu B. fiul lui Vasile Balaban cu Tudosca Misihănescu) și ficiilor lui ca să fii volnici a țâne a lor dre(a)ptă moșâii <u>sat întreag Jorăștii și pol sat Româneștii</u> (n.n. 1/2 sat indică de obicei părțile de la N de Jăravăț ale moșiei Românești).
----	-------------	------------	---

Și se știe că pe la 1640 Tudosca Misihănescu (Misihăneștii, prin Avram ginerele lui Toader Jora, aveau pământul de la acesta) deținea moșiile Vicoleni, Jorăști, Românești și Hărmănești ⁽¹³⁾, moșii pe care le transmite Balabanilor prin soțul ei Vasile Balaban.

Tot George Felix Tașcă, care, cum o să vedem pe larg mai jos, s-a ocupat mulți ani de scrierea istoriei acestei zone, scrie ⁽¹⁴⁾ :

” La 8 octombrie 1805 răzeșii din Bălăbănești fac jalbă tânguindu-se că jitnicerul Vasile Miclescu (n.n. tatăl lui Rucsanda Miclescu) ar fi ocupat ... jumătate din locul ce ei stăpânesc în numita moșie, respectiv din bătrânii Mohorâtul, Nacu și Epure”. Aici e vorba de Nacu fiul lui Drăghici de pe la 1500, nu fiul lui Grigore Balaban (există 2 Nacu în acte).

Din aceasta vedem că de pe la 1686 erau motive temeinice ca Micleștii să ocupe pământ pe care și răzeșii de Bălăbănești (Românești, Bursucii) îl considerau al lor, pe Dealul Trestianei, și anume în zona Jorăști, Odaia Bursuci. Vedem și pe o hartă (vide infra) că la NE și lângă Odaia Bursucani există o Poiana Nacului, încă numită așa pe la 1880, ceea ce ne poziționează cel puțin bătrânul Nacu (fiul lui Porojie fiul lui Drăghici, bătrân ce aparține Balabanilor din 1686 ⁽¹⁵⁾ ; fiu desemnează aici pe urmașul în proprietate - fiu, fiică, cumpărător) de care e vorba mai sus.

Documentul de mai sus de la **1686** ce face referire la familia Porumbu descendentă din Porojie, ne confirmă că Simina Gheuca (născută Jora, fiica lui Gavril Jora cu Todosia Costache), strămoașa Micleștilor, deținea tot Jorăștiul, iar cartea domnească din **1721** și jalba Bălăbăneștilor de la **1853** (vide infra) arată clar că pământurile răzeșilor Balabani cu neamuri se întindeau peste tot Dealul Trestianei, incluzând practic toată zona Jorăști și Odaia Bursuci. De unde și lungul conflict între răzeșii de Bălăbănești și Miclești care se bat pe aceleași pământuri.

După încetarea calității de slobozie (scutire de dări) denumirea satului revenea la cea de dinainte. Iată de exemplu ce spune același C. Giurescu ⁽¹⁶⁾ referindu-se la Harta rusă 1835: "Harta rusa menționează aceste 24 de localități, numai că nu le numește și pe ele slobozii, probabil pentru că locuitorii nu le mai numeau în mod curent așa. Calificativul acesta prezenta interes pentru sateni numai în perioada de scutire, odată ea trecută, el putea să dispară, rămânând numele celălalt al satului. Așa s-a întâmplat și în tinutul vecin al Putnei, recensământul fiscal din 1820 menționează șase slobozii - nici una din ele nu mai poartă numele de slobozie în harta din 1835; asadar, după numai doisprezece ani, căci ridicarea hărții s-a terminat în 1832, calificativul de slobozie dispăruse la toate cele șase sate."

Putem atunci estima că satul Odaia Bursuci de pe Dealul Trestianei al răzeșilor din Românești și Bursucii pe Jăravăț exista pe la aproximativ 1775-1780 cu numele Odaia Bursuci, iar câțiva ani mai târziu, poate pe la 1785-1790, apar și primii coloni aduși de Costăchești/Miclești iar denumirea pe hartă apare ca Slobozia Odaia Bursuci. Mai târziu, la 1810 sau ceva mai înainte, cum vom vedea, slobozenia încetează și numele satului devine Odaia Bursucului/Bursucanului/Bursucanilor.

Toate aceste considerente vor deveni mai clare în cele ce urmează, unde sunt explicații pe larg. A trebuit însă să punem această hartă de la 1800, cronologic, la început, și să dăm aici câteva explicații.

II). Declarația Preotului Pavel Chiricuță din Odaia Bursucani, dată în 1901, spune:

" ... a formatu, un corp de moșie, care să vedi astazi; di poartă numili de comuna Odaia Bursucanii cam de 2110 fălci pământu, și pe acestu terenu a formatu o ciriadă de vite cari pășună pi aciastă moșie făcând o casă de locuință pe cari a numito odae, și calatorii cari trece a zis

Odaia Bursucanului (sau Bursucilor) (n.n. mai jos spune și Odaia *Bursucului*) **apoi cam pila 1806 au adus niști coloniști din Transilvania, și din țară dila noi, cari iau așăzatu în jurul odăii, casii celei primi și din cari să trag toți locuitorii di astăzi ... ”,**

din care se vede că satul exista înainte de 1806, căci abea în acest an aduce coloniștii, după ce a făcut cireada și casa (odaia). Data de 1806 e aproximativă, după cum știa preotul – *“cam pila 1806”*, dar 1806 este o dată memorabilă datorită schimbului de proprietate, cum o să vedem mai jos. Această estimare din Ediția 1-a a acestei lucrări s-a dovedit adevărată după cum am văzut în Ediția 4-a a lucrării, prin Harta imperială rusă Kisselef de la 1800.

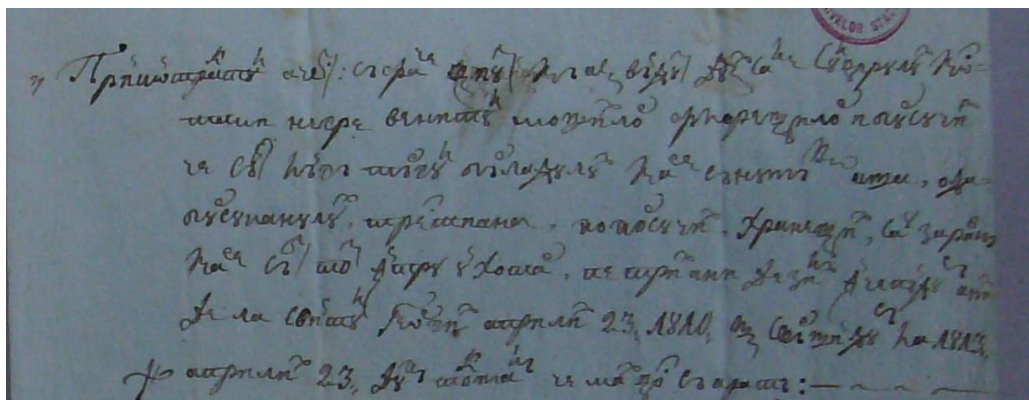
Declarația este de fapt răspunsul la un Chestionar trimis de Protoiereul din Bârlad, Ioan Antonovici, episcopul Iacov Bârlădeanul de mai târziu, păstrat la Arhivele Iași ⁽¹⁷⁾ . Declarația Preotului Pavel Chiricuță spune pe scurt istoria trecerii proprietății asupra unei părți din moșia Odaia Bursucani, în 1806, de la răzeșii Bălăbănești din Românești la familiile boierilor Costăchești și Miclești (rudele lor), care o dau în administrarea Mânăstirii Bursucii din Epureni, ce era în proprietatea lor. Preotul nu se referă însă propriu-zis la istoria înființării satului, ci doar la schimbul de proprietate. O analiză detaliată a acestui document important urmează la capitolul despre arhivele din Iași.

Aceasta dată, **1806**, este a doua cea mai veche cunoscută până la acest moment la care apare numele localității - Odaia Bursucanii (sau Bursucilor, sau Bursucului), referirea la acest an fiind făcută în 1901.

“Monografia satului Lungești, Tutova” a învățătoarei Elena Irava, din 1942 ⁽¹⁸⁾ , dă o bună descriere a formării satului Lungești de Jăravăț, aflat la vreo 5 km sud-est de Odaia Bursucani, pe Jăravăț, aproape lipit de Bălăbănești, care s-ar potrivi și Odăii Bursucani: “Pe locul satului erau păduri nesfârșite. În repetatele năvăliri ale turcilor și tătarilor ciobanii își ascundeau turmele prin desișul pădurii. Primul cioban ce s-a sălășluit cu turmele prin meleagurile de azi a fost moș Ion Lungu cu doi feciori ai lui”. Aici întemeietorul e ciobanul Ion Lungu cu fii.

III). Contract din 1810 - document pe care l-am găsit la Iași ⁽¹⁹⁾ , este un contract din **1810** prin care Mânăstirea Florești și Bursucii (de Epureni, ambele proprietăți ale Costăcheștilor) vinde venitul unor moșii de ale sale, în care apare, printre moșiile enumerate, și moșia **“Odae Bursucanului”**. Iată un fragment din acest contract unde apare (în rând 3 dr.- odae + 4 st. -

bursucanului) la 1810 numele moșiei Odae Bursucanului, și transliterarea fragmentului:

” Prin contractul acesta să face știut că am vândut (n.n. egumenul de Florești vinde, cel care semnează) dumisale sulgerului Costachi Negre venitul moșiilor Floreștilor i Bursucii ce sânt lângă târgul Bârladului care să număsc așa (n.n. nume de moșii): **Odae Bursucanului** , Trestiana, Poporsucii, Hrăneștii sau Zaravna (n.n. Poporsoci și Hrănești=Zaravna sunt în preajma Jorăștilor, spre gura Jăravățului, pe la nord de Jăravăț) care sânt tot într-un hotar (n.n. adică lipite una de alta) pe trii ani zile începându-să anii de la svântul Gheorghii aprilii 23, **1810** și svârșindu-să la 1813 aprilii 23 după tocmală ce mai gios să arată: ”

Documentul e important deoarece este o atestare contemporană și posibil olografă, sau dictată, din 1810, făcută de egumenul de Florești și Bursuci de Epurenii ce administra moșia mănăstirească Odae Bursucanului. Este însă vorba, cum o să vedem pe larg mai jos, despre o porțiune mică (209 stînjeni) din zona Odaia Bursucani, porțiune luată în 1806 de Costăchești de la răzeșii Bălăbănești, și numită aici moșia Odae Bursucanului, subînțeles ”a moșii Florești și Bursuci” a Costăcheștilor. Restul pământului din zona Odaia Bursucani, mult mai mult, aparținea răzeșilor și particularilor cu părți. Aceasta este a treia atestare a numelui. Nici acest document nu era cunoscut de G F Tașcă, Ioan Antonovici și nici de autorii TTR-Moldova 1.

Remarcăm și faptul că numele locului la 1810 e la singular – *Bursucanului* – fără îndoială amintind de întemeietorul Bursuc.

IV). Înscris făcut de Protopopul Costandin Iconomu Cocu de la Biserica Sf. Dimitrie din Bârlad. În **DB** 1, p. 307 este prezentat un înscris făcut de Protopopul Costandin Iconomu Cocu, pe două pagini albe de la sfârșitul

Molitveanicului din 1782 (7290 de la Facerea Lumii), aflat în biserică, pe care îl redăm:

“Câte bisărici am sfințit de când sânt în slujba Protopopii, din let 1824, Costandin Iconomu Cocu: 1. ... 3. La Odae-Bursucanilor, hramu Adormire 4. ... ” (n.n. în total 27 de sfințiri de biserici !).

A treia biserică sfințită de Protopopul Cocu de când acesta a intrat în funcție, în 1824, la Biserica Sf. Dimitrie din Bârlad, fiind protopop și “iconom” (n.n. administrator și controlor), este biserica din Odae-Bursucanilor, cu hramul Adormire(a Maicii Domnului, sau Precistii), iar sfințirea trebuie să se fi făcut, cel mai probabil, chiar în 1824, fiind una dintre primele. În Declarația Preotului Pavel Chiricuță se menționează data de 1826 pentru sfințirea Bisericii.

Odaia Bursucani la 1824 era un sat răzășesc și cu părți ale altora (cum o să vedem mai jos), deja un sat așezat, care și-a ridicat și o biserică, sfințită mai apoi de Protopopul din Târgul Bârladului. Vom vedea mai jos, tot în Declarația Preotului Pavel Chiricuță, cum satul a primit majoritatea materialelor necesare pentru construirea Bisericii de la Mânăstirea Florești de pe apa Similei, la nord-vest, la vreo 40 de kilometri.

Foarte probabil, ridicarea bisericii a fost mai posibilă după plecarea fanarioților și revenirea domnilor pământeni, în 1822, mai înainte de acest an lucrurile fiind oarecum “înghețate” sub fanarioți. În plus, în 1823 revine ca Mitropolit al Moldovei Veniamin Costache, un însuflăit patriot și ctitor a multe biserici și școli, care dă un suflu nou construcțiilor, fiind și cel care, în 1833, începe construcția mării Catedrale Mitropolitane din Iași. Începerea ridicării bisericii poate deci fi plasată, foarte probabil, cel mai devreme în toamna lui 1822, sau în 1823, și cel mai târziu în 1826. Un document de la SJAN Vaslui (vide infra) ne permite să aflăm că biserica veche de vălătuci mai exista la 1879 și 1884.

Termenul de odaie desemnează una sau mai multe încăperi, aflate în general la deal și pe lângă pădure, în care se păstrau uneltele, produsele, etc. necesare creșterii vitelor, în special a oilor. Mai apoi a căpătat și semnificația de loc de popas pentru solii care circulau, și eventual schimbau și caii, pe drumul de la Iași înspre Țara Românească, sau spre Galați, și în special pentru solii care veneau de la Înalta Poartă spre Iași. De aici se pare că se trage și denumirea localității apropiate, Grăjdeni, unde s-ar fi aflat grajduri pentru schimbarea cailor solilor domnești sau turci. Termenul de **odaie**, ca și cel de **cioban**, este un termen cuman, cum zice Giurescu Ctin., iar Paul Lazăr

Tonciulescu consideră (în mod greșit) termenul cioban ca fiind din latina vulgară, întâlnit la Plinius (23-79 AD) ⁽²⁰⁾. Giurescu C. constată și că " .. în jurul unei odăi se putea forma, cu vremea, o așezare mai mare, un sat sau chiar un oraș: fenomenul a fost frecvent și în Principate", și menționează pe Al. Philippide care consideră și termenul de "**răzăș**" ca fiind de origine cuman (turcicul *erzeș=copârtaș*). Iar Dr. Victor Tufescu spune direct ⁽²¹⁾ că așezarea Odaia Bursucani s-a transformat din odaie în sat.

În *Dicționarul Instituțiilor Feudale din Țările Române*, Editura Academiei RSR, București, 1988, răzeșii sunt mici proprietari de pământ stăpânit în devălmășie, iar Dimitrie Cantemir îi pomenește, pe la 1720, ca pe a patra și ultima treptă a boierimii. Satele răzășești erau sate libere și proprietare de pământ, care nu depindeau de vreun boier proprietar de moșii. Se pare că erau concentrate în special pe lunca Siretului, în Tutova, Putna și Tecuci, zonă ce pare să fi fost ocupată prin secolele X-XII de Berladnici și de Cumani, și se pare că răzeșii sunt descendenții unor cneji ⁽²²⁾ sau judeci ⁽²³⁾ de obști - întemeietori de obști, recunoscuți și dăruți de Domn în schimbul unor obligații militare sau de altă natură. Nicolae Suțu, ce ocupa funcția de Mare Logofăt, spune ⁽²⁴⁾ în 1849, că pe atunci existau 448 sate răzășești cu o populație totală de cca. 326.000, adică cam 23% din total, cele trei clase de proprietari fiind mânăstirile, răzeșii și particularii, iar răzeșii sunt descriși ca "rezeches ou coproprietaires". Mai citim acolo și că răzeșii erau pe departe cei mai mari cultivatori de viță de vie - oameni liberi și veseli ! Există mai multe teorii ce caută să explice originea răzășilor. Personal înclinăm să mergem pe explicația lui Radu Rosetti - răzeșii sunt mulțimea descendenților unui mare proprietar inițial, ce dețin împreună proprietatea inițială, dar adăugăm că conceptul de urmași-proprietari-în-comun, sau, mai exact, conceptul de familie-proprietară-în-comun, este cu mult mai vechi, numele conceptului de răzeș fiind dat de alogenii cumani mult mai târziu = răzeși, derivat din turcicul *erzeș=copârtaș* ^(24.1), cum zice A. Philippide, dar termenul nu derivă din ungară ^(24.2) cum crede Radu Rosetti, în "*Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova*", Tomul I, pg. 168, București, 1907.

George Felix Tașcă descrie bine răzeșii ⁽²⁵⁾ - "țărănimea liberă (răzeșii și moșnenii, termeni echivalenți), constituită în obștii devălmășe încă din perioada stăpânirii romane în Dacia, este clasa socială de bază a ținuturilor românești ... Răzeșii și moșnenii au fost elementele sociale cele mai stabile și cele mai tradiționale, care au purtat cu ele toate acele elemente specifice românești (port, credințe, obiceiuri), nealterate și neinfluențate de factori externi, pînă aproape de zilele noastre, și au constituit, în special în sec. XIX și începutul sec. XX, marele rezervor al intelectualității române". Răzeșii

puteau merge la război cu echipamentul pe cheltuiala lor, erau mândri, liberi și mai înstăriți. În lucrarea sa mai amplă "*Răzeșii de Bălăbănești*", G.F. Tașcă arată că răzeșii mergeau la război călare (RB pg. 22, 59). Să fie asta o moștenire a sistemului roman - *Ordo Equester*, străvechiul ordin al cavalerilor romani ? E interesant de notat și că această categorie de cetățeni, cei care pot merge la război pe cheltuiala lor, e atestată în Atena pe vremea lui Solon legiuitorul, în secolul VI aC, după cum spune Aristotel în *Statul Atenian*.

V). Memoriu, datat de editori "1827 (?)", în Hurmuzaki, pg. 13-23, datat în orice caz în interiorul domniei, ce se încheie în 1828, a lui Ioniță Sandu Sturza, care e menționat indirect în text. Memoriul e scris în limba franceză, e nesemnat, și face o prezentare a pământurilor (moșiilor) ce dau dări în bani ⁽²⁶⁾ către mânăstiri ce sunt închinat în afara țării – la Sfântul Mormânt la Ierusalim, la Muntele Atos, Muntele Sinai, Antiohia în Siria, Alexandria în Egipt, etc. Unul din aceste pământuri/moșii este "**Boursoukani** et Tihoulesti" din județul Tutova, care dă "4.250 piastres" anual către Mânăstirea "Floresti dans le district de Toutova", ce e închinată la Muntele Athos. Suma e mare, situându-se ca valoare în primul sfert în lista cu sumele date de cele peste 200 de pământuri tributare mânăstirilor din Moldova închinat în afară, analizate în memoriu. "Mânăstirile închinat se numesc în România acele mânăstiri ai căror *fundatori au testat* la vreun patriarhat, sau la unele mânăstiri de la Răsărit, *o parte din venitul anual mânăstiresc* cu scop ca și acolo să se facă rugăciuni pentru sufletele lor, și apoi, din motivul acestui ajutor anual, patriarhul și respective igumenii acelor mânăstiri de la Răsărit și-au însușit cu sprijinoana stăpânirii civile, iurisdicțiunea asupra mânăstirilor ce sunt în Eparhiile din România cu totala esturbare a iurisdicțiunii Episcopilor eparhiali", zice, în 1868, Mitropolitul Șaguna în Compendiu de Drept Canonic ⁽²⁷⁾ . A închina înseamnă deci a dona o parte de uzufruct, nu de proprietate. Numele de Boursoukani-Bursucani ar putea crea confuzii, apărând în mai multe localizări, dar în TTR-Moldova 1, Partea 3, pg. 173 se indică faptul că e vorba de Odaia Bursucani (această identificare e întărită și de alte documente, cum se va vedea mai jos). Tihulești este o moșie de lângă satul apropiat, Vinderei, care pe la 1880 aparținea boierului I. Ignat.

Să fi fost acest autor nesemnat al memoriului un francez (cum ne pare după scris), de pildă Saint-Marc Girard, politician, jurnalist și istoric filo-român, devenit academician în 1844, care a scris/publicat lucrări asemănătoare (taxe, impozite, finanțe, ..) despre zona otomană, și care a vizitat Țările Române prin 1830? Sau Felix Colton, funcționar la Consulatul Franței prin 1830, apropiat al lui Ioan Câmpineanu (1798-1863), boier progresist al timpului Regulamentului Organic? Ori baronul Bois-le-Comte, autorul unui

Memoriu despre Moldova din 14 mai 1834? Țarul Nicolae I era aliat cu Franța în războiul ruso-turc din 1828-29 și putea apela cu ușurință la specialiștii francezi (mai mult pentru obiectivitatea unui străin decât pentru competență, credem noi). Putea fi chiar Conte Alexander Ivanovici Ribeaupierre, ambasadorul rus la Constantinopol, căci boierii moldoveni îi prezintă acestuia gestiunea Visteriei pe 1821-1828 ⁽²⁸⁾. Și consulul francez în Moldova, Lagan, scrie în 1828 un Raport despre starea Moldovei ⁽²⁹⁾ (cam critic!). Nu știm cine l-a scris, și, până la urmă, nu e așa de important. Memoriul a fost inițiat fie de Rusia în pregătirea Regulamentului Organic, conform Convenției de la Akerman din 7 Octombrie 1826, fie, cum credem noi, de Ioan Sandu Sturza, primul Domn pământean după fanarioți, ca sprijin pentru obținerea, în 1822, a firmanului turcesc de primă și temporară secularizare a mănăstirilor închinete.

Din aceasta putem considera că există o a patra atestare scrisă – Boursoukani, că la acea dată moșia era închinată Mănăstirii Florești, și era printre cele destul de bogate, ceea ce ne face să credem că satul avea deja ceva istorie în spatele lui.

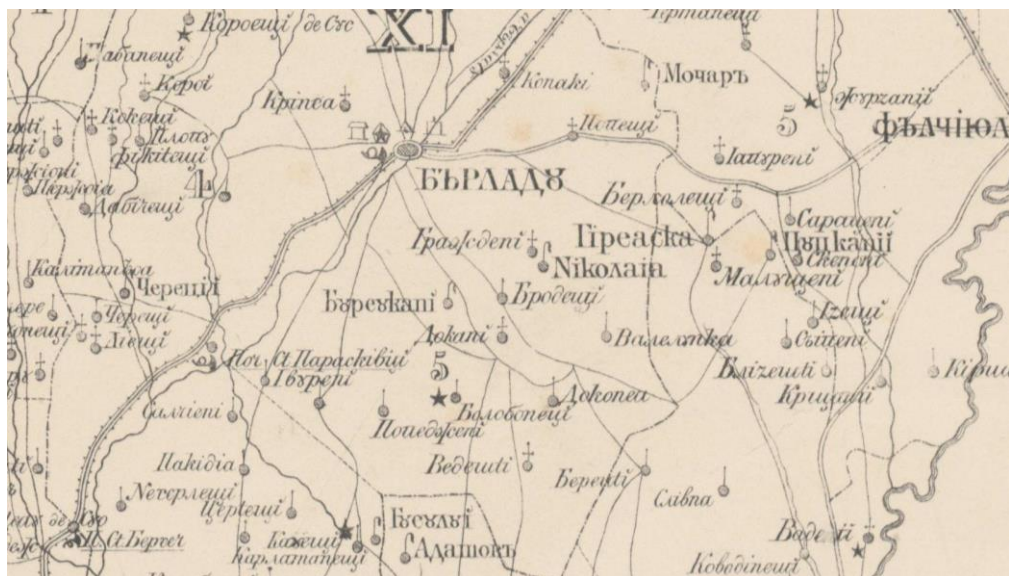
Credem că memoriul datat de editori la 1827 se referă însă, cel mai probabil, la situația existentă în **1822**, când Ioan Sandu Sturza se duce la Sultan în Constantinopol, și, bazându-se pe ura acestuia împotriva grecilor, ură reaprinsă recent de Eteria greacă din 1821 ce s-a dezvoltat distrugător și în Principate, cere de la acesta un firman prin care se face o secularizare avant la lettre a pământurilor mănăstirești din Moldova închinete la mănăstirile grecești, astfel încât toate moșiile mănăstirilor închinete din Moldova trec sub administrația ocârmuirii moldovenesti ⁽³⁰⁾. În firmanul din 1822 se spune explicit "*Popii Greci ce până acum au fost șezând pe la pământestile monastiri, de care se luca feliuri de răle urmări, toți să se izgonească și să se alunge ...*" ⁽³¹⁾. Mai înainte, în 1811, sub ocupația rusă, Mitropolitul Gavril obținuse și el de la Țarul Alexandru aprobarea de a trece mănăstirile, închinete și neînchinete, sub autoritatea și administrația sa, aceasta fiind de fapt prima încercare de secularizare ⁽³²⁾. Mitropolitul Gavril spunea în 1811 " .. de chipul nerușinat în care veniturile mănăstirilor închinete erau delapidate de călugării greci trimiși ca egumeni pentru a le administra". Toate cele trei secularizări – tentativele de la 1811 și 1822, și cea reușită de la 1863, au fost inițiate de români.

Putem deci considera că *moșia Odaia Bursucani, sub forma Bursucani, este atestată și la anul **1822**.*

VI). Harta Rusească publicată la 1835 (cu titlul "Harta teatrului de război în Europa, în anii **1828** și 1829, întocmită la scara 1/420000 din mărimea reală, ridicările instrumentale ale Basarabiei, cu recunoașterile pe teren ale Serbiei, părții de răsărit a Bulgariei și Rumeliei, și cu ridicările militare ale Moldovei, Valahiei și ale regiunii Babadagului. Gravată la depoul topografic militar 1835."), cu o versiune geografic identică publicată și la 1853, și care arată deci situația din **1828**, menționează **Bursucani – 92/135**, care este Odaia Bursucani a noastră, căreia i se spune aici Bursucanii, numerele indicate reprezentând numărul de liuzi – capi de familie contribuabili din sat, la 1835/1850 (cu aproximație – de fapt mai înainte cu puțin de acești ani). Populația satului era cam de 5-6 ori mai mare decât numărul de liuzi, adică s-ar fi situat, pe la 1828-1850, la circa 500-800 de oameni, iar Lahovari nota în *Dicționarul* său că, la 1895-1900, numărul de contribuabili era de 183 iar numărul de populație era de 1130, cum o să arătăm mai jos (a se vedea comentariile lui C. Giurescu despre liude în op. cit., pg. 118). Am dat unele comentarii în plus la capitolul despre arhive, unde descriem toate hărțile.

*Aceasta este a șasea atestare, de la **1828**, care dă și numărul aproximativ de populație, din preajma acestui an, de circa 500-550 locuitori.*

Trebuie să menționăm și Harta românească cu lungul titlu de "Kartă Administrativă a Prințatului Moldavii alcătuită din porunca de plin împuternicitului Prezident al divanurilor prințaturilor Moldavii și Valahii domnul gheeneral adiutant KISSELEF de podpolcovnicu gheeneralicescului ștab Bergenheim I^{iu} și capitanul din același ștab cneazul Galițin masștaba 1/420,000 în orașul: BUCURESCI **1833** tradusă de praporcicul Șonțul 1^{iu} în Litografia lui F Eliad și R Biliț Cămpu Lungu", din **1833**, făcută după manuscrisul hărții rusești publicată abea în 1835 (indicând deci situația de la 1828), din care reproduc mai jos porțiunea ce ne interesează, indică clar Odaia Bursucani sub numele de Bursucani, alături de care apare semnul cercu-cîrjă-în-sus, care, conform legendei hărții, reprezintă "Mănăstire" ⁽³³⁾ .

Harta administrativă românească 1833, după Kisselev

Nu știm din nici o altă sursă ca în Bursucani/Odaia Bursucani să fi existat vreodată mănăstire cu călugări(țe), așa că înclinăm să credem că e vorba de o biserică în care se țineau slujbe și de către călugări din altă parte (posibil de la Florești sau Bursucii de Epureni ai Costăcheștilor), caz în care biserica se mai numea mănăstire. Este interesant de notat la satele alăturate, și conform legendei hărții: Brodești/Brădești e simplu sat deși avea biserică; Grajdani/Grăjdani e cătun sau slobozie (sat mic de coloniști scutiți o perioadă de bir în schimbul lucrului pământului, etc.) – ceea ce e cam ciudat, dar alături se vede mănăstirea Nicolaia care e Schitul Grăjdani ce are hramul Sf. Nicolae; Docani e sat; Bolobonesci/Bălăbănești e simplu sat deși avea 2 biserici și este centru de încartiruire trupe ruse (steluța); etc. Mai observăm că nu se indică satul și schitul Bursuci de Epureni/Epureni al Costăcheștilor, închinat la Athos, dar apare foarte alăturatul Berlolesci/Bârlălești cu mănăstire, deși în Harta rusească 1835 (1828-1829) cele 2 apar separat și alăturat. Cifrele mari de pe hartă indică ocoalele – 5=Tîrgului, cu capitala la Bălăbănești; 4=Pereschivului cu capitala la Coroești de Sus, etc., cf. legendei hărții. Harta românească după Kisselev 1833 completă se află pe DVD-ul atașat lucrării.

VII). Catagrafiile Visteriei Moldovei din 1828, 1831 și 1832 pentru Odaia Bursucani, scrise în in-citibila paleografie româno-chirilică, și care poartă titlul de satul "Bursucanulu" și "Odaea Bursucan" - căci dispăruse numele de Slobozia Odaia Bursuci când expirase scutirea de bir, arată că la 1831 erau

un maxim de 107 liuzi, de unde deducem că în acel an populația din Odaia Bursucani era de circa 550-650 de oameni.

Domnul dr. Silviu Văcaru, istoric, cercetător științific principal la Institutul de Istorie "A. D. Xenopol" al Academiei din Iași, ne comunică că în *Catagrafia de 1774 pe Ținut Tutova nu există satul Odaia Bursucani*, cum ne așteptam de altfel, dar vroiam să ne asigurăm. Domnul Sorin Grigoruță, istoric la același Institut de Istorie din Iași, ne arată că *satul nu apare nici în catagrafia de 1816*, pe care a cercetat-o.

Domnul Dan Râpă, istoric, muzeograf la Muzeul de Istorie Galați, specialist în Moldova medievală (prieten al Prof. N. Pământ din Bălăbănești) ne confirmă că satul Odaia Bursucani nu există în catagrafia de 1772, și nici în adaosul din 1774, pe care le-a cercetat la rugămintea noastră. Ne comunică de asemenea că, *de regulă, istoricii consideră că o localitate există cu circa 50 de ani mai înainte de a fi cuprinsă într-o catagrafie*, deoarece Isprăvnicia și Visteria, deși știu de înființarea satului, nu-l trec la bir, pentru a-i da un timp suficient să "se așeze", adică să se mai dezvolte puțin pentru a putea plăti constant în toți anii dintre catagrafiile succesive. Iar G. Retegan spune ⁽³⁴⁾ că " .. opinia generală a boierimii și a Domnitorilor Țărilor Române în secolele XV-XIX (n.n. era) .. că cu cât satele sînt alcătuite din mai mulți locuitori cu atât ele se pot ține deapănare în mai bună stare."

Prima catagrafie în care apare satul Odaia Bursucului/Bursucanu este, conform domnului dr. Silviu Văcaru, cea din 1828, căci catagrafia de Tutova pe 1820 nu mai există, și prin urmare am putea plasa, orientativ, înființarea satului, a odăii ce va deveni Odaea Bursucanu, mai înainte cu circa 40-50 de ani, adică pe la 1770-1780. Considerăm această atestare ca fiind a șaptea.

Petru Poni spune la 1921 în bine-cunoscuta sa lucrare "*Statistica Răzeșilor*", "Nici în Condica Liuzilor 1803, nici în Catagrafiile de la 1820 și dela 1831, și nici în Condica Proprietăților (n.n. din 1833) *nu sunt trecute toate satele în cari se află astăzi* (n.n. când redacta lucrarea – pe la 1910-1920) *răzeși*", astfel " .. găsim că din 843 sate din Moldova în cari se aflau răzeși în 1910-1913 când au fost culese datele ce publicăm, 302 erau trecute în Condica Liuzilor, 469 în Catagrafia 1831, 348 în Condica Proprietăților, iar 319 *nu figurau în niciuna din aceste condici sau dosare*". În Tabela no. 8, pg. 61, arată numărul satelor răzeșești din Tutova, la 1912 – 108, 1803 – 39, 1820 – lipsă date pentru Tutova, 1831 – 68, 1833 – 42, și "*netrecute în niciuna – 35*", iar mai departe "o mare parte din satele cari nu au fost înscrise în

niciuna din aceste condici sunt sate mici cari au putut fi considerate ca făcând parte din un sat mai mare vecin” ⁽³⁵⁾.

* Harta BAWR de la 1772 ⁽³⁶⁾ și Harta Germană de la 1780 (datele sunt aproximative) nu indică, în zona în care ar trebui să fie, satul Odaia Bursucani, ceea ce poate arăta că satul nu exista încă pe la 1770-1780, sau că era o cantitate neglijabilă (cele două hărți sunt hărți de război și menționează doar localitățile semnificative pentru un război), așa cum am arătat mai sus.

* În DB 4, pg. 195-196 se dă o listă de sate cu numărul de liuzi de la 1775 din Tutova, ocolul Corodului, în care apar satele ”Grăjdeni (liudi 40)” și ”Frunțișeni (liudi 12)” dar nu apare Odaia Bursuci, deși e la doar 3-4 kilometri distanță de aceste sate. Catagrafiile nu aveau cum să scape de la impozitare vreun sat stabil, dacă s-ar fi aflat în apropiere și ar fi fost cât de cât așezat. Deci Odaia Bursuci fie nu exista încă, fie era încă prea mică și era lăsată să se mai dezvolte, ceea ce e mai probabil. E posibil însă să nu apară și pentru că Odaia Bursuci la 1775 nu era în ocolul Corodului ci al Tîrgului (apartenența la ocoale a variat mereu în timp), sau pentru că era socotită ca făcând parte din Bălăbănești (Corodului) care în catagrafia de 1772-3 apare cu 35 de liuzi, sau chiar din Brădești.

Acest lucru plasează formarea de început a satului Odaia Bursuci cel mai devreme undeva pe la 1775-80, sau cu puțin înainte sau după acest interval.

Am dat toate aceste șapte atestări din prima perioadă a existenței satului pentru cronologie dar și pentru foarte scurtele descrieri ale satului și împrejurimilor din perioada respectivă.

* *În concluzie, cele mai vechi atestări documentare ale numelui satului Odaia Bursucani sunt de la 1800, 1806, 1810, 1822, 1824, 1828, după care devin mai frecvente (în Catagrafii), indicând un sat deja bine format, în preajma lui 1828 având circa 500-550 de locuitori, iar în preajma lui 1850 având circa 675-800 de locuitori. Pe la 1775, și mai înainte, satul Odaia Bursucani nu este menționat, și apare prima oară într-o hartă la 1800 și în catagrafii la 1828. De aici conchidem că formarea satului trebuie să fi avut loc cam cu o generație mai înainte de 1806, dar nu înainte de 1775, adică posibil pe la 1775-1780.*

În tabelul ce urmează sintetizăm **datarea** atestată a satului Odaia Bursucani, forma denumirii sale la data atestării, și perioada anterioară documentului în care satul exista cu mare probabilitate așa cum e descris în document.

Tabel sintetic cu **datarea atestată** documentar a satului Odaia Bursucani:

Nr.	Documentul de atestare	Anul documentului	Denumirea din document	Perioada descrisă în document	Observații
1	Harta imperială militară rusă a lui Kisselef 1800	1800	Slobozia Odaia Bursuci	ante 1795, cu coloni atestați la 1784	
2	Declarația Pavel Chiricuță	1901	Odaia Bursucanului/ Bursucanilor/ Bursucului	"cam pe la 1806"	
3	Contract Măn. Florești-Bursuci de Epurenii	1810	Odaia Bursucanului	puțin ante 1810	Nume de moșie
4	Înscris Iconomu Cocu din Bârlad	post 1824	Odaia Bursucanilor	la, sau puțin după, 1824	
5	Memoriu, în Hurmuzachi	prob. 1827	Boursoukani	prob. 1822, max. 1827	Nume de moșie
6	Harta Rusească Kisselef 1835. Harta românească 1833 (după Kisselef publicat 1835)	1835 1833	Bursucanî Bursucani	ante 1828 (1828-începe ridicarea pe teren)	
7	Catagrafia 1828	1828	Bursucanul	1828	

Tot ca o concluzie reiese de aici și că răzeșul Grigore Bursuc, ipoteticul întemeietor, s-ar fi putut deci naște pe la 1750, sau cu ceva timp mai înainte, ca să facă, fiind major, o odaie pe la 1775. Fiul său Vasile s-ar fi putut naște tot pe la 1775, căci majoratul aducea imediat și căsătoria și nașterea primului copil, iar fiul acestuia, Costandin sîn Vasilachi, atestat documentar (tatăl lui Costachi Vasilachi), se naște sigur la 1803 (+- 2-3 ani). Această atestare de nume servește ca referință pentru datări înapoi în timp.

Iar în acest tabel se sintetizează **evoluția numelui** satului la începuturi (cu excepția anilor 1800 și 1810 care sunt atestate, ceilalți ani sunt estimări):

Nr.	Denumirea satului	Anul sau perioada în care există satul cu acest nume	Observații
1.	<i>Odaia Bursuci</i>	<i>pe la 1775-1784</i>	<i>În 1775-1780 apare probabil odaia, și apoi satul. Numele e implicat în cel de mai jos care e atestat.</i>
2.	<i>Slobozia Odaia Bursuci</i>	<i>pe la 1784-1800</i>	<i>Odată cu venirea primilor coloni ca urmare a hrisovului de slobozenie cerut de Miclești. La 1784 avem atestați "străini"=coloni în moșia Românești (ambele părți ale Jăravățului).</i>
3.	<i>Odaia Bursucanului/Bursucanilor/Bursucului</i>	<i>"cam pi la 1806"</i>	<i>Încetează slobozenia pentru coloni și dispare denumirea de slobozie.</i>
4.	<i>Odaia Bursucanului</i>	<i>1810</i>	

3. Alte date istorice de interes atestate, ipoteze și comentarii.

Satul trece apoi prin multe schimbări administrative, urmare a vremurilor agitate, prin care înglobează, sau este înglobat în, alte sate și comune, e sub influența unui proprietar de moșii din sud sau (parțial) unuia din nord, iar evoluția lui e în strânsă legătură cu a localităților răzeșești apropiate de la sud de Jăravăț. Dăm mai jos datele pe care le considerăm semnificative, începând cu cadrul general al perioadei.

* Petru Poni ⁽³⁷⁾ spune în lucrarea sa despre răzeși că " .. în prima treime a veacului al XIX-lea s`a făcut jaful moșiilor răzeșești. Despuierea moșnașilor (n.n. răzeși în Moldova) de pământul lor și reducerea lor în stare de șerbi clăcași a continuat și a ajuns punctul ei culminant între 1830 și 1850. Nelegiuirile făcute în acest timp au fost date pe față de Divanul ad-hoc al Moldovei". În acest Divan erau reprezentați și răzeșii, ca fiind una din clasele proprietare, cu câte un reprezentant din fiecare ținut. Într-un proiect de

propunere avansată de răzeși Divanului în 21 Decembrie 1857, referitoare la problema "nelegiuirilor" făcute răzeșilor, putem vedea și opinia răzeșilor despre ei înșiși - *"Că clasa răzeșilor nu numai că reprezintă pe locuitorii băștinași ai României, dar mulți din ei sunt și coborâtori din familiile cele mai ilustre ale nației, care făceau odată fală și apărarea țării. Hrisoavele și uricile vechi, cari constituă proprietatea răzeșilor, fac dovadă că aceste proprietăți, în cea mai mare parte, sunt câștigate de suitorii lor ori cu prețul sângelui pe câmpurile luptelor pentru apărarea țării, ori pentru slujbe însemnătoare făcute în timpurile păcii și vrednice de răsplata patriei. Starea ticăloasă în care răzeșii sunt astăzi ..."*. Toată perioada e caracterizată de lupta răzeșilor pentru a-și apăra proprietatea în fața continuilor manevre ale boierilor pentru a le lua pământurile și a-i transforma în clăcași pe propriile pământuri. Ca o consecință, proprietatea răzășească s-a micșorat continuu, fiind pe cale de dispariție la începutul secolului al XX-lea.

Petru Poni își bazează studiul statistic pe catagrafiile moldovene din 1803 (Condica Liuzilor), 1820, 1831, Condica Proprietăților din 1833, recensământul din 1896 și cel din 1912, și clasifică satele răzășești în două categorii - răzășești și mixte. În satele mixte, pe lângă răzeși, găsim un număr de locuitori ai căror ascendenți fuseseră clăcași și, în această calitate, au fost împrumărați la reforma din 1864, devenind astfel liberi și proprietari. În Plasa Adam din Ținutul Tutovei, în care se afla Odaia Bursucani la 1912, se aflau 1925 de răzeși în 14 sate din care 6 sate erau mixte (între care și Odaia Bursucani; vom reveni) cu 308 urmași de foști clăcași ⁽³⁸⁾ .

* În **1832** partea mânăstirească a satului era lucrată de Mânăstirea Bursucani (din Bursuci de Epureni) - **"Odaia Bursucanului, sau -i, al măn. Bursucani"** ⁽³⁹⁾. Mânăstirea Bursucani, sau Bursuci, o mânăstire ce era întărită pe la 1710, pe vremea aprigului Lupu Costache, fiul Marelui Vornic Gavril Costache, dar apoi mai degrabă un mic schit, era în satul Bursuci pe apa Dumitra (un mic afluent al Elanului), din comuna Epureni ⁽⁴⁰⁾, la vreo 12 kilometri nord-nord-est de Odaia Bursucani, și era proprietate și ctitorie a familiei Costăcheștilor a Marelui Vornic de Țara de Jos Gavril Costache ⁽⁴¹⁾ . Costăcheștii dețineau moșia Epureni de Fălcium încă de la sfârșitul secolului XVI, iar boierii Costache erau cea mai importantă și mai puternică familie boierească a Moldovei în anii 1670-1720, și ceva mai apoi. Aici se vede că Odaia Bursucanului era a unuia Bursuc și de aceea se numea a *Bursucanului*, la singular, iar acest Bursuc trebuie să fie Grigore din legenda de familie. Dacă în 1827 (sau chiar 1822) Odaia Bursucani (clăcașii mânăstirii) dădea dare la proprietari la Mânăstirea Florești, acum, în 1832, dă la Mânăstirea Bursuci, ambele mânăstiri fiind înființate de familia Costache ⁽⁴²⁾ . Catagrafia de la 1831 confirmă că moșia (partea mânăstirească) era stăpânită de

Mânăstirea Bursuci în acest an. Trebuie spus acum că Mânăstirea Florești era o mânăstire mai mare și mai puternică decât cea din Bursucii din Epureni, iar Regulamentul Organic chiar menționează, în art. 79, că e scutită de dări pentru că ține soboare de călugări și călugărițe. De altfel cele două mânăstiri, Bursuci și Florești, ale Costăcheștilor, erau puternic legate între ele și la 1806 aveau amândouă un singur egumen grec iar moșiile ambelor aparțineau numai de Florești ⁽⁴³⁾. La 1835 arhimandritul Gherasim era "egumen monastirii Florești și Bursucii" ^(43.1) .

* La **1833** are loc în Moldova o reformă administrativă, cerută de Regulamentul Organic art. 139, litera G, făcută de Marele Logofăt Constantin Sturza și Căminarul Petru Asachi numită "înrătundirea ținuturilor" prin care cele 10 ținuturi erau redefinite astfel ca să fie mai egale ca suprafață și să aibă o formă mai aproape de un pătrat/cerc pentru a înlesni accesul oamenilor la autorități (după modelul Napoleonian). Cu acest prilej multe comune și sate și-au schimbat apartenența la ținuturi și ocoale (plase). Tutova a devenit cu 6 ocoale, 205 sate și 2 târguri ⁽⁴⁴⁾ . Tot în 1833, într-un act al Isprăvniceii de Tutova referitor la plângerile sătenilor împotriva arendașului, numele satului apare tot ca Odaia Bursucanului ⁽⁴⁵⁾ . Pare că localnicii spuneau Bursucanul iar administrația spunea Bursucanii. Această reforma administrativă de la 1833 continuă de fapt, cu nesfârșite modificări, până la 1864 ⁽⁴⁶⁾ .

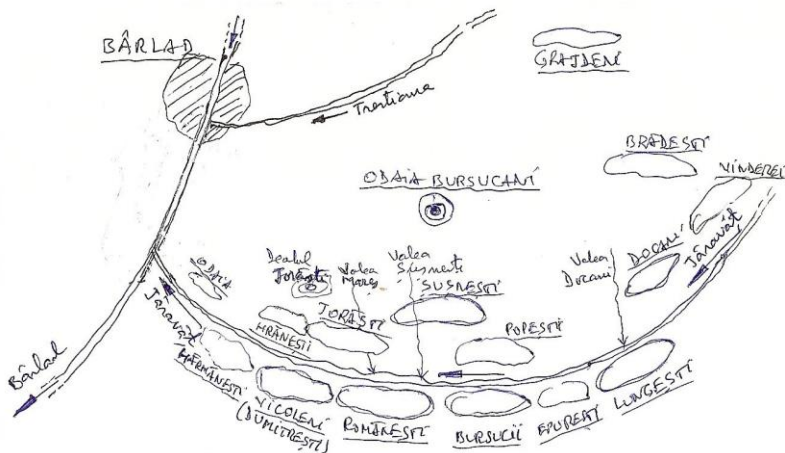
* La **1834** sigiliul satului (de fapt o ștampilă) are în mijloc scris: „Satul Odaia Bursucanilor”, iar pe margini „Tutova 1834 Tîrgul”, cum spune dr. Silviu Văcaru, descriind ștampila, într-o notă la transcrierea catagrafiei de 1838 a satului.

* Harta satelor și moșiilor vechi vecine cu Odaia Bursucani de mai jos ajută la formarea unei imagini de ansamblu a zonei Odăii Bursucani. Satele și moșiile de pe Jăravăț dispărute azi – Hărmănești, Vicoleni, Dumitrești, Românești, Bursucii, Pleșani, Epurești, Popești, Șuşnești, Jorăști sunt atestate la diverse momente de timp, toate înainte de începerea ipotetică a satului Odaia Bursucani de la 1775. La momentul **1775** existau cu siguranță ca sate ⁽⁴⁷⁾: Jorăști, Vicoleni, Românești (de curând începuse a fi numit, împreună cu Bursucii – Bălăbănești), Bursucii, iar ca moșii erau citate: Șuşnești (vechi sat, atestat la 1434, dispărut deja) și Popești (sat la fel de vechi, atestat la 1495 ^(47.1) , care e partea de N, vizavi peste Jăravăț, a satului/moșiei Bursucii, v. și nota (100.1) pentru numele de sat derivat din preutul Mirce – "popa" - și neamul lui, întăriți acolo prin uric).

Într-un document din SJAN Iași ⁽⁴⁸⁾ ce este un Contract de arendă (posesie) din **1839** pe unele moșii din Odaia Bursucanului, apare în preambul textul:

” .. au luat în posășii (n.n. în arendă) viniturile a unora din moșiile m(ă)n(ăstirii) Bursucii anumi Șușneștii, Hrăneștii, Tihuleștei și Andoniia de la ținut Tutovvei, cari toate aceste se dau în posășii la un loc și să numesc acum **Odaia Bursucanului**, pe termen de trei ani începători de la 23 apr(ilie) (n.n. Sf. Gheorghe) a anului viitor 1840 ... ”,

ce arată ce pământuri țineau la 1839 de Mân. Bursucii de Epureni a Costăcheștilor - moșia Șușnești din sud-est de sat Odaia Bursucului, Hrănești e tangent cu Jorăști ⁽⁴⁹⁾, Tihulești la est lângă Vinderei, și Andonia lângă Tihulești, ceva mai la Nord. Și astea sunt numai ”unora din moșiile Mân. Bursucii”, care Mânăstire Bursuci de Epureni avea deci mai multe moșii, mai mult pământ decât cele patru moșii indicate. Asta arată cum s-a extins proprietatea Costăcheștilor administrată de grecii de la Mân. Esfegmenon de Athos, de la 1806 încolo (vide infra).

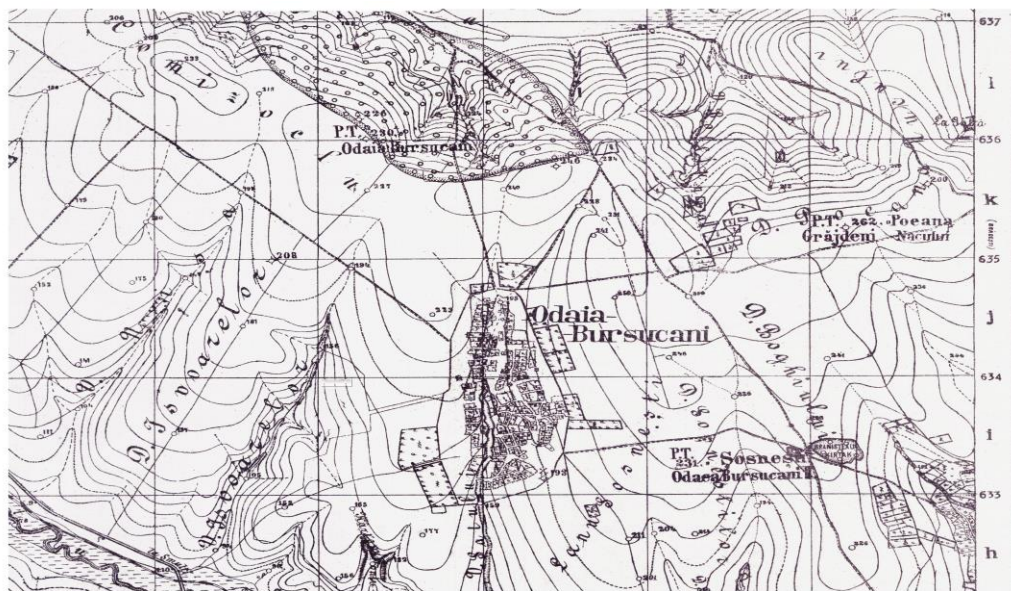
Harta satului și împrejurimii vechi veacului cu Odaia Bursucanului la 1775-1825.
(După RB; TTR-M partea 1, n. 2; Harta Bălănești - Prof. N. Pămăndu)

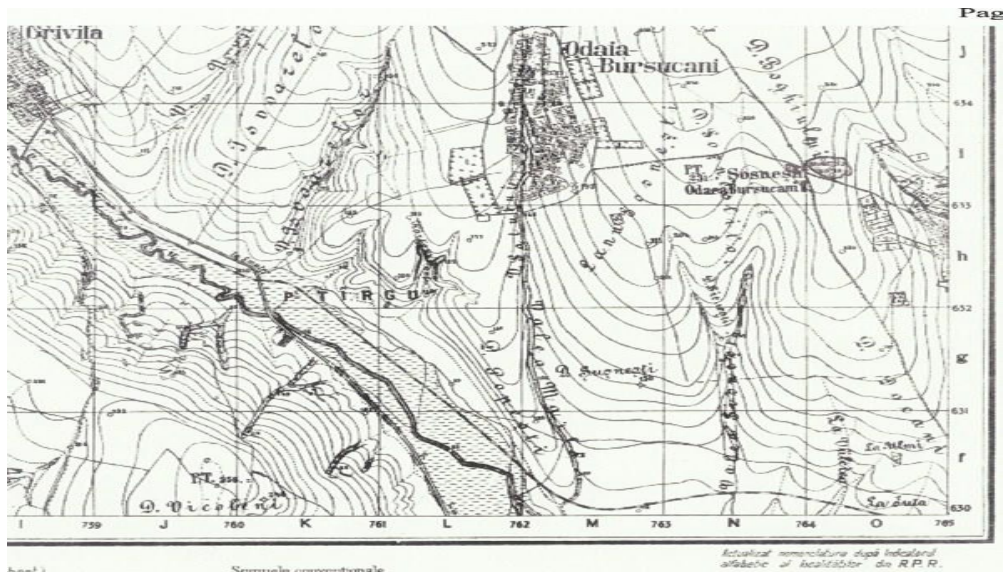
În ianuarie 2013 intrăm în posesia Hărții cu Planul Director de Tragere, Foia Grivița, Direcția Topografică Militară, retipărită în anul 1955, după Harta României ⁽⁵⁰⁾. La **1892** zona Șușnești e poziționată la Est, Sud-Est și Sud de Odaia Bursucanului - se văd *Lanul Șușnești* și *Dealul Șușnești*, iar mai la Sud - în imaginea a doua - Pârâul Șușnești și Dealul Șușnești. Se mai pot observa - Valea Satului cu pârâul ce curge prin sat spre Sud, ce capătă spre vărsare numele de Valea Mareș; lângă, și la Vest de, Dealul Șușnești se află *Valea*

Popești ce arată unde se afla moșia și satul vechi Bursucii pe Jăravăț căci moșia Popești e partea de la Nord de Jăravăț a moșiei Bursucii de Jăravăț; la Vest de vărsarea în Jăravăț a pârâului satului (V. Mareș), și de Popești, la Sud, se vede *Dealul Vicoleni* care arată unde se afla moșia/satul vechi Vicoleni. Putem astfel preciza mai bine harta aproximativă de mai sus cu satele și moșiile vechi vecine.

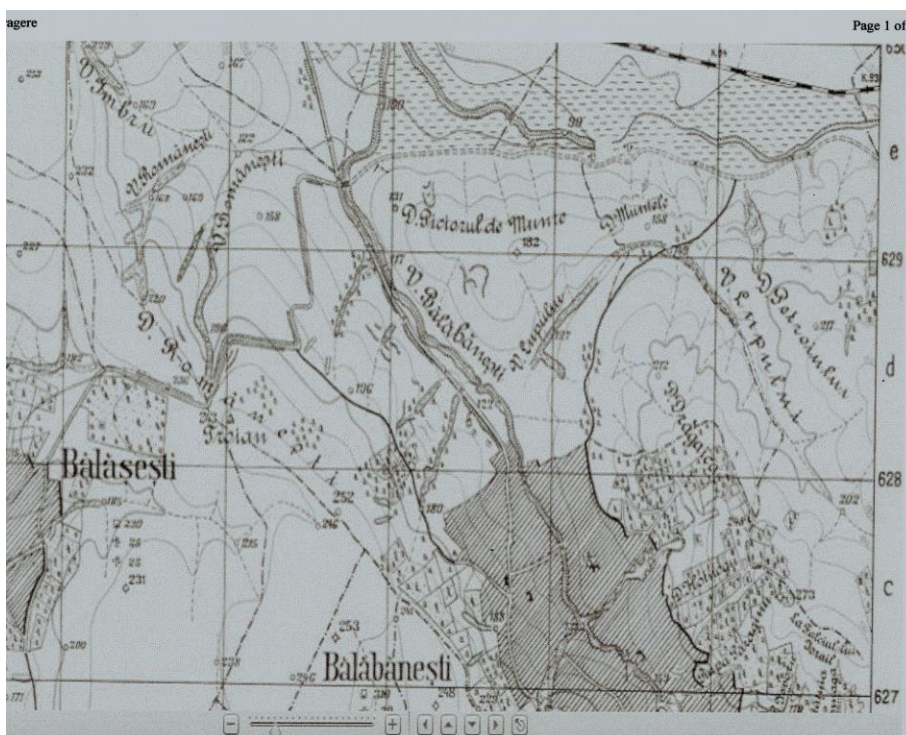
În colțul de NE, lângă Punctul Topografic Grăjdeni, se vede și toponimul *Poiana Nacului* ce amintește foarte probabil de Nacu fiul lui Grigore Balaban (care e fiu al lui Balaban sîn Pechi zăt Roman, eponimul Balabanilor), din familia de răzeși Balaban din Românești și Bursucii de Jăravăț. Ar putea desigur aminti și de Nacu fiul lui Porojie fiul lui Drăghici, trăitor mai înainte cu peste 100 de ani de Nacul Balaban, Drăghici fiind unul din proprietarii inițiali ai Româneștilor (cum o să vedem mai jos). Asta ar fi încă o confirmare a faptului că răzeșii Balaban dețineau mult din Dealul Trestianei, cu zona Odaia Bursucani cu tot, până la 1806 când cedează, spre împăcare, o parte mică (209 stînjeni) Costăcheștilor/Micleștilor (cum se va vedea mai jos). Partea dinspre Vest a Dealului Trestianei se mai numea și Dealul Comizoclu (nu știm de ce).

Iată harta cu situația de la 1892 în două imagini - prima cu o vedere de mai la Nord iar a doua cu o vedere de mai la Sud:

În harta Plan Director de Tragere, Balabanesti 5062, Inst. Geogr. Mil. 1942, se poate vedea la NV de Bălăbănești, Dealul Românești ca și două V. Românești, care indică clar unde se afla satul Românești, distinct până pe la 1772. Iată un mic extras din această hartă ⁽⁵¹⁾ :

Imediat la N de Piciorul de Munte se află locul de vărsare în Jăravăț a Văii Mareș/Valea Satului ce vine din Odaia Bursucani. Asta arată că Românești și Odaia Bursucani erau vizavi, despărțite de Jăravăț, în linie dreaptă NS la cca. 1000m. Interesant de notat și că vârful Dealului Românești poartă numele de Troian, deși în zonă nu există Valul lui Traian (valul de sec. II-IV e mai la SE, la vreo 45-50 km trecând prin zona Cuca unde la 1517/1546 erau împroprietăriți cu un sat o familie Bursuc, probabil tată și trei fii).

* În *Adaos la Foaia Sătească* din 2 martie **1841** se notează că satul Odaia Bursucani din Ocolul Țîrgului (numele apare ca Bursucanii) urmează a primi suma de 302 lei despăgubire de la Alexa Vîrgolici, Privighetor de Ocolul Țîrgului, care a fost dovedit că a înșelat satul Odaia Bursucani (ca și pe altele de pîmprejur !) și va fi pedepsit. Iar în *Condica Abețedară* din **1846**, publicată în Uricarul ⁽⁵²⁾, satul Odaea Bursucani apare ca avînd la acea dată 112 liuzi (aceste două documente provin de la SJAN Iași).

* **Pe la 1845 și după**, dar înainte de secularizarea din 1863, Odaea Bursucanii era "*moșie cu părți și rēdășască*", cum spune "*Buciumul Român*", Jassi, 1875 ⁽⁵³⁾, editat de Theodor Codrescu, care publică un manuscris al lui Elisei Cantacuzino intitulat "*Notiții Statistice despre moșiile din Moldova*". Asta înseamnă că *pe la 1845 existau răzeși în Odaia Bursucani*, dar și proprietari care aveau "*părți*" în proprietate (adică cumpărate), pe lângă proprietatea comună devălmașă a răzeșilor. Părți aveau: Spatarul Neculai Lafari, doftorul (are și părți în Bălăbănești și Grăjdeni, cum se vede tot în *Buciumul*; Lafari e în proces cu răzeșii Bălăbănești pe pământurile vechi ale Româneștenilor); schitul Bursucii (n.n.de Epurenii); sf. Monastire Golia din Iași ⁽⁵⁴⁾ ; răzeși erau: Tudosie Vîrgolici (n.n. din familia răzeșilor Vîrgolici, din Bălăbănești, înrudiți cu Bălăbăneștii din Românești și Bursucii de Jăravăț, cum descrie pe larg G.F. Tașcă în RB; Tudosie putea fi din Bursucii/J și să aibă pământul în Odaia Bursucani); "*și alți mai mulți răzeși și părtași în ea*", al căror nume nu mai e dat.

Acești "*mai mulți răzeși*" din Odaia Bursucani fiind, ca răzeși, urmași ai unui mare proprietar inițial (foarte probabil judele Roman menționat la 1460 și existent de dinainte de stătalitatea Moldovei) iar proprietăți pe zona Odaia Bursucani avînd din vechime răzeșii de Românești și Bursucii pe Jăravăț, iar mai înainte lor, de pe la 1500, Jorăștii, și apoi pe la 1720 descendenții acestora, Micleștii, rezultă că cei de Odaia Bursucani trebuie să fi venit din acele sate, adică să fie Bălăbănești sau Jorăști, sau alții, descendenți sau înrudiți cu aceștia, și derivând toți, într-un fel sau altul, din Epure și Drăghici de pe la 1480-1500 (cum vom vedea mai jos la spițele de neam), și ei la

rândul lui derivând probabil din judele Roman menționat la 1460. Prin zona Odaia Bursucani înțelegem aici tot Dealul Trestianeii fără partea de est a Grăjdenilor, Docanilor și Vindereiului, unde nu erau răzeși derivați din judele Roman. Odaia Bursucani era deci inițial sat și moșie răzășească care aparțineau răzeșilor de Românești și Bursucii de Jăravăț iar mai înainte aparțineau descendenților (Misihănești, Silionești, Vrăbiești, și alții, mai târziu și Balabani) lui Toader Jora starostele de Tecuci. Vom vedea mai jos multe explicații mai pe larg.

Satul "are o biserică cu doi preoți, doi dascăli, opt nevolnici (n.n. bătrâni, bolnavi), patru-spre-dece vadane, cinci-spre-dece căpătâieri (n.n. "fără căpătâi", adică veniți în sat la muncă, fără gospodărie), un-spre-dece slujbași-volnici, unu vatavu ... cu unu numeru de 120 locuitori" (situația trebuie să fie de pe la 1870, iar locuitorii sunt 720 - 120 e eroare de tipar probabil, cum se poate vedea mai jos la D. Frunzescu unde la 1871 sunt 710 locuitori).

De aici vedem că moșia Odaia Bursucanii, pe la 1845 și după, era moșie deținută și de răzeși și de anumiți particulari (cărora răzeșii au fost siliți să le vândă, din diferite motive - procese, abuzuri, etc., porțiuni de moșie răzășească). Partea pe care o are Schitul Bursucii (de Epureni), era partea boierilor Costăchești (care dețineau și Schitul Bursuci și Mănăstirea Florești) ce le revenea de la Rucsanda Miclescu căsătorită Costache. Trecerea printr-o învoială la Costăchești/Miclești a unei părți din moșia Odaia Bursucanii, de la răzeșii de Bălăbănești, s-a făcut în 1806 (cum o să vedem mai jos). *Per ansamblu, moșia Odaia Bursucanii, pe la 1845 și după, pare că era predominant a răzeșilor originari din Românești și Bursucii pe Jăravăț (Bălăbănești), și a Costăcheștilor (prin Jorăști și Miclești), și avea probabil și alți proprietari mai mici, răzeși și particulari.* Partea răzășească a scăzut constant în timp, crescând cea a proprietarilor privați mai avuți, care au acaparat pământul.

Iată un extras din Buciumul Român de la 1875:

aiu; pe ianga moșia Mirceșii și altele, iară saia.

Bursucanii (odaia), la ținutul Tutovei, ocolul târgului, moșie cu părți și răsădășcă, în care moșie are parte și d. lui spatarul Neculai Lafari doctorele, care la 1845, mai cumpără o somă stînjină de acolo, de la Tu-

BUCIUMUL ROMÂNUL.

565

dosie Vircolici, câte doi galbini pol stînjinul; are parte în ea și schitul Bursucii, sf. mănăstire Golie din Iași, închinată la Vatopedion, și alți mai mulți răsăși și parțași în ea. Are satul cu o biserică, doi preoți, doi dascăli, opt nevolnici, patru-spre-dece vadane, cinci-spre-dece căpătăieri, un-spre-dece slujbași-volnici, un vatavă, pe lângă moșiile Bălăbănescii, Grăjdenii, Slobodă-Mihăoni și altele, cu un număr de 120 locuitori.

Un alt document ⁽⁵⁵⁾ din 1851 confirmă clar că la Nord de Jăravăț și în Odaia Bursucani proprietari erau răzeșii de Bălăbănești - documentul arată cum răzeșii răscumpără pământul ce fusese cumpărat mai înainte (1845) de la ei de doctorul Neculai Lafari:

" Noi opștie răzășilor satului Bălăbănești facimu știut prin acestu document ... că din suma de 858 stânjeni (n.n. mult !, cca. 1,9km lățime) pământ ci am răscumpărat (n.n. îl vânduseră mai înainte unii răzeși la ananghie lui Lafari, dar răzeșii au drept de răscumpărarea) de la dumisali spătar(ul) Neculai Lafari ce și dumisali i-au avut cumpărați de pe la unii din răzășii noștri din hotarale moșiilor Bursucii (n.n. de Jăravăț) , Româneștii, Popeștii, Jorăștii, Vicolenii și Bursucanii (n.n. e Odaia Bursucani care e vecină cu celelalte moșii indicate și nu cu Bursucani de la S de Zimbru), după hotarnica din let (1845 iunie 30 a dumisali boeriului prezădentu aga Manolache Costachi, în alăturare și cu izvodu arătătoriu de cumpărăturile făcute în urma hotarnicii încredințat fiindu și de cătră înalta comisă cari suma stânjenilor mai sus înșămnată am luat-o noi opștie în preț de 2200 galbini (n.n. 2200galbeni/858 stânjeni=cca. 2,56 galbeni/stînjen, așa cum spune și *Buciumul Român* de la 1875 - că Lafari a cumpărat din Odaia Bursucani la 1845 "cu 2 galbeni pol stînjenul") din cari sumă ... ".

Moșia Odaea Bursucanii e evident diferită de satul Odaia Bursucani și reprezintă terenul agricol din preajma satului, lucrat de săteni. În *"Dicționarul Topografic și Statistic al României"* de Dimitrie Frundescu, București, 1872 ⁽⁵⁶⁾, care descrie situația din Ianuarie 1871, se prezintă separat satul "Bursucani (Odaiea-) ... cu 710 locuitori" la pag. 81, și la pag. 326 se prezintă "Odaiea-bursucanului, moșie nelocuită în j. Tutova", nelocuită adică fără locuințe pe ea, și aflată în proprietatea statului, fiind secularizată (partea mănăstirească) la 1863. De notat că la 1871 se mai păstra numele moșiei ca fiind "(a) bursucanului", la singular, adică nu "bursucani", ceea ce arată că se mai păstra memoria unui *singur începător*, Bursuc sau Bursucanul.

La 1845 exista și un Postelnicel "Vasile Tașcă din satul Odaia Bursucani", menționat în Catagrafia de 1845 a satului Bălăbănești ⁽⁵⁷⁾, ceea ce arată legătura între Odaia Bursucani și răzeșii de Bălăbănești, familia Tașcă fiind una din vechile și extinsele familii răzășești din Bălăbănești, ale cărei părți se întindeau deci și în moșia (răzășească, nu mănăstirească) Odaia Bursucani.

Părțile mănăstirilor vor fi secularizate la 1863, trecând în proprietatea statului, iar pământul acesta va fi apoi dat la împrumutarea clăcașilor de la 1864, și a însurăților de la 1878, inclusiv pentru vânzare și pentru formarea noilor sate Grivița (1878) și Palerma (azi Trestiana) (1896).

* În *Statistica Răzeșilor*, pe care am menționat-o mai sus, Petru Poni descrie moșiile pierdute de răzeși dela 1803 până la 1864, împărțindu-le în: 1. pierdute în întregime, 2. pierdute în parte, 3. sate dispărute ⁽⁵⁸⁾. "Moșiile pierdute în parte sunt cele în care un număr de răzeși dintr`însele au isbit să păstreze, cel puțin în parte, pământurile lor; ei au rămas răzeși în mijlocul unui mare domeniu; sunt moșiile răzășești pe care boierii nu au putut să le ia în întregime ... Nu putem preciza care sunt acestea. Credem că nu exagerăm zicând că *aproape toate satele pe care le-am numit mixte sunt în cazul acesta*". Odaia Bursucani intră în această categorie apărând la categoria sate răzășești mixte ⁽⁵⁹⁾.

Iată situația de la 1912, așa cum o dă Petru Poni în lucrarea sa. Această situație reprezintă aproape sigur o înrăutățire a celei descrise de Buciumul Român ca existând pe la 1845 și mai înainte. Tabelul no. 11 menționat arată în Ținutul Tutova, Plasa Adam (în care era Odaia Bursucani atunci): număr de răzeși (n.n. e vorba de liuzi, adică de capi de familie) = 4, număr de foști clăcași împrumutați la 1864 = 194. Așa cum o să vedem mai jos, din cei 194 (inițial, la 1867, erau doar 143) de foști clăcași împrumutați cu Reforma de la 1864, doar 11 erau din Odaia Bursucani, împrumutați pe

moșia statului Odaia Bursucani, restul – mult mai mulți, de împroprietăriți pe această moșie fiind originari din alte 15 sate dimprejur. La o populație totală de circa 710 locuitori (cf. Frunzescu la 1871) $11 \cdot 5 / 710$ înseamnă că cca. 8% din numărul de locuitori ai satului Odaia Bursucani erau clăcași, restul de 92% erau răzeși și particulari cu cumpărătură. Iar Tabelul general de la pagina 138 mai adaugă: număr de răzeși rămași fără pământ = 2, număr de suflete (n.n. persoane) din sat = 980 (un număr mare).

İată și un extras din tabelul general:

138

JUDEȚUL TUTOVA

(Urmare)

COMUNA	SATUL	Situatia geografică	Capi de familie cari au pământ		Fără pământ	Numărul suflete- lor din sat	
			Răzeși	İmproprietăriți după legea din 1864			
V. Plasa Murgeni							
.....							
VI. Plasa Adam							
40. Adam	95. Cănești . . .	Deal	21	50	8	343	L. Ci. P.
	96. Știețeștii-Rusu	»	8	41	10	252	
41. Bălăbănești	97. Bălăbănești .	»	312	—	52	1.609	L. Ci.
	98. Lungești . . .	»	100	—	73	617	
42. Bălășești	99. Pupezeni . . .	»	97	—	—	419	L. Ci. P.
43. Docani	100. Docani . . .	»	70	—	38	77	Ci. P.
	101. Brădești. . .	»	175	5	30	903	L. Ci. P.
44. Obârșeni	102. Pleșea . . .	»	60	—	90	590	Ci. P.
45. Odaea-Bursucani	103. Odaea-Bursucani .	»	4	194	2	980	
46. Rădești	104. Rădești . . .	»	460	—	—	1.959	L. Ci. P.
	105. Crucianu . . .	»	33	12	—	160	Ci.
	106. Oanca. . . .	»	7	—	—	29	
47. Vinderei	107. Vinderei . . .	»	166	36	97	1.087	Ci. P.
	108. Valea-Lungă	»	52	—	25	347	L. Ci. P.
			8.953	1.252	2.949	53.341	

La 1912 mai erau în Odaia Bursucani 4 familii de răzeși. Fără îndoială că Odaia Bursucani a fost inițial un sat răzășesc. Un sat ce a fost până la 1806 răzășesc, apoi mixt, și în care numărul de familii de răzeși a scăzut continuu, pământul fiind acaparat de boieri și alți particulari. Împrejur se văd și alte

sate răzășești, în care au rămas mai mulți răzeși. Literale din coloana din dreapta reprezintă în notația lui Petru Poni documentul din care s-a extras informația - L=Condica Liuzilor 1803, C=Catagrafia 1820, C1=Catagrafia 1831, P=Condica Proprietăților 1833. Se observă că pentru Odaia Bursucani nu e trecută nicio sursă, deși știm sigur că apare în catagrafia de 1828 (cu numele Bursucanul), în C1 și în P, cum o să vedem mai jos. Numărul de locuitori e mare, iar numărul de răzeși capi de familie la 1912 e foarte mic, ceea ce arată gradul avansat de pierdere a proprietăților răzășești în fața ofensivei boierilor și a particularilor avuți.

* În **1852 moșia Odaea Bursucanu** era - "... moșie închinată la Greci și era stăpânită de un egumen (n.n. superiorul unei mânăstiri) grec ..." ⁽⁶⁰⁾, căci Legea Secularizării Averilor Mânăstirești a marelui Kogălniceanu, apare abia în decembrie 1863. Mânăstirea Bursuci din Bursuci din comuna Epureni, înființată la 1682 de Marele Vornic al Țării de Jos, Gavril Costache, este imediat închinată de acesta mânăstirii Esfegmenon din Muntele Athos ^(60.1), ca și Mânăstirea Florești, de pe apa Similei, la vreo 30 km nord-vest de Odaia Bursucani, închinată la 1806, tot de Costăcheștii care ctitoriseră ambele mânăstiri. În actul de donație din 20 august 1806, dat în Iași, către Mânăstirea Esfegmenon de la Athos, Costăcheștii (semnează 11 Costache, între care și Veniamin Mitropolitul Moldovei) spun "Părintele egumen Teodoret va avea cât va trăi sub a sa îngrijire și administrație donăția noastră Florești întrunită cu acea dela Bursuci a strămoșilor noștri ..." ⁽⁶¹⁾. Boierii mari construiau mânăstiri pe pământul lor și le înzestrau cu moșii, mânăstirile fiind de fapt în proprietatea și controlul lor, cu excepția activităților ecleziastice. Mânăstirile mai mici și moșiile lor puteau fi chiar cumpărate și vândute. Când nu mai puteau avea grijă de ele le închinau la Athos sau la alte mânăstiri mari ortodoxe, ce trimiteau egumeni greci rapaci, aspri și aroganți. Parte din moșia Odaia Bursucani aparținea (restul era la răzeșii de Bălăbănești și alți particulari) Mânăstirii Florești în 1852-1855, în urma unei licitații pentru arendă din 1852 (când e menționată împreună cu alăturatele Tihuleștii și Andonia, în Vinderei, tot din Tutova), parte ce mai aparținea de Mânăstirea Florești până înainte de secularizarea din 1863 ⁽⁶²⁾. Astfel că moșia Odaea Bursucani era parțial închinată la Mânăstirea Esfigmenon de la Athos prin Mânăstirea Florești. Ioan Antonovici mai spune în 1916 - "... mânăstirea Floreștii, în momentul secularizării, anul 1863, mai avea și altele (n.n. adică moșii și părți de moșii), despre care iarăși nu știu de cine sânt dăruite, și anume: ... 23) Odaia Bursucanii, în ținutul Tutova ... ". Cum am mai spus, partea nu era dăruită ci obținută printr-o învoială în 1806 în cursul unui proces cu răzășii din Bălăbănești, proprietarii mai vechi, înainte de 1806, ai întregii moșii fiind răzeșii Bălăbănești. Se mai poate vedea și că partea din

moșia Odaia Bursucani aducea prin arendă, la 1852, o sumă încă destul de mare (1400 galbeni pe an) către Florești.

Vom mai vedea și că zona de proprietate a răzeșilor Bălăbănești din Românești cuprindea înainte de 1800 toată moșia Odaia Bursucani, dar în dispută permanentă cu Jorăștii și urmașii lor, în special Micleştii (astfel că nu e totdeauna clar cine era proprietar, la ce moment, și pe ce zonă), zonă care e pe Dealul Trestianei, între Jăravăț la sud și Trestiana și Grăjdeni la nord. Acest lucru e susținut și de mențiunea "moșia Jăravățului" ce aparține Mănăstirii Florești, menționată în 1812 în "*Tablou de 40 mănăstiri și schituri din Moldova și cu arătarea moșiilor ce aveau ele în 1812*" de C.N. Tomescu⁽⁶³⁾. (Vom reveni la subiect în analiza Declarației Preotului Pavel Chiricuță).

Cercetările noastre de la Arhiva Națională Istorică Centrală, ANIC, din București, ne-au arătat că, foarte probabil, *toate actele de proprietate ale moșiei Odaia Bursucani nu mai există în țară, căci au fost luate de egumenii greci plecați, supărați după secularizarea din 1863* (actele din perioada 1806-1863), iar în **1883** moșia Odaia Bursucani era arendată la Mănăstirea Florești. De asemeni că în **1885** moșia era arendată la Mănăstirea Răchitoasa, la sud-vest de Florești, pe apa Zeletinului, și că a existat o hartă a moșiei Odaia Bursucani la anul 1843. Un alt lucru interesant relativ la poziționarea moșiei este că *moșia Odaia Bursucani avea graniță, și era tangentă, exact la sud cu moșia Bursucii de pe Jăravăț (care avea în stânga și în dreapta ei "redzeși")*, cum se poate vedea și pe o mică schiță desenată în 1883 (planul Lahman 1876, Fondul Mănăstirea Adam, de la ANIC, vide infra). Iar o Carte de hotărnicie din 20 Octombrie **1876** spune același lucru, referitor la această învecinare. Partea aceasta de la N de Jăravăț a Bursucilor de Jăravăț se numea Popești, un sat foarte vechi.

* În **1878** noul sat **Grivița** se întemeiază "**pe moșia satului Odaia Bursucani**"⁽⁶⁴⁾, iar grivițenii se împrăștiară primind loturi de case, pentru piața publică, școală, biserică, primărie, drumuri, fiecare locuitor primind în medie 4,5 ha de pământ, iar noul sat face parte din comuna Odaia Bursucani între 1892 și 1909⁽⁶⁵⁾. Interesant de notat și că "*Marele Dicționar Geografic al României*" al lui Lahovari e.a.⁽⁶⁶⁾ arată că "Odaia, (n.n. este) *veche denumire a localității unde se află astăzi satul Grivița, jud. Tutova*". Harta rusească din 1835 (războiul din 1828-1829) arată localitatea Odaia, de mici dimensiuni, pe locul Griviței de azi, fără liuzi. La 1831 Odaia Bursucanul înglobează chiar micul sat Odaia, care dispare ca nume⁽⁶⁷⁾. Se poate vedea deci că moșia Odaia Bursucani avea o întindere mult mai mare decât se întrezărește astăzi, mergând spre vest până la gura Jăravățului și râul Bârlad,

și că înainte formării satului Grivița pe acel loc exista o Odaie, probabil cu câțiva locuitori. În plus TTR-M, vol.1, P1, pg. 785 menționează că, la 1871 – "Odaia Bursucanului, era „moșie (n.n. partea mânăstirească) nelocuită” ", citând Dicționarul lui Frundzescu (n.n. nelocuită=fără locuitori pe ea) - pentru că rămăsese în proprietatea statului după Secularizarea din 1863, motiv pentru care s-a alocat noului sat Grivița o porțiune din moșie (mențiunea se referă la o parte din pământ și nu la satul Odaia Bursucani) la împroprietărirea însurățeilor din 1878.

"*Monografia satului Grivița, județul Tutova*" din 1942, a învățătoarei Eugenia Florica Buiuc din Grivița ⁽⁶⁸⁾ arată că s-au împroprietărit și 11 săteni din Odaia Bursucani și că, mai înainte de împroprietărire, locurile pe care s-a făcut Grivița aparțineau "*moșierilor Bali și Bușilă care aveau curți mari în satul Odaia Bursucani, cam în locul unde azi este școala primară*". În RB apar 5 Bușilă – frații Constantin și Vasile, mazili (descendenți din boieri, cu privilegiu fiscal), apar în *Tabla de mazili și ruptași pe 1785*, apoi un mazil Mihăiță Bușilă (poate frate cu cei doi), la 1831 apare un Gheorghii Bușilă, iar la 1848 apare un Panait Bușilă. La **1778** ⁽⁶⁹⁾ Vasili Bușilă, ginerele lui Dumitrașcu Sîlion, și cu fiul acestuia, Ioniță Sîlion, dețin jumătate din moșiile "Jorăști i Românești i Hărmănești i Comăna", pe Jăravăț ⁽⁷⁰⁾, moșiile provenind de la Dumitrașcu Sîlion ce s-a căsătorit cu Anița Misihănescu, stră-stră-nepoata Vel Logofătului Avram Misihănescu, născut pe la 1500-1510, mult înainte de Bălăbănești, care avea întinse proprietăți pe Jăravăț de la socrul său Toader Jora Starostele de Tecuci. Vasile Bușilă apare într-un document " **1782** Aprilie 15, Zapisu lui Ioniță ficioru lui Dumitrașcu sîn Sămion (n.n. Sîlion) și a cumnatului său Vasili Bușilă cu cari vându vătavului Nistoru drept 500 lei *satu întreg Jorăștii și giumătate de sat din Românești și alte hliză*" ⁽⁷¹⁾ . Reiese că Vasile Bușilă, ginerele lui Dumitrașcu Sîlion, și cumnatul său Ioniță, aveau în 1782 Jorăștii întregi și jumate (foarte probabil partea de la Nord de Jăravăț) din Românești, ce se întindeau pe Dealul Trestianeii unde va fi Slobozia Odaia Bursuci atestată la 1800, și unde exista Odaia Bursuci foarte probabil de pe la 1775-80. Asta se vede și din documentul (opis) din 1842⁽⁷²⁾:

5.	1780	aprilie) 14	Zapisul lui Maftciu ficioru lui Năstasă Ciolacu (n.n. Const. Misihănescu, fiu Iftimie M.+ Grozava, e zis "Ciolac" și generează neamul Ciolac, RB d75; spițe de neam) cum <u>vindi parte sa de moșâii de pi Jăravăț cătră Vasili Bușilă în cari să cuprindi și Jorăștii și Româneștii.</u>
----	------	-------------	---

ce arată că Vasile Bușilă cumpără de la proprietarii Misihănești (familia Ciolacu se trage din Misihănești). *Vreun urmaș al lui Vasile Bușilă de la 1782*

avea pământ în zona moșia Odaia Bursucani, ce se întindea până la vărsarea Jăravățului în Bârlad, la nord de pârâu. În "10) Anaforaua .. întărită de Moruz vodă la 1805 .. în pricina răzeșilor de Corăescii și Bogdănița de la ținutul Tutovei cu Vasile Bușilă Căpitan pentru părțile ce avea Bușilă în aceste moșii ..." (73) se vede că acest Bușilă avea proprietăți și prin zonă.

Un Bali e menționat la 1641 ca fiind bunicul unui popa Matei care are proprietăți în dispută cu Gligoraș sîn Gheorghie Jora, Gavrilaş sîn Ionașcu Jora, și alți Jorăști, pe sate și moșii ce nu le putem identifica dar unele sunt pe Bârlad (sau pârâul Nogeia) și pe Vaslui (74) .

La 1897 apare un Plan al moșiei Odaia Bursucani pe care se poate vedea și înființarea satului nou (ca nume doar) Palerma (Trestiana de azi), tot pe această moșie, și tot ca urmare a împrumătăririi însurățelelor pornită la 1878.

* În Fondul "Reforma Agrară 1864" de la ANIC (75) am descoperit multe planuri ale moșiei Odaia Bursucani făcute cu prilejul reformei agrare inițiate la 1864, "Legea rurală" de împrumătărire a clăcașilor, și din anii 1878 de împrumătărire a însurățelelor, ce arată și înființarea noului sat Grivița pe moșia Odaia Bursucani. Foto cu planurile sunt în DVD-ul ce acompaniază această lucrare. Din aceste planuri din 1867 reiese întinderea reală a moșiei Odaia Bursucani la acea vreme.

Conform acestor planuri granițele maxime ale moșiei Odaia Bursucani, de la 1897, erau următoarele (priviți hărțile pe care le-am dat la început): la vest râul Bârlad și moșia orașului Bârlad; la nord râul Trestiana, moșia Dealul Mare și moșia Grăjdeni; la est moșia Grăjdeni și moșia Docani; la sud moșiile Bălăbănești, Pupezeni și Bălășești. Este o întindere mare, având aproximativ în centru satul Odaia Bursucani, la sud-vest de el noul sat Grivița și la vest nou numitul sat Palerma (Trestiana). Putem extrapola înapoi în timp, și putem afirma că, înainte de 1806, proprietățile răzeșilor de Bălăbănești (Românești, Bursucii) se întindeau peste tot Dealul Trestianeii, între Jăravăț, Bârlad, Trestiana și Grăjdeni/Docani, incluzând și zona unde va fi Odaia Bursucani.

* În **1896** satul de lângă Bârlad cunoscut din vechime mai întâi ca **Trestiana** (vezi mai jos Hrisovul din 1495), apoi ca **Cetățuia** atestată în 1637 și 1707 (76) iar mai apoi din nou ca **Trestiana** (cel de azi) capătă denumirea de **Palerma** și este înglobat în comuna Odaia Bursucani (77) . Curiosul nume de Palerma provine de la un inginer italian din Palermo care a "catagrafiat" (stabilirea loturilor de pământ pentru împrumătăriți, școală, primărie,

biserică, drumuri, etc.), adică a făcut planul cu împărțirea pământului din satul Trestiana conform legii din 1878, zisă "de împrumțire a însurăteilor" care rămăseseră neîmprumțiri după reforma lui Kogălniceanu din 1864 și după războiul din 1877 ⁽⁷⁸⁾. Sătenii mulțumiți de lucrarea italianului au ales să numească satul Palerma.

* În **1460** într-un hrisov al lui Ștefan cel Mare ⁽⁷⁹⁾ apare un sat numit **Românești** de pe Jăravăț - "... și pentru satul Românești, unde au fost Roman, pe Jeravăț, *îmbe părțile ...*", situat la 1 km sud de Odaia Bursucani, sat ce mai apare încă cu acest nume în 1798 ^(79.1). Locuitorii erau răzeși, urmași ai aceluia jude Roman menționat la 1460 dar existent de dinaintea stătalității Moldovei, așa cum se vede în detaliu la G.F. Tașcă în RB și în multe alte documente pe care le-am menționat deja. Vatra satului Românești a migrat în timp, într-un spațiu relativ limitat de 2-3 kilometri, întâi spre est într-un loc numit Frumoasa (valea sau râpa), spre a se feri de invazia tătarească, apoi înapoi la vest la Fundătura, urmat de Bejenari, în general prin pădure, căci tătarii nu intrau în pădure, și înapoi la vechiul Românești. Unul din aceste locuri se mai numea și Bursucii (vezi mai jos), după cum scrie prof. Pământ din Bălăbănești în monografia sa cu titlul "*Bălăbăneștii, un sat de răzeși*". O altă variantă ne-a dat bibliotecarul comunei Bălăbănești, domnul Baicu Costică, din monografia lui (!), în care spune că cei din Românești au fugit din calea tătarilor după invazia din 1650 - "După 1650 locuitorii satului Românești se mută cu vreo trei kilometri mai la Sud, într-o regiune colinară, împădurită cu stejari seculari, spre a se feri de o nouă invazie tătară" ⁽⁸⁰⁾. Acesta ne-a mai arătat că Biserica Sf. Neculai din Bălăbănești (cea mai veche) a fost construită "după *exodul* din Românești", că **numele de Balaban** apare în zonă prima oară în 11 februarie **1671** când Ioniță Mohorâtul, fiul lui Pricop fiul lui Mohorâtul, vinde cu zăpis jumătate din "bătrânul Mohorâtul" (adică o porțiune din moșia din bătrâni a familiei Mohorâtul, bătrânul fiind pe Jăravăț) fraților Balaban, iar la 25 aprilie 1680 frații Vasile și Grigore Balaban sunt martori la vânzarea unei părți din Pupezeni și Bălăbănești "popii Jora". O să vedem imediat mai jos că și Balabanii sunt citați pentru prima oară într-un document din **1661** ("Zăpisul lui Andronic Buzdug").

În lucrarea Prof. Paul Păltânea "*Istoria împărțirii administrativ-teritoriale a județului Galați în sec. XV-XX*" se descrie și istoria comunei Bălăbănești ⁽⁸¹⁾. **Bălăbănești**, ca denumire de sat, apare înainte de 1772 (apare în catagrafia 1772), și este considerat al doilea nume pentru Românești, fiind a doua vatră a satului. În **1796** include **moșia Bursucii** ⁽⁸²⁾ (e vorba de Bursucii de Jăravăț), care e atestată la **1661** și **1742** (vezi mai jos). În 1839

Bălăbănești-ul mai era numit Bursucii (credem că e un alt nume pentru Bursucii), denumire ce ni se pare cam nefirească, căci sonoritatea sa cumano-turcică nu se explică în secolul XIX, așa încât înclinăm să credem că Bursucii e mai de grabă o coruptelă, o greșeală de tipar, de scriere sau de citire, a lui Bursucii (denumirea apare într-un ziar local, *Foaie Sătească*, din 1839, zice Paul Păltânea). Românești era amplasat pe Jăravăț la nord-vest de comuna Bălăbănești de azi, unde azi există o Vale și un Deal Românești. La Bălăbănești se adaugă mai apoi și satele și moșiile vechi vecine și foarte apropiate Popești, Jorăști, Vicoleni, rămase doar moșii, sate dispărute azi.

* În **1495** într-un alt hrisov al lui Ștefan cel Mare ⁽⁸³⁾ se descrie hotarul Târgului Bârladului și se menționează satele din hotar – Dealul-Mare, Trestiana, *Brădești*, Liești (pe lângă Grivița de azi), *Șușnești*, Hrănești (pe Jăravăț lângă Grivița), etc. De aici se observă vechimea acestor sate, și mai ales faptul că la acea dată apare satul **Șușnești**, dispărut ca sat încă de dinainte de 1800.

În "*Prescript-Verbal*" ⁽⁸⁴⁾ din 20 August **1878** referitor la Odaia Bursucani, plasa Târg, județ Tutova apare textul "Această moșie formează un singur trup sub numele Odaia Bursucani cu o hliză (n.n. porțiune de pământ bine delimitată) numită Șușnești, cuprinsă în comuna Odaia Bursucani plasa Tîrg", iar în "*Planul Parcelar al moșiei statului Odaia Borsucani din 1892*" (vezi mai jos), apare ca "*arătura Șușnești*" pe moșia Odaia Bursucani din care se vor scoate la vânzare loturi mari de pământ în cadrul reformei agrare din 1864 și 1878 aplicate pe moșia Odaia Bursucani. Această "arătură" apare în plan în zona de sud a Odăii Bursucani, fiind delimitată astfel – la vest sunt răzeșii din Bălăbănești, la sud răzeșii din Lungești (Bălăbănești), la est răzeșii din Docani, iar la nord foștii clăcași de Odaia Bursucani împrumăriți la 1867. Ea arată locul unde se afla mai înainte satul Șușnești – pe dreapta Jăravățului, practic sub vatra satului Odaia Bursucani de azi, la circa 0,5km, și la nord de Jăravăț (se vede și în hărțile ce le-am prezentat mai sus).

O moșie Șușnești pe Jăravăț, a Balabanilor, e menționată și la 24 ianuarie **1806** "În hotarul moșiei Șușnești de la Ținut Tutovii pe Jeravețu avem și noi (n.n. răzeșii Balaban – Lupu sîn Ioan Balaban, Toader sîn Neculai Balaban, cu ai lor din neamul Căpățâneștilor, înrudiți cu Balabani din Românești) parte .. după strămoșul nostru Toader Căpățână ⁽⁸⁵⁾ .. în bătrânul Zahariț .. care e stăpânită (n.n. adică moșia e ocupată acum - 1806 ianuarie) de M-tire Bursucii (n.n. pe Dumitra, de Epureni) ..." ⁽⁸⁶⁾ ce ne arată ce pământ aveau răzeșii Balaban pe malul drept al Jăravățului - în poza de mai jos se vede ce suprafață mare aparține azi Bălăbăneștiului la Nord de Jăravăț, situația

trebuind să fie cam la fel pe la 1800 și mai înainte, suprafață ce cuprindea cel puțin bătrânul Zahariț din moșia Șușnești. Existența la 1806 a unui bătrân (teren) Zahariț, presupune existența persoanei Zahariț cu mult mai înainte, căci proprietatea lui a trecut la o persoană socotită "strămoș" de Bălăbănești, la 1806.

Harta hidrografică a comunei Bălăbănești

Balabani

Pre Înălțate Doamne

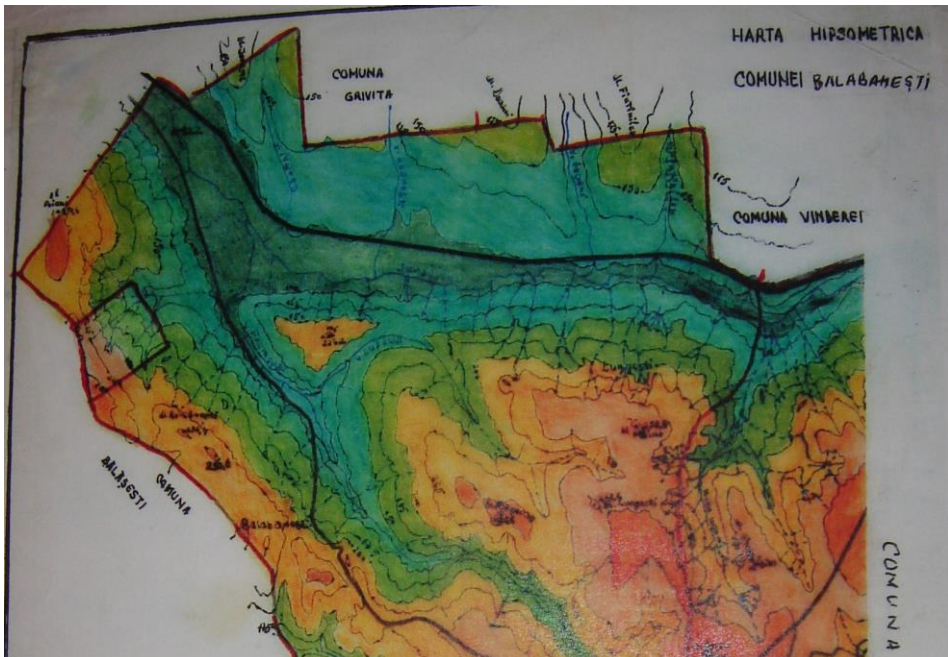
Maria Susnuta
Bătrânul Zahariț de la Focșani
Balabani

In hotarul moșiei Șușnești de la ținut Tutovii pe Jeravețu avem și noi parte de moșie in bătrânul ce se numește Zahariț de pe strămoșul nostru Toader Căpățâni și acum sânt câțiva ani trecuți de când toată partea moșului nostru se stăpânește de către M-tire Bursucii tot dela acest ținut zicând că are zapis dela Tudosia Mustenița ce au fost fata lui Ionașco Căpățâni și in ce chip și cu ce temel ar fi făcut acel zapis nu știu, ne rugăm înălțimii tale ca-s ni să facă o luminată carte gospod către dum-lor is (pravnici) de ținut Tutovii că aducând față pe vechilul numitei m(ă)nă(s)tiri să-s facă cercetare spre descoperire adevărului ca să-s vadă cu ce dovezi au pus stăpânire și fiind adevărat vânzarea a numitii Tudosii să ni-s de protimis a rîscumpira partea ce se va alege, iar părțile noastre drept frățeste si ne luom in stăpânire, fiindcă este driaptă baștină strămoșască, și mare pomant a rămâne înălțimii tale

Robii înălțimii tale
Lupul sin Ioan Balaban
Toader sin Neculai Balaban
cu ai lor din neamul Căpățânelilor.

Balaban

Cere carée gospod la is (prăvnicie) Tutovii ca să rîscumpere vânzarea ce au făcut Tudosia din moșia Șușnești.
D-lui vel logofăt al Țării de gios să-s scrii carte către is (pravnicii)
1806 ghen. 24

În harta de mai sus (Odaia Bursucani e în colțul din stânga sus) se vede Valea Șușnești ce străbate arătura Șușnesti, și care e plasată imediat sub Odaia Bursucani, indicând zona luată de Costăchești la 1806 de la răzeșii Bălăbănești ⁽⁸⁷⁾. Se mai văd și Valea și Dealul Românești așa cum încă mai sunt denumite azi, indicând locul unde se afla vechiul sat Românești, ca și Valea Docani la est, iar în harta hipsometrică a aceleiași se vede la vest de Valea Mareș ce trece prin sudul Odaia Bursucani și Dealul Jorești (colțul din stânga sus) ce ne sugerează locul în care era satul și aveau pământ răzeșii Jora și ai lor. De asemeni o serie de 8 nume Șușne și Șușnea din Românești ⁽⁸⁸⁾ apar în mai multe locuri, de exemplu Ioniță Șușne menționat la **1758** ⁽⁸⁹⁾, Avram Șușne "din Jăravăț" apare la **1780** ⁽⁹⁰⁾, un Ion sîn Nicolae Șușne "venit din Docani" în Catagrafia 1828 de Bălăbănești ⁽⁹¹⁾, un Ioan Șușnea vinde pământ din Românești lui Scarlat Balaban în 1834 ⁽⁹²⁾ și tot el semnează ca "Răzeșii curgători din Grigore Balaban și alții" o vechilime din 1838 privitoare la o pricină cu moșia Tiron din Bursucii de Jăravăț ⁽⁹³⁾, etc. Asta ne arată că neamul Jorăștilor, și al Șușneștilor din Românești, aveau pământ în dreapta Jăravățului. De asemeni se poate vedea cât de mare e azi zona de la nord și din dreapta Jăravățului ce aparține de Bălăbănești (vechiul Românești și Bursucii). Iar la 1806 această zonă Șușnești, fost vechi sat, și zona Jorăști, intră foarte probabil în pământul trecut la Costăchești/Bursucii de Epureni, și, așa cum vom vedea mai jos, tot în această zonă trebuie să se fi aflat și pământul răzeșilor Bursucani și Vasilachi, pământ pe care deci l-au pierdut în favoarea Costăcheștilor.

* Un **sat Bursucii de pe apa Jăravățului**, în Bălăbăneștii de azi, la est de, și lângă, Româneștii de mai sus, tot aproape și vizavi de Odaia Bursucani, este menționat mai întâi la **1742** – "un bătrân de moșie din hotarul Bursucilor, de pe valea Jăravățului, ot Tutova" ⁽⁹⁴⁾ și despre care Ioan Antonovici spune "Bursucii au fost sat în cuprinsul comunei Bălăbănești, astăzi sunt cunoscuți numai ca trup de moșie" ⁽⁹⁵⁾, și "Bursucii³, fost sat pe pârâul Jeravăț" ⁽⁹⁶⁾.

* Într-un document cu titlul "Zapisul lui Andronic Buzdug" ⁽⁹⁷⁾ pe care l-am găsit tot la SJAN Iași, din anul **7169 (1661)**, apare însă numele de Bursucii pe Jăravăț mai devreme:

"... Adică eu Mardari și Neculai și Dumitrașcu, feciorii lui Andronic Buzdug (n.n. Buzdug e unul din cei 7 bătrâni din Bursucii/J, cf. RB, doc. 90 din 1826; SJAN Iași, Col. Doc. P513d12) cu a noastră bună voi am vândut a noastră dreaptă ocină și moșie, un bătrân ci esti în sat în Bursucii pre Jăravăț în ținutul Tutovii ... lui Bălăban,

anume lui Chicoș (n.n. Picoș în RB) și lui Vasili și lui Iftimie (n.n. Aftenie în RB) și lui Gligorii și lui Toader (n.n. nu apare Pechi) din sat din Românești”.

În același timp se menționează și frații Balaban din Românești, tot pentru prima oară, la 1661. Documentul arată deci existența satului Bursucii/J și a familiei Balabanilor din Românești încă din **1661** (lucru care, după cunoștința noastră, nu era cunoscut până acum de Ioan Antonovici, G F Tașcă sau de autorii TTR-Moldova 1). Documentul este o copie a actului din 1661 scrisă post-1783.

Satul Bursucii derivă din răzeșii de Românești după cum spune și G F Tașcă “ .. întărește ipoteza menționată în legenda satului conform căreia după incursiunea tătarilor, probabil cea din 1650, când a fost pustiit și Bârladul, locuitorii satului (n.n. Românești) și-au mutat casele mai spre sud, pe coline, într-o zonă împădurită cu stejari, spre a fi mai feriți de alte incursiuni asemănătoare”⁽⁹⁸⁾ .

Se vede și că există deci două sate și două moșii Bursuci – un sat și o moșie Bursuci în comuna Epureni, unde e și Mânăstirea Bursuci/Bursucani, la Nord de Odaia Bursucani, și un sat și o moșie Bursucii pe apa Jăravățului, la Sud de Odaia Bursucani. Denumirea de Bursucii indică probabil, ca poreclă, pe cei ce se ascund (de tătari), posibil însă să provină și de la o familie Bursuc (așa cum înclinăm să credem) ce a plecat cel mai probabil din Românești (posibil să fi venit însă și din altă parte) din cauza tătarilor și a înființat un nou sat, Bursucii.

* Familia mare a **răzeșilor Bălăbănești din Românești** apare deci în acte la 1661 în Zapisul lui Andronic Buzdug și la 1665 când e pomenit neamul lui Balaban, feciorul lui Pechi ginerele paharnicului Roman din Românești și eponimul neamului Bălăbănesc. Bălăbăneștii și rudele lor prin căsătorie (Vârgoliceștii, Tășculeștii, Pătrășcanii, Căpățâneștii, Țau, ..) din Românești și Bursuci, ambele pe Jăravăț, și apoi Bălăbănești, sunt familiile cele mai mari din zonă, toate înrudite, și vor fi foarte active în sec. XVII-XIX, producând multe documente utile pentru obiectul studiului nostru, așa cum o să vedem în manuscrisul RB al lui G.F. Tașcă.

* Știm de la tată, Traian Vasilache, că el avea legături (de rudenie?) cu o familie Balaban de care ne amintim vag că au fost prin casă la noi în București, în Ana Ipătescu nr. 4, prin 1955-60. Ne amintim că mama spunea ceva de felul “.. au venit Balabanii ..”, dar mai mult nu putem să spunem.

* Comuna Grivița, alăturată, îi cinstește și azi pe cei dintr-o familie numită Bursucanu - tatăl, sergentul Constantin Bursucanu născut în 1898 în Odaia

Bursucani, mort în luptele de la Mărășești, și fiii, căpitanul Teodor Bursucanu, căpitanul Gheorghe Bursucanu, și sergentul Ioan Bursucanu, toți eroi, morți pentru patrie în primul și al doilea război mondial. Sunt, probabil, și ei urmași ai lui Grigore Bursuc, și înrudiți într-un fel oarecare cu Vasilachii. Posibil să fi ajuns în Grivița, din Odaia Bursucani, prin împroprietărirea din 1878. Deci în 1898 mai exista o familie Bursucanu în Odaia Bursucani (acum nu mai există). Arhiva Națională din Vaslui mai arată și un ?. Bursucanul născut în Odaia Bursucani pe la 1827-1832, pentru că era tatăl lui Constantin Bursucanu născut sigur acolo în 1857. Alte nume de Bursuc, Bursucan, Bursucanu și Vasilache se găsesc în datele de la SJAN Vaslui, SJAN Iași (catagrafii) și ANIC, și prin satele apropiate de primprejur, în special în Brădești.

Unele informații de pe un site al Comunei Grivița, din care face parte azi satul Odaia Bursucani, arată că în zonă este cunoscută legenda cu ciobanul Grigore Bursuc și odaia sa. Deși informațiile sunt incomplete și pe alocuri evident greșite, reproducem identic câteva pasaje din site, în care se afișează un istoric scurt al comunei (din păcate site-ul care exista în 2008, www.comunagrivita.ro, azi nu mai este accesibil):

"Istoric

"Comuna Grivita este așezată în partea de sud-est a orașului Bârlad la o distanță de 7 Km, de aceasta pe șoseaua județeană Bârlad-Galați. Comuna este alcătuită dintr-un număr de 3 sate și anume: Grivița, Trestiana și Odaia-Bursucani. Din punct de vedere administrativ comuna aparține Județului Vaslui." ...

"Din informațiile culese de la locuitorii mai vârstnici ai comunei și din monografiile mai vechi existente la comună rezultă că satul Grivița care este și satul de reședință al comunei a luat ființă în anul 1879, perioadă în care a luat ființă și satul Trestiana, sat component al comunei Grivița. Denumirea satului Grivița s-a dat datorită faptului că a luat ființă imediat după războiul din 1877, legându-se această denumire de reduta Grivița. Denumirea satului Trestiana, sat care la înființare s-a numit Palerma s-a dat legat de faptul că schița de amplasare a satului a fost făcută de un inginer de origine italiană din Palermo. Satul Trestiana de a lungul existenței sale a mai purtat și denumirea de Stroe Belloescu până în anul 1964 când i-a fost schimbată denumirea în Trestiana prin Decretul 799 din 17 decembrie 1964 și actuala denumire corespunde întru-cât satul este amplasat în apropierea pădurii cu aceeași nume iar pe lângă sat trece pârâul cu numele Trestiana." ...

“În legătură cu *înființarea satului Odaia-Bursucani*, de asemeni sat component al comunei Grivița nu au putut fi culese date precise și se crede că acest sat a luat ființă cu 70-80 de ani înaintea satelor Grivița și Trestiana, *respectiv în jurul anului 1800*. Denumirea acestui sat este legată de faptul că în trecut pe locul unde în prezent se află satul Odaia Bursucani a existat *un cioban cu numele de Bursucanu* a cărui locuință era compusă dintr-o singură odaie iar locuitorii i-au spus Odaia lui Bursucanu, ulterior Odaia Bursucani.”

* Site-ul Bisericii din Odaia Bursucani, www.biserica-odaiabursucani.ro (care în ianuarie 2013 nu mai exista, dar în 2015 apare ca <http://odaiabursucani.xhost.ro/>), construit în 2010 de Preotul Vlad Bojian, căruia i-am făcut o donație în acest scop cu ocazia vizitei, menționează de asemeni (e evidentă greșeala de poziționare – satul e la S-E de Bârlad, precum și alte mici inexactități):

“Satul Odaia Bursucani este situat în partea de N-E a orașului Bârlad și se întinde pe o lungime de 1.2 km, într-o depresiune mică, având ulite întortocheate și înguste, fiind o așezare foarte veche. Din bătrâni se spune că pe aceste meleaguri, într-o poiană în mijlocul codrilor s-a așezat un cetățean cu numele Bursucanu. Locuința lui avea o singură odaie și oamenii obișnuiau să-i zică Odaia lui Bursucanu din care deriva și astăzi numele acestui sat. Astăzi satul este eminentement bătrânesc, din cele 227 de familii, 70% ocupând persoanele de peste 60 de ani. Distanța de la sat la oraș este de 13 km, drumul fiind accesibil chiar în condiții meteo nefavorabile. Biserica satului a fost începută în anul 1899 în timpul pr. paroh Pavel Chiricuta și a fost finalizată în 1906 când s-a făcut sfințirea de către PS. Ep. Conon Aramescu Donici.”

* La **1758** are loc o mare invazie a tătarilor, ultima mare invazie, care ard, distrug și jefuiesc Bârladul, luând tot ce e de valoare, inclusiv clopotele bisericilor pentru a face tunuri, multe bunuri, animale, și femei, copiii și bărbați pe care îi vindeau apoi ca robi la turci. La invazie au participat 100.000 de tătari. Cărturarul grec Chesarie Daponte (1714-1784) ce era la Mânăstirea Cetățuia din Iași zice, în același an, despre Bârlad că “a fost prădat și ars cu desăvârșire”. În drumul lor dinspre Bugeac (sudul Basarabiei) tătarii trebuie să fi intrat în Bârlad pe drumul mare ce vine din Galați și intră în oraș de-a lungul Jeravățului, trecând deci și prin Bursuci și Românești, unde, desigur, nu au lăsat lucrurile neatrinse. De-a lungul secolelor XI-XVIII au avut loc nenumărate astfel de invazii ale tătarilor, iar amintirea lor, și spaima, trebuie să fi fost treze în toți locuitorii zonei. O altă invazie a avut loc mai înainte, în 1711, când tătarii au ars Bârladul și au jefuit alte localități între care și Frunțișeni alăturați unde au măcelărit și preotul ⁽⁹⁹⁾, și o altă în

1717. Mai năvăleau și cazacii în jaf, o invazie căzăcească pustietoare are loc în 1739. Înainte de fanarioți se organizau campanii moldovenești de pedepsire a tătarilor jefuitori și de recuperare a robilor și bunurilor, dar sub fanarioți, Moldova nu avea armată și nu se putea opune decât răzleț și local. Armata se re-înființează în 1834, cu numele de Straja Obștească, urmare a Regulamentului Organic. Invazii tătărești au avut loc de altfel și în 1510, 1513, 1518, 1538, 1564, 1568, 1574, 1627, 1650, 1683, 1686, 1711, 1717, 1759, și mai înainte. La **1802** mai are loc și un foarte mare cutremur care face mari distrugerii în Bârlad, în împrejurimi și în toată Țara de Jos ⁽¹⁰⁰⁾.

*** * * Înclinăm să credem că Grigore Bursuc s-ar fi născut pe la 1750 în satul Bursucii de pe Jăravăț, al răzeșilor din familia Bursuc plecați din Românești și așezați mai încolo, ferit, făcându-se acolo satul Bursucii, adică al celor ce s-au ascuns după invaziile tătărești. Conform zapisului lui Andronic Buzdug din 1661 (vide supra), satul apare foarte posibil după invaziile tătărești din 1617 și de mai înainte, numele Bursucii pe Jăravăț fiind atestat la 1661. De acolo ar fi pornit mai târziu, la maturitate, poate pe la 25-30 de ani, deci pe la 1775, fugind din calea tătarilor, și hotărând să se instaleze nu departe, pe moșia Bălăbăneștilor din Românești cu care erau înrudiți răzeșii Bursuc, la vreo 1-2 kilometri mai la nord, pe Dealul Trestianeii, pe partea dreaptă a Jăravățului, mai retras, în afara drumului principal, și prin pădure. Răzeșul Grigore Bursuc și-a construit acolo, pentru început, o odaie, și s-a ocupat de creșterea animalelor, de unde i-o fi rămas și numele de cioban, iar apoi a decis să rămână iar așezarea s-o fi și numit de pe atunci Odaia Bursuci adică a celor din familia Bursuc. Fiul său Vasile Bursuc, născut pe la 1775, este cel ce va deveni Vasilache. Am putea chiar să ne imaginăm că nașterea lui Vasile a fost cea care l-a determinat pe Grigore să plece pe Dealul Trestianeii, pentru a-i oferi băiatului mai multă siguranță față de barbariile tătărești, și deci putem să plasăm fundarea localității - construcția odăii - tot pe la 1775. Prof. Chirica Anica din Grivița scrie chiar, referitor la Odaia Bursucani, că "Poate o asemenea odaie să-și fi construit și Bursucanu, un fugar din fața turcilor (n.n. tătarilor), adăpostit în pădurile din acele locuri" (Monografia ⁽⁶⁵⁾, pg. 71).**

Grigore Bursuc ar fi putut de asemenea să fi plecat direct din Românești, nu din Bursucii de Jăravăț, pe Dealul Trestianeii unde Bălăbăneștii ar fi putut avea mai dinainte o odaie pentru creșterea animalelor, sau, cum ne spune o altă sursă (domnul Corneliu Lungu, prieten al Prof. Pământ din Bălăbănești, Lungu fiind strănepotul lui Pavel Chiricuță, locuitor și preot în Odaia Bursucani

prin 1880-1900) unde Româneștii ar fi avut un Schit cu odaie (ceea ce pare o amintire a unei "monastiri" atestată la 1495, a preutului Mirce, în Popești pe Jăravăț (100.1)). În hrisovul lui Ștefan cel Mare de la 1460, de altfel, Româneștii sunt menționați pe Jăravăț "îmbe părțile", adică și de-a stânga și de-a dreapta Jăravățului, înspre Odaia Bursucani. E de asemeni posibil ca să se fi dus pe pământul unor Jorăști și deci să fie înrudit cu aceștia ca să poată face acest pas. Vom vedea mai jos însă că e mai probabil să fi plecat din Bursucii de Jăravăț.

Nu știm dacă lucrurile s-au petrecut exact așa cum le-am descris mai sus, dar avem, în afara datelor istorice atestate, și date indirecte despre Grigore Bursuc și fii săi Vasile Bursuc "Vasilache" și Ioan Bursucan. Strămoșul nostru Costandin sîn (sîn=fiul lui) Vasilache (atestat în mitrici, catagrafii și acte civile ca fiind născut la 1803) e foarte probabil fiul lui Vasile "Vasilache" pe care deci îl atestă indirect prin nume, iar Ioan Bursucan (atestat în catagrafii și născut pe la 1775) e foarte probabil fiul lui Grigore Bursuc pe care îl atestă tot prin nume.

4. Odaia Bursucani 2010, 2011, 2013 – vizite de documentare istorico-genealogică

În 24-26 mai 2010 și în 2-5 mai 2011 am făcut două vizite în Odaia Bursucani și în împrejurimi pentru documentare istorico-genealogică. Înaintea fiecărei vizite am avut mai multe discuții telefonice de pregătire, cu multe din personajele cu care ne-am întâlnit. În iunie 2013 am făcut o vizită cu familia pentru a arăta fiului nostru Ion Alexandru, soției sale Ana-Maria, și nepoților Ion Horia, 9, și Ion Ștefan, 8, satul străbunilor.

2010

În mai 2010 am plecat cu mașina să vizităm locurile strămoșești, conform unui plan mult mai vechi pe care abea acum l-am realizat. Am vizitat satul Odaia Bursucani, satul Grivița, satul Bălăbănești și satul Bursucani, la sud de Bălăbănești. Am vizitat cimitire pentru a căuta numele de Bursuc, Bursucanu și Vasilache, am stat de vorbă cu bătrânii din sate, cu intelectuali ai locului, și cu oamenii de pe drum, pentru a afla legende și povești de demult, am luat documente, am făcut multe fotografii și am luat notițe pe loc pentru a nu scăpa vreo informație. Am făcut vreo 200 de kilometri cu mașina umblând prin zonă, de luni 24 mai după-amiază, imediat după ce am sosit, și până

marți seara, iar în dimineața de 26 mai, miercuri, am plecat înapoi la București.

Iată cum descrie satul Odaia Bursucani "*Dicționar Geografic al Județului Tutova*" ⁽¹⁰¹⁾, al lui Petru Condrea, din **1887**: "Odaia-Bursucanu, sat în pl. Târgu, spre sud-est de oraș și în apropiere de dânsul. Are 720 loc. (din care 38 știu carte) și 198 case. Formează o comună (com. Bursucanu) cu căt. Grivița. Are totă comuna 1130 loc. (din cari 48 știu carte), 183 contrib. și 322 case. Are 18,50 hect. vie (din cari 50 ar. nelucrătoare) și 50 ar. livedi cu pruni. Comerțiu se face de 12 inși toți Rom. cu 12 stabil. comerc. (din cari 9 crîș.). Are o școlă prim. de băieți și o biserică. Contrib. direct. a loc. acestei com. ating cifra de 5812 lei și 97 b."

Și acum iată cum descrie satul Odaia Bursucani "*Marele Dicționar Geografic al României*", Lahovari e.a. ⁽¹⁰²⁾, preluând din Condrea, cu 13 ani mai târziu: "Odaia-Bursucanul, com. rur. și sat, în jud. Tutova, pl. Tîrgul .. Satul formează comună cu cătunul Grivița având o populație de 1130 locuitori din cari 183 contribuabili, locuind în 322 de case. Are o școlă primară de băieți și o biserică. Se cultivă vie pe o suprafață de 18,50 hect. din cari 50 arii nelucrătoare. Sunt 50 arii cu pruni", de unde se vede că dă un alt număr de populație și elimină din prezentare stabilimentele comerciale. Remarc cu bucurie că strămoșii produceau vin și țuică, acest lucru fiind un lucru demn de remarcat în sat pe atunci! La 1887, din 12 stabilimente comerciale, 9 erau crîșme.

Mai departe, despre *moșia* Odaia Bursucanul, Petru Condrea spune că e "în proprietatea statului, arendată cu 22.210 lei ... Pe această moșie statul are o livadă de aguzi, plantată în acest an (primăvara an. 1886)" pentru că se creșteau viermi de mătase, iar despre *pădurea* Odaia Bursucanul "în întindere de 28 hect., proprietatea statului. Mai e numită și La-odaie". Această denumire – *La-odaie* – arată că odaia primă a lui Grigore Bursuc, cea care a dat numele satului, trebuie să fi fost pe acolo, în pădure, poate spre deosebire de odaia de care vorbește Pavel Chiricuță la 1901, aflată poate la câteva sute de metri de prima, la marginea pădurii, și care s-a extins mai apoi. Descrierea reflectă o situație din anul 1886. Putem remarca și că atunci numele era Odaia Bursucanu, la singular. Au intrat (*moșia* și *pădurea*) în proprietatea statului după secularizarea din 1863, acestea fiind închinat la Mănăstirea Florești ce era închinată la Mănăstirea Esfegmenon, Athos, apoi secularizate, cum am arătat mai sus. Se mai poate observa că numărul de populație este de circa 6 ori mai mare decât numărul de contribuabili (liuzi).

Odaia Bursucani este, în **2010**, mai mic decât ceea ce a fost în perioada sa de glorie, probabil pe la 1840-1850 și prin 1880-1900, când era comuna centrală ce îngloba Trestiana (Palerma) și Grivița. Profesoara Chirica Anica din Grivița chiar spune, în Monografia ei la pag. 71, că a fost centru de comună la 1887-1896. Satul e acum mai mic, e frumos, și nu pare prea bogat, are circa 500 de locuitori din care 70% sunt peste 60 de ani. Se află într-o fundătură de drum, pe Dealul Trestianeii, pe un fel de platou (numit și Platoul Trestianeii), în jurul unei râpe prin care câteodată curge Pârâul Satului, cu biserica pe locul mai înalt. Locurile sunt frumoase. Un drum neamenajat de vreo 3-4 km duce către satul alăturat, Brădești. Drumul de acces dinspre Valea Jăravățului, pe unde trece drumul cel mare al Bârladului spre Galați venind de la Iași, urcă o coastă îndărătul căreia satul nici nu se vede, iar pe vremea pădurilor nu se vedea nici drumul. Foarte bună ascunzătoare în vremurile grele de năvală periodică în jaf a tătarilor. Acum dealurile sunt golașe, despădurite de defrișările masive de după 1990, făcute de noii proprietari.

La biserică am fost condus de preotul Vlad Bojianu (străin de sat) și întâmpinat de Dascălul Dabija Ion (localnic, familie veche din sec.XVII, originari din Pupezeni), care ne-au spus istoria bisericii și ne-au pus la dispoziție toate documentele vechi aflate în Casa Parohială. Le-am făcut mai apoi și o mică donație, drept mulțumire, pentru care preotul ne-a dat imediat o chitanță și ne-a cerut sponsorizare pentru terminarea refacerii bisericii (am apreciat dedicarea lui).

Biserica actuală a fost construită începând din **1899**, pe locul fostei biserici despre care niciunul nu știa nimic, și sfințită mai apoi în 1906, Paroh fiind Preotul Pavel Chiricuță, localnic (cum se va vedea și din documentul de la Episcopia Hușilor). La Casa Parohială am cercetat practic toate documentele, și în special actele civile, buletine bisericești de naștere, de căsătorie și de deces. Am remarcat că nu exista niciun document mai vechi de 1921, cu excepția unor chitanțe din 1906 și 1907, ca și cum prima biserică sfințită la 1824 ar fi fost mistuită de flăcări cu documente cu tot (o ipoteză pe care nu a putut să ne-o confirme niciunul și pe care nu o credem nici noi). Poate că documente ale primei Biserici sunt totuși undeva, poate în București la Arhivele Naționale Istorice Centrale unde e o Arhivă a Episcopiei Hușilor ⁽¹⁰³⁾.

În cimitir, în acte, și prin sat nu am găsit niciun nume de Bursuc sau Bursucanu. La Casa Parohială am găsit 8 acte cu numele de Vasilache și Vasilachi, toate dovedindu-se a fi rudele noastre, pe care le-am fotocopiat, și după care am putut reconstitui în mare parte istoria Vasilachilor rămași în

Odaia Bursucani, toți trăgându-se din Costachi și Bălașa Vasilachi, stră-străbunicii noștri.

O revelație a fost clopotul din clopotnița bisericii, la care m-a condus Dascălul, și pe care l-am numit *Clopotul Vasilache*, a cărui inscripție am fotografiat-o și notat-o, și pe care am dat-o mai sus.

Clopotul a fost re-turnat în 1931 din clopotul vechi pentru că acesta "probabil se dogise", după cum ne-a zis Dascălul. Să fi provenit clopotul cel vechi de la prima biserică din 1824? Nimeni nu știa nimic. Ne pare că Niculai și Sofia Vasilache trebuie să fi fost oameni merituoși la vremea lor, prin 1890-1900, de vreme ce fii le-au dedicat clopotul. Dascălul Dabija comenta că probabil au contribuit toți frații plecați la Focșani, adică și Ion și Vanghelie. Să fi fost în semn de recunoștință pentru că îi trimisese pe toți trei "la oraș"? Să fi fost Niculai printre ctitorii noii biserici ridicate din 1899? Nu am nicio informație în acest sens. La Episcopia Hușilor și la Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, cum am spus, nu am găsit nimic despre istoria dispariției primei biserici, cea din 1824, și a documentelor sale. Ridicarea celei noi de la 1899 e descrisă de Preotul Pavel Chiricuță în Declarația sa (vide infra).

2011

În 2-5 mai 2011 am repetat vizita, tot cu mașina. În 2 mai, în după-amiaza sosirii, am mers la Bălăbănești la Profesorul Neculai Pământ, de la care am luat lucrări ale lui G F Tașcă, am fotografiat câteva hărți ale lui cu Bălăbăneștiul care arată detalii geografice (Valea Șuşnești, Dealul Românești, Dealul Jorăști, și altele) despre Odaia Bursucani vecină, și i-am dat o copie după DVD-ul cu fișiere atașat lucrării acesteia "*Contribuții ...*" (ediția 1).

A doua zi am fost primit la Primăria Comunei Grivița, de care ține acum Odaia Bursucani, unde ne-au întâmpinat cu cozonac, cafea, suc și ciocolată, primărița Alina Muntean, Daniela Brăescu directoarea Căminului Cultural Grivița, și alte două doamne. Acolo am făcut o foarte scurtă prezentare a lucrării mele "*Contribuții la Istoria satului Odaia Bursucani din Ținutul Tutovei, Ocolul Țirgului, azi în Județul Vaslui, începând de pe la 1775 și până pe la 1900*" (de fapt ar fi trebuit să punem 1950). Apoi am scris câte o dedicație pe cele două exemplare și am dat unul primăriței pentru Biblioteca Comunală Grivița și unul pentru Căminul Cultural, primind multe mulțumiri. Primărița Alina Muntean, o fată tânără, frumoasă, elegantă, subțire - și la propriu și la figurat, și evident deșteaptă, m-a condus să vizitez statuia lui Cuza și

grădinița nouă a cărei construcție a inițiat-o. Ne-am despărțit buni prieteni, cu promisiunea că ne vom reîntâlni la vară la inaugurarea grădiniței.

Am plecat apoi imediat spre Brădești unde vroiam să verific ipoteza cu Bursucanii și Vasilachii plecați la 1806 din Odaia Bursucani și ajunși și în Brădeștii alăturați. M-a condus profesoara Sandu Camelia din Brădești, o fire energetică și dominatoare, și, pe drumuri îngrozitoare (plouase recent), am ajuns la Tudorache Bursucanul, 89. Bătrânul, verde și alert, bun la matematică (cum a declarat), ne-a spus că toți Bursucanii de care știe au stat în Brădești din totdeauna și nu știe să fi venit vreunul din Odaia Bursucani. Despre Vasilachii din sat, despre care am aflat că azi nu mai există niciunul, ultimul a murit acum vreo 6-7 ani, ne-au spus amândoi același lucru – au fost din Brădești din totdeauna. Aparent ipoteza noastră nu se verifică, dar credem că după 200 de ani memoria, chiar colectivă, slăbește, căci actele civile din Brădești arată destul de clar că un număr mic de Bursucani și Vasilachi apar în Brădești puțin după 1800 și se înmulțesc acolo, ajungând în a doua jumătate a secolului să fie vreo 40 de Vasilachi și 20 de Bursucani.

În 4 mai am plecat de dimineață la Vaslui unde am ajuns la SJAN și am luat copii după 52 de acte civile cu Bursucani și Vasilachi din arhiva Vinderii (Brădești), și am mai săpat în Fondul Protoieria Bârlad, nr. inv. 689, căutând date despre biseria veche din Odaia Bursucani, iar în cele 4 ore cât am putut sta, am descoperit un document care atestă că Biserica veche din sat mai exista la 1879 și 1884 (vide infra).

2013

În 23 iunie, duminică, am făcut o scurtă vizită în sat pentru a arăta familiei - fiului Ion Alexandru, soției sale Ana Maria și nepoților Ion Horia și Ion Ștefan, satul strămoșilor. Ne-am fotografiat la intrarea în sat unde de curând fusese pus un panou nou cu numele satului. Satul arăta mai vioi, la cârciumă erau mai mulți copii și tineret vesel, parcă era mai mult pământ lucrat, se simțea o învioreare. Am vizitat apoi biserica și am intrat toți în clopotniță pentru a vedea clopotul cu inscripția Vasilache.

5. Numele de Bursuc.

Zona geografică din preajma satului Odaia Bursucani are mai multe toponime de forma Bursuci sau Vizureni (viezure în dacică = borsuk în cumană, o limbă turcică), așa cum se vede și pe harta schițată de noi mai sus. Denumirea e străveche, de pe vremea Cumanilor, de prin secolul al XI-lea. Zona de

dealuri împrejmuitoare trebuie să fi abundat în teribilele animale. Mai multe localități se numesc Bursuci, Bursucii, Bursucanu, Bursucani, etc. ⁽¹⁰⁴⁾ și apar chiar confuzii, fiind deseori necesară o analiză mai amănunțită pentru a vedea despre ce localitate e vorba. Expresia "Bursucani", de exemplu, poate desemna pe cei din Odaia Bursucani pe Dealul Trestianeii, pe cei din Bursucii pe Jăravăț, pe cei din Sudul Bălăbăneștilor, sau pe cei din Bursuci de lângă comuna Epureni, unde se afla Mânăstirea Bursuci.

Să fi fost numele de Bursuc și o metaforă pentru numirea bărbatului ce va fi avut caracteristicile bursucului – puternic, încăpățânat, neînfricat, inteligent, viclean, ascuns și singuratic (englezii numesc animalul – badger, "hard to kill"), sau să fi indicat doar locul de unde provenea – satul Bursucii de pe Jăravăț, mai târziu în Bălăbănești, așa cum înclinăm să credem. Ca poreclă, numele de Bursuc pare să indice pe cineva care se ascunde.

Am mai întâlnit numele de Bursuc în cel puțin alte trei locuri – Coste Bursuc și Sandu Bursuc, frați sau veri, menționați la 1838 și respectiv 1841, în Bursucii de Jăravăț sau Românești; chiar un Grigori Bursuc menționat în Catagrafia de 1828 în satul Bogești (pe râu Tutova) din Ocolul Tutova; încă doi Bursuc, Costandin și Ghiorgi, în aceeași Catagrafie 1828 din satul Avrămești, Ocolul Pereschivul. Iar numele de Bursucanu e destul de frecvent în jurul Odăii Bursucani – sunt vreo 30 din care vreo 20 în Brădești în perioada 1864-1910. Vom reveni asupra unora dintre acești Bursuc și Bursucanu. Credem de altfel că Bursucanu e de fapt Bursuc, referit într-o discuție, sau la apelativ, fiind mai eufonic.

Cea mai veche atestare a numelui Bursuc apare la 27 Martie **1546** într-un uric al lui Petru Rareș ⁽¹⁰⁵⁾ :

" .. aceste adevărte slugi ale noastre Ion Goescul și Stanciul Bursuc și Ghedeon și Frațian și Danciul Bursuc, ne-au slujit nouă drept și credincios. .. văzând dreapta și credincioasa lor slujbă către noi, i-am miluit .. le-am dat și le-am întărit de la noi din țara noastră Moldova, un loc din pustie, la Olteni, la obârșia Lozovei, la Fântâna Cucului sub dumbravă și din privilegiul de întărire ce au avut ei de la fratele domniei mele, Bogdan voevod, ca să-și întemeieze un sat și să fie lor de la noi uric și cu tot venitul .. Iar hotarul acestui loc din pustie, care este la Olteni, la obârșia Lozovei, la Fântâna Cucului, sub dumbravă, să fie cât va putea folosi în destul un sat. Și dacă se vor afla niște privilegii de la acel Ștefan voevod numit Lăcustă, iar acele privilegii nicăeri să nu aibă nicio lege, înaintea privilegiilor noastre."

La izvoarele Lozovei este comuna Cuca de azi, ce se află cam la 45km sud-est de zona Odaia Bursucani/Bălăbănești. Localitatea, sub numele de Cuchii Slobodca/Slobozia Cuchii (sau Slobozia Venturii), apare și în Harta românească după Kisselef 1833 (a se vedea pe DVD) și e atestată prima oară ca Fântâna lui Cucu la 1448 ⁽¹⁰⁶⁾. Satul Fântâna Cucului a fost dat lui Goescul și familiei Bursuc încă de pe vremea lui Bogdan voevod care a domnit în 1504-1517, deci satul era al lor de dinainte de **1517**, iar acum în 1546 proprietatea este întărită. În timpul lui Ștefan voevod Lăcustă, 1538-1540, vor fi fost probabil acordate alte privilegii pe acest loc, invalidate acum de Petru Rareș. Proprietari pe zona din vârful Lozovei erau însă de mai înainte - Alexandru cel Bun dăruiește la **1420** lui " .. pan Oană vornic .. " o serie de 10 sate în zonă, iar hotarul celor dăruite trece și prin " .., la vârful Lozovei, .. " ⁽¹⁰⁷⁾. Paul Păltânea comentează (după C.C. Giurescu) că "Olteni" pare a indica o regiune despre care nu se știe dacă a fost organizată și ca ținut, și că numele poate fi în legătură cu o colonizare de olteni făcută de Basarab Întemeietorul, Nicolae Alexandru sau urmașii acestora, pentru a se opune tătarilor ⁽¹⁰⁸⁾.

Un Gligorie Bursuc apare și la **1637** când cumpără un loc în Tătărași lângă Suceava de la Dan sasul ^(108.1) : " .. eu Dan sasul din târgu din Suceava .. am vândut a noastră ocină și moșie .. un loc .. ce iaste .. în hotarul Tătărașilor .. lui Gligorie Bursuc meșterul de pietrari, dreptu 100 de galbeni buni .. ".

6. Numele de Vasilache - sub influența grecească.

Numele de Vasilache este o certă influență grecească - terminația *-akis* indicând un diminutiv, deseori însoțit de afecțiune - Vasile cel mic (și drăguț, simpatic)=Vasilachi(s). Influența greacă în zonă este de netăgăduit și se datorează comercianților greci de la Dunăre, din Galați, Tulcea și Brăila, și, într-o măsură mult mai mare, Patriarhiei Ortodoxe de la Constantinopol căreia îi era subordonată Biserica Ortodoxă Română, de pe la începuturi și până la autocefalia din 1885. De altfel grecii erau sigur în apropiere de multă vreme, așa cum am văzut din variatele închinări de mănăstiri, chiar și dinainte de perioada fanariotă.

Un Vasilachie este atestat ca nume, de exemplu, la 1685 - "Vasilachie vornic de Bârlad" ⁽¹⁰⁹⁾, la 1758 - "Vasilachi stolnic" ⁽¹¹⁰⁾, sau la 1798 "...și Ana fată lui Vasâlachi Pană, și eu, Lupul Balaban, ..." ⁽¹¹¹⁾.

Trebuie însă menționat că în acea vreme grecii erau puternic detestați, chiar urâți, de popor și de cei mai rășăriți, ducându-li-se numele de răi și de

jefuitori fără milă, de dușmani ai românilor – cu referire la domnitorii fanarioți și la egumenii greci ai mănăstirilor închinată, văzuți toți ca spoliatori nemiloși. Iată, de pildă, ce spun boierii la 1823, plângându-se lui Ioan Sandu Sturza, primul domnitor pământean de după fanarioți – “neamul grecesc care de 104 ani ca niște lipitori sugătoare de sânge au adus în cădere patria și acele mai multe moldovenesti familii prin chipurile lor cele de tot felul asupritoare”⁽¹¹²⁾ .

II. Actele și documentele găsite în Arhivele Naționale și în alte arhive.

Cercetările (destul de dificile și uneori aventuroase) pe care le-am inițiat la Biblioteca Academiei Române, Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), Arhivele Naționale Județene (SJAN – Serviciul Județean al Arhivelor Naționale) din Iași, Galați și Vaslui, la Biblioteca Centrală Universitară (BCU), la Arhiva comunei Grivița, a Episcopiei Hușilor și Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, și în alte locuri, au produs rezultate bune, astfel că acum dispunem de o serie revelatoare de documente și de copii după acte.

1. Arhivele, bibliotecile și istoria scrierii acestei lucrări

Când am început scrierea acestei lucrări, prin Octombrie 2009, multe lucruri erau necunoscute iar cele puține cunoscute erau bine ancorate în legenda familiei. Rezultatele cercetărilor au venit apoi lent și unul câte unul. Cele mai importante au adus schimbări serioase în varianta scrisă anterior privind istoria veche, înapoi în timp, spre rădăcinile unde se află Grigore Bursuc. Pe măsură ce apărea câte un rezultat important ne așterneam pe rescrierea istoriei vechi, cu ipotezele ei, pentru a o pune în acord cu descoperirea. Aceste rescrieri au rupt, poate, pe alocuri, continuitatea povestirii gândite inițial, și au lăsat, poate, unele incongruențe în text – unele ipoteze depășite de descoperirea ulterioară a unor documente, vor fi rămas totuși în text.

Iată acum principalele informații din documentele descoperite și comentariile pe care le facem pe marginea lor.

2. Evoluția administrativă a satului Odaia Bursucani

De-a lungul timpului satul Odaia Bursucani a trecut prin mai multe transformări administrative prilejuite de multele reforme administrative, mai mici sau mai mari. Vom arăta mai jos evoluția numelui satului, așa cum apărea oficial în diverse momente de timp, încadrarea ca sat al unei comune sau ca comună independentă, apartenența la unitățile administrative superioare – plasele sau ocolurile, numele unora dintre Primari, și situația arhivelor satului.

Astfel numele satului apare oficial în documente și acte administrative în următoarele forme (în paranteză sunt anii în care este citată denumirea, nu neaparat prima oară) – **Slobozia Odaia Bursuci** (1800), **Odaia Bursucului** (1806 – cf. Declarația Preotului Pavel Chiricuță din 1901), moșia **Odae Bursucanului** (1810), **Odaia Bursucanilor** (1824), **Bursucanul** (1828), **Bursucani** (1833), **Bursucanii** (1830, 1841), **Odaia Bursucanile** (1844), **Odaia Bursucani** (1832, 1864, 1865, 1871, 1876, 1887, 1889, 1892, 1896, 1929, 1930, 1931, 1932, 1941, 1942, 1943, 1950, 1952, 1956, 1965, 1968), **Odaia Bursucanii** (1831 când înglobează satul Odaia, 1834, 1838, 1843, 1845, 1846, 1853, 1854, 1859, 1861), **Odaia Bursucanului** (1832, 1834, 1835, 1844, 1845, 1851, 1854, 1855, 1857, 1862, 1871), **Odaia Bursucanul** (1833, 1860, 1861, 1862, 1873, 1904, 1908, 1912, 1917), **Odaia Bursuceni** (1864), **Odaia** (1925, 1926) ⁽¹¹³⁾.

La 1833 are loc (de fapt abea începe într-o primă variantă) în Moldova o reformă administrativă (cerută de Regulamentul Organic, art. 139, litera G) făcută de Marele Logofăt Constantin Sturza și Căminarul Petru Asachi numită "înrătundirea ținuturilor" prin care cele 10 ținuturi erau redefinite astfel ca să fie mai egale ca suprafață și să aibă o formă mai aproape de un cerc/pătrat - o reformă de inspirație Napoleoniană menită a face locuitorii egal depărtați de centrul administrativ al ținutului. Cu acest prilej multe comune și sate și-au schimbat apartenența la ținuturi și ocoale (plase). Tutova a devenit cu 6 ocoale, 205 sate și 2 târguri ⁽¹¹⁴⁾. A se vedea și Harta românească după Kisselef 1833, unde apar Ținuturile și Ocoalele cu capitalele lor, din toată Moldova.

Odaia Bursucani este **sat** în anii 1824 - în ținutul Tutovei; 1828, 1843 - în Ocolul Tîrgului; 1833 - în Ocolul Zorlenilor (în contradicție cu cele spuse în Harta românească după Kisselef 1833, unde e în Ocolul Tîrgului, și care credem că e cea corectă); 1834 - în Ocolul Bîrladului; 1876 - în comuna Brădești; 1929 - în comuna Grivița; 1931 - în comuna Docani; și este

comună în anii 1864, 1887-1917 (în 1912 este comună în plasa Adam), 1932-1968 ⁽¹¹⁵⁾.

Studiind actele din fondurile de la ANIC, Arhiva Grivița și altele, am avut prilejul de a observa care au fost Primarii din Odaia Bursucani care au semnat diverse acte, și am făcut o scurtă listă cu aceștia. Această listă nu este completă și cuprinde numai numele pe care le-am depistat în cursul acestei cercetări. Iată numele Primarilor de Odaia Bursucani și data la care au pus o semnătură ca Primar, și deci erau în funcție (funcția de Primar apare efectiv în 1865 când intră în vigoare Reforma Administrativă de la 1864):

- la 1856 se menționează Zahei Șolca ca vornic (Primarul înainte de 1865) și Dumitru Grecu, pașnic (un fel de secretar cu ștampila satului) ⁽¹¹⁶⁾
- Stanciu Zahia – 1878
- Ivancui Cheșu – 1881 Februarie 8, 1882 Ianuarie 10, 1882 Noiembrie 25, și 1882 Decembrie 5
- Nistor Theodorescu - 1887
- Neculae Popa – 1894 și 1905
- Mihaiu Ștefănescu – 1908 Februarie 17
- Grigore Zahia, ajutor de Primar – 1912 Septembrie 9
- Apostu Rotaru – 1913 Februarie 27
- Anton Drăgușanu – 1915 Iunie 8, 1915 Septembrie 20, 1916 Octombrie 14 și 17
- Apostu Rotaru – 1920 Ianuarie 28
- În anii 1921 și 1922 exista un Președinte al unei Comisii Interimare, unul era Costaki N. Zahia
- Dumitru S. Rotaru – 1924 și 1925 Martie 12
- Costachi N. Zahia – 1926 Iulie 14
- Gheorghe Măcărescu – 1929

În cei doi ani de cercetări am constatat că arhivele de acte civile – naștere, căsătorie, moarte - ale satului Odaia Bursucani au avut o soartă destul de tristă. Situația pare că se prezintă astfel ⁽¹¹⁷⁾ .

- Înainte de 1832 actele – numite "peci"-uri, un fel de adevăruri, dovezi – se obțineau la o cerere expresă și nu erau redactate sistematic în vederea unei arhivări, astfel că nu am găsit niciun peci.

- În perioada Regulamentului Organic, 1832-1864, arhivarea se face sistematic de către biserică, este reglementată în detaliu (în cap. IV), se redactează acte pentru fiecare eveniment, și se înregistrează formând ceea

ce se chema "acte metrice", numite comun mitrici sau mitricale, copiile cărora se transmiteau și nivelului administrativ superior. Am găsit, după îndelungi căutări la SJAN Iași, doar mitricile de Odaia Bursucani din perioada 1847-1857 (fără anii 1849, 1855), în Fond Stare Civilă, Inv. 690.

- După reforma administrativă din 1864, intrată în vigoare în 1865, arhivarea este desigur sistematică și reglementată prin Codul Civil nou elaborat (după model francez), făcându-se la nivelul fiecărei comune. După multe cercetări, și practic întâmplător, am descoperit o parte din arhiva de Odaia Bursucani astfel – pentru perioada 1864-1910 parte (nu știm cât) din arhiva se află la Brădești, iar apoi la Vinderei. Arhiva 1865-1876 a fost dusă probabil la Brădești, când Odaia Bursucani a devenit sat în comuna Brădești la 1876, iar mai apoi această parte ajunge la Vinderei când Brădești a devenit sat în comuna Vinderei. Începând cu 1910 arhiva apare la comuna Grivița. Partea păstrată de biserică (botezuri, cununii, decese) aflată la Biserica din Odaia Bursucani acoperă perioada 1920–1939 (aproximativ). Nu știm dacă părți de arhivă nu s-ar găsi cumva și la comuna Docani, din care Odaia Bursucani a făcut parte temporar, cum am arătat mai sus, din 1931.

3. Arhivele Nationale Istorice Centrale, ANIC, din Bucuresti.

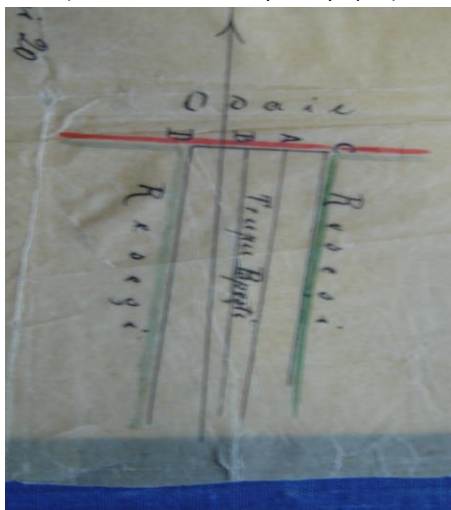
ANIC este un univers al documentelor în care se poate căuta la nesfârșit (ca și SJAN Iași de altfel). Mediul e foarte birocratic și nu prea prietenos cu cercetătorii. După zeci de ore petrecute acolo am descoperit documente interesante pentru istoria noastră veche. Iată rezultatele.

A. Fondul "Mănăstirea Adam" ⁽¹¹⁸⁾ - într-o adresă din 24 Ianuarie **1883** se spune "... nu s-au primit până acum în Archive acte originale, planuri, cărți de hotărnicie și dossare cari să fie privitoare la moșia ce o numiți Odaia Bursucani din județul Tutova, *pendinte de Mrea. Florești. De voru fi existatu niscareva acte pentru proprietatea în cestiune urmeadă să se fi luat de către Egumenii greci cu ocasiunea secularizării Mănăstirilor foste închinat* .." (e vorba de o corespondență cu avocații într-un proces de hotărnicie a Mănăstirii Adam, a Statului). Deci la **1883** moșia încă era la Mănăstirea Florești (era arendată de Stat), și nu mai existau actele și planurile privind moșia Odaia Bursucani, Archiva menționată fiind a Ministerului Agriculturii și Domeniilor.

În același loc, într-o adresă din 15 Ianuarie 1883, se spune "În extractul din Cartea de hotărnicie depusu de D. George Popovici făcutu de D. ing. hotarnic Lahman pentru moșia Bălăbănești, părțile sale din trupurile Românesci,

Popesci, Brădesci și Bursuci, se arată că Statul (n.n. adică moșia Bălăbănești a Statului) se învecinează la trupul Popesci cu moșia Odaia Bursucani și la trupul Bursuci cu moșia Monastirea Adam, și că nu există nici uă împresurare .. pentru sus menționatele două moșii ale Statului: Odaia Bursucani a mon. Florești și Monastirea Adam, din jud. Tutova”. Aici vedem o poziționare – moșia Odaia Bursucani are o parte tangentă, exact la sud, cu moșia Popești, care are la est și la vest “reseși” din Bălăbănești, Popești fiind pe Jăravăț vizavi de Bursuci, iar moșia Bursuci se întinde la sud până la moșiile Bălășești și Adam. De fapt TTR-M, vol.I, P 1, pg.179, chiar spune: “Bursucii, s. pe p. Jăravăț ... (n.n. căruia i se mai spune și Bursucanii, care sunt Bursucii pe Jăravăț) ... (Bursucanii=Bursucii=Popeștii sunt sinonime ca nume de moșii ... (n.n. la 1853))” – ce arată că *moșia Odaia Bursucani avea exact la sud moșia Bursucii de pe Jăravăț*. Iar o Carte de hotărnicie din 20 Octombrie **1876** spune același lucru, referitor la învecinări. Iată Planul Lahman din **1876**, care arată că moșia Odaia Bursucani era tangentă la sud cu moșia Popești = partea de vizavi, peste Jăravăț, a satului/moșiei Bursucii pe Jăravăț.

(Pe verticală - "Trupu Popești")

În harta Bălăbăneștilor a Prof. Pământ, aflată pe DVD și în Monografia sa “Bălăbănești un sat de răzeși”, 2011, pg. 73, se poate vedea cum moșia Popești, ce e sinonimă cu moșia Bursucii de Jăravăț, se întinde la nord *pe partea dreaptă a Jăravățului* pe o lungime est-vest destul de mare, de cam 2,5 km, imediat la sud de moșia Odaia Bursucani, și având la est ca limită Docanii.

În **1885** moșia Odaia Bursucani apare că era a Mănăstirii Răchitoasa “12 Martie 1885 .. Pentru *moșia Odaia a mon. Rechitosu* (n.n. cartea de

hotărnicie) trimisă Dlui. ing. hot. Cihoski cu ordinul Nr. 57064/84 dela biroul Vinderilor, (și) *planul acestei moșii din 1843 și dosarul nr. ..*”, unde se vede că *există un plan al moșiei Odaia Bursucani la 1843*. Posibil ca această hartă să fie cea ridicată de ing. serdar Tenede ⁽¹¹⁹⁾ în legătură cu un proces legat de moșiile Popești și Docani ⁽¹²⁰⁾ care sunt tangente. Mânăstirea Răchitoasa e în estul județului Bacău, în satul cu același nume, pe apa Zeletinului, nu prea departe și la sud-vest de Florești.

B. Fondul “Reforma Agrară 1864” ⁽¹²¹⁾ cuprinde multe documente relevante despre Odaia Bursucani în intervalul 1867-1893, toate legate de Legea Rurală din 1864, de desființare a clăcășiei și a monopolurilor, și de împrumțărirea a clăcașilor, documente legate și de urmarea acestei legi (*Regulamentul ...*) din 1878, de împrumțărirea a însurățeilor, formarea de noi comune, și vânzarea de loturi mici și mari din pământul rămas. În DVD-ul acompaniator există câteva zeci de poze cu acte, liste, documente și planuri făcute de pe rola de microfilm, dar nu vom intra în detalii, ci vom da doar concluziile mai importante. În martie 2013 am revăzut Fondul, dosarele 1615 cu Odaia Bursucani și 1636 cu comunele plasei Țîrgu (partea cu Odaia Bursucani), dosare văzute în original (nu pe microfilm), după care am făcut fotocopii de bună calitate - dosarul 1615 în totalitate (exceptând doar o hartă prea mare, cu informații cuprinse și în celelalte planuri), dosarul 1636 cu tot ce privește Odaia Bursucani (lista de clăcași împrumțăriți). Imaginile permit citirea clară și în întregime a tuturor datelor privind aplicarea Reformei Agrare 1864 în moșia statului Odaia Bursucani, aplicare ce s-a întins pe intervalul 1864-1897 și cuprinzând - împrumțărirea clăcașilor, împrumțărirea însurățeilor, vânzarea de loturi mici și mari, înființarea satului Grivița. Toate noile date sunt pe DVD-ul menționat în Ediție a 5-a electronică a acestei lucrări.

La 1867 sunt împrumțăriți pe 2/3 din moșia statului Odaia Bursucani rezultată după secularizare - deci partea zisă mânăstirească (restul proprietăților rămân evident neatinsă - 1/3 din moșia statului, proprietățile particulare de cumpărătură, și cele ale răzeșilor) un total de 228 de locuitori, majoritatea (143) *clăcași* iar restul ne-clăcași dar cu drept de împrumțărirea conform art. 4 din Legea Rurală 1864, cei 228 împrumțăriți fiind din Odaia Bursucani și din alte 15 sate învecinate (Lungești, Vizureni, Coroești, Liești, Plopana, etc.), dându-li-se o suprafață totală de cca. 1000 ha, din care *11 sunt locuitori (7 clăcași și 4 văduve fără copii) din Odaia Bursucani*. La o populație totală de circa 710 locuitori (cf. Frunzescu la 1871), 11 clăcași (familii), adică cca. $11 \times 5 = 55$ locuitori reprezentând $55/710 =$ circa 8% din numărul de locuitori ai satului Odaia Bursucani, erau clăcași, restul de 92%

erau răzeși și particulari cu cumpărătură. Clăcașilor li se dă și numele, de exemplu Costachi Clementi, Ivancui Cheșu, Vasile Drăgușan, Grigorie Solcă, iar un alt " A. Tabel - tabel constatator de numărul clăcașilor .." din Odaia Bursucani, tot din 1867, mai indică și pe Ioan Clementi (tatăl lui Sofica, soția lui Neculai Vasilache, stră-bunicul nostru), Vasile Liță (acesta trebuie să fi fost tatăl soțului lui Mândița Vasilache, fata lui Neculai, și bunicul lui Sava Liță cu care ne-am întâlnit și ne-am fotografiat în Odaia Bursucani în 2010, mort în același an) și un *Tofan Bursucan*. În satul Coroești, la poziția 164 (din 228) se află un **Neculai Vasilache** împroprietărit în 1867 pe moșia statului Odaia Bursucani.

Acest **Neculai Vasilache din Coroești este cel născut la 1855 în Odaia Bursucani**, fiul lui Costache Vasilache și al lui Bălașa, apoi căsătorit cu Sofica Clemente în Odaia Bursucani la 1882, și tatăl bunicului nostru Ion, adică e stră-bunicul nostru. Neculai e împroprietărit conform art. 4, paragraful ultim, din Legea Rurală 1864 care spune: "Nevârstnicilor unui sătean li se va da același pământ ce a avut și părintele lor la epoca morții sale, dacă văduva va oferi a plăti despăgubirea cuprinsă în acest decret", adică orfanii de tată sunt și ei împroprietăriți din pământul statului cu o suprafață egală cu ce avea tatăl mort la data morții (și alți "defavorizați" au mai fost împroprietăriți – văduve fără copii, nevolnici, cei ce nu sunt agricultori, etc.). Neculai are 9-10 ani la data aplicării legii (din decembrie 1865), tatăl lui, Costache, murise la 1 Ianuarie 1864, văduva fiind Balașa Vasilache. Costache era răzeș, nu clăcaș, și nu ar fi avut drept la împroprietărire având pământul lui răzășesc pe moșia (nu a statului!) Odaia Bursucani, dar copiii fără tată erau și ei împroprietăriți. Balașa a zis că plătește despăgubirea (timp de 15 ani; era o sumă foarte mare – cam 5 galbeni pe pogon; până la urmă se pare că nu s-a mai plătit nici o despăgubire în această Lege) iar fiul ei a căpătat pământ, suprafața fiind dată peste locul ce aveau de casă și grădină în sat, și pământ răzășesc. Această suprafață e destul mare, peste nevoia de hrană a familiei lui, și a constituit probabil o bună bază de avere, care se va fi adăugat la ce avea familia dinainte, pământ răzășesc, oi și vite. Pământul dobândit trebuie să fi fost una din resursele ce i-a permis mai târziu lui Neculai să-și trimită băieții cei mari (Ion, Toader și Vanghelie) la Bârlad și Focșani, unde s-au dezvoltat mai bine decât ar fi făcut-o în sat, iar cei trei, recunoscători, le-au dedicat, tatălui și mamei, un clopot – Clopotul Vasilache, ce există și azi la Biserica din Odaia Bursucani.

În "Matricola Nominală de locuitorii împroprietăriți .., District Tutova, Plasa Pereschivu" ⁽¹²²⁾, tot din 1864 (de fapt de la 1865 încolo, anume la 1867) apare din nou **Neculai Vasilache** ca fiind din Cătunul Fichitești, comuna

Coroescii de Jos, la cca. 15 km vest de Bârlad. Aici e trecut la categoria "4 boi", adică fruntaș, conform situației tatălui lui, Costache Vasilache, la data morții (cf. art. 4 Legea Rurală), care fiind răzeș a fost încadrat în categoria cea mai de sus, căci trebuia urmat formatul tabelelor.

În "Prescrisul Verbal" din 1867 Septembrie 7 se vede că pe moșia statului Odaia Bursucani s-au împroprietărit 143 de clăcași, astfel: 47-fruntași cu 4 boi, 65-clăcași cu 2 boi, 18-codași, 13-cu casă și grădină. La aceștia se adaugă loc pentru 2 preoți. Total 602 fălci și 67 ½ prăjini (1 falcă=1,43 ha, 1 prăjină=3 stînjeni, 1 stînjen=2,22m).

În rolele 197, 198, la 1867, apar în satele dimprejur, *mai multe nume de Vasilache, Bursucanu, Clemente și Butunoiu*, clăcași, sau ne-clăcași cu drept de împroprietărire, cu categoria lor de încadrare la împroprietărire (conform formularelor)– "cu 4 boi", "cu 2 boi", "cu brațele", "numai cu loc de casă și grădină" (categoriile serveau la calculul sumei de despăgubire pe care împroprietăriții trebuiau să i-o plătească în 15 ani fostului proprietar), toți primind exact aceiași suprafață totală de 3 fălci=4,26ha, repartizați în sat, imaș și arătură. Iată o scurtă trecere în revistă a acestora care aruncă o privire mai generală asupra zonei:

- Ion T. **Butunoi** din sat Zorleni, 4 boi, la 1867. Ar putea fi tatăl lui Gheorghe Butunoi (născut la 1858 în Zorleni), care este tatăl bunicii noastre Maria Butunoi, căsătorită la 1908 în Zorleni cu Ion Vasilache. Un document din 1858 din Visteria Moldovei referitor la un Gheorghe Butunoiu arată însă că Ioan T. Butunoiu de mai sus nu prea putea fi tatăl lui Gheorghe tatăl lui Maria. Mai apar Butunoi și în alte locuri - un "Gavril Butunoi să sîn ego Nechita" apar la Ruptași (contribuabil ce își plătește capitația individual, adică e "rupt" de cislă - care încă exista de facto) în *Tabla de mazili i ruptași pe anul 1785/86 la Ținutul Tutovii*, fără a se arăta din ce sat sunt, dar foarte probabil din Zorleni ⁽¹²³⁾; de aici ar reieși că Nechita Butunoi e născut înainte de 1735, iar Gavril Butunoi înainte de 1760. În Visterie/Iași, dosar 387/1832, f.48,49 apare, tot ca ruptaș, "Manolachi sîn Ioan Butunoiu" din Grăjdeni, Ocolul Țîrgului; de aici reiese că acest Ioan Butunoi e născut înainte de 1782 iar Manolachi Butunoi înainte de 1807. Mai mulți răzeși Butunoi, sub forma de "neamul Butunesc", și vreo 6 cu nume date explicit, apar și în perioada 1742-1844 în satul Smulți la S de Măn. Adam și Drăgușeni, lângă Vârlezi. Un călugăr Nicodim Butunoiu din Zmulți, la 1764 "... am dat to(a)tă parte me de moșie din sat din Oncani, jumătate de bătrân ce mi se trage di pe moșul meu Sore (n.n. bătrânii Sore - pronunțat Soare, sau Sora, Prosie și Bogdan sunt moșii din Crăești și Jorăști/Bujor, la sud de Oncani) ce este pe Covurlui, că o am dat danie Sfintei mănăstiri

lui Adam ...” de unde se vede că avea moșie și în Oncani (satul Oncanii este la E de Bursucani, la vreo 8-10km, sub Rădești, v. *Atlas Geogr. al Rom.*, D. Pappazoglu, 1865, Districtul Covurlui, unde poziționările nu sunt prea precise)⁽¹²⁴⁾. Acest Butunoi de la 1764 arată că se trage din Sora, un răzeș din Poiana cu Nouă Cruci=Crăiești, pământul lui fiind între Crăiești și Bursucani, Zărnești și Rădești. De notat că la Sud-Vest de Odaia Bursucani, unde se varsă Valea Izvoarelor în Jăravăț, există un loc numit “La Smulți” ce poate sugera că niște Smulțeni (poate Butunoiu) s-au instalat acolo, lângă Odaia Bursucani⁽¹²⁵⁾. Alt neam Butunoiesc apare în Covurlui, moșia Ghibarțul, pe Slivna, pe la NE de Jorăști/Bujor, unde la 1815 Caterina Butunoi fiica lui Alexandru Butunoi, răzeș acolo în bătrânul Neniul, vinde prin mezat 172 de stînjeni din “baștină și cumpărătură”⁽¹²⁶⁾.

- Costachi **Clementi** din Odaia Bursucani, numai casă și grădină, și Ioan Clementi din Odaia Bursucani, 4 boi. Se poate reconstitui *lanțul Vasîli Cozîianu n. 1775 (catagrafia 1831, sat) – Dascăl Climenti 1800 (catagrafia 1828, 1831, 1832) – Ioan Climenti 1825 (tatăl lui Sofica) – Sofia Climenti 1861 și Costache Climenti, frați*. Sofica este soția lui Neculai Vasilache, străbunica noastră. *Vasîli Cozîianu, născut pe la 1775, este, până acum, cel mai vechi strămoș atestat, pe linie maternă, fiind un stră-stră-stră-stră-bunic al nostru*. Porecla Cozîianu indică originea lui – foarte probabil din satul Coziecii sau Oțetoaia, existent pe la 1779, la cca. 12km sud-est de Huși^(126.1). Lista de clăcași împrumăriți pe moșia statului Odaia Bursucani de la 1865 cuprinde de asemenea mai mulți Cozâian⁽¹²⁷⁾. În 2010 însă găsim numele Cozianu Camelia și Cozianu Ion (Mihaela) pe avizierul Bisericii din sat, ceea ce arată că familia Cozîianu există și azi în Odaia Bursucani;

- Ioan **Bursucanu** din Brădești cumpără la 1893 un lot mic (5ha) în Odaia Bursucani. Tofan Bursucan, cu brațele, din Odaia Bursucani, împrumărit. Constantin, Gheorghe și Ion Bursucan, toți la 2 boi, din sat Ghermănești, comuna Banca, la cca. 20km N de Odaia Bursucani. Nu putem spune nimic despre aceștia decât că ar putea fi fie cei veniți din Odaia Bursucani, numiți după origine, fie înrudiți cu vreun strămoș Bursuc al lui Costache Vasilache, fie fără nicio legătură;

- Ștefan **Vasilachi**, numai casă și grădină, din Popenii de Sus. Măriuța lui Vasilachi, văduvă din Popenii de Jos. Vasile S. Vasilachi și Gheorghe Vasilachi, câte 2 boi, Sandu Vasilachi, 4 boi, toți din sat Zorleni. Alți Vasilache (cu –ce la sfârșit, citit –che) din Plasa Corodu, pe care nu i-am mai notat. Nu putem spune nimic despre acești Vasilache – sunt fie fără legătură cu Costache Vasilache, fie se trag dintr-un Vasilache comun.

Din partea rămasă după împrăștierea din moșia statului Odaia Bursucani s-au vândut la 1895 loturi mici (5 ha, 1800 lei) și mari (8-25 ha, 4000-14000 lei) sătenilor locali și din satele apropiate. Printre cumpărătorii de loturi mari - în total 22, din care 19 sunt din Odaia Bursucani - sunt Pavel Chiricuță (25ha, 14.000lei, cel mai bogat), Zahia, Râmboi, Gavril Tașcă, toți din Odaia Bursucani, apoi Nastase Balaban și Neculai Tașcă din Bălăbănești, și alții. Gavril Tașcă din Odaia Bursucani e din familia de răzeși Tașcă din Românești și Bursucii pe Jăravăț, înrudiți de pe la 1700 cu Balabanii. Printre cumpărătorii de loturi mici (în total 172 loturi mici) se află 38 locuitori din Odaia Bursucani, și un *Ioan Bursucan din Brădești*, satul alăturat de la est.

Împrăștierea, formarea noii comune Grivița, vânzarea de loturi, și alte operațiuni urmare a Legii Rurale din 1864, au cerut efectuarea de Planuri și de delimitări de pământuri. O delimitare consta în descrierea în scris a conturului suprafeței, cu indicarea unor puncte cum ar fi „locul lui Tudor Toporu”, „fânașu lui Pangrat”, „casa lui Grigorie Macarescu” sau „locul lui Vasile Drăgușan”, legate prin „ .. și de aici până la ... ”, eventual cu distanțe și mai târziu și cu unghiuri. Planurile sunt însă mult mai utile, reprezentând hărți la scară cu indicarea vecinilor, pârâurilor, tipului de proprietate, etc. Unele planuri sunt materializarea într-o hartă a unei delimitări. Astfel de delimitări și planuri sunt făcute de ingineri hotarnici ai statului printre care C. Knappeh, Anton Pașchevici, Major A. Capitanovici, Iosef Ravici, A. Scarlat.

În *„Act de delimitarea locurilor convenite locuitorilor conform legea rurală dupe Moșia Odaea Borsucani Comuna Odae Borsucani Districtul Tutova plasa Targului, proprietatea statului”*, din 1867, se indică conturul moșiei statului din care extrag câteva puncte semnificative (conturul e descris în sens invers acelor de ceasornic, începând de la sud): „ .. până la hotaru Baloșești (n.n. Bălășești) la râul Juravițu .. de aici pe lângă apa juravița în H colțul moșiilor pupedeni (n.m Pupezeni) și Bălăbănești .. și de aici hotaru cu moșia Docani-răzeși .. până la colțul moșii statului Grăjdeni .. merge unde începe moșia Dealul Mare cu râul Trestiana .. apoi pe lângă apa Trestiana până începe hotaru cu proprietatea Odaia Borsucani ...”.

Din această delimitare se vede că moșia statului Odaia Bursucani se întindea la 1867 astfel: la sud – râul Jăravăț cu Baloșești (Bălășești), Bălăbănești și Pupezeni, la est – moșiile Docani-răzeși și Grăjdeni-stat, la nord – râul Trestiana cu moșia Dealul Mare, conturul încheindu-se la sud-vest cu proprietăți Odaia Bursucani, adică cu pământul Odaia Bursucani care nu e în

moșia statului (nu fusese secularizat la 1863) și aparținea răzeșilor și altor particulari ce aveau "părți".

- "Planul de delimitare pământului locuitorilor din Moșia Odae Borsucani Districtul Tutova, Plasa Tîrgului", din 1867, indică într-o hartă această delimitare, situând în mijlocul zonei "vatra satului".

- "Planul pământurilor date însurățeilor depe moșia Statului Odaea Bursucani numită Grivița Comuna Odaea Bursucani Plasa Tîrgul Județul Tutova 1888" indică locul de amplasare și întinderea noii comune Grivița, ce se stabilește în sud-vestul moșiei Odaia Bursucani, și arată și loturile cu care au fost împroprietărite "însurățeii".

- "Planul Parcelar al loturilor mari depe moșia Odaia Bursucani", din 1893, indică amplasarea loturilor mari vândute, zona fiind la sud și purtând numele de "arătura Șuşnești", și având graniță la vest și sud cu "răzeșii din Bălăbănești", la est cu "răzeșii din Docani", iar la nord cu "foștii clăcași din Odaia Bursucani".

- "Planul General Moșiei Statului Odaia Bursucani Jud Tutova", din 1897, indică maxima întindere – la vest și nord râul Bârlad și Moșia Orașului Bârlad; la nord Moșia Orașului Bârlad, Dealul Mare și Grăjdeni; la est Grăjdeni și Docani; la sud răzeșii Bălăbănești, Bălăbănești, Pupezeni și Bălășești. Acest plan cuprinde la vest, în interiorul moșiei statului Odaia Bursucani, și satul nou înființat Palerma (actualul Trestiana), practic lipit de Bârlad, astfel că pe moșia Odaia Bursucani s-au înființat 2 sate noi – Grivița și Palerma (nou doar ca nume, e vechiul Trestiana sau Cetățuia). În acest ultim plan din 1897 practic *toată* suprafața Dealului Trestianeii este trecută ca fiind "moșia statului", ca și cum nu ar mai fi fost proprietăți ce nu intraseră în secularizare și deci nu făceau parte din moșia statului. Posibil ca cu timpul, de la 1806 în sus (când aveau o fâșie lată de 209 stînjeni = 465m), Mănăstirea Bursucii de Epurenii (Costăcheștii) să fi achiziționat și alte proprietăți, răzășești și particulare (părți de cumpărătură), ca urmare a unor condiții adverse ce au determinat proprietarii să vândă, iar la secularizarea 1864 și împroprietărirea din 1867 suprafața acesteia să fi ajuns să acopere aproape tot Dealul Trestianeii (2110 fălci=cca. 30kmp, cum zice și Preotul Pavel Chiricuță).

Într-un "Prescript-Verbal" din 20 August 1878 referitor la Odaia Bursucani, plasa Tîrg, județ Tutova ⁽¹²⁸⁾ se constată situația împroprietării, și printre altele, se spune despre moșia statului Odaia Bursucani "întinderea totală a acestei moșii, înainte de executarea legii rurale din 1864 (n.n. italice în text,

Îngroșarea noastră), după datele aproximative ce am cules de la D-nu arendaș (n.n. al statului), de la consiliul comunal și de la persoane cu cunoștințe, era de 7071 pogone sau fâlcii (n.n. reese că sunt pogoane, 1 pogon=6445mp "la mijlocul secolului trecut", deci pe la 1850-60, iar pe la 1864, în Moldova, pogonul avea 5012mp⁽¹²⁹⁾, etc., așa că nu știm exact cât trebuie luat). Dacă luăm pogonul de 5012mp, rezultă o suprafață totală a moșiei statului Odaia Bursucani, înainte de 1864, de $7071 \times 5012 = 35.439.852 \text{mp} = 3544 \text{ha}$, ceea ce e cam cât zicea și Preotul Pavel Chiricuță în Declarația lui din 1901 – 2110 fâlcii de 14.128mp (mai e și falca de 14.323mp!) = 3000ha. Mai departe se specifică că partea (hliza) dată spre împrumut în surățele este numită Sușnești (se vede în Planul Parcelar), căreia i se dă și delimitarea, în suprafață de 2076 pogone pământ de arătură, înscrisi la împrumut din Odaia Bursucani fiind 13 locuitori, fiecare dându-i-se câte 10 pogoane "pământ de hrană în țerină", sau 3 fâlcii. Într-un tabel se indică și numele celor din Odaia Bursucani împrumutați la 1878 pe hliza Sușnești: Safta lui Toader Ciolacu, Sanda lui Petrea Ciotârcă, Saghin Munteanu, Ioana Petrache Mardare, Vassile Neculai Moisse, Ivancui Cheșu, Costache Climente, Vassile N. Drăgușan, Grigore Șolca, și Catinca lui Ștefan Moisse ce apare la pg. 11 (nu ies 13!). Într-o notă a unui tabel se spune și că: "În urma constatării Comisiei de măsurătoare .. (n.n. se decide) a se înființa un nou sat separat .. ", semnat – Bolintineanu (!), fiind vorba de Grivița.

Per ansamblu, moșia Odaia Bursucani ocupa practic tot Dealul Trestianei. Puteți privi harta geografică ce am dat-o la început, și pozele cu planurile de la ANIC.

4. "Răzeșii de Bălăbănești" de G.F. Tașcă. Spite de neam de Românești. Datări

Lucrările lui George Felix Tașcă și în special manuscrisul amplu "*Răzeșii de Bălăbănești*" (**RB**) sunt foarte utile pentru această lucrare pentru că descriu destul de amănunțit, și bazat pe multe documente, locurile și perioada care ne interesează. G.F. Tașcă (GFT) însuși e din familia mare a Tășculeștilor, răzeși din Românești și Bursucii de Jăravăț, de pe la începutul secolului XVIII, înrudiți cu Bălăbăneștii. Un strămoș al autorului, Gheorghe Tașcă, înrudit cu Ioan Antonovici, îi împrumută acestuia un lot (vreo 40) de documente referitoare la Românești pe care Ioan Antonovici le publică în ale sale "*Documente Bârlădene*" (**DB**). Din studiul manuscrisului GFT se pot

deduce, coroborat și cu alte surse, o serie de informații importante care privesc Odaia Bursucani și istoria sa mai îndepărtată. Vom face în cele ce urmează o trecere în revistă a unor informații extrase din lucrare, ce au implicații în istoria Odăii Bursucani.

În februarie-aprilie 2013 am examinat, la SJAN Iași, și Fondul Divanul Domnesc, dosarul 19/1834 cu 190 de pagini ce cuprinde foarte multe informații privind răzeșii de Bălăbănești și conflictul lor de proprietate cu Micleştii, conflict desfășurat între 1693 și 1844 și care se referă în special la zona de la Nord de Jăravăț, zonă ce acoperă și Odaia Bursucani de azi. Deși acest dosar nu menționează niciodată Odaia Bursuci, Slobozia Odaia Bursuci sau Odaia Bursucani, și nici vreun nume de Bursuc, el aduce o imagine mai clară (fără a fi clară de tot !) asupra proprietarilor din acea zonă, imagine ce contribuie la formarea unor ipoteze din această lucrare. Presupunem că G F Tașcă a cunoscut acest dosar căci unele acte rezumate în acest dosar se regăsesc și în lucrarea sa.

În timpul citirii acestor rânduri poate fi utilă cercetarea arborilor genealogici - întocmiți de noi după lucrările lui Tașcă și din alte surse de la SJAN Iași - ale familiilor din zonă - Jora, Misihănescu, Balaban, Sillion, Costache, Miclescu, și altele, pentru stabilirea relațiilor de rudenie și, mai ales, de proprietate. Arborii se află pe DVD-ul ce însoțește această lucrare. În ceea ce privește proprietatea vom ține cont de faptul că fetele vin la moștenire în mod egal cu băieții, că primesc zestre la nuntă pământ, iar zestrea fetei intră în proprietatea soțului care dispune suveran de aceasta (cu excepția - foarte rară - a cazului de divorț când zestrea trebuie returnată). În privința datărilor (aproximative) vom pleca de la ipotezele: o căsătorie se face de cele mai multe ori la vârsta de majorat - 25 de ani pentru bărbați ^(129.1) și 21 de ani pentru femei; primul copil urmează aproape automat în anul de după căsătorie; copilul rezultă dintr-o primă căsătorie; adică vom considera că 1 generație are 25 de ani iar soțul e în general cam cu 5 ani mai mare ca soția.

A. Istoria generală Românești

Numele de oameni și de familii răzășești din Românești, și din apropiere, ca și proprietățile acestora și localitățile de pîmprejur, apar în timp, în mare, astfel.

La 1460 Hrisovul lui Ștefan cel Mare ⁽¹³⁰⁾ menționează "... **Românești**, unde au fost Roman, pe Jăravăț, îmbe părțile..", Roman fiind un jude de dinaintea

statalității Moldovei, document considerat ca prima atestare a satului Românești. Un alt document ^(130.1) înșă - " Suret (n.n. de la 1743) urecului de la Alicsandru vodă, din let 6960 <1452> septembrie 10 ..", plasează (dar nesigur) atestarea satului Românești încă de la 1452 - " .. acest adevărat a nostru credincios boier, giupînul Ignat postelnicul (2) ... l-am miluit pe dânsul și ... i-am întărit .. sate anume: (n.n. listă de sate în preajma Românești) .. și, pe Tutova, unde este fratele lui, **Românești** (9), .. (n.n. altă listă de sate) .. ". Notele din textul redat sunt: (2)= Lectură greșită pentru "stolnic", așa cum este arătat panul Ignat în 1441 iulie 7 (DRH A, I, nr. 216) și în 1554 aprilie 30 (DIR A, sec. XVI, vol. II, nr. 59); (9)= Pătat, lectură nesigură. Lectura numelui de Românești fiind considerată nesigură de editorii documentului, ne mulțumim să semnalăm doar existența acestei datări posibile mai timpurii.

Apoi înainte de 1550 apare ca proprietar al moșiei Românești un Avram Misihănescul (căsătorit cu Mărica Jora, fata lui Toader Jora născut pe la 1490 și menționat la 1529 ca Staroste de Tecuci, proprietar pe Româneștii inițiali ce cuprind și Jorăști, Hărmănești, Comăna) cu fiu Ion (Misihănescu) Vistiernicul și nepot Iftimie Misihănescu, ce se vor înrudi mai apoi și cu Bălăbăneștii ubicui, iar pe la **1600**, se naște "**Balaban sîn Pechi zăt Roman**" - Balaban fiul (sîn) lui Peche, ginerele (zăt) paharnicului Roman, ultimul probabil un decendent al lui Roman menționat la 1460. Legenda familiei Balaban spune că Ion Peche (Peche este o poreclă care în limba turcă înseamnă "peki"="bun") a salvat-o pe Florica, fata lui Roman, din mâinile tătarilor care o furaseră, iar Roman i-a dat-o de soție = l-a făcut moștenitor pe Românești, căci după vechiul drept Românesc, ce-l urmează pe cel Roman, fetele vin la moștenire la fel ca și băieții, iar prin căsătorie bărbatul devine proprietarul bunurilor soției. Fiul lui Peche și Florica este Balaban, care nu e nume, ci tot poreclă dată de tătari prin care desemnează un om mare și puternic. Acest Balaban, născut probabil pe la 1600, e eroul eponim al neamului Bălăbănesc, și generează 10 copii, 6 frați și 4 surori Bălăbănești, frații fiind Peche sîn Balaban, Picoș, Iftimie și Toadir (Picoș, Toadir, Aftenie nu lasă urmași) și Vasile și Grigore, iar fetele sunt Buna sau Năstăsia, Antonia (sau Rucsanda), Mărica și Ioana. Grigore și Vasile vor fi cei mai activi și cu urmași importanți. Bălăbăneștii apar în documente cel mai devreme în **1661** în Zapisul lui Andronic Buzdug (vide supra), apoi la 1664 în Uricul lui Eustratie Dabija Voevod ⁽¹³¹⁾, și apoi în 1671 sub forma "feciorii lui Bălăban și alte seminții a lor .. au pământuri în Românești" ⁽¹³²⁾. Moșia Românești se împărțea în 4 "bătrâni", un bătrân fiind un pământ moștenit din bătrâni (bătrânii întemeietori ai satului), iar aceștia sunt bătrânul Epure, Pricop Mohorâtu, Nacul și Drăghici Porojie ⁽¹³³⁾ (vom vedea mai jos, în spițele de

neam, mai multe detalii despre proprietarii inițiali ai Româneștilor, și faptul că Porojie e de fapt urmașul lui Drăghici). Bătrânii sunt fâșii de pământ, de lățime egală în cazul Româneștilor. Acest Nacu inițial nu este Nacu Balaban fiul lui Grigore Balaban cu Floarea Vârlezeanca, Grigore fiind fiul lui Balaban sîn Peche zăt Roman ⁽¹³⁴⁾, ci un Nacu mai vechi descendent dintr-un Epure sau Drăghici de pe la 1480-1500 ⁽¹³⁵⁾. În **1757** se menționează "... acest Bălăban au făcut șasă feciori și patru fete ... acești frați dimpreună (n.n. au pământuri) în: Românești, în Popești, în Epurești, în **Bursuci**, Bărgăuani și Oncani (n.n. ultimele 2 sunt în Covurlui).."⁽¹³⁶⁾, Popești și Epurești fiind pământuri apropiate de Românești, pe Jăravăț, iar această moșie Bursuci, alăturată, avea 7 bătrâni (Uleul, Pătrașcu, Rohnii, Buhduce, Zamă, Buzdug și Tiron) ⁽¹³⁷⁾. Nu știm cum erau poziționați acești 4 bătrâni din Românești pe ambele părți ale Jăravățului – toți 4 paraleli întinși nord-sud pe ambele maluri, traversând Jăravățul, sau 2 la sud și 2 la nord de Jăravăț (presupunem aceste poziționări datorită expresiei frecvente din documentele RB "jumătate de sat Românești", jumătatea fiind probabil desenată de Jăravăț), și nu știm nici care e poziționat unde. Cel mai probabil erau poziționați "din zare în zare", adică toți patru bătrânii erau paraleli și traversau pârâul Jăravățului, ca niște benzi, întinzându-se fiecare pe ambele maluri până în vârful dealului, la sud și la nord de pârâu. Un bătrân avea numai lățime căci lungimea era neprecizată, mergând "până în zarea colinei", adică până în vârful dealului trecând peste Jăravăț unde se măsură lățimea ⁽¹³⁸⁾. Cei 4 bătrâni aveau împreună 1168 de stânjeni, ceea ce venea la circa 292 de stânjeni per fiecare bătrân, conform hărții făcută la 1837 de inginer Sărdar Tenede (pare un italian) ⁽¹³⁹⁾, adică aveau în lățime, de-a lungul Jăravățului, cam 2.6 kilometri. La est de moșia Românești erau Bursucii cu cei 7 bătrâni, de lățime necunoscută.

De aici se vede că Româneștii și Bursucii, sate răzășești pe Jăravăț, erau sate separate și concomitente la 1661 și la 1757, iar neamul Balabanilor a fost în ambele. Româneștii și Bursucii, sate răzășești, au fost mai apoi înglobate în comuna Bălăbănești (care e menționată prima oară în catagrafia din 1772), dispărând ca nume de sat (numele de moșie Românești mai apare și la 1883, cum se vede din un document de la ANIC privind Mânăstirea Adam), datorită extinderii Bălăbăneștilor. Familiile mari răzășești ale Româneștilor, Bursucilor și Bălăbăneștiului de mai târziu, toate de pe Jăravăț, de-a lungul secolelor XVII-XIX, sunt Bălăbăneștii (cei dominanți), Vârgoliceștii (Focșa Vârgolici se căsătorește cu Buna, sau Năstăsia, fiica lui Balaban sîn Peche, soră cu Vasile și Grigore Balaban, și de aici pornește neamul mare al Vârgoliceștilor; Vârgoliceștii stăteau în Bursucii ⁽¹⁴⁰⁾), Misihăneștii ca urmași de Jorăști (cei mai vechi), Căpățâneștii, Tășculeștii, Silioneștii, și încă câțiva, toți înrudiți

Între ei (a căror istorie nu o mai arătam), dar apar răzleț în acte în Românești și Bursuci mai multe familii de răzeși (în general au apărut în actele din RB acele familii care au fost implicate direct în procesul din Românești, vide infra).

Să fi provenit satul Bursucii de pe Jăravăț dintr-o *familie Bursuc* care ar fi părăsit Româneștii alăturați, mai vechi, pentru a se stabili singuri, mai alături, de frica tătarilor - invazii tătărești au avut loc în 1335, 1440, de 7 ori în 1500-1600 (1574 pustietoare), 1617, 1650 (pustiitoare, tătari și cazaci), 1683, 1686, 1694, 1711, 1717, 1758 (distrugătoare), la care se adaugă cele căzăcești, ultima în 1739. *Istoria Românilor*, vol. 5, Acad. Rom., 2001, pg. 470, chiar spune că după uciderea lui Ioan Vodă cel Cumplit/Viteaz, în 1574, "tătarii au devastat apoi cumplit satele Moldovei; decenii la rând documentele menționează uciderile, jafurile și robirea locuitorilor". Invazii tătărești, căzăcești, și combinate au avut loc frecvent pe la 1600 și după (majoritatea erau atacuri de pedepsire a Domnitorului care nu prea era de partea turcilor, ordonate de Sultan), așa că e greu de specificat o anume invazie care ar fi determinat o acțiune de ascundere. Bursucii par a se înființa cel mai probabil după invaziile din 1617 (sau chiar ceva mai de dinainte). Mai apoi acestui neam Bursuc li s-au alăturat și Bălăbăneștii. Strămoșul Grigore Bursuc să fi fost din această familie Bursuc, trăgându-se din vechii Românești? Pare cel mai probabil.

După *Zapisul lui Andronic Buzdug*, pe care l-am descoperit târziu, în Decembrie 2011, frații Balaban – Picoș, Vasîli, Iftimie, Gligorii și Toader, apar în **1661** ca fiind cumpărători ai unui bătrân (Buzdug) din satul Bursucii. Asta ne permite să precizăm puțin datele. Cel puțin unul dintre frați trebuie să fi fost matur – 25 de ani (cum se arată și în Regulamentul Organic art. 125, lit. J), ca să fie cumpărător/proprietar, deci trebuie să fi fost născut înainte de 1636, iar tatăl acestuia, Balaban fiul lui Pechi ginerele lui Roman, trebuie să se fi născut deci înainte de 1636-25=1611. De unde ar rezulta că Pechi, tatăl lui Balaban, s-a căsătorit cu Florica pe la această dată, 1611. Să fi fost deci episodul cu răpirea de către tătari și salvarea Floricăi undeva înainte de 1611 ? Putem crede atunci că Balaban, eponimul neamului Bălăbănesc, se naște undeva pe la 1600-1610, și deci frații Grigore și Vasile Balaban, fii lui, s-ar fi născut pe la 1625-35, ar fi avut cam 25 de ani la cumpărarea din bătrânul Buzdug și cam 60 de ani când Simina Gheuca a pornit în 1693 procesul împotriva lor, ceea ce e plauzibil ca perioade. Personal nu cunoaștem invazie tătărească imediat anterioară lui 1611, o știm doar pe cea pustitoare din 1574. Frații Balaban cumpără împreună bătrânul Buzdug din

Bursucii/J ca să fie proprietari în acte în comun, răzășește, cumpărătura fiind o extindere a proprietății lor răzășești.

Mai putem să încercăm acum unele datări, deși probabil nu definitive, recitind documente din RB în acest scop precum și noi documente din SJAN Iași, Colecția Documente, referitoare la frații Grigore și Vasile Balaban, și la Balaban eponimul, tatăl lor. Datarea ar putea fi importantă deoarece pune mai exact în timp personajele din preajma Odăii Bursucani, ajutându-ne să întărim ipoteza că Grigore Bursuc, eponimul satului Odaia Bursucani, s-a născut pe la 1750 în Bursucii de Jăravăț sau în Jorăștii de Jăravăț, iar satul s-a înființat pe la 1775-1780.

În RB, doc. 25, pg. 178, apare *"Cartea lui Eustratie Dabija din leat 7173 (1665) ... cu spița de rod curgător din Balaban feciorul lui Pechi zăt Roman, ce stăpânesc moșia Românești cu băștinare .. "* (citarea acestei Cărți apare la 1829 iunie 20 într-o Listă a documentelor de la Divanul Apelativ al Țării de Jos în pricina de judecată cu Ruxandra Miclescu privind 209 stînjeni pământ în hotarul Româneștilor; cu băștinare - adică din moși-strămoși, nu din cumpărătură). Nu am găsit până acum actul lui Eustratie Dabija. *La 1665 exista deci o spiță de rod a lui Balaban eponimul*, adică cel puțin și nepoți, altfel ar fi fost numai feciori, nu spiță de rod. Aceste cel puțin 3 generații plasează nașterea lui Balaban eponimul pe la $1665-2 \times 25 = 1615$, iar pe frații Vasile și Grigore Balaban pe la 1640; dacă ar include și un rând de strănepoți atunci Balaban eponimul ar fi născut pe la $1665-3 \times 25 = 1590$. Dacă Balaban eponimul e născut pe la 1590-1615 atunci fii lui, între care Grigore și Vasile, se pot naște pe la 1615-1640.

Mama lui Balaban eponimul, Florica lui Roman, trebuie să fi avut vreo 20 de ani când tatăl ei, Roman vel paharnic, i-a dat-o de soție lui Pechi (după episodul cu salvarea din mâinile tătarilor) și s-a născut Balaban eponimul, deci ea ar fi născută pe la $1615(1590)-20 = 1595(1570)$, ceea ce îl plasează pe vel paharnicul Roman, proprietarul Româneștilor, ca fiind născut pe la $1595(1570)-20 = 1575(1550)$. Acest Roman, tatăl Floarei, trebuie să fi fost vreun stră-(stră- ..)-nepot al judeului Roman din hrisovul lui Ștefan cel Mare din 1460 care spune "unde au fost Roman, pe Jăravăț, îmbe părțile". Mai rezultă și că trebuie să fi fost o invazie a tătarilor puțin înainte de data căsătoriei lui Pechi cu Floarea lui Roman, adică în jur de 1615(1590) sau chiar ceva mai înainte - ori știm că invazii tătărești au avut loc de cel puțin 7 ori în intervalul 1500-1600 - în 1510 când ard Iașii; 1513 când ard până la Iași; 1518; 1538 când sunt bătuți de Petru Rareș; 1564; 1568 când pradă 34 de sate; 1574 - pustietoare (și deci memorabilă), cerută de turci ca pedeapsă

pentru opoziția lui Ion Vodă cel Cumplit care e și omorât; mai menționăm și jafal cazacilor din 1582 ⁽¹⁴¹⁾.

Actul lui Constantin Duca Voevod din **1693** august 9 ⁽¹⁴²⁾ consemnează începutul lungului proces pe Românești între Simina Gheuca și răzeșii Bălăbănești - în care se spune " ... au avut pâra de față înaintea Domniei mele și a tot sfatul nostru Vasilie și Grigori, feciorii lui Balaban, și alte seminții a lor, cu dumneaei Simina, giupâneasa Gheucăi ce au fost vistiernic mare ...", din care vedem că la 1693 Vasile și Grigore, fiii lui Balaban eponimul, erau în viață și chiar prezenți în persoană cu pâra la Vodă - iar dacă, conform aproximării de mai sus, sunt născuți pe la 1615-1640, atunci ar fi avut cam 55-75 de ani la acest moment al pârei ceea ce e plauzibil. În același timp e evident că răzeșii Vasile și Grigore Balaban erau bătrâni la 1693 când începe procesul, aveau poate peste 70 de ani, ceea ce e confirmat de Declarația Preotului Pavel Chiricuță de la 1901 când afirmă că pe la 1806 " .. Egumenul Moșii Bursucii din comuna Epureni, cari au câștigatu aciasta moșii dila niște razași *storchi* .." din care se vede că sensul cuvântului rar storchi (sau starchi) e acela de bătrân. Acest document ar întări data de naștere a lui Balaban eponimul cam prin 1590-1615.

În 1657 avem documentul ⁽¹⁴³⁾ "2) 7165 (1657) Copie după scrisoarea prin care Constantin, Safta i Tudosca și Anița, feciorii Grozavei, cuprinzătoare de tocmala ce au avut cu unchiul lor Isac pentru împărțirea moșiilor ce ave". Isac e Isac Misihănescul (fiul lui Avram Misihănescul, Vornic și Vel Logofăt, căsătorit cu Marica Jora, proprietar pe mult din Românești, de pe la 1550) iar Grozava e Grozava Coroiu căsătorită cu Iftimi Misihănescul, fratele lui Isac. Tudosca născută Misihănescu se căsătorește cu Vasile Balaban, fratele lui Grigore Balaban ⁽¹⁴⁴⁾. De aici aflăm deci că Tudosca avea cel puțin 21 de ani (matură pentru acte) la 1657, deci e născută pe la 1657-21=1636, și fiind - cum e de obicei - cu 4-5 ani mai mică ca soțul, ar rezulta că Vasile Balaban e născut pe la 1636-4=1632. Asta îi plasează pe frații Grigore și Vasile Balaban (ne referim doar la ei ca fiind reprezentativi pentru toți cei 10 frați și surori) ca născuți în jur de 1630-1640, adică pe tatăl lor Balaban eponimul ca fiind născut pe la 1605-1615. Vom mai reveni asupra acestor datări aproximative.

B. Procesul de 150 de ani pe moșia Românești.

Nu am fi cunoscut atâtea despre acest loc și timp dacă aici nu ar fi avut loc cel mai lung proces din istoria Moldovei și probabil a României - un proces de proprietate desfășurat între 1693 și 1844, de-a lungul a 150 de ani ⁽¹⁴⁵⁾, timp în care s-a produs un mare număr de documente, care, în parte, s-au păstrat, iar GFT le-a descoperit și le-a reprodus în RB. Istoria acestui proces

pe pământ ne interesează căci se referă, indirect, și la zona Odaia Bursucani. Iată care sunt elementele importante ale procesului.

În 1693 Simina Gheuca (născută Jora), soția lui Vasile Gheuca, Mare Vistiernic pe la 1690, pornește proces contra Bălăbăneștilor (a fraților Grigore și Vasile Balaban) pentru pământ în Românești, în special pentru bătrânul (teren) Drăghici Porojie (vom vedea că Porojie e de fapt urmașul lui Drăghici), un strămoș (persoană) al ei. Acest Drăghici, născut pe la 1480-1500, e poate înrudit cu Toader Jora starostele de Tecuci, proprietar pe sat/moșie Româneștii inițiali de ambe părți de Jăravăț, de la care, după un șir de descendenți trecând prin Jorăști, Misihănești, Vrăbiești și Silionești, proprietatea ajunge parțial și la Balabani, de unde și conflictul și procesul pornit de la un strămoș/propietar comun. Simina este fiica lui Gavril Jora, Sulger la 1641, căsătorit cu Tudosia Costache, sora lui Gavril Costache, Mare Vornic, Costăcheștii fiind mari boieri ca și Jorăștii. Soțul Siminei, Vasile Gheuca Mare Vistiernic, este un nepot al lui Gavril Costache, bănuț cu pretenții la domnie, și decapitat (în 1680). O fată a Siminei Gheuca e căsătorită cu Marele Vistiernic Ioan Palade, iar alta cu Jitnicerul Vasile Cerchez, ambele familii Palade și Cerchez cu multe proprietăți prin zonă ⁽¹⁴⁶⁾. Descendenții lui Simina Gheuca sunt nepotul Petre Miclescu cu fii săi Vasile și Constantin (și câteva surori) ^(146.1), și aceștia continuă procesul cu urmașii fraților Vasile și Grigore Balaban. Lupta e apoi preluată de Rucsanda Miclescu, fiica lui Vasile Miclescul fiul lui Petre, și soția marelui postelnic Matei Costache, apoi de Aga Gheorghe Costache, fiul Rucsandei, și vechilul (reprezentantul) ei în proces. În discuție intră în timp toți bătrânii de moșie Românești, cu excepția Nacului care era exclusiv al Bălăbăneștilor. De-a lungul timpului s-au făcut și hărți ale zonei în conflict (care ne-ar fi fost foarte utile, dar nu se știe unde sunt, cel mai probabil au rămas în familiile pășilor), între care una la 1805, una la 1811 și una la 1837. Nu mai intrăm în detalii. Micleștii trebuie să provină dintr-un sat Miclești - unul pe Vaslui atestat la 1491 ca "... săliștea Miclești .. a lui Hasnăș" care o avea de pe vremea lui Alexandru cel Bun (1400-1432) ^(146.2), și altul la 1639 pe lângă satul Banca, județul Vaslui, la Nord de zona Românești, nu prea departe ⁽¹⁴⁷⁾.

Esențialul este că la data de **1806 Martie 1, cu confirmare în 5**, părțile ajung la o **Învoială** (aproape imediat contestată !) menită a aduce împăcare ⁽¹⁴⁸⁾ - anume Costăcheștii/Micleștii capătă de la Bălăbănești o suprafață de 209 stânjeni (1 stânjen = 2,22 m, cf. Nicolae Suțu la 1849; au existat multe mărimi diferite pentru stânjen; amintim că asta e lățimea suprafeței) "făcuți masă", adică adusă la formă dreptunghiulară, din moșia Românești, dar fără ca amplasarea suprafeței să fie precizată în texte (poate era în hărțile care nu

mai sunt!), folosindu-se doar expresia că era "... în marginea hotarului din gios câmpu di fânațu și țarină ..", țarina fiind terenul arabil ⁽¹⁴⁹⁾, iar "din gios" pare să însemne spre sud. Noi am fost pe Valea Jărvățului chiar în zona Româneștilor, și pe partea de nord a râului valea e largă cu mult pământ lucrabil inclusiv până pe platoul pe care e Odaia Bursucani. Un alt document chiar spune " **..s-au învoit** (n.n. Bălăbăneștii) ca ei Micleștii să stăpânească 209 prăjini cu palma însămnată (n.n. e vorba de stânjeni, 1 stânjen=8 palme domnești; la Nicolae Suțu, la 1849, 1 prăjină=3 stânjeni) pe marginea hârtiei de învoială, în curmejișul (n.n. de-a latul) moșiei osăbindu-i de o parte, acești 209 stânjeni *la locul ci vor socoti de o lature a moșiei, ..*" ⁽¹⁵⁰⁾, care arată că poziția pământului cedat nu a fost stabilită la acea dată ci va fi "la locul ci vor socoti", probabil la o dată ulterioară, dată pe care credem că putem să o punem cel mai târziu în 1812 când s-a făcut "încongiurătoarea moșiei Românești". Iată un fragment din acel document așa cum apare în RB p. 133:

21) 1806 Martie 1. Scrisoarea din partea jicnicerului Vasile Miclescu împreună cu fratele său Constandin, filii răposatului Petrea Miclescu, ^{nepută Gheorghe} dată pășăilor neamului Bălăbăneștilor, cuprinzătoare să viind ca să se înfrățezezi in giudecata Divanului pentru moșia Românești de pe Jărvăț, ținut Tutevii, cari până atunci s-au stăpănit numai de către neamul arătat, neputând găsi vreme ca să intre in cercetarea Divanului, au primit amândouă părțile ca să steie la invoială, după care punere la cale, văzându-se și scrisorile ei au avut și o parte și alta, din cari cunoscându-se că din vechi sunt tot o sămânție, s-au învoit ca ei Micleștii să stăpânească 209 prăjini cu palma însămnată pe marginea hârtiei de invoială, in curmejișul trupului moșiei osăbindu-i de o parte, acești 209 stânjeni la locul ci vor socoti de o lature a moșiei, înș păzând numai părțile blizite de mai înainte in petre hotar și salisteza satului și vatra iazului ce este in apa Jărvățului cu moară pe numita moșie drept miliștea veche, iscălit fiind in această invoială de martur și răposatul Matei Costachi.

(K. Invoiala)
1806

Un alt document, fără dată, arată că "Vasile Miclescul biv (n.n. fost) vel (n.n. mare) jicnicer .. am dat acest zăpis la mână dumilor sale Bălăbăneștilor ca ei să știe că am primit ca să stăpânească 209 stânjeni di moșia Românești, cari prin învoială am luat di la dânșii, în curgere de un an spre plata cheltuielii .." (documentul e rupt aici) ⁽¹⁵¹⁾. Acest document arată că pământul a trecut deja la Miclescul ca urmare a învoielii (de la 1806), și e dat temporar spre exploatare pe un an Bălăbăneștilor ca plată a unor cheltuieli de proces. După cum au luat, în 1806, în posesie Costăcheștii/Micleștii acest pământ rezultă că acesta era pe Dealul Trestianeii, unde e Odaia Bursucani și Docani, lucru

întărit și de formula "moșia Jăravățului" a Mănăstirii Florești (vide infra), precum și de poziționarea pe Harta Kisselef 1800. În dosarul 19/1834 din Fondul Divanul Domnesc, f.9r și urm., apare textul "... răzeșii (n.n. Balabanii) au răspunsu că în dreptul hlizii jăluit(oa)r(ei) (n.n. Rucsanda Miclescu) despre răsărit fiind moșii Popeștii (n.n. deci 209 st. sunt tangenți la E cu Popești ce e la N de Bursucii) cari trece apa Jăravățului ... ", iar un document de la ANIC privind Mănăstirea Adam (Planul Lahman, vide supra) arată clar că moșia statului Odaia Bursucani avea exact la sud, și tangent, moșia Bursucii de Jăravăț, partea ei de la N de Jăravăț fiind numită Popești. Iar delimitările și planurile din Fondul Reforma Agrară 1864 indică moșia statului Odaia Bursucani, adică partea din moșia (în sens larg) Odaia Bursucani ce a fost secularizată și deci include pământul Costăcheștilor=mănăstiresc închinat, și care se întinde pe Dealul Trestianei. Restul de pământ al moșiei (în sens larg) Odaia Bursucani e socotită "proprietatea Odaia Bursucani" și aparține răzeșilor și particularilor ce aveau "părți", căci la 1845 și mai înainte moșia era "cu părți și răzășescă", cum spune *Buciumul Român*. La 1806 (parte din) zona Șuşnești, fost vechi sat, intră în pământul trecut la Costăchești/Bursucii de Epureni ⁽¹⁵²⁾ deci putem poziționa destul de precis cei 209 stânjeni luați de Costăchești – în Sud-Sud-Est de vatra satului Odaia Bursucani, la cca. 0,5km, pe Jăravăț (se poate vedea harta "*Planul Parcelar al moșiei statului Odaia Borsucani din 1892*").

Părțile din acel moment al Învoielii, martie **1806**, erau "Vasile Miclescu fost jicnicer și fratele său Constantin, fiii răposatului Petre Miclescu, nepotul vistieresei Sămina Gheuculeasă, adiveresc că au avut multe pricini de judecată cu Lupul Țau ⁽¹⁵³⁾ , tot din neamul Balabanilor, fost postelnicel, Sandul Balaban și Șarban fiul lui Lupul Balaban și a *tuturor neamurilor Bălăbăneștilor* pentru moșia Românești de pe Jăravăț ținutul Tutova, care până acum s-au stăpânit numai di neamul numiților (n.n. adică Bălăbăneștilor)". Încă din Ianuarie 1806 Egumenul Mănăstirii Bursuci, ca reprezentant de Costăchești și Miclești, care erau stăpânii săi, este convocat la proces "După luminată carte gospod (n.n. de la Domn, numit și Gospodar, după tradiția slavonă) *chemându-să de față pe egumenul de mănăstire Bursuci ..*" ⁽¹⁵⁴⁾. Procesul totuși continuă, și în **1812 Februarie 8** se face o **Împărteală** cu hartă ⁽¹⁵⁵⁾, dar abea în **1844 procesul se încheie definitiv printr-o hotărâre ce confirmă însă Învoiala din 1806**, căci părțile renunță la luptă recunoscând, extenuați, că sunt de fapt toți rude între ei (".. tot dintr-o săminție suntem.."). Posibil și ca administrația militară rusă din 1806-1812 să fi jucat un rol în decizia de a face o învoială. Deci putem spune că pământul Bălăbăneștilor dintre Jăravăț și Mănăstirea Bursuci de Epureni, cu Odaia Bursucani aflată între aceste limite, trece în 1806 (parțial, cei 209 stânjeni,

nu tot pământul răzășesc) în proprietatea Costăcheștilor/Micleștilor, și sub administrarea Mănăstirii Bursuci de Epurenii. La 1825 și 1826 Aga Gheorghe Costache (fiul lui Rucsanda Miclescu și Matei Costache) dispune cum vrea de acești 209 stânjeni, încercând să-i vândă, apoi să-i dea în arendă ⁽¹⁵⁶⁾, căci, cel mai probabil, nu avea suficientă forță de muncă.

Reținem datele de **1806** când are loc Învoiala între părți asupra pământului, și de **1812** când se face o Împărțeală ("încongiurătoarea moșiei", adică harta) a suprafețelor Bălăbăneștilor și Costăcheștilor/Micleștilor din moșia Românești, probabil cu repartizarea definitivă pe teren a celor 209 stânjeni consemnată în scris. Vom regăsi aceste date în istoria satului Odaia Bursucani scrisă de Preotul Pavel Chiricuță, în 1901. De remarcat că la 1806 începe o nouă ocupație militară rusă, într-un nou război ruso-turc, iar la 1812 ocupația se încheie (când turcii înfrânți cedează rușilor ceva ce nu era la lor - Basarabia).

Mai observăm că atunci când spunem Costăchești spunem și Miclești, și invers, datorită înrudirilor strânse între aceste familii, și că Mănăstirea Bursuci de Epurenii este proprietatea Costăcheștilor încă de pe la 1680, iar Egumenul de acolo (starețul) este complet sub ascultarea proprietarului, Costăcheștii. Faptul că Micleștii au câștigat o parte din moșia Românești e ca și cum câștigul ar fi fost al Costăcheștilor, iar aceștia pot delega pe Egumenul de Bursuci, din apropiere, să le administreze pământul câștigat din moșia Românești, mai ales că ultimul câștigător din proces este Aga Gheorghe Costache, fiul Rucsandei născută Miclescu (boierii Costăchești și Miclești locuiau la Iași, și delegau administrarea proprietăților celor de la fața locului, oameni de încredere ca Egumenul).

C. Neamul de răzeși Bursuc din Bursucii de Jăravăt

În august 2010 Arhiva Națională de Galați ne răspunde la cereri, și ne spune că nu a găsit numele de Bursuc, sau vreun derivat al acestuia, nici în Registrele de Stare Civilă Parohială pentru Biserica din Bălăbănești în perioada 1832-1865 (mitrici), nici în cele pentru Primăria Bălăbănești (civile) din perioada 1865-1907. De unde se poate conchide că numele de Bursuc în Bălăbănești fie a dispărut înainte de 1832, fie nu a existat niciodată - caz în care ipoteza cu un sat alcătuit din neamul Bursuc, și existența unui neam Bursuc, nu se confirmă, rămânând numai ipoteza cu numele de Bursuc ca poreclă pentru cei din Românești ce se ascund. Totuși răspunsul Arhivei de Galați arată că nu au căutat decât foarte parțial ⁽¹⁵⁷⁾, de exemplu au căutat doar într-o singură Biserică deși în Bălăbănești sunt două, și nu în toate

registrele ci numai în unele, care sunt o minoritate, cele ce au opis alfabetic, etc., și deci răspunsul lor nu e credibil. Însă în vizita din 19-20 martie 2012 la SJAN Galați (împreună cu domnul Sorin Grigoruță de la Iași) nu am găsit acolo numele de Bursuc nici în mitricile lor de Bălăbănești 1832-1865 (dar nu am examinat secția de Născuți, unde ar fi putut apare la nume de părinți, ci numai Căsătoriți și Morți; și sunt lipsă 5 ani - 1838, 1841, 1842, 1846, 1861, așa că ar putea fi acolo căci cam aceștia sunt anii în care ar trebui să apară numele celor doi, Coste și Sandu Bursuc, pe care îi căutam (vezi mai jos).

Informația de la Arhiva Galați e invalidată ceva mai târziu de *documentele din RB care menționează 2 nume de Bursuc - Coste Bursuc* ⁽¹⁵⁸⁾ care apare ca semnatar al unei procuri din 1838, ca "răzeși curgători din Grigore Balaban și alții"; și *Sandu Bursuc* ⁽¹⁵⁹⁾ care apare în 1841 ca semnatar al unei jalbe a "obștei răzeșilor din Bălăbănești".

Cele două nume ne spun că: exista în 1838 și 1841 o familie Bursuc, cei doi fiind frați sau veri (căci nu se poate altfel); Coste și Sandu Bursuc sunt răzeși; amândoi sunt din satul Bursuci de Jăravăț (alternativa fiind să fie din Românești) deoarece contextul în care apare numele lor se referă la moșia Bursuci - Coste Bursuc este legat de moșia Tiron, care e un bătrân din Bursuci, prin faptul că semnează o procură pentru un proces referitor la moșia Tiron, iar Sandu Bursuc semnează și el o jalbă referitoare la moșia Bursuci și un schimb ce se face cu aceasta (ambele situații privesc pe Sulgerul Vasile Chiru, ce are proprietăți în Bursuci, și care a fost mult timp în procese cu Balabanii, cum se vede în RB în multe documente). Desigur este posibil ca cei doi Bursuc să fie și din Românești, și doar să aibă proprietăți în Bursuci.

Iată fragmentele unde apar semnăturile Coste Bursuc și Sandu Bursuc ⁽¹⁶⁰⁾, unde semnătura lui Coste Bursuc se vede pe rândul 4, a 3a de la stânga la dreapta, iar în poza de jos Sandu Bursuc apare în rândul 5, 1a de la stânga la dreapta (e și în rândul 2, stânga, dar scrisă greșit):

Jăravăț, de unde ar fi originar! Nu avem încă documente care să ateste direct acest lucru.

În orice caz Grigore Bursuc face parte foarte probabil din familia Bursuc a ascendenților lui Coste și Sandu, căci nu e de crezut să existe două familii Bursuc, distincte, în același sat mic, numărul de familii fiind în general în gama de 25-30 de familii (la catagrafia de 1828 de Bălăbănești apar "acei ce poartă bir 25 de liudi", dar bineînțeles erau și mulți scutiți).

Mai există însă o posibilitate (pentru care nu există încă prea multe argumente de susținere) și anume ca familia Bursuc împrumutată înainte de 1517 de Bogdan cel Orb, și reconfirmată la 1546 de către Petru Rareș (vide supra), cu un loc de sat la Fântâna Cucului, la obârșia Lozovei (Cuca în Covurlui) la vreo 45 km sud-est de zona Românești/Odaia Bursucani, să fi dat urmași Bursuc care au mers spre nord înainte de 1635, la *Poiana lui Bursuc*, mai târziu satul Bursucani la sud de Zimbru, în comuna Bălăbănești (de la care se trage și numele acestui sat - Bursucani, care, ca nume, e atestat prima oară la 1660 ⁽¹⁶²⁾, iar Zimbru e atestat abea la 1830 ⁽¹⁶³⁾) și apoi să se fi așezat, mai înainte de 1661, pe malul Jăravățului formând satul Bursucii. De aici e posibil să se fi înrudit cu Balabanii din Românești sau/și cu Jorăștii din nord de Jăravăț. Să fi fost Grigore Bursuc un descendent al Bursucilor de la Fântâna Cucului din 1517/1546 ?

Datele despre *Poiana lui Bursuc* provin din SJAN Iași, Fond Colecția Documente, P594/d44 datat **1819**, Carte domnească:

"Carte de la Scarlat A. Calimachi 1819 iulie 13,
*Se face știre prin această carte a domnii meli, că viand la domnie me mi-au făcut arătari că la țânut(ul) Covurluiului s-ar fi aflându doâ moșii domnești (n.n. un loc domnesc era un loc ce nu mai aparținea nimănui - de exemplu pentru că proprietarul nu mai avea moștenitori sau a făcut donație către Domn - și era luat de domnie), anumi Bursucanii și Crăeștii, cari moșii din în vechime s-au numit Poiana cu Noâ Cruci și **Poiana lui Bursuc** și că răzășii numitilor moșii schimbându-le numile acestor moșii le-ar fi numit Bursucani și Crăești, stăpânindu-să fără nicio scrisoari ce se numește Poiana cu Noo Cruci cu tot locul di prin pregiur până în capu văii și până în vale Murgei. Așjidere și Poiana lui Bursuc cu tot locul, cari moșii sânt la ținutul Covurluiului, pe apa Suvuluiului Înțățișându-să cu zisa sa împreună și o carte g(os)pod de la domn(ul) Vasile V(oe)vod din let 7143(**1635**) noe(m)v(rie) 4 ^(163.1) cu privideri cum să îputernicești pe Ioan fiul lui Sârghi Craiul biv vel pah(arnic) ca să fie tari și puternic cu carte domnii sale a*

*strange oameni streini (n.n. aducere de coloni - bejenari hrISOvuliți) de piste hotară pe locul domnesc ce se numește Poiana cu Noo Cruci cu tot locul di prin pregiur până în capu văii și până în vale Murgei. Așjidere și Poiana lui Bursuc cu tot locul, cari moșii sânt la ținutul Covurluiului, pe apa Suvuluiuluiam întrebat mai întâi pe răzășii de Crăești cu ce scrisori dovezi stăpânesc aceli moșii și ce au a răspunde împotriva arătărilor și a cărții g(os)pod de la Vasile v(oe)vod ce au înfățoșat(doc. rupt), au răspuns că scrisorile d(ove)zi pe acesti moșii au avut.....(rupt) întâmplare vremilor celi mai multe s-au prăpădit(rupt) .. Însă stăpânire lor vor pute-o dovedi neclintită de suma de ani tot cu numi de Crăești și Bursucani (n.n. e vorba de nume diferite date acelorași locuri - Poiana lui Bursuc devine Bursucani, și Poiana cu Nouă Cruci devine Crăiești, căci nu e de crezut ca Vasile Vv. să fi greșit la 1635) din scrisorile moșiilor megieșite și spre dovadă au înfățoșat acesti hârtii, întâiu un zapis din 7151 (n.n.**1643**) iscălit de mulți marturi prin care un răzăș de Crăești vinde partea sa aliasă la alt răzăș cu puțini ani în urma cărții domnului Vasile Vodă din cari s-au înțelese că moșie Crăești mai din vechime au fost hotărâtă și împărțită între răzăși. Al doile au înfățoșat o hotarnică din 7190 (n.n.**1682**) apr. 1 a moșiilor mănăstirii lui Adam în cari hotarnică să numescu și unii din răzășiide Crăești și de Bursucani. Al treile un zapis din let 7194 (n.n. **1686**) iulie 15, prin care răzășii de Crăești vând boierilor Mitrești o parte din trupul moșiei Crăeștii pe care neclintit boierii Mitrești o stăpânesc și până astăzi. Și spre dovada stăpânirii au înfățoșat și o țidulă de hotărât din let 1807 a sârd(ariului) Gheorghi Șârbul prin care să arată că din porunca fericitului întru pomenire domnului Alecsandru Ipsilant v(oe)vod fiind rânduit ca să aleagă ace parte de moșie a boierilor Mitrești....(rupt) din vechime aleasă după cum mai pre(rupt) să arată, mai adaogă numiți răzăși(rupt) că din vechime această moșie anumi Bursucanii și Crăeștii le stăpânesc împărțite pe trii bătrâni anumi Bogdan, Ioan Prosne și Sora....(rupt) că nici odinioară n-au fost stăpânire lor înpresurată de cătră nime....(doc rupt pare să mai continue)".*

Deci Poiana lui Bursuc e atestată de Vasile Lupu la 1635 și dată tot lui Ioan sîn Sârghie Craiul, dar locul și locuirea erau mai dinainte, și aveau mai de dinainte numele unui Bursuc, căci numele Bursuc se păstrează, nu devine tot Crăești prin trecerea în proprietatea lui Ioan, iar Ioan primește probabil pământ unde era gol (era domnesc) căci de aceea și aduce coloni, pe lângă neamul lui Bursuc ce determinase numirea de Poiana lui Bursuc.

Din aceasta vedem că numele vechi al satului Bursucani (cel aproape de Crăiești, atestat prima oară la 1660) era Poiana lui Bursuc, denumire atestată deci de Vasile Lupu la 1635, dar existentă de mai înainte. De asemeni Moise Pacu în "Dicționar Geograficu și Statisticu al Județului Covurlui", Galați,

1893, spune la sat BURSUCANI, pg. 33, că „.. satului i se dădu mai ânteiu numele de **Bursuc**, apoi de Bursucani.”. Despre Crăești M. Pacu nu spune că s-ar fi numit Poiana cu Noo Cruci, ci dă o altă legendă (pg. 61), deci nu credem că sursa lui M. Pacu e acest document al lui Scarlat Calimachi de la 1819, căci atunci ar fi spus Poiana lui Bursuc și Poiana cu Noo Cruci! Nu cunoaștem sursa lui M. Pacu, dar fiind alta decât cartea domnească a lui Calimachi reprezintă o confirmare în plus a denumirii.

D). Spițe de neam de Românești

În cercetările noastre de la SJAN Iași desfășurate prin istoricul drd. Sorin Grigoruță de la Institutul de Istorie al Academiei din Iași în primăvara-vara lui 2013 am descoperit în enorma Colecție de Documente (33 de inventare, cca. 115.000 rezumate de documente), printre altele, o serie de spițe de neam din Românești și împrejurimi. Aceste spițe nu au fost cunoscute de domnul G.F. Tașcă când a scris lucrarea de mai sus. Spița de neam nu este un arbore genealogic ci evidențiază șirul de proprietari moștenitori, modul cum a trecut proprietatea dintr-un proprietar într-altul, fie printr-un fiu ca moștenire, fie printr-o fiică și căsătorie ca zestre, fie prin cumpărătură, donație sau schimb. Aceste spițe permit și o nouă aproximare a datei de naștere a unor proprietari, o datare aproximativă, orientativă, dar foarte utilă în lipsă de altceva mai bun.

Vom descrie mai jos o serie de spițe pentru neamurile din Românești, neamuri ce aveau proprietăți inclusiv în nordul Jăravățului, în zona în care se află Odaia Bursucani, adică cuprinzând Jorăști, Șușnești, Popești și altele de primprejur. Spițele - originale chirilice și transliterări comentate - se află pe DVD-ul ce însoțește această lucrare. Descrierea se referă la spițe din Col. Documente, Pachetul 109, documentul 11 (P109d11), P109d54 și P148d27. Numerotările spițelor aparțin lui Sorin Grigoruță, comentariile din paranteză cu nume de familie, căsătorii și ani, ne aparțin, iar numerotările și comentariile acestea nu se află pe document.

În P109d11, și P148d27 se află mai multe spițe (incluzând variante diferite ale începuturilor Româneștilor întrucât memoria nu era prea sigură) ce arată proprietarii inițiali ai zonei Românești și descendenții moștenitori până la Costandin Balaban, Mare Căpitan, cca. 1780 - 1845, cum spune G.F. Tașcă în lucrarea sa *„Un tribun al răzeșilor din Bălăbănești - Marele Căpitan Constantin Balaban (1780-1845)”* ⁽¹⁶⁴⁾. Foarte probabil aceste spițe au fost elaborate (desenate ?) chiar de Costandin Balaban pentru a fi utilizate în lungul proces cu Micleștii, întrucât spițele se încheie cu Costandin Balaban și indică liniile

după care Costandin moștenește pământ în Românești (și probabil și în alte părți) - după Balabani, după Jora, după Căpățână, etc.

P109d11 permite o datare a acestui document cu spițe de neam întrucât conține un text din care extrag: *"Această copii s-au scris di pi altă copii scoasă di pi original, încredințată de dumnealui vornicul Dimitrii Beldiman, care copii încredințată esti la mini ... cum pre largu să arată prin carte de giudecată ce mi s-au dat de la Divan în anul trecut 1827"* - de aici vedem că spița e mai veche - copie de copie !, și cu siguranță anterioară lui 1827. Să provină din anul 1812 când s-a făcut o împărțeală de pământ între Micleşti și răzeșii de Bălăbănești ? Persoana întâi din " .. esti la mine .. " poate fi Costandin Balaban (nu există semnătură sau nume pe document), căci el era depozitarul de documente și "procesomanul" principal al răzeșilor.

De menționat aici că răzeșul **Costandin Balaban**, cca. 1780(1760-70)-1845, ca reprezentant al răzeșilor Bălăbănești de Românești și a celor înrudiți cu Balabanii, a fost cel mai activ Balaban din toate neamurile (generând multe documente), și a avut un număr de 22 de procese pe pământ referitor la proprietăți în cel puțin 37 de moșii, pe care le cităm ⁽¹⁶⁵⁾ pentru a vedea întinderea Balabanilor în 4 ținuturi Tutova, Bacău, Covurlui, Tecuci: Băcăuani (n.n. în Bacău), Bălăbănești (n.n. în Covurlui), Bălăcel, Bălășești (n.n. Tutova), Blânzi (n.n. Covurlui), Boierești, Boiștea (n.n. Covurlui), Bursuci (n.n. de Jăravăț), Buzdugi (n.n. bătrân în Bursuci/J), Chetrosul (n.n. Covurlui), Chilieni, Comana (n.n. pe Jăravăț), Corod (n.n. Tecuci), Dănceni, Deleni, Dumitrești (n.n. pe Jăravăț), Frumușița (n.n. Covurlui), Hăblianu (n.n. pe Jăravăț), Hărmănești (n.n. pe Jăravăț), Hobâlna (n.n. pe Hobâlna), Izdeleni (n.n. Covurlui), Jorăști (n.n. pe Jăravăț, Tutova, sau pe Bujor, Covurlui), Lungești (n.n. pe Jăravăț), Negoiești, Pleșani (n.n. pe Jăravăț), Popești (n.n. pe Jăravăț), Pupezeni (n.n. Tutova), Rădești (n.n. care probabil include și Oncani, Covurlui), Românești (n.n. pe Jăravăț), Roșia (n.n. pe lângă Rădești și Oncani, Covurlui), Sârbi (n.n. pe Hobâlna, lângă Băloșești), Tăplâi (n.n. Covurlui), Tărăbuțeni (n.n. Covurlui), Umbrărești (n.n. pe Covurlui, în Covurlui, sau pe Bârlad, în Tecuci), Vârlezi (n.n. Covurlui), Vicoleni (n.n. pe Jăravăț), și Zagoreni (n.n. pe Hobâlna). El prezintă în procese documente care atestă descendența sa din Paharnicul Pană, Ioniță Bantăș, familia Jora și Avram Misihănescu - într-un proces de la 1838 (vezi încheierea procesului la 1842⁽¹⁶⁶⁾) Costandin Balaban aduce dovezi, și câștigă procesul, adică dovezile sunt acceptate, că deține părți din moșiile Boiștea, Izdeleni și Tăplâi de la ținutul Covurlui, și de pe apa Hobâlnei, și din Bursuci și Pleșani de pe Jăravăț, Roșia și alte hotare, spunând că *deține aceste moșii de la strămoșii săi Bantăș și Paharnicul Pană*, de-a lungul a șapte rânduri de oameni (adică cca. 175-200 de ani, deci de prin 1640 - vremea începutului înfloririi Balabanilor).

La 1495 Ștefan cel Mare dăruiește lui "... **Bantăș** .. loc să-și facă sat .." în locul ce va fi numit Roșia din com. Jorăști pe Bujor; un Constantin Bantăș e vornic și pârcălab pe la 1650 ⁽¹⁶⁷⁾; un Bantăș paharnic e menționat la 1610 în Dăncești, Covurlui, etc., ^(167.1).

Aici se cuvine și o scurtă notă despre satul Jorăști pe Bujor din Covurlui - satul e atestat cu acest nume la 1772 în Catagrafia româno-rusă ⁽¹⁶⁸⁾, iar după denumire pare că se trage de la neamul Jora, dar nu găsim documente de atestare a neamului Jora aici, cu excepția unui postelnic Ioan Jora care e atestat la 1816 și 1821-4 ca având hliză în Jorăști/Covurlui ⁽¹⁶⁹⁾. O vale de lângă sat se numește Valea Jorăștilor, ceea ce susține ideea că satul a fost înființat de neamul Jora. Dacă satul e menționat la 1772 înseamnă că neamul Jora avea proprietăți acolo și de mai înainte.

Paharnicul **Pană**, apare într-un document din 1622 în care se vede că Paharnicul Pană cumpără de la Sava nepotul Bălăei din satul Vârleaza partea lui Sava " .. dintr-un bătrân .." din satul Zărnești ⁽¹⁷⁰⁾. Satul/moșia Zărnești este în comuna Jorăști pe Bujor, spre est și spre Vârlezi. Iar Paharnicul Pană lasă totul fiului său Andronache Pană, pârcălab, care e tatăl lui Vasile (Vasilache) Pană, a cărui fiică Sanda Pană, devine, pe la 1700, soția lui Ion Balaban din Românești, fiul lui Todirașcu Balaban. Andronache Pană vinde însă, în 1680, ce are în Zărnești, dar probabil nu tot, căci știm că Balabanii devin proprietari în Zărnești pe la 1700, deci ceva din Zărnești îi mai rămăsese lui Sanda Pană ca zestre la căsătoria cu Ion Balaban. Data de naștere a lui Costandin Balaban, 1780, este o *aproximare* a lui GF Tașcă, în vreme ce după calculele noastre ar fi mai degrabă 1760 ⁽¹⁷¹⁾.

Tot aici ar fi bine să menționăm pe strămoșul Misihăneștilor - un Dan Mesehnă e pomenit " ... *această adevărată slugă și boier al nostrum* (n.n. interesant acest latinism la 1436 !) *credincios, pan Dan Mesehnă, a slujit mai întâi sfânt-răposatului părintelui nostru* (n.n. Alexandru cel Bun 1400-1432) *cu dreaptă și credincioasă slujbă I-<am> miluit cu deosebita noastră milă și i-am dat, în țara noastră Moldova, opt sate, anumeș Ruja Petru, la Cobîlă, și Onești, și Citeștii, și Virișeștii și Selevestreanii și, pe Hubalna, Sîrbii și Ș<che> ianii , și Liesti, la gura Jeravățului, și, pe Horincea* (n.n. Nord de ținut Covurlui), *Cavadinești și Badea ... "*, în uricul ⁽¹⁷²⁾, dat de " .. noi Ilie voievod, domn al Țării Moldovei, și fratele domniei mele, Ștefan voievod." De unde reiese că **Dan Mesehnă, strămoșul lui Avram Misihănescu**, era boier mare pe la 1420-30 și primise proprietăți și pe Jăravăț și prin împrejurimi până în Nordul ținutului Covurlui, proprietăți la care Avram adaugă mult la căsătoria lui cu Mărica Jora fata lui Toader Jora

Staroste de Tecuci la 1529. Un alt Ștefan Mesehnă, cu siguranță urmaș al lui Dan Mesehnă, e menționat la 1491 ca având "un sat din sus de Vaslui, în dăbravă" pe care-l vinde lui Ștefan cel Mare ⁽¹⁷³⁾. Un sat Misihănești este pe un afluent al Recea ce se varsă în Siret, fiind la doar cca. 10km Vest de satul Lipova pe unde la 1531 era un sat "... pi deasupra Lipovii, din Tutova, unde au fost casa lui Pătrășcan și a fratelui lui, Stan, .." ^(173.1), acest lucru putând indica o legătură veche a Misihăneștilor cu Pătrășcanii de Românești (a se vedea Spițele de neam ale Bălăbăneștilor).

Despre familia Jora, foarte întinsă ⁽¹⁷⁴⁾, G. F. Tașcă afirmă că "membri familiei Jora descind din Drăghici Porojie" și citează în sprijin surse ^(174.1) care însă nu confirmă afirmația. Așa cum vom vedea mai jos Drăghici Porojie desemnează 2 persoane - Drăghici din care derivă ca proprietar Porojie.

P109d11, Spita 1 arată proprietarii cei mai vechi (deci cu siguranță pe "ambele părțile" Jăravățului cum se spune la 1460) pe Românești - un Epure din care derivă în proprietate Paharnicul Roman, Nacul, Mohorâtul și Drăghici Porojie - se vede că aceștia sunt bătrânii inițiali ai Româneștilor, și ca persoane și ca pământ. Epure poate fi un Roman, adică derivă din judele Roman menționat la 1460, sau poate avea prin cumpărătură. Apoi din Paharnicul Roman derivă Pechi (ca ginere), urmat de Balaban eponimul, Vasile, Toderaș, Ion, Lupul și încheiat cu Costandin Balaban, Marele Căpitan. Această spiță este și dovada adusă de el că moștenește Balabanii încă de la început, de la Paharnicul Roman. De observat că Epure trebuie să fi fost eponim pe satul/bătrânul Epurești de pe Jăravăț, lângă Bursuci/Jăravăț, dar și că e posibil să fi avut o legătură cu satele din actuala comună Epureni de mai la nord, pe apa Dumitra (un mic afluent al Elanului), sate care au imediat în apropiere, la sud, satul Bursucii/Epureni. Unul din aceste sate vechi din actuala comună Epureni se numea Fântâna Iepurelui, devenită apoi satul Epureni. Să fi fost acest Epure proprietar și pe Jăravăț și pe Dumitra ⁽¹⁷⁵⁾? P148d27recto, Spita 3 arată însă varianta finală "după scrisori" (vezi mai jos).

P109d11, Spita 3 este o variantă care arată numai strămoșii proprietari inițiali pe Românești, și indică drept prim strămoș pe un Drăghici, din care derivă Epure, Nacul, Mohorâtul și Porojâi (bătrânii inițiali), iar din Epure derivă Paharnicul Roman și un Nemța ⁽¹⁷⁶⁾. P109d11, Spita 6 confirmă această variantă a începuturilor.

P109d11, Spita 2 și 7 arată moștenirea lui Costandin Balaban după Jora și Căpățână - strămoșul prim indicat e Jora (Toader Jora menționat la 1529 ca fiind Staroste de Tecuci/Putna); urmat de Avram (desigur Avram Misihănescu vel Logofăt, căsătorit cu Mărica fiica lui Toader Jora); apoi Ion Vistiernicul fiul

lui Avram Misihănescu; Iftimii (fiul lui Ion Misihănescu Vistiernicul); Vasile (Balaban, fiul lui Vasile Balaban căsătorit cu Tudosca Misihănescu fata lui Iftimii Misihănescu cu Grozava Coroiu); Toderășcu (Balaban, fiul lui Vasile); Ion (Balaban, fiul lui Toderășcu căsătorit cu Maria fiica lui Floarea fiica lui Ionașcu Căpățână); Lupu (Balaban, fiul lui Ion cu Sanda Pană); Costandin Balaban. *Balabanii aveau deci părți din Jorăști, pe unde va fi și Odaia Bursucani, de pe vremea lui Vasile Balaban, aproximativ de pe la 1650 (asta e una din cauzele conflictului cu Simina Gheuca și ea descendentă de Jora și Drăghici Porojie)*

P109d11, Spîta 8 arată moștenirea lui Costandin Balaban după Căpățână - strămoșul prim indicat e Toader Căpățână (despre care nu prea știm nimic, născut probabil pe la 1540); urmează Grigori (fiul lui Toader și frate cu Ionașcu Căpățână); Tofana Coroiasă (probabil fiica lui Grigori căsătorită cu un Coroiu); Ioana soție lui Luchiiian (Ioana trebuie să fie fiica lui Tofana); Ilinca soție lui Oprișan Baru (nume neclar; Ilinca trebuie să fie fiica lui Ioana); Sanda soție lui Ioan Balaban (e vorba de Sanda Pană, fiica sau nepoata lui Ilinca); Lupu Balaban; Costandin Balaban. Balabanii moștenesc deci și de la Căpățână începând cu Ion Balaban născut pe la 1660.

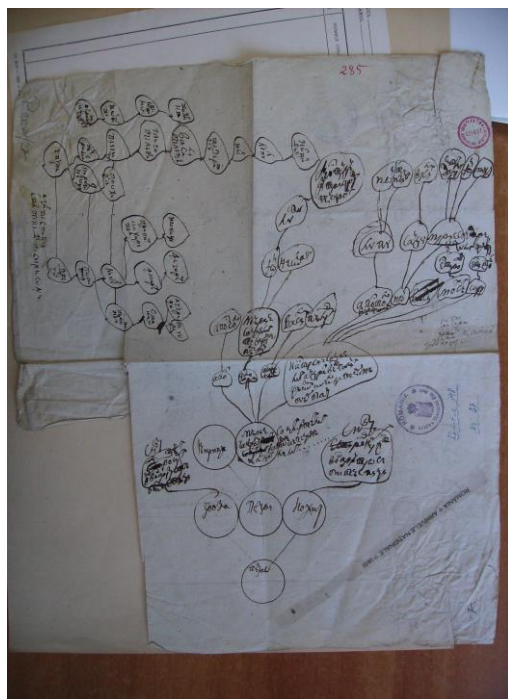
P148d27recto, Spîta 1 arată moștenirea lui Costandin Balaban după un Petre - nu știm mai nimic despre acest Petre. Poate e Petru Ghenghe căruia i se întărește satul Popești pe Jăravăț la 1495 ian. 16 ⁽¹⁷⁷⁾, sau vreun nepot al lui, document unde se menționează și o "monastire" a "preutului Mirce", un strămoș de Petre, în acest sat Popești - varianta asta pare cea mai probabilă; poate e hatmanul Petrică de la 1523 ⁽¹⁷⁸⁾ - acesta poate fi același cu cel dinainte; sau poate un Petre portarul menționat la 1642 ⁽¹⁸⁰⁾ care avea proprietate în Vlădești de Tutova, poate un urmaș al celor doi de mai înainte. Spîta mai arată și pe "Grigori, Noșit și Silion, ficiorii lui Nohit", Nohit trăgându-se și el direct din acest Petre necunoscut (încă). Acest Silion poate fi strămoșul Silioneștilor înrudiți cu Misihăneștii. Petre poate fi strămoșul Pătrășcanilor înrudiți cu Bălăbăneștii (un Pătrășcanu, fiul lui Grigore fiul lui Toader Căpățână, e căsătorit cu Rucsanda/Antonia fiica lui Balaban eponimul, deci Petre ar putea fi un Căpățână), iar în Bursucii /Jăravăț există un bătrân Pătrășcanu ⁽¹⁸¹⁾. Din acești Pătrășcani derivă și Țau (cu Eni și Lupul, fii lui Enache Țau). Un sat Pătrășcani este dat la 1680 Siminei Jora, probabil cneaghina lui Ionașcu Jora ^(181.1), deși e mai probabil să fie Simina devenită Gheuca, iar de aici a intrat în proprietatea următorilor Jorăști. Acest sat Pătrășcani e pe Lipova, Tutova (vezi nota (173.1)).

P148d27recto, Spîta 3 e probabil cea mai interesantă întrucât poartă însemnarea "această spîță este bună după scrisori" - ce indică faptul că

nesiguranța memoriei vădită în privința începuturilor proprietății pe Românești din celelalte spițe a trebuit fi lămurită "după scrisori", adică după documente. Spița ne arată clar proprietatea răzeșească, devălmașă, întrucât proprietarii devălmași sunt legați prin linii orizontale.

Această spiță ne mai arată și că Balaban eponimul se numea Gliga, iar în altă parte ⁽¹⁸²⁾ apare descrierea unui document din timpul lungului proces de 150 de ani pe moșia Românești cu paragraful: "6. 7194 (1686) Ghenar. Zapisul feciorilor Florii, nepoții Nacului, prin care vând partea moșului lor, Nacul, feciorilor Gligor de Românești adică Bălăbăneștilor.", din aflăm că i se mai spunea și Gligor, deci numele era **Gliga, sau Gligor, Balaban sîn Pechi zăt Roman, eponimul.**

Iată și o imagine a acestei spițe de neam transliterată de Sorin Grigoruță și comentată de noi (în poza de mai jos originalul Spiței 3 e în stânga sus; reamintim că numerotarea spițelor nu există pe document ci este atribuită arbitrar de domnul Sorin Grigoruță, care a transliterat spițele, cu scopul de a ușura referirile).

SC DOCUMENTE, P. 148/27 FOTO P. 148-d.27 recto. JAG
 SPITA 3.
 Nedatată.

ÎN JOSUL PAGINII, SUB SPITĂ, ESTE SCRIS:

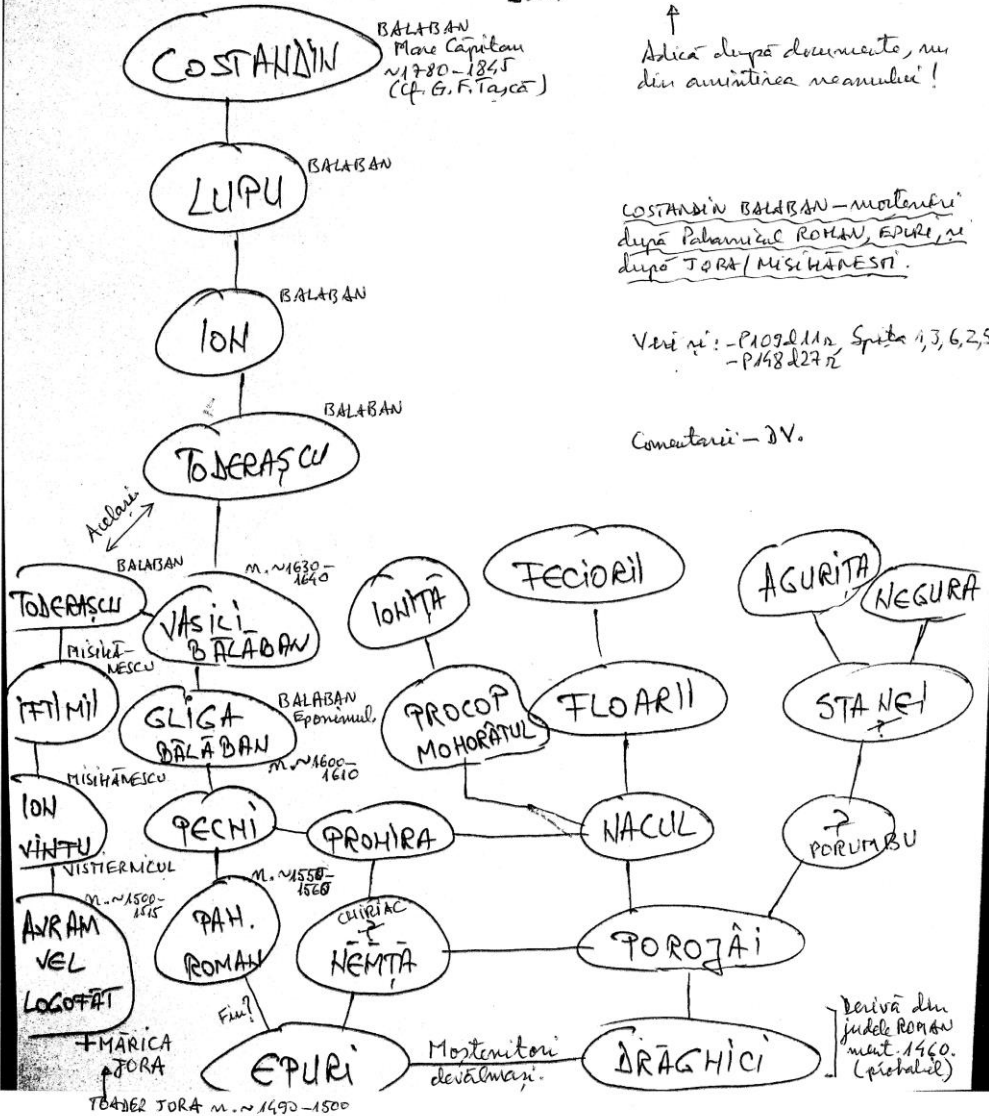
ACEASTĂ SPITĂ ESTE BUNĂ
 DUPĂ SCRIȘORI

↑
 Adică după documente, nu
 din amintirea neamului!

COSTANIN BALABAN - moțenit
 după Palamizul ROMÂN, EPURI, și
 după JORA / MISHĂNEȘTI.

Veri ni: - P109 d.11a, Spita 1, 3, 6, 2, 5
 - P148 d.27 r.

Comentarii - DV.

SJAN Iași, Col. Documente, P148d27recto, Spita 3.

Din această spiță "după scrisori" putem vedea și că Toader Jora, născut pe la 1490-1500, era anterior lui Epure și, deci, ar fi putut fi urmaș în proprietate unui urmaș de al lui Roman, judele de dinaintea lui Ștefan cel Mare, poate prin cumpărătură. De asemeni putem presupune că Paharnicul Roman era un urmaș al aceluiași Roman inițial și că, în același timp, era și urmaș în proprietate al lui Epure, poate ginere. Nu cunoaștem însă de unde avea pământ Epure.

Ultima spiță de care vorbim este P109d11r, Spița 5 care prezintă **neamul Balabanilor** pornind de la un strămoș căruia nu i se dă numele în document (i se cunoștea doar porecla de Balaban ?) dar este cu siguranță Balaban eponimul neamului și al satului, fiul lui Pechi căsătorit cu Florica fiica Paharnicului Roman, adică Balaban sîn Pechi zăt Roman, numit și Gliga sau Gligor. Această spiță confirmă întrutotul arborele genealogic ce l-am făcut acum 2 ani după alte texte.

E). Datări aproximative

Ca o concluzie a datărilor din acest capitol avem următoarele repere pentru datele de naștere ale lui Gliga/Gligor Balaban sîn Pechi zăt Roman, eponimul:

- 1610 - cf. Zapisul lui Buzdug din 1661
- 1590-1615 - cf. Cartea lui Eustratie Dabija Vvd. din 1665
- 1590-1615 - cf. Cartea lui Constantin Duca Vvd. din 1693
- 1605-1615 - cf. Scrisoarea Misihăneștilor din 1657,

și vom adopta *aproximarea Gliga/Gligor Balaban sîn Pechi zăt Roman, eponimul neamului și satului Balabanilor, e născut pe la 1600-1610*. Pornind de aici putem face și alte datări aproximative ale urmașilor/ascendenților în proprietate. De exemplu *Paharnicul Roman*, bunicul lui Balaban eponimul, trebuie să se fi *născut pe la 1550-1560, Pechi pe la 1570-1580, iar Epure pe la 1525-1535* (dacă Paharnicul Roman este descendent ca un fiu al lui Epure - ceea ce e puțin probabil, mai degrabă credem că e ginere). Desigur toate datările sunt aproximații, dar, credem noi, sunt o acceptabilă aproximare (cu o eroare probabil în jur de +/- 10...20 ani), în absența a ceva mai bun.

Toader Jora Starostele de Tecuci, proprietar pe Româneștii inițiali de ambe părți de Jăravăț incluzând Jorăști, Românești, Hărmănești și Comăna ⁽¹⁸³⁾, e menționat în această funcție la 1529, când avea probabil pe la 30-40 de ani, deci am putea estima data nașterii sale ca fiind pe la 1490-1500. Data de 1490 e întărită de ispisocul lui Ștefan vvd. cel Bătrân din 1491 (6999) oct.

15, Suceava care menționează " ... au venit înaintea noastră .. Ionașcu, ficiorul Jorei, nepot Giurgii Răspopă (n.n. Răspopă avea satul Mărățaii, azi în Vaslui, iar Jora și Goga erau fiii lui ⁽¹⁸⁴⁾; *acest fiu Jora al lui Giurgiu Răspopă este eponimul neamului Jora*; același Giurgiu e m. la 1495 ca Răspop și proprietar și pe satul Lălești pe Tutova care-i revine lui Goga), .. și-au vândut driaptă ocină lui .. un sat anume Mărățaii pe Vasluiu .. l-au vândut domnii mele drept șeptezeci zloți tătărăști ... " ⁽¹⁸⁵⁾, și de faptul că Ștefan Gorovei ⁽¹⁸⁶⁾ crede că acev f g st Ionașcu fiul Jorei trebuie să fie tatăl lui Toader Jora Starostele de Tecuci. În acest caz Ionașcu Jora (fiul lui Jora fiul lui Giurgiu Răspop, Ionașcu fiind ginerele lui Radu Pisc) ar fi avut peste 25 de ani la vânzarea ocinii lui și prezentarea în fața lui Ștefan cel Mare la 1491, deci s-ar fi născut înainte de 1491-25, deci înainte de 1465, de unde fiul Toader s-ar fi născut înainte de 1465+25, deci înainte de 1490. De aici ar rezulta că fiica lui Toader Jora, Mărica, s-ar fi putut naște pe la 1490 + 25 = 1515, deci s-ar fi putut căsători cu Avram Misihănescu pe la 1515 + 20 = 1535. **Avram Misihănescu** mai fusese căsătorit odată și avea deja 5 băieți ⁽¹⁸⁷⁾, așa că la căsătoria cu Mărica Jora avea probabil cca. 30-35 de ani, deci *se poate să fi fost născut pe la 1535 - 30-35 = cca. 1500-1505* (e însă menționat ca hotarnic la 1598 ⁽¹⁸⁸⁾ - și nu putea avea 95 de ani ! - dar nu reiese direct din document că hotărnicia s-a făcut la 1598, ci poate data de mai înainte; dar reținem îndoiala asupra datei noastre). De aici putem presupune că cei doi fii ai săi cu Mărica Jora - **Isac și Ioan Misihănescu** (nu pot fi ai primei soții căci transmit moștenire Jora mai departe) pot fi născuți în intervalul de imediat după căsătoria cu Mărica, adică *pe la 1535-1540*.

În concluzie putem aproxima:

- **Gliga/Gligor Balaban sîn Pechi zăt Roman, eponimul neamului**, se naște pe la **1600-1610**
- **Pechi zăt Roman**, tatăl celui de mai sus și ginerele lui Roman, se naște pe la **1570-1580**
- **Paharnicul Roman**, bunicul lui Balaban eponimul, se naște pe la **1550-1560**
- **Epure** (dacă Paharnicul Roman este fiul lui Epure; mai degrabă ginere) se naște pe la **1525-1535**
- **Toader Jora**, Starostele de Tecuci, se naște pe la **1490** sau puțin mai înainte
- **Avram Misihănescu**, vel Logofătul, se naște pe la **1500-1505** (poate 1520-1525 ?)
- **Isac și Ioan Misihănescu**, fii lui Avram cu Mărica Jora, se nasc în intervalul cca. **1535-1540**.

F). Un rezumat al procesului pe Românești și unele concluzii

Iată un rezumat al lungului conflict pe pământul vechi al Româneștiului care lasă deoparte multe informații colaterale pentru a prilejui unele concluzii utile pentru studiul nostru.

Micleștii sunt moștenitori după cei vechi de pe la 1500, după Jora și Drăghici, pe pământul de Românești aflat la Nord de Jăravăț - Jorăști, locul unde va fi Odaia Bursuci (care apare abea pe la 1775-1780), Șușnești și Popești, și au o serie de acte doveditoare, inclusiv de cumpărătură. Răzeșii Balaban și cei înrudiți cu ei sunt moștenitori tot după cei vechi și tot de pe la 1500, după Jora, Epure, Căpățână și Petre, pe pământ de Românești de pe ambele părți ale Jăravățului, și la Nord și la Sud de Jăravăț. Jora, Epure, Drăghici, Căpățână și Petre sunt urmași proprietari pe Românești într-un fel pe care nu îl cunoaștem (încă) ai judeului Roman menționat la 1460. Conflictul pornește deci pe pământul de la Nord de Jăravăț, asupra căruia ambele părți aveau pretenții și acte doveditoare. Început la 1693 procesul "consumă" (timp și bani) ambele părți, dar niciuna nu se lasă. După vreo sută de ani, la 1806, unii răzeși Bălăbănești propun o învoială, o soluție de împăcare și încheiere a procesului - Micleștilor li se oferă de către răzeși o porțiune aflată lângă Șușnești și Popești de doar vreo 200 stînjeni (în loc de vreo 600 stînjeni reclamați de Miclești), dar ceilalți răzeși se opun. Abea la 1844 procesul se încheie în sfârșit întrucât toate părțile, epuizate, acceptă învoiala de la 1806.

Se vede acum clar că Odaia Bursuci inițiată de Grigore Bursuc pe la 1775-1780 e plasată pe pământ de Românești, la Nord de Jăravăț, pământ aflat în plin conflict la momentul estimat al înființării. Cu necesitate Grigore Bursuc trebuie să fi aparținut uneia dintre părți ca să fie lăsat să se stabilească pe acel loc - adică era răzeș cu Bălăbăneștii și rudele lor, sau cu vreun Miclesc descendent de Simina Gheuculeasa, născută Jora, bunica lui Petre Miclescu. Varianta ca Grigore să fi cumpărat pământul aflat în conflict de la una din părți ni se pare foarte puțin probabilă în timpul procesului. Am văzut însă că e mai probabil ca el să fie din neamul Bursuc din Bursucii pe Jăravăț, și deci înrudit și cu Bălăbăneștii, sau cu vreun urmaș de Jorăști - ipoteze bazate pe aceiași ideie: era necesar să fie înrudit cu familia care deținea pământul pe care s-a instalat și a făcut odaia, altfel nu ar fi putut s-o facă.

Mai rezultă și că Toader Jora (Starostele de Tecuci), Epure și Drăghici (Porojie e urmaș-proprietar de Drăghici), Toader Căpățână și Petre, de pe la 1500, proprietari vechi pe Românești, trebuie să fi fost, într-un fel oarecare, urmași-proprietari (fii, gineri, cumpărătură, schimb, danii) ai judeului Roman, existent ante-statalitate, menționat la 1460. Din spițele de neam de Românești ar

părea că Epure și Drăghici sunt proprietari răzeși devălmași, nealeși, poate chiar frați sau cumnați, în vreme ce Toader Jora pare să fi fost cumpărător întrucât Jorăștii aveau pe la acea vreme proprietăți și în Ținutul Vaslui, mai la Nord, sau, poate, Toader Jora derivă în proprietate (și) din Drăghici. Totuși Toader Jora pare să fie anterior lui Drăghici și Epure. Urmași ai lui Toader Jora se stabilesc pentru multă vreme în satul ce va deveni Jorăști, la Nord de Jăravăț. Despre Toader Căpățână și Petre de pe la 1540 nu știm mai nimic, dar Căpățâneștii sunt răzeși de Românești/Bălăbănești menționați până în sec. XIX, iar Petre (dacă e un Căpățână și nu un Ghenghe, v. nota (100.1)) e poate strămoșul Pătrășcanilor înrudiți cu Bălăbăneștii.

5. Satele și moșiile din apropierea Odăii Bursucani pe la 1775-1825

În jurul anului 1775, momentul aproximativ la care putem pune începutul satului Odaia Bursucani, și în perioada imediat următoare, situația prin apropiere era aproximativ următoarea ⁽¹⁸⁹⁾:

- satul Jorăști era inițial al lui Toader Jora ⁽¹⁹⁰⁾ menționat la 1529 ca Staroste de Tecuci și Sulger pe la 1550, după care trece la Avram Misihănescul căsătorit cu Mărica Jora fata lui Toader, apoi ajunge la 1676 la Vrăbie, soțul Saftei Misihănescu ⁽¹⁹¹⁾, apoi la Simina Gheuca născută Jora, descendentă și de Drăghici-Porojie și Costache, la Silion înrudit cu Misihăneștii ⁽¹⁹²⁾, și apoi la Vasile Balaban fiul lui Balaban sîn Pechi zăt Roman, ulterior la 1778 aveau părți Vasile Bușilă și Ion Silion (înrudiți cu Misihăneștii și Bălăbăneștii), ca și, mai târziu, frații Bălăbănești Șerban și Constantin (nu am menționat toți proprietarii, mult mai mulți în timp); vedem în Fondul Ministerul de Justiție ⁽¹⁹³⁾ și că un Hrănești (cu neam Bălăbănesc) e la vest lipit de Jorăști;

- în satul Lungești aveau părți ("ocină și moșie" la 1783) Vîrgoliceștii (înrudiți cu Bălăbăneștii) și mai mulți răzeși din Bălăbănești, iar la 1841 e menționat ca având părți ca "răzeși din Bălăbănești" chiar Sandu Bursuc;

- în moșia Sușnești la 1806 și înainte au părți răzăși Bălăbănești și Căpățânești;

- în moșia Popești au părți de la 1757 Balabanii, mai apoi și Vîrgolicești;

- în satul Bălășești, pe la 1840, au părți "căpitanul Constantin Balaban cu ai săi răzeși".

Ca o concluzie generală se poate spune că aproximativ în tot ce era în Sudul și Sud-Vestul Odăii Bursucani se aflau și răzeșii Bălăbănești și rudele lor, excepție făcând Nordul cu Grăjdeni, și Estul cu Brădești, Docani și Vinderei unde erau alte familii de răzeși, despre care nu știm mare lucru. Desigur Bălăbăneștii aveau și în Nord de Jăravăț.

6. Cabinetul de Hărți al Bibliotecii Academiei Române din București

Hărțile indică existența sau inexistența unor localități la data întocmirii hărții. Desigur prezintă numai localitățile semnificative pentru război și lasă probabil de o parte pe cele mai mici sau ne semnificative, chiar dacă acestea există și sunt cunoscute. Am făcut multe fotografii, și plătind o taxă, până am reușit să obținem câteva imagini citibile. Fotografiile sunt pe CD.

* *Harta "Dimitrie Cantemir"*, elaborată în intervalul **1711-1723** și publicată la Amsterdam în 1737, indică satele Epureni, Românești (acesta este însă așezat greșit pe malul drept al Bârladului) și Popi (care e probabil Popenii de azi). Nu se văd alte sate care să ne intereseze, zona Odaia Bursucani fiind goală, dar nici Frunțișeni sau Grăjdeni nu apar deși existau cu siguranță pe atunci. Cota BAR B.XXI.6(2).

* *Harta C. M. Roth 1771*, cota BAR C.CXXVII.46, nu prezintă interes fiind cu lacune și greșeli de poziționare evidente, urmând în parte Harta Cantemir. Odaia Bursucani nu figurează.

* *Harta "BAWR"* (Bauer) datată aproximativ la **1772**, cu titlul "Carte de la Moldavie pour servir a l`Histoire militaire de la guerre entre les Russie et les Turcs ..." , indică un sat Tabukar, ce pare a fi pe Jăravăț, un nume turcesc ce nu știm ce înseamnă dar poate fi odaie (ca sens de loc de management pentru turme sau popas pentru soli) adică vechiul nume al locului Odaia, unde se va înființa satul Grivița (care se află pe moșia Odaia Bursucani pe la 1880, și mai înainte), Florești pe Simila, Lungești ce face parte din Bălăbăneștii de azi, Sărăceni, Wenturi - ce nu știm ce înseamnă, Obârșeni la izvorul Jăravățului, și Băloșești (Bălășești). Nu apare satul Odaia Bursucani, care ori nu exista, ori era ne semnificativ la 1772, și nu apar nici Grăjdeni și nici Frunțișeni, care însă existau în mod cert. Cota BAR H.V.1316/Atlase 1316/A.3751; cota germană B IIIa 169-1, Kriegs Archiv.

* *Harta "germană"*, datată aproximativ la **1780**, cu titlul "Plans der Moldau, Bessarabie und Wallachey, ...", indică Tabukar (ca mai sus), Glodeni,

Burlasesti, Langestj=Lungești (care însă e poziționat greșit, prea la vest), Bolosest=Bălășești, Szaracsen ce e Sărățeni lângă Murgeni la nord-est, Poposen=Pupezeni, și, foarte important, *Bersini*, ce nu știm ce înseamnă *dar ar putea fi Bursuci, adică Odaia Bursuci*, căci e poziționat la nord de Bălășești și Pupezeni, sau poate Bursuci pe Jăravăț, căci e cam la aceeași latitudine cu Lungești. Poziționările nu sunt prea exacte. Nu se indică Românești (o fi fost reprezentat prin Lungești care era o componentă a Româneștilor?). Nu apare Odaia Bursuci explicit, dar nici Grăjdeni sau Frunțișenii alăturați, care însă știm că existau cu certitudine în acel an. Să fi fost toate trei prea mici sau ne semnificative pentru interese de război? Cota BAR D.XXVII.4(1001).

* *Harta "Rigas", 1797*, în grecește, nu indică Odaia Bursuci. Harta e destul de aproximativă, cu greșeli evidente de poziționare. Nu se văd nici apropiatele Grăjdeni, Docani, Bălăbănești, etc. Cota BAR H.279.D.VI.10.

* *Harta "Rusească de la 1835"*, și versiunea ei de la 1850, hărți excepționale, versiunile fiind identice cu excepția numărului de contribuabili (liuzi) indicați lângă numele satului, versiunea de la 1850 având numere în general mai mari (anii indicați mai sus, 1835 și 1850, arată data publicării hărții). Titlul hărții este "Karta Teatra Voinî vî Evropî, 1828 i 1829 Godov, ... gravirovana pri ... MDCCCXXXV", reprezentând deci situația de la **1828** din teatrul de război Ruso-Turc. Cota BAR pentru versiunea 1850 - 839-D.XIX.1(D), iar pentru versiunea 1835 - BAR Stampe III 461.

Harta indică multe sate din zona noastră între care (am indicat și numărul de liuzi - contribuabili de la 1835(1828)/1850; numărul de liuzi arată populația și puterea financiară a satului): **Bursucanî - 92/135**, care este Odaia Bursucani a noastră, căreia i se spune aici Bursucanii; Bălăbănești - 128/200; Odaia - foarte mică, fără liuzi (adică nu se lua bir), ce e pe locul unde va fi Grivița; Vizureni, fără liuzi la 1835, cu mânăstire (scutelnici), dar cu 22 liuzi la 1850; Pupezeni - 71/60 ; Grăjdeni - 124/115 ; Frunțișeni - 60/80; Epureni - 180/200; Bursușeni - 154/80, care e Bursuci din Epureni, cel cu mânăstirea Costăcheștilor; Popeni - 127/227 ; etc. Numărul de liuzi a variat în principal datorită unei evidențe mai severe (și ea cerută de îndârjita evaziune fiscală, căci toți fugeau de înregistrare), urmare a unei nevoi de mai mulți contribuabili ale căror dări se duceau și la trupele rusești, dar și trecerii la capitație odată cu 1831.

* *Harta "administrativă rusească"*, datată aproximativ pe la **1838-40**, indică **Bursucanii**, adică Odaia Bursucani, având alături Vinderei și o localitate necunoscută Arădești, apoi Frunțișeni, Grăjdeni, Florești pe Simila, Epureni,

etc. Nu se vede Bălăbănești. Interesant de notat că lângă Bursucanii este notat semnul pentru schit/biserică/mânăstire, cel mai probabil biserică. Cota BAR 1028.D.XXIX.23.

* *Harta "Filipescu Dudău"*, Jassi **1853**, are titlul Harta Generale a Moldovii, litografiată sub direcția Ing. Statului Sulger Filipescu Dudău, de Parteni & Miler, în Jassi 1853. La 1853 se indică **Bursucanii**, iar lângă denumire apare semnul de biserică (un cerc mic cu o cruce în sus). Se văd și multe alte sate din apropiere – Grăjdeni, Docani, Brădești, Vinderei, Bălășești, Bălăbănești, Pupezeni, Lungești, Epureni, Bârlălești, dar nu se vede Bursuci de Epureni. Cota BAR H.4021.- D.CXXII.7.

7. Arhiva Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

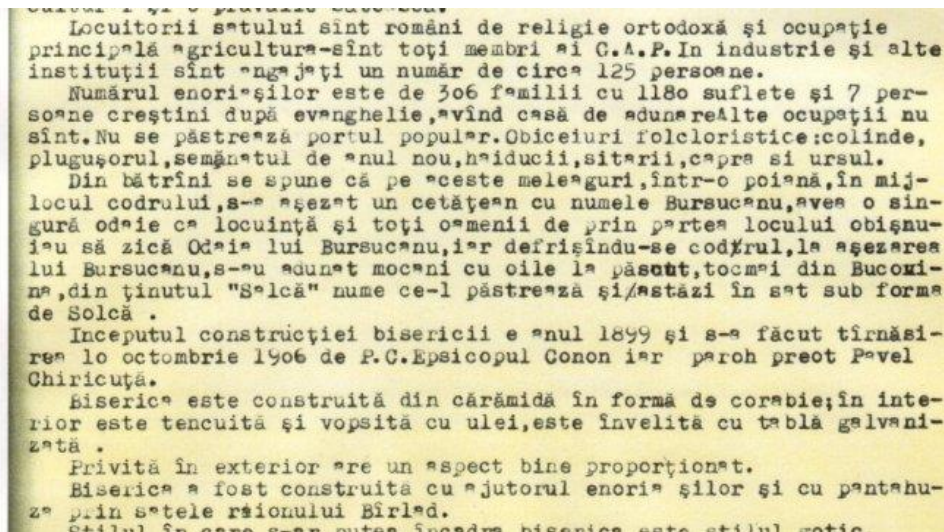
Secretarul Eparhial al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Arhidiacon Ciprian Ioan Ignat, cu care am vorbit de mai multe ori la telefon, și căruia i-am adresat o cerere privind date din Arhiva Arhiepiscopiei despre Biserica veche, sfântită la 1824, din Odaia Bursucani, dispărută fără urmă, și anume în mod special despre mitricile Bisericii din sat din perioada 1832-1864, mă trimite după o vreme la Maica Daria, în sarcina căreia este biblioteca și arhiva. Maica Daria are toată bunăvoința, e tinerică și proaspătă în funcție, și-mi zice că nu prea știe nici ce e cu biblioteca, nici cu arhiva, și că se descurcă greu cu chirilica. Ne-a spus că știe că toată arhiva lor s-a pierdut în apă la traversarea unui râu, în 1844, când era mutată, într-un car, nu știe de ce (credem că e vorba de înființarea în 1844 a Departamentului Averilor Bisericești care preia actele de stare civilă de la Ministerul de Interne ⁽¹⁹⁴⁾) și nici unde, în altă parte. Dar Protoieria Bârladului, de care ținea Biserica din Odaia Bursucani, a trecut în 1812 de la ei, la Episcopia Hușilor, și ca urmare ei nu mai au niciun document despre Odaia Bursucani.

Aceste mitrici bisericești nu erau însă întocmite cu regularitate – astfel într-un Act Civil ce l-am obținut din arhiva Vinderei (Brădești) de la SJAN Vaslui ⁽¹⁹⁵⁾, intitulat "Act de Dovedire destinat de a ține locu de Act de Naștere" pentru Ștefanachi I. Vasilachi (care dorea să se căsătorească dar nu avea act de naștere și atunci aduce 5 martori să dovedească că e născut în Brădești la 1848 Aprilie 28), se spune " .. pe atunci nu se păstrează regulat mitricile bisericale și nu îi este posibil se`și procure actulu de nascire pentru căsătoria ci are se contractede". Și pentru soția Ioana Grădinariu născută în Popeni se aplică același procedeu de dovedire. Asta arată că la 1873 nu existau mitricile de Brădești de la 1848, și cele din Popeni la data nașterii soției (ne indicată, probabil 1850-1855) – fie că nu erau elaborate, fie că nu s-au păstrat

8. Arhiva Episcopiei Husilor

Secretarul Eparhial al Episcopiei Huşilor, P.C. Pr. Marin Tudorică, cu care am vorbit de mai multe ori la telefon, şi căruia i-am adresat o cerere privind date din Arhiva Episcopiei despre Biserica veche, sfinţită la 1824, din Odaia Bursucani, şi dispărută fără urmă, ne trimite doar 2 pagini despre Biserica nouă, despre care spune că au fost scrise în 1961 ca răspuns la un Chestionar bisericesc, şi că nu are nimic altceva în toată arhiva despre Odaia Bursucani - "am căutat două zile, n-am găsit nimic, e un caz special". Arhiva lor a fost luată şi nu ştie unde e. Mister în legătură cu prima biserică, cea sfinţită la 1824.

Cele două pagini dau o imagine interesantă despre satul la 1961 şi spun într-un mic paragraf care e povestea înfiinţării satului – iată un fragment:

Locuitorii satului sînt români de religie ortodoxă şi ocupaţie principala agricultură-sînt toţi membri ai C.A.P. În industrie şi alte instituţii sînt angajaţi un număr de circa 125 persoane.

Numărul enoriaşilor este de 306 familii cu 1180 suflete şi 7 persoane creştini după evanghelie, avînd casă de adunare. Alte ocupaţii nu sînt. Nu se păstrează portul popular. Obiceiuri folcloristice: colinde, pluguşorul, semăntul de anul nou, hiducii, sîtarii, capra şi ursul.

Din bătrîni se spune că pe aceste meleaguri, într-o poiană, în mijlocul codrului, s-a aşezat un cetăţean cu numele Bursucanu, avea o singură odaie ca locuinţă şi toţi oamenii de prin partea locului obișnuiau să zică Odaia lui Bursucanu, iar defrişîndu-se codrul, la aşezarea lui Bursucanu, s-au adunat mocani cu oile la păscut, tocmai din Bucovina, din ţinutul "Solcă" nume ce-l păstrează şi astăzi în sat sub forma de Solcă .

Începutul construcţiei bisericii e anul 1899 şi s-a făcut tîrnăsierea 10 octombrie 1906 de P.C. Episcopul Conon iar paroh preot Pavel Chiricuţa.

Biserica este construită din cărămidă în formă de corabie; în interior este tencuită şi vopsită cu ulei, este învelită cu tablă galvanizată .

Privită în exterior are un aspect bine proporţionat.

Biserica a fost construită cu ajutorul enoriaşilor şi cu pantahuză prin botele raionului Bîrlad.

Stilul în care s-a construit biserica este stilul gotic.

Vedem că numărul de locuitori e cam acelaşi cu cel de pe la 1900 (stagnare), povestea standard a "cetăţeanului Bursucanu" care avea o odaie "Odaia lui Bursucanu", obiceiurile populare, şi faptul că preotul Pavel Chiricuţa mai era în funcţiune la 1906. Vechiul termen de "pantahuză", de origine grecească, înseamnă listă de colectă. Faptul ce nu-l ştiam este venirea în sat şi a unor mocani din Bucovina, din ţinutul "Solcă". De fapt e vorba de Solca, ce era un oraşel, acum comună, aflat la circa 30 km Vest de Suceava, aşezat la poalele munţilor Obcina Mare, zonă superbă de deal-munte, cu păstorit extins.

Conform *Anuarului Eparhiei Huși*, 1938 ⁽¹⁹⁶⁾, biserica nouă e construită în intervalul 1899-1903, în numărul din 1935 (pg. 86) spune că " .. biserica e construită de enoriași", iar *Cronica Hușilor* ⁽¹⁹⁷⁾, arată că după cutremurul din 1940 Biserica intră la categoria "Biserici prăbușite sau ruinate ce nu se mai pot restaura".

Paragraful de istorie a satului e scurt, dar relevant, pentru că redă ceea ce s-a păstrat în amintirea localnicilor, după 150 de ani și mai bine, referitor la înființarea satului:

"Din bătrâni se spune că pe aceste meleaguri, într-o poiană, în mijlocul codrului, s-a așezat un cetățean cu numele Bursucanu, avea o singură odaie ca locuință și toți oamenii de prin partea locului obișnuiau să zică Odaia lui Bursucanu, iar defrișându-se codrul, la așezarea lui Bursucanu s-au adunat mocani cu oile la păscut, tocmai din Bucovina, din ținutul "Salcă" nume ce-l păstrează și astăzi în sat sub forma de Solcă."

Se confirmă deci legenda noastră, din altă sursă decât din familie. Esența e că e vorba de o persoană, numită Bursucanu, care avea (nu își construiește, probabil pre-exista) o odaie care era a lui, persoană care dă mai apoi numele satului. Sursa este "din bătrâni". A se compara mai jos cu istoria scrisă de Preotul Pavel Chiricuța la 1901 – comentariile mele vor explica diferențele.

9. Chestionarul etno-folcloric al lui Daniela Brăescu și mărturia Dascălului Dabija din Odaia-Bursucani

Doamna Daniela Brăescu (familia Brăescu este o veche familie din zonă, inclusiv din Bălăbănești), care este Directoarea Căminului Cultural din comuna Grivița, cu ocazia vizitei noastre din Mai 2010, ne-a dat o pagină din lucrarea ei "Chestionar etno-folcloric" ce cuprinde și referiri istorice, pagină în care relatează pe scurt istoria satului Odaia Bursucani, așa cum a aflat-o ea, din care dau fragmentul de interes:

SATUL ODAIA-BURSUCANI - situat spre izvoarele pârâului Valea satului la E-SE de satul Grivița, este atestat documentar în anul 1824.

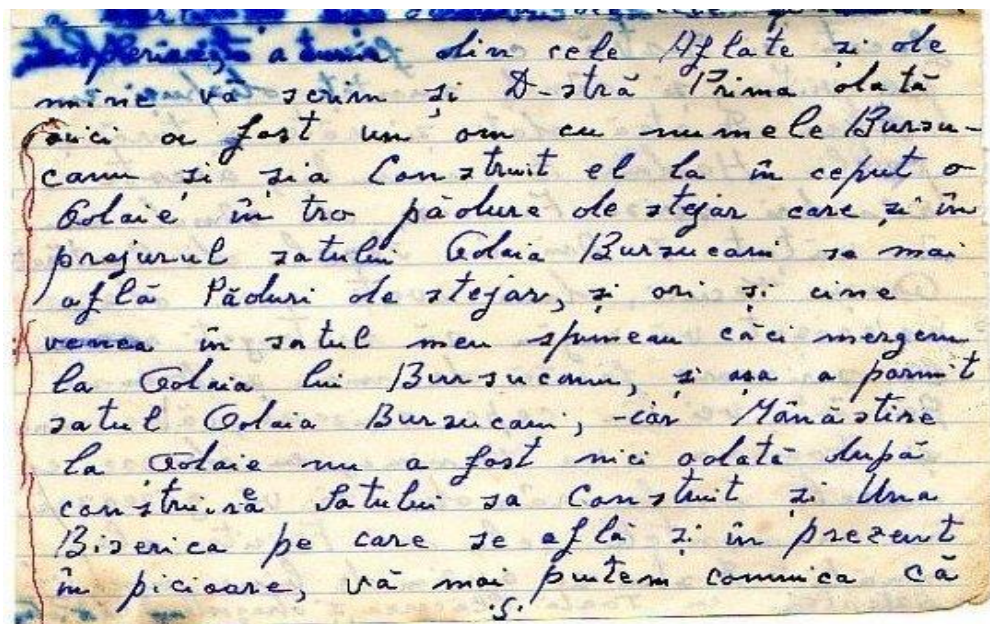
Denumirea satului vine de la faptul că în trecut pe locul unde în prezent se află satul a existat un cioban cu numele de Bursucanu a cărui locuință era compusă dintr-o singură odaie și locuitorii i-au spus „Odaia lui Bursucanu,, ulterior Odaia Bursucani.

Aceasta referire la Bursucanu ca cioban, confirmă Povestea de familie cu "ciobanul Grigore Bursuc". Istoricul din site-ul comunei Grivița și acest paragraf sunt cele două documente ce menționează faptul că Bursucanu era cioban (credem că primul document a fost influențat de al doilea). Desigur poziționarea indicată trebuie corectată - satul se află la E de Grivița.

Dascălul Ioan Dabija din Odaia Bursucani ne spune însă (la telefon) că, după cum știe el de la bătrânii din sat, Bursucanu era un om "venit din Ardeal", și că a făcut o odaie cu rol de han pentru călătorii care veneau sau se duceau la Iași, și care călători treceau prin Grăjdeni. E sigur că Dascălul face o confuzie cu ardelenii aduși mai târziu ca "băjenari hrisovoliți", coloni, ca forță de muncă pe pământul dat în grijă Mânăstirii Bursuci și revendicat și de răzeșii Balaban din Românești.

10. Scrisoarea domnului Gică D. Rotaru din Odaia Bursucani, 1994

Domnul Profesor Nicolaie Pământ din Bălăbănești ne trimite, la cererea noastră, o copie după o scrisoare în care se vorbește pe scurt despre istoria înființării satului Odaia Bursucani, așa cum se păstrează în memoria locuitorilor bătrâni din sat. Autorul este un sătean din Odaia Bursucani, domnul Gică D. Rotaru de 74 de ani, și care scrie în 1994, la rugămintea domnului Profesor, ce a aflat el de la cei bătrâni din sat despre istoria acestuia. Iată un extras din scrisoare:

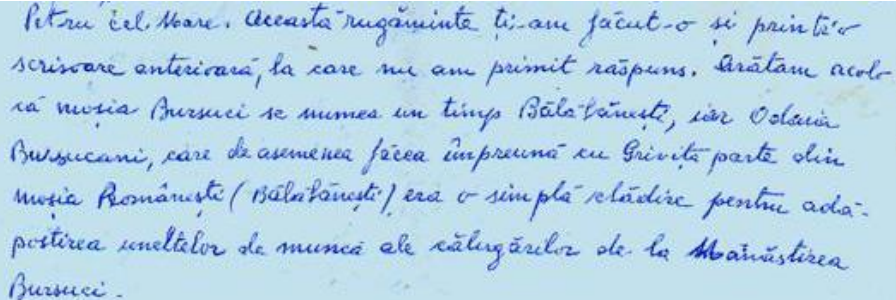
...a venit din cele Aflate și de
mine va scriu și d-stra Prima odată
câci a fost un om cu numele Bursu-
canu și s-a construit el la început o
colaiie în tre pădure de stejar care și în
prejurul satului Odaia Bursucani se mai
află păduri de stejar, și ori și cine
venea în satul meu spuneau căci mergem
la colaiia lui Bursucanu, și așa a pornit
satul Odaia Bursucani, -câr Mânăstire
la colaiie nu a fost nici odată după
construirea satului sa construit și una
Biserica pe care se află și în prezent
în picisare, va mai putem comunica că

" ... prima dată aici a fost un om cu numele Bursucanu și și-a construit el la început o odaie într-o pădure de stejar ... și ori și cine venea în satul meu spuneau că mergem la Odaia lui Bursucanu, și așa a pornit satul Odaia Bursucani ... ".

Scrisoarea are importanță în primul rând pentru că reprezintă memoria oamenilor din sat la 1994 referitoare la istoria înființării satului lor. În al doilea rând scrisoarea vorbește de "un om Bursucanu", odaia fiind a sa - "Odaia lui Bursucanu", adică a lui Grigore Bursuc din legenda familiei noastre, care a construit o odaie și a început astfel satul. Aceasta este o completare, și în același timp o corectare, a celor afirmate de Preotul Pavel Chiricuță la 1901 (a se vedea mai jos), și întărește și documentul cu istoria satului aflat la Arhiva Episcopiei Hușilor.

11. Scrisoarea domnului George Felix Tașcă, 1994

Domnul Profesor Nicolae Pământ din Bălăbănești ne mai trimite, tot la cererea noastră, și o copie după o scrisoare pe care a primit-o în 1994 de la George Felix Tașcă (în cadrul unei corespondențe mai întinse între cei doi, pe teme istorice privind Bălăbăneștiul, de unde provine vechea familie Tașcă), din care dăm mai jos un fragment referitor la Odaia Bursucani și moșia Bursuci:

Petru cel Mare. Aceasta rugămintă ti-am făcut-o și printr-o scrisoare anterioară, la care mi-am primit răspuns. Serătam acolo că moșia Bursuci se numea un timp Bălăbănești, iar Odaia Bursucani, care de asemenea făcea împreună cu Grivița parte din moșia Românești (Bălăbănești) era o simplă clădire pentru adapostirea uneltelor de muncă ale călugărilor de la Mănăstirea Bursuci.

Aici ne interesează trei afirmații: a) moșia Bursuci se numea un timp Bălăbănești, b) Odaia Bursucani făcea parte din moșia Românești (Bălăbănești), c) Odaia Bursucani .. împreună cu Grivița era o simplă clădire .. a călugărilor de la Mănăstirea Bursuci. Ce spune G.F. Tașcă se referă însă la momente de timp diferite. Iată o analiză:

a) Este vorba de moșia și satul Bursuci de pe Jăravăț, căci Bălăbănești este numele mai recent, după 1772, pentru fostele sate Românești și Bursuci, și nu e vorba de Bursuci de Epurenii. b) O afirmație clară care arată că moșia și

*satul Odaia Bursucani erau parte din Românești, înainte de 1806 când moșia Odaia Bursucani a trecut sub administrarea Mănăstirii Bursuci de Epureni în urma învoielii din lungul proces de 150 de ani cu răzeșii din Românești. c) Grivița ia ființă în 1878 când satul Odaia Bursucani avea peste 1400 de locuitori (vezi *Dicționarul* lui Lahovari), iar aprecierea "o simplă clădire (n.n. vrea să spună odaie)" ar putea să se refere cel mult la momentul preluării moșiei de către Mănăstirea Bursucii de Epureni, cu mult mai înainte, în 1806. Afirmatia cu clădirea este însă greșită căci în acel an 1806, satul Odaia Bursucani exista deja ca Slobozia Odaia Bursuci atestată la 1800 și nu putea fi vorba de o simplă clădire.*

12. Arhiva Bisericii din Odaia Bursucani

Aici am fotocopiat personal 8 acte, aflate în Casa Parohială a Bisericii. Iată o listă scurtă, fără detalii:

- Autorizație de Înmormântare, Natalița Costică Vasilache, m. 1939 Decembrie 2.
- Buletin de Naștere, Giorgeta Nlai. Vasilache, n. 1928 Octombrie 23, fiică a lui Neculai Vasilache și a lui Agripina N. Vasilache, născută Gropa (Grapă?).
- Buletin de Naștere, Maricica Costică A. Vasilache, n. 1939 Noiembrie 18, fiica lui Costică Aristide Vasilache și a lui Nedelea Aristide C. Vasilache, născută Vasile Zahia.
- Buletin de Moarte Autorizațiune, Ioan C. Butunoi, m. 1928 Septembrie 9.
- Buletin de Căsătorie, Dumitru Gh. Stan Irimia și Balașa N. Vasilachi, născută N. Vasilache, c. 1921 Octombrie 9.
- Buletin de Naștere, Elena Vasilache, n. 1925 Martie 12, fiica lui Vasile N. Vasilache și a lui Maria V. Vasilache, născută Calestru.
- Buletin de Naștere, *Ion Vasilache, n. 1926 Iulie 14, fiu al lui Vasile N. Vasilache și a lui Maria V. Vasilache, născută M. Calestru – este cel vizitat în 2010 la Odaia Bursucani (mort în 2011)*
- Buletin de Naștere, Natalița Nlai. Vasilachi, n. 1926 Iunie 13, fiica lui Neculai Vasilache și a lui Agrăpină Vasilache, născută Gropă (Grapă? Groapă ?).

Pe Ioan C. Butunoi l-am semnalat doar pentru a arăta răspândirea numelui și aici. Cu numele de mai sus ne vom mai întâlni și în alte acte, în special cele de la arhiva comunei Grivița care păstrează actele de la Odaia Bursucani pentru perioada 1911-1940.

13. Arhiva comunei Grivita

Am primit prin eMail, prin amabilitatea primăriei din Grivița, un număr de 22 de fotocopii de acte din arhivă. Actele conțin mai multe informații, pe care nu le-am mai dat, inclusiv vârsta părinților și a martorilor, domiciliul și profesiunea lor, numele primarului. Din vârsta părinților la nașterea unui copil aflăm aproximativ anul nașterii părinților. Toți sunt agricultori domiciliați în Odaia Bursucani, exceptând pe cei indicați altfel. Aceste acte pot fi interesante și pentru actualii locuitori din Odaia Bursucani. Iată-le, în rezumat.

*Vasile Neculai Vasilache, născut în 1885 (fiul lui Neculai Vasilache născut în 1856, și al lui Sofia Vasilache, născută Climenti în 1861, cum o să vedem mai jos), căsătorit cu Maria, născută Neculai Calestru în 1889, are 8 copii: Ștefana născută în 12 Martie 1912; Măndița născută în 27 Februarie 1913; Gheorghe născut în 28 Ianurie 1920; Elena născută în 5(?) Noiembrie 1921 – moartă la 2 zile; Catinca moartă în 15 ? 1924; *Ion născut în 14 Iulie 1926 – e cel cu care am vorbit, la el acasă, în 2010, când am fost în Odaia Bursucani;* Elena născută în 12 Martie 1925; Elena născută în 21 Martie 1934 (înregistrare dintr-un registru).

*Bălașa N. Vasilachi, fiica lui Neculai și a lui Sofia Vasilachi, se căsătorește în 9 Octombrie 1921, la vârsta de 25 de ani, cu Dumitru Stan Ieremia. De aici deducem că Bălașa N. Vasilachi, sora lui Vasile Neculai Vasilachi de mai sus, s-a născut în 1896.

*Georgeta Neculai Vasilache moare în 13 Aprilie 1929, la 6 luni, și este fiica lui Neculai Vasilache (fiu al lui Neculai și Sofia), și a lui Agripina N. Vasilache

*Măndița N. Vasilache, fiica lui Neculai Vasilache, decedat, și a lui Sofia N. Vasilache născută Climenti, se căsătorește în 11 Februarie 1922, la vârsta de 20 de ani (majoratul era la 21 de ani), cu Neculai N. Liță. De aici deducem că Măndița N. Vasilache s-a născut în 1902, și că Neculai, soțul

Sofiei, fiul lui Costachi, era mort în acest an, deci a trăit sub 46 de ani. *Fiul lor, Sava Liță, este cel cu care m-am întâlnit în Odaia Bursucani în 2010, și cu care am stat de vorbă și m-am fotografiat. În Octombrie 2010 aflăm de la Dascălul Dabija din sat că Sava Liță a murit.*

*Un Dumitru Vasilache există în comuna Grivița și are, la 33 de ani, un fiu Ioan D. Vasilache, care se naște în 16 Iulie 1928. Acest Dumitru Vasilache

este deci născut în 1895. Nu știm dacă e înrudit cu Vasilachii. Să fie încă un fiu al lui Neculai cu Sofia ?

*În acte apar mai mulți Clemente (pronunțat moldovenește - Climenti), sau Clemente Macare (Măcare), domiciliați în Odaia Bursucani, agricultori, despre care nu știm nimic. Căutând însă rude ale lui Sofia Vasilachi, născută Climenti la 1861, soția lui Neculai Vasilachi, fiul lui Costachi, găsim în acte un Ioan C. Clemente, născut în 1878, căsătorit cu Maria născută Anton Ion Pârvu, care pare a fi un frate al Sofiei (vezi mai jos și Certificatul lor de Căsătorie, în Arhiva Națională din Vaslui).

*Un Ioan Bursucanu, de 46 de ani, agricultor, apare ca martor într-un act de căsătorie din 1915 din comuna Grivița, satul Palerma (Trestiana de azi). Numele ar indica că în 1869 se naștea un Bursucanu, în Palerma sau în Odaia Bursucani. Era probabil înrudit cu Vasilachii, fiind probabil descendent din Grigore Bursuc. Dar putea fi și un venit din Odaia Bursucani căruia cei din Palerma i-ar fi zis Bursucanul. Un Constantin Bursucanu născut în 1857 în Odaia Bursucani apare în Arhiva Vaslui (a se vedea mai jos).

14. Serviciul Judetean Vaslui al Arhivelor Nationale (SJAN Vaslui)

De aici am primit, în urma numeroaselor cereri, și după ce am plătit aproape jumătate de milion de lei vechi pentru o copie, mai multe copii de acte civile. Citiți aceste acte, în special pe cele mai vechi, pentru că au un farmec aparte, în limbă și în grafie.

** Înregistrare din Registrul pentru Morți pe anul 1864 – Costachi Vasîlachi mort la 1 Ianuarie 1864 în Brădești.*

La cererea noastră SJAN Vaslui găsește în Registrul pentru Decese din 1864 al comunei Vinderei (sat Brădești) o înregistrare cu moartea lui Costachi Vasîlachi. Decesul are loc la 1 Ianuarie 1864, vârsta la care a murit e în intervalul 25-50 de ani (știm deja că e născut în intervalul 1825-1830), a murit deci relativ tânăr, pe la 35-40 de ani, cauza morții este "de oftigă", adică tuberculoză, e declarat "pământean", adică român și ortodox, a murit în satul Brădești (la 4 km est de Odaia Bursucani), și a fost înmormântat la biserica din sat Brădeștii. La 1803 (*Condica Liuzilor 1803*, Uricarul, vol. VII) și 1833 Brădești are o parte numită "Brădești-răzăși" (ca și Docanii, și Bălăbăneștii care erau în întregime răzășești), deci era în parte sat răzășesc (*"Condica satelor și proprietarii din ținuturile ... Tutova ..."*, 1833, BAR Ms. 733 Rom), iar Catagrafia de 1831 de Brădești arată că (moșia) "Brăteștii ..

stăpânită în trii părți, una di schit Grăjdenii și una de dumnealui paharnic Toadir Ioan și una di răzeșii Dorofticești (n.m familia Dorofte, existentă și azi în Brădești cum am aflat la vizita din 2011) și alții, hotărâtă și dispărțită în trii părți”. Semnează un preot cu un scris indescifrabil din care se distinge cu siguranță cuvântul “preot”.

Iată actul de la 1864:

СЕКЦИЯ										Регистръ напредъ мортъ на анос. 1864.						
№	Дата пръносъпол.			Брѣнаи				Прѣчина пръносъпол.	Нѣмѣто ми пръносъполъ, стѣпа ми месѣта мортъа; сѣс а мортѣ ми локъаѣ локъингѣл.	Нѣмѣта опаръаѣ сѣс а комънѣл		Нѣскъул мортъ				
	анка	ана	зѣа	Брѣста в сѣпе аѣ мортъ		Брѣста в сѣпе аѣ мортъ				андѣ аѣ пръносѣлѣ	андѣ сѣс впронѣтѣ мортъаѣ	брѣул	фѣмѣл			
	де аа наупѣте мѣсѣтѣ аа 5 ани	де аа 5—15	де аа 15—25	де аа 25—50	де аа 50 наинѣ	№. тоѣаѣ.	де аа наупѣте мѣсѣтѣ аа 5 ани	де аа 5—15	де аа 15—25	де аа 25—50	де аа 50 наинѣ	№. тоѣаѣ.				

Costache moare și e îngropat în Brădești unde erau frații lui (cum o să arătăm mai jos), ca urmare a plecării din Odaia Bursucani în Brădești a familiei Bursucanilor și Vasilachilor, la, sau puțin după 1806, căci e probabil ca partea de pământ preluată de Costăchești atunci să fi cuprins chiar zona unde își aveau pământul răzeșii Bursucani și Vasilachi, care ar fi rămas deci fără acel pământ. S-au retras pe pământul alăturat al răzeșilor de Brădești, unde, poate, familia Bursuc ar fi avut alte pământuri căci proprietari acolo sunt “și alții (răzeși)”. De altfel zona preluată de Costăchești este în vechea zonă Jorăști ⁽¹⁹⁸⁾ și Șuşnești, 0.5km la sud de vatra Odaia Bursucani, și mai aproape de Docani și Brădești. Vom reveni cu detalii asupra plecării familiei Bursuc/Vasilache în Brădești.

Amintim aici și că în mitricea de **1853** de Brădești ⁽¹⁹⁹⁾ găsim în 2012 *actul de căsătorie al lui Costandin “Costache” Vasilache, fiul lui Costandin sîn Vasîlachi și al lui Maria, cu Balașa fiica lui Ioan Pântea, din Brădești*. Costache, născut la 1828, e deci fiul lui Costandin fiul lui Vasile Bursuc Vasilache, iar soția Balașa e fiica unui Ioan Pântea din Brădești. *Acest act mitrial din 1853 atestă pe Costandin Vasîlachi, născut la 1800-1803 cel mai probabil în Slobozia Odaia Bursuci/Odaia Bursucului, tatăl lui Costache, el fiind cel mai vechi Vasilache atestat documentar, și ne este stră-stră-stră-bunic.*

Din această înregistrare se poate stabili și data foarte probabilă a nașterii lui Costachi – 1853-25=1828. Putem de asemenea să estimăm și data nașterii soției Balașa – 1853-21=1832.

** Certificatul de Căsătorie al lui Neculai Vasilache cu Sofica Climenti, din 10 Ianuarie 1882, Nr. 1, Primăria Comunei Odaia.*

Aflat în Colecția de Stare Civilă com. Grivița (Odaia Bursucani). Numele apare pe cotor ca Vasilaqui. Neculai Vasilachi este născut în Comuna Odaea la 1856. Neculai și Sofica sunt agricultori domiciliați în Odaea Bursucani. Părinții lui Neculai sunt Costachi, mort la data căsătoriei, și Balașa care e prezentă. Sofica este născută la 1861, nu se spune unde, și domiciliată în Comuna Odaea. Părinții lui Sofica sunt Ioani și Maria Climenti, domiciliați în Comuna Odaea. Se menționează "Acteli preliminare suntu": actul de naștere al "fiitorului sociu", al "fiitorei socii", și cel de deces al părintelui viitorului soț, și altele. "Ofițerriu al Stărei Civile" este Ivancui Chesul. Sunt date numele celor 4 martori, doi de fiecare parte. La semnături se menționează "Nici unul n`au știut scrie" și toți 6 fac câte o cruciuliță.

Concluziile principale sunt: Neculai e născut în 1856, iar părinții lui sunt Costachi și Balașa Vasilachi. Sofia e născută în 1861, iar părinții ei sunt Ioan și Maria Climenti. Toți sunt domiciliați în Odaia Bursucani, sunt agricultori și nu știu să scrie.

De notat că terminațiile în *-i* - Costachi, Vasilachi, Climenti, reprezintă pronunții uzuale moldovenești ale numelor cu terminație în *-e* - Costache, Vasilache, Clemente, cum sunt redată în acte în perioadele mai recente.

** Certificatul de Naștere al lui Ioan Vasilachi din 25 Noiembrie 1882, Nr. 53. Primăria Odaia Bursucani.*

"Actul de Nastere allui Joanni de secul masculin născutu allaltaeri .. fiu al Dlui Neculai Vasilaqui de ani 26 și al Sofiei Vasilaqui deani 22, ambii plugari domicil Comuna Odaea." Se dau numele a doi martori care sunt prezenți. "Noi Jvancui Chessu Primar Comunei Odae Bursucani si Ofiterri ali starei civile". Apoi "Nici unul nu au știut scrie" (martorii și "declarantele" adică Neculai Vasilaqui). Ne este bunic.

* *Certificatul de Căsătorie al lui Ion N. Vasilache cu Maria Gh. Butunoiu, Zorleni, 1908 Ianuarie 27.*

Ion N. Vasilache în vârstă de 26 de ani, născut în Odaia Bursucani ca fiu al lui Neculai Vasilache în vârstă de 50 de ani și al lui Sofia în vârstă de 46 de ani, agricultori domiciliați în Odaia Bursucani, care nu au fost de față dar au trimis un consimțământ autentificat de Primăria Odaia Bursucani, se căsătorește cu Maria Gh. Butunoiu, în vârstă de 22 de ani, de profesie casnică, născută în Zorleni ca fiică a lui Gheorghe Butunoiu în vârstă de 50 ani și a lui Zamfira Butunoiu în vârstă de 44 ani, agricultori domiciliați în Zorleni, care au fost de față. Se prezintă și un "act dotal autentificat de Judecătoria Ocolului Simila sub nr. 6 din 25 Ianuarie 1908". Ion și Maria semnează în persoană ca și socrul Gheorghe. Interesant e că Maria semnează "*Marie Butunoiu*", conform influențelor franceze ale epocii.

* *Certificatul de Căsătorie al lui Ioan C. Clemente cu Maria Pârvu zis Turcu, din 1908 Februarie 17.*

Ioan C. Clemente e născut în 1878, e văduv, și e fiul lui Costache și Maria Clemente, ambii decedați, Maria e născută în 1886, fiica lui Anton Pârvu zis Turcu și Anica, și ei decedați la momentul căsătoriei, toți domiciliați în Odaia Bursucani. De aici putem deduce că Costache Clemente e născut în jurul perioadei de 1845-1850 și este probabil un frate mare al lui Sofica Clemente, născută la 1861, soția lui Neculai Vasilache. Primar la 1908 era Mihaiu Stefanescu. Catagrafiile din 1828, 1831 și 1832 vorbesc de un Dascăl Climenti care este bunicul lui Costache și Sofica Clemente, ce sunt frați, adică dascălul ne este stră-stră-bunic pe o linie maternă.

* *Certificatul de Naștere al lui Gheorghii Bursucanulu din 1881 Februarie 8.*

Gheorghii Bursucanul e născut în 1881 ca fiu al lui Constantin Bursucanu născut în 1857 și al lui Ioana născută în 1858, plugari, toți din Odaia Bursucani. Satul este numit în cuprinsul actului și "*Odaia Bursucanul*", la singular. Primar este Ivanciu Chessu. Actul arată că la 1857 se năștea un Bursucanu în Odaia Bursucani, deci tatăl său, un Bursucanu, se năștea și el pe la 1827-1832. Catagrafiile din 1828, 1831 și 1832 nu pomenesc de nici un astfel de nume, care ar putea fi numele bunicului lui Constantin. Posibil ca Bursucanul să derive într-un fel oarecare, tot din Grigore Bursuc, sau din neamul Bursuc din Bursucii de Jăravăț.

Putem nota aici și că un profesor de școală Toader Bursucanu exista în 1940 în comuna Grivița ⁽²⁰⁰⁾ .

* *2 Chestionare bisericești pentru Biserica din Odaia Bursucani din 1948.*

Nu prezintă mult interes cu excepția faptului că-l menționează, între alții, și pe Preotul Pavel Chiricuță în calitate de "vrednicul și neobositul" ctitor, și citează, tot la ctitori, 2 italieni pe nume Giovanni Sculino și Marcu Bastian. Asta arată o legătură a italienilor cu Odaia Bursucani, legătură ce nu poate fi precizată. Atribuirea numelui de Palermo vechiului sat Trestiana trebuie să aibă o legătură cu acești italieni. Lista de ctitori pare a fi din perioada de după 1900 iar în listă nu vedem niciun nume cunoscut.

* La vizita din 4 mai 2011 de la SJAN Vaslui am putut cerceta rapid Fondul Protoieria Județului Tutova (Bârlad), inv. 689, iar în dosarul 1/1879 cu *Catagrafia averilor bisericilor din județul Tutova* (250 file), pg. 34, am găsit o notă de 1 filă din partea Epitropiei Bisericii din Comuna Odaia Bursucani care anunța că a trimis "catagrafia formată de averia ce posedă această biserică", conform ordinului primit. Nota e datată Nr. 10 din **1879** Junie 3, iar pe ea e înscrisă o altă notă din Junie 10, semnată de Protoiereu Busescu, care confirmă primirea catagrafiei. Nu am găsit nicăieri această catagrafie. Iar la **1884**, în dosarul 4/1884, pg. 148, "Starea Bisericii" din "Com. Odae" cu hram "Adormire" era "bunișoară" și "Obiectili" erau "buni". Documentele ne permit să aflăm că biserica veche exista la 1879 și 1884.

* *Vasilachii și Bursucanii din arhiva de Brădești*

Cele 63+2 acte civile cu numele Vasilache și Bursucan(u) din arhiva Brădești aflată în comuna Vinderei, pe care le-am luat în perioada februarie-mai 2011 de la SJAN Vaslui, au adus multă lumină în istoria mai veche a familiei Bursuc-Vasilache. Sunt 42 de acte Vasilache și 21 de acte Bursucan, un act e dublu (deces Costache Vasilache – mitrice) și mai există un act doveditor de naștere Ștefan(ache) Vasilache asociat actului lui de căsătorie. Am mai descoperit apoi câteva acte cu Vasilachi și Bursucani în arhiva de Docani.

Studiate și legate într-un larg arbore genealogic (nu-l mai prezentăm), actele sugerează două mari idei: a) pornirea comună a tuturor acestora din legendarul Grigore Bursuc, ce ar fi avut 2 băieți – Vasile Bursuc ce va fi poreclit Vasilache, și Ion Bursuc zis Bursucan; Vasile Bursuc-Vasilache va da naștere Vasilachilor iar Ion Bursucan va da naștere Bursucanilor; b) plecarea lor din Odaia Bursucani pe la 1806, mutarea în Brădeștii alăturați, și apoi re-

Întoarcerea unor Vasilachi în Odaia Bursucani, în jur de 1850, unde sunt și azi.

** Vasilachii și Bursucanii din arhiva de la SJAN Vaslui pentru satul Bursuci pe Dumitra de Epureni, Tutova, și altele de la Nord de Odaia Bursucani.*

În 29-30 Septembrie 2014 am re-studiat, mai pe larg, arhiva de la SJAN Vaslui, împreună cu soția (latine), și cu domnul Sorin Grigoruță (chirilice – mitrici, și altele).

Căutarea a fost justificată de numele de *Bursuci* al satului de pe Dumitra, Epureni, Tutova care ar fi putut sugera o eventuală familie Bursuc la Nord de Odaia Bursucani. Nu am descoperit aici niciun nume de Bursuc. Desigur e posibil să fi fost o familie Bursuc și în zona Epureni, Tutova, și să nu apară în actele ce s-au cercetat. Oricum, în perioada 1384-1625 nu se cunoaște (cf. DIR A, 1384-1625, Indice de nume de locuri și persoane) niciun nume de Bursuc *în Moldova* cu excepția familiei Bursuc împroprietărită de Bogdan III (1504-1517) la Fântâna Cucului/Cuca de Covurlui și întărită de Petru Rareș la 1546. Pe locul, sau foarte pe aproape, pe care va fi atestată la 1682 Mrea. Bursuci pe Dumitra (a Costăcheștilor) se afla mai înainte satul Soci, atestat la 1452^(200.1). Ar urma ca în perioada 1626 - 1682 să fi avut loc schimbarea numelui de Soci în Bursuci, sau atribuirea numelui de Bursuci unui loc apropiat de Soci. O motivație posibilă a acestei schimbări putea fi apariția unei familii Bursuc pe acele locuri, ceea ce, deci, pare totuși să nu se confirme.

Acest lucru e important deoarece întărește convingerea noastră că Grigore Bursuc, eponimul satului Odaia Bursucani, nu provine din Nord de Odaia Bursucani, ci din Sud din zona Româneștilor de "ambe părțile" Jăravățului, adică din Românești, Bursucii pe Jăravăț sau Jorăști pe Jăravăț.

Mult mai la Nord, am descoperit o familie Bursuc ce apare în comuna Miclești pe Vaslui (deci nu Miclești de com. Banca) la cca. 25km Nord de orașul Vaslui, în perioada cca. 1825-1900, cf. SJAN Vaslui, Stare Civilă, dosar 1/1899-căsătorie, 2/1876-naștere și 1/1894-deces: Catinca V. Bursuc născută în 1876 se căsătorește în 1899 cu Vasile I. Carp, fiind fiica lui Vasile Bursuc de 44 ani decedat în 1894 și a Marandei, Vasile Bursuc fiind fiul lui Constantin Bursuc cu Anița. Catinca și Vasile Bursuc sunt născuți și domiciliați în com. Miclești. De aici ar reieși un Constantin Bursuc născut pe la 1825 probabil tot în com. Miclești. Nu putem spune nimic altceva despre această familie Bursuc de Miclești pe Vaslui - nu credem să aibă legătură cu Bursuc de

Bursucii pe Jăravăț - Coste și Sandu Bursuc născuți pe la 1810-1815, deși, desigur, nu e imposibil.

Acești Bursuc de Miclești pe Vaslui, ca și izolatul Grigore Bursuc din Bogești, menționat în Catagrafia de 1828 în satul Bogești (pe râu Tutova) din Ocolul Tutova, și încă doi Bursuc, Costandin și Ghiorghii, în aceeași Catagrafie 1828 din satul Avrămești, Ocolul Pereschivul, par a nu avea legătură cu Bursuc de Bursuci/Jăravăț. Numele de Bursucanu e destul de frecvent în jurul Odăii Bursucani – sunt vreo 30 din care vreo 20, analizați, înrudiți cu Vasilachii în Brădești în perioada 1864-1910 și trecuți în Arborele Geneologic Vasilache&Bursuc.

Ca urmare nu credem că vreo familie Bursuc din Nord, adică mai precis din Bursucii pe Dumitra de Epureni, Tutova, sau din Miclești pe Vaslui, ar putea fi cei ce au dat pe Grigore Bursuc eponimul satului Odaia Bursucani.

Am descoperit și mai mulți Vasilachi prin împrejurimi, de care nu știam, dar aceasta nu pare ceva semnificativ dată fiind răspîndirea numelui cam peste tot. Am remarcat totuși Vasilachi în Epureni, Tutova (dosar Epureni 2/1902-cătuna Bursuci, 1/1902, și altele), în Docani (dosar com. Vinderei, Docani, 1/1865, 1/1900). De asemeni multe nume vechi de Șușne și Porumb prin împrejurimi în perioada aprox. 1840-1900.

Probabil că ar trebui continuate cercetările în zona din Sud, pe direcția ce unește Fântâna Cucului/Cuca pe obârșia Lozovei, Covurlui, cu zona Românești/Bursuci/Jorăști pe Jăravăț - în ipoteza ce am formulat-o mai demult conform căreia familia Bursuc din Fântâna Cucului de la 1504-1517/1546 ar fi dat vârstare ce au pornit înspre zona Românești, trecând poate prin Crăiești, Jorăști pe Bujor, prin Poiana Bursucului (ce va deveni Bursucani de Bălăbănești), și ajungând în Bursucii de Jăravăț, dar vedem acum că probabil nu și în Bursuci pe Dumitra, trecând apoi mai departe spre Nord-Vest unde apare Safta Bursucănița din Cursăști și Dumbrăveni la obârșia Racovei, Tutova, soția unui Gheorghe Bursuc(anu), probabil născut pe la 1750 ^(200.2). Asta ar însemna căutări la SJAN Galați în Stare Civilă mitrici + după 1864 în Covurlui pe satele: Bursucani (am căutat dar nu toate mitricile), Crăiești, Jorăști pe Bujor, Adam, poate și Rădești, Berești, Băneasa, Vârlez, Smulți, Drăgușeni, Băleni, Corni.

15. Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale (SJAN Galați)

Un singur rezultat la căutările noastre – nu există numele de Bursuc sau Bursucanul în actele parohiale ale Bisericii din Bălăbănești în perioada 1832-1865, și nici în cele civile ale Primăriei Bălăbănești din perioada 1865-1907. Aceasta ar arăta că fie nu a existat niciodată un "neam Bursuc" în vechiul sat Bursucii înglobat în Bălăbănești, fie că a dispărut înainte de 1832. Rămâne ipoteza că numele de Bursuc derivă din *porecla* "bursuc" desemnând pe cineva care se ascunde. Desigur, faptul că a plecat din Bursucii de Jăravăț, sau direct din Românești, rămâne neschimbat și foarte probabil.

Totuși răspunsul Arhivei de Galați arată că nu au căutat decât foarte parțial ⁽²⁰¹⁾, de exemplu au căutat doar într-o singură Biserică deși în Bălăbănești sunt două (Sf. Nicolae și Sf. Voevozi), și numai în unele din registre, cele ce au opis alfabetic (o minoritate), etc., și deci răspunsul lor nu e credibil.

Am văzut însă că în RB (vide supra) sunt atestați doi Bursuc în Bălăbănești, Coste Bursuc și Sandu Bursuc, menționați în 1838 și în 1841, respectiv, născuți probabil în jur de 1810 și 1815, respectiv, sau mai înainte.

În 18-21 martie 2012 am fost la SJAN Galați împreună cu domnul Sorin Grigoruță de la Iași, iar luni-marti 19-20 martie am cercetat la Arhive o listă lungă de fonduri/inventare. Am văzut și Mitricile de Bălăbănești 1832-1864 ⁽²⁰²⁾ din care lipsesc anii 1838, 1841, 1842, 1846, 1861. Nu am găsit niciun nume Bursuc, la anii prezenți, la Căsătorii și Morți; din nefericire la Născuți nu ne-am uitat. Or fi existând poate în cei 5 ani ce lipsesc. Am găsit în aceste mitrici mai multe nume de Butunoi și de Șușnea (pe lângă nenumărați Balaban, Vîrgolici, Tașcă, etc.), în perioada aprox. 1845-1864, nume ce sunt și în Odaia Bursucani.

16. Serviciul Județean Iași al Arhivelor Naționale (SJAN Iași)

Am avut șansa de a intra în legătură cu istoricul Dr. Silviu Văcaru, doctor în istorie, cercetător științific principal la Institutul de Istorie "A.D. Xenopol" din Iași, co-autor al seriei de cărți "*Catagrafiile Visteriei Moldovei*", serie din care au ieșit două volume la Editura StudIS din Iași în 2008 și 2009, expert în paleografie româno-chirilică, care ne-a trimis copii din Declarația Preotului Pavel Chiricuță, 1901, și din Catagrafiile din 1828, 1831, 1832, 1838, 1839 și 1845 pe care ni le-a transliterat din scrierea chirilică. Am comentat documentele (a se vedea fișierele de pe CD) dar aici vom prezenta numai un rezumat al concluziilor comentariilor. Mai apoi am colaborat numai cu domnul

Sorin Grigoruță, istoric doctorand la același institut, un excelent cunoscător al scrierii româno-chirilice vechi și un bun profesionist.

A) Declarația din 1901 a Preotului Pavel Chiricută din Odaia Bursucani

Conform copiei de la SJAN Iași ⁽²⁰³⁾, Declarația este un răspuns din 1901 la un Chestionar al Protopopii din Bârlad, Protopop fiind Ioan Antonovici, viitorul Episcop al Hușilor Iacov Bârlădeanul. Dăm mai jos o rescriere mai clară a porțiunii răspunsului care se referă la istoria bisericii și a înființării satului, cu unele comentarii.

Referitor la vechea Biserică:

"5. Fondatorii sunt toți locuitorii, așa că este fondată de obște și ca principalu putem numi pe un egumen cu numele Milu (n.n. credem că confundă cu Nil, egumenul de Florești și Bursuci de la 1843-1863, care era și egumenul Mănăstirii Esfegmenon de la Athos; în august 1806 apare ca egumen de Florești și Bursuci, conform donației Costăcheștilor, Teodoret, care era și egumen de Esfigmenon, Athos, unde erau închinat cele două mănăstiri, reprezentat local de Arhimandrit Daniil; la 1806, înainte de donație, era egumen foarte probabil Ioasaf al Floreștilor – cum se vede în lucrarea citată a lui Ioan Antonovici, "Mănăstirea Florești ..", v. nota (27)), care au adus lemnul și dăruitu locuitorilor din Odae, din comuna Florești, căci moșia era atuncea a bisericii Mănăstirii Florești, pe care și dânsa o anixa ei odată cu moșia Mănăstirii Bursucii, din comuna Epurenii, din acele vremi, care de pe la 1812 (n.n. la 1812 se face o hartă și are loc o împărțeală definitivă între părțile din lungul proces de 150 de ani, vide supra), după cum și eu m-am informatu, de au anixare.

6. Biserica este făcută la anul 1826 (n.n. după scriptul Protopopului Iconomu Cocu din Bârlad, pe care l-am dat mai înainte, e mai degrabă 1824), după cum am auzit și eu; inscripție nu am găsit.

16. Biserica care esti vechi esti adus lemnul ca nou și cari să croisa pintru Biserica dila Florești, dară sau refuzatu di igumenul Floreștilor și sau donatu moșii Odaia Bursucanii și adus de locuitori și sau facut aci asta vechi din cel lemn. Catapitiasma și iconele sunt totu diacolo dila Florești, făcuta pictura din nou aci di locuitori, și Biserica ace diacolo sau facutu mai bună după cum isista astazi (n.n. adică cea din Florești; nu credem în donație, mai degrabă e vorba de dispoziția

proprietarului ambelor locuri, un Costăchesc; Floreștii erau mai mari și mai puternici decât Bursucii de Epureni, care acum era mai degrabă un schit micuț)”.
Referitor la istoria satului:

”9. În altu loc nu a mai fost biserică, căci satul Odaia este sat cam de 100 ani (n.n. deci 1900-100=pe la 1800, apreciază Preotul) și nu a mai existatu biserică până la 1826, cându s-au făcutu aceasta.”

”18. .. Iară ca istorie a satului așa esti:

NB (n.n. Nota Bene – e un adaos pe marginea foii, vezi mai jos). **Satu Odaia Bursucani, așa să numești, di atuncia când sau inființatu** (n.n. știm că numele de Odaia Bursuci și Slobozia Odaia Bursuci existau încă dinainte de 1800 și înainte de preluarea locului cedat de răzeși de către Mânăstirea Bursucii la 1806), **de Egumenul Moșii Bursucii din comuna Epureni, cari au câștigatu aciasta moșii dila niște razeși starchi** ⁽²⁰⁴⁾ **din Comuna Bălăbăneștii și comuna Docani** (n.n. nu știm de Balabani în Docani, dar sunt unele indicii că neamul Ifrim, răzeși de Bursucii/J și având și în Jorăști, ar fi stat și în Docani ⁽²⁰⁵⁾); **părți de moșie** (n.n. câștigate de Egumen; se vede că e vorba doar de părți de moșie, mânăstirească, restul rămânând la răzeșii de Bălăbănești) **închinată acelei Biserici** (n.n. Bursucii din Epureni) **cam di o 100 ani, pe care moși trăgândule cu hotarnicii și întragândule la un loc a formatu, un corp de moșie** (n.n. partea mânăstirească), **care să vedi astazi; di poartă numili de comuna Odaia Bursucanii cam de 2110 fălci** (n.n. cam 3000 ha, 1 falcă=1,4218ha la 1849 cf. Nicolae Suțu, v. nota (24); aceasta trebuie să fie suprafața întregii moșii Odaia Bursucani, cu parte răzășască, parte mânăstirească și cumpărătură) **pământu, și pe acestu terenu** (n.n. partea mânăstirească) **a formatu o ciriadă de vite cari pășună pi aciastă moșie făcând o casă de locuință pe cari a numito odae, și calatorii cari trece a zis Odaia Bursucanului (sau Bursucilor) apoi cam pila 1806** (n.n. imediat după învoiala din proces, ca să aibă oameni la lucru pe moșie; se vede că spune apoi căci satul exista de mai înainte de 1806; în Harta Kisselev 1800 care atestă satul se vede cum coloniștii au început să vină de dinainte de 1800, posibil de pe la 1785) **au adus niști coloniști din Transilvania** (n.n. cei din Transilvania erau românii fugiți, cu zecile de mii, de bestialitățile, nedreptățile, abuzurile și exploatarea cruntă a ungarilor și austrieilor, care au generat și răscoala lui Horea în 1794-1795 ⁽²⁰⁶⁾), **și din țară dila noi, cari iau așzatu în jurul odăii, casii** (n.n. casei) **celei primi și din cari să trag toți locuitorii di astăzi, cari locuitori, aci** (n.n. acei) **din**

Transilvania sau botezatu aici în comuna di astazi căci erau unguri de națiune o parte din ei (n.n. ungureni, nu unguri, există numai **1** "Ion, botezat din ungur" în Catagrafia 1831/Isprăvnicie, care este catolic botezat ortodox), **din cari să trag astazi familia Șolcanilor** (n.n. greșit – Șolcanii erau Bucovineni din Solca, cf. documentul de la Arhiva Episcopiei Huși) **din care a facut parti și Preutul Mois din țară dila noi să trag Dragușanii altă familie din ținutu Dorohoiului, și Macareștii a 3 familii dipi apa Prutului din ținutul Eșului** (n.n. Iașului; există și răzeși Macari în Românești ⁽²⁰⁷⁾). **Portul lor au fostu cu sumane și opinci, apoi în urmă sau incrucisat prin casatorii, purtând și alti familii cum sunt astazi. Apoi au facut pontu ⁽²⁰⁸⁾ până la 1864 când Domnitorul Ion Cuza ia împământenitu** (n.n. adică n-au mai fost în poziția de chiriași pe pământul altuia, iar pământurile au fost secularizate și date spre împrumietărire, deci ei n-au mai depins de mânăstire ci au devenit din clăcași proprietari), **apoi la 1879 când sub Regile Col.** (n.n. Carol) **și guvernul liberal** (n.n. Partidul Național Liberal înființat de Ion C. Brătianu la 1875) **sau mai împământenit mai mulți locuitori** (n.n. "însurăteii") **și din alte comuni formându-se cotunul Grivița de astazi.**

Apoi totu sub Regile Carol și guvernul conservator sau mai împământenitu alta serie de locuitori din mai multe comuni, formându-se catunul Palerma de astazi (n.n. greșit – Palerma=Trestiana=Cetățuia e atestată la 1495 și 1700, lipită de Bârlad; la împrumietărire de la 1878 se extinde satul și i se dă *numele nou* de Palerma). – **așa capi aciasta moșii Odaia Bursucului** (n.n. la singular !!), **di 2110 falci** (n.n. se vede că e suprafața de pe la 1890, după împrumietărire) **sau formatu 3 sati com. Odaia Bursucanii cu 800 falci, cat. Grivița – 600 falci, cat. Palerma – 600** (n.n. Odaia Bursucanii era comună, iar Grivița și Palerma erau cătune), **și amai ramasu statului cari cu ocașunia secularizarii averilor Mânăstirești la 1864** (n.n. Legea Secularizării e dată în 1863 iar împrumietărire în Odaia Bursucani începe în 1867) **luasă aciastă moșii, de 2110 falci** (n.n. statul a luat numai moșia mânăstirească, nu și cea răzășească și a particularilor cu părți de cumpărătură) **numai cu 100 falci paduri pe părâul Trestiana di astazi, lăsându Bisericii numai 17 faci pământu** (n.n. 17 fălci = cât prevedea art. 4 din *Regulamentul de Aplicațiune pentru executarea art. 5 și 6 din legea rurală, 20 iunie 1878*) **pi cari îl posadă și astazi.**

1901 Maiu 19

Primit vă rog osebita stimă .. (n.n. nelizibil)

Preut P. Chiricuță

Onorabilului Protoieru județului Tutova I. Antonoviciu

(n.n. Pe marginea din stânga a foii a 4-a, opus cotorului, pe verticală, de-a lungul marginii, e dată NB=Nota Bene de la începutul punctului 18:)

NB. Egumenul acel cari au întrupat aciasta moșie să numia Milu (n.n. vezi mai sus, e o confuzie), **de națiune grecu, din suburbia fanar din Capitala stambul inperiul otoman, de ruși numit Țarigrad eră de greci Constantinopol.**

Cuvîntul Odae e turcesc, - loc unde se așază instrumenti de plugari. Eu cred că și loc unde stau și vitele – mai ales pentru ernet (vedi de acesta Uricar t. XVIII, p. 263).

Comentarii:

Informațiile din Declarație sunt foarte prețioase, chiar și cele din auzite. Există însă și unele confuzii, și perioade de timp neacoperite, în special în partea care descrie istoria satului. Scurta descriere a istoriei satului Odaia Bursucani, ce ocupă cam o jumătate de pagină, are drept sursă spusele celor de la care "s-a informat" Preotul, de unde și aprecierile lui aproximative de felul "pi la" și "cam de", ceea ce nu-i scade însă deloc valoarea.

Iată comentariile și concluziile noastre la acest document important din 1901.

1. În istoria satului, Preotul Chiricuță nu vorbește de înființarea propriu-zisă a satului, ci de primii proprietari de care a aflat – Egumenul (Starețul) Milu (confuzie – egumenul la 1806 era Teodoret reprezentat local de Arhimandrit Daniil), grec, reprezentând Mânăstirea Bursucii din Epureni a boierilor Costăchești, care a "câștigat" moșia pe care e Odaia Bursucani de la "răzăși starchy (n.n. bătrâni, de viță veche) din Bălăbănești și Docani". Deci proprietarii vechi, anteriori, ai moșiei Odaia Bursucani, adică ai pământurilor de acolo, erau răzeșii din Românești aflați în conflict cu Micleștii descendenți din Jora, așa cum am văzut mai sus în analiza RB. Este evident că satul exista cu numele de Odaia Bursucani, sau Bursucului, sau Bursucanului, sau Bursucilor, mai înainte de preluarea de către mânăstire, căci abea apoi - "apoi cam pi la 1806", să aducă coloniștii - așa cum am văzut satul e atestat la 1800, și sigur de mai înainte, cu numele Odaia Bursuci și Slobozia Odaia Bursuci. Răzeșii de acolo, cu Grigore Bursuc cu tot, erau din Românești, Bursuci de Jăravăț sau Jorăști.

Pavel Chiricuță zice la sfârșit numele "*Odaia Bursucului*", nu Bursucani sau Bursucanilor, ceea ce e o mărturie clară a unui Bursuc de la începuturi, care a făcut odaia, el, și nu Egumenul Milu care gestiona numai partea mânăstirească. În atestarea de la 1810 apare Odae Bursucanului. Catagrafiile

de 1828, 1831 și 1832 de asemeni menționează numele satului la singular, Bursucanul sau Odaia Bursucan. La 1871 se mai păstra această denumire la singular în "*Odaiea-bursucanului*, moșie nelocuită (n.n. adică fără locuințe pe ea) în jud. Tutova" în "*Dicționarul Topografic ..*", al lui Dimitrie Frundzescu (vide supra).

Pe la 1650-1800, în Românești și în Bursucii de Jeravăț, era în floare familia Balaban, cu viguroșii "procesuali" frații Vasile și Grigore Balaban, care luptau permanent pentru pământ, în special cu familia boierilor Costăchești, și a neamurilor lor, cu care de fapt erau înrudiți din vechime (prin Drăghici-Porojie și Toader Jora). Costăcheștii erau la origine tot răzeși, din Brăițeni/Șuletea, la vreo 20 km Nord-Est de Românești ⁽²⁰⁹⁾. Așa cum am văzut, Mânăstirea Bursucii de Epureni, a Costăcheștilor, a primit la 1806 o parte din moșia răzășească a Româneștilor, în timpul lungului proces, de 150 de ani, dintre Balabani și răzeșii de Românești, pe de o parte, și urmașii familiilor înrudite ale Jorăștilor și Costăcheștilor (Micleștii), pe de altă parte. Astfel în martie **1806** are loc între părți o învoială constatată și de Isprăvnicie, învoială care, chiar dacă contestată aproape imediat, va rămâne definitivă la 1844 când se încheie lungul proces, început în 1693. A fost făcută și o hartă a pământurilor zice G.F. Tașcă, la 1805, dar nu arată unde e harta. La 1812 se face iar o hartă și o împărțeală definitivă între părți, și ca urmare Floreștii "anixează" și moșia Bursucii de Epureni și moșia mânăstirească Odaia Bursucani. Mai înainte, la 1676, 1685 și 1688, există documente care arată că Simina Gheuca ⁽²¹⁰⁾ avea deja părți din cei trei bătrâni – 1/2 din Epure, 1/4 din Porojie și 1/2 din Mohorâtul din Românești, întinzându-se și pe Dealul Trestianeii unde e Odaia Bursucani.

E astfel sigur că Mânăstirea Bursuci a luat de facto de la răzeși în 1806 o parte din zona de la Nord de Jăravăț, care se adaugă la ce aveau din vechime iar cam de pe la 1785-1790 începe să aducă coloni, coloni ce sunt atestați la 1784. Acest fapt e arătat și de lucrarea Profesorului C.N. Tomescu din Chișinău ⁽²¹¹⁾, unde se spune, referitor la Mânăstirea Florești, că " .. avea: .. a. în țin. Tutova .. 4-5. Hrăneștii lângă târgul Bîrladului pe apa Jăravățului, fără lăcuitori, dată în orândă (n.n. arendă), împreună cu *moșia Jăravățului a schitului Bursucii, ..*". De aici se vede că la 1812 exista o moșie *Jăravățul*, adică era deci tangentă Jăravățului pe malul drept, pe la Nord (căci la Sud erau răzeșii), și includea zona mânăstirească Odaia Bursucani, care se află între Jăravăț și Bursucii de Epureni ⁽²¹²⁾ .

Toate aceste evenimente din Declarație nu se referă deci la înființarea propriu-zisă a satului Odaia Bursucani, ci la mutarea drepturilor de proprietate asupra unei porțiuni de moșie, și de administrare a sa, de la

răzeșii de Românești la Mânăstirea Bursuci (acum un mic schit) a Costăcheștilor/Micleștilor din Epurenii. Acolo exista satul Odaia Bursuci, deja înființat, de pe la 1775-1780 foarte probabil, conform ipotezei noastre. Satul cuprindea răzeșii proprietari ai părții de moșie veche, răzășească, necâștigată de mânăstire, la care se vor fi adăugat coloniștii aduși începând chiar de pe la 1785 ca bejenari hrisovoliți, clăcași ai mânăstirii. Pompiliu Poghirc arată ⁽²¹³⁾ că *Odaia Bursucani e așezare mixtă, adică răzășească* (țărani liberi, proprietari) și *clăcășească* (țărani cu obligații față de proprietar, în muncă, produse și bani). Clăcașii erau în special coloniștii, bejenarii hrisovoliți, care nu aveau pământ, dar și răzeși sărăciți ce și-au vândut partea.

“Formarea” cirezii de vite de către Egumen pe acele pământuri câștigate trebuie să se fi făcut ca o extensie a unei activități ante-existente (ciobanul Grigore Bursuc; cioban se referă și la oi și la vite mari), iar odaia care a dat numele localității - primul nume atestat fiind Slobozia Odaia Bursuci - exista de mai înainte, fiind eventual extinsă. “Pe atunci se cultiva atât cât era strictul necesar pentru hrană, *ocupația principală era păstoria (creșterea vitelor)*” zice I.E. Balaban, referindu-se la strămoșii lui Balabani din Românești, din secolul XVIII ⁽²¹⁴⁾.

Preotul nu vorbește nimic despre motivul “fuga din fața tătarilor” care e atestat în mai multe locuri, și este neîndoielnic, ceea ce nu înseamnă că îl contestă, ci că nu i-a păstrat memoria, sau a trecut peste ea vorbind numai de ce credea că e esențialul din scurta sa istorie (1/2 pagină), și anume schimbul de proprietate. “Poate o asemenea odaie să-și fi construit și Bursucanu, un fugar din fața turcilor (n.n. tătarilor), adăpostit în pădurile din acele locuri”, spune Prof. Anica Chirica, Monografia (v. nota (65), pg. 71), referindu-se probabil la invazia din 1758. Aceiași istorie a satului, înființat de “un cetățean cu numele Bursucanu, avea o singură odaie ca locuință și toți oamenii de prin partea locului obișnuiau să zică Odaia lui Bursucanu” e dată și de documentul de la Arhiva Episcopiei Hușilor, și de scrisoarea localnicului Gică D. Rotaru cu istoria povestită de el, și de relatarea doamnei Brăescu Daniela din Grivița.

Nicolae Iorga, și mulți alți istorici, descriu pe larg mecanismul de naștere al unui asemenea sat, prin teoria “eroului eponim”, adică a strămoșului întemeietor și proprietar care dă numele, ai cărui urmași dețin proprietatea inițială a moșului (moșneni)/bătrânului (răzeși) formând o familie mai largă de descendenți. “Satele noastre se numesc după strămoșul care le-a întemeiat” zice, de exemplu, Iorga în “*Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria*”, vol. 1, pg. 25.

Putem spune deci că înființarea satului de către Grigore Bursuc, cu numele Odaia Bursuci, rămâne așa cum am afirmat-o până acum, adică pe la 1775-1780, iar ulterior, pe la 1784 sau puțin mai înainte, Micleștii încep să aducă coloniști iar satul capătă denumirea de Slobozia Odaia Bursuci. Mânăstirea Bursucii de Epureni a Costăcheștilor administrează de facto porțiunea de pământ de 209 stânjeni preluată de la răzeșii de Românești. Mai târziu, pe la 1812, părți din moșia Odaia Bursucani sunt sub administrarea Mânăstirii Florești de pe Simila, mai mare și mai puternică, tot a Costăcheștilor. Pavel Chiricuță zice că Floreștii "anixează" Bursucii de Epureni și odată cu ea și părți din moșia Odaia Bursucani, "dipi la 1812".

Satul e înființat de o singură persoană, un Bursucanu sau Bursuc, cioban în unele documente, și nu de Egumenul Milu de la Mânăstirea Bursuci. Scurta istorie a satului din documentul de la Arhiva Episcopiei Hușilor, care reprezintă memoria localnicilor din 1961, și din celelalte documente de istorie a satului, istorii ce sunt foarte clare, căci toate spun - repetăm mai jos într-o **sinteză utilă**:

- "Din bătrâni se spune că pe aceste meleaguri, într-o poiană, în mijlocul codrului, s-a așezat un cetățean cu numele Bursucanu, avea o singură odaie ca locuință și toți oamenii de prin partea locului obișnuiau să zică *Odaia lui Bursucanu*, iar defrișându-se codrul, la așezarea lui Bursucanu s-au adunat mocani cu oile la păscut, tocmai din Bucovina, din ținutul "Salcă" nume ce-l păstrează și astăzi în sat sub forma de Solcă",

- la fel și cu scrisoarea din 1994 a localnicului Gică D. Rotaru:

" ... prima dată aici a fost un om cu numele Bursucanu și și-a construit el la început o odaie într-o pădure de ștejar ... și ori și cine venea în satul meu spuneau că mergem la *Odaia lui Bursucanu*, și așa a pornit satul Odaia Bursucani ... ",

- și la fel cu scurta istorie a satului din site-ul din 2010 al Bisericii din Odaia Bursucani (care reia istoria de la 1961, arătând astfel că o acceptă):

"Satul Odaia Bursucani este situat în partea de N-E a orasului Barlad si se intinde pe o lungime de 1.2 km, într-o depresiune mica, având ulite intortocheate si inguste, fiind o asezare foarte veche. Din batrani se spune ca pe aceste meleaguri, într-o poiana in mijlocul codrilor s-a asezat un cetatean cu numele Bursucanu. Locuinta

lui avea o singura odaie si oamenii obisnuiau sa-i zica Odaia lui Bursucanu din care deriva si astazi numele acestui sat."

- sau cu relatarea doamnei Brăescu Daniela din Grivița cu: " .. locuința .. ciobanului cu numele de Bursucanu ... și locuitorii i-au spus „Odaia lui Bursucanu,, .. ”.

Se vede deci că satul e făcut de o singură persoană, Bursucanul sau Bursuc, și că Odaia era a lui, în sensul că el a înființat-o, și nu Egumenul de la Mânăstirea Bursuci. Evident Mânăstirea Bursuci a preluat de facto pe la 1780-1784 părți dintr-un sat care exista de dinainte.

Declarația lui Pavel Chiricuță arată clar că proprietarii vechi, de pe la 1700 și înainte, erau răzeșii de Românești. Asta întărește ipoteza noastră inițială conform căreia Grigore trebuie să se fi născut ca răzeș fie în Bursucii de Jăravăț, fie direct în Românești, fie în Jorăști, proprietarii trebuind să fie răzeși din aceste sate. Adică Grigore e din Româneștenii ce s-au ascuns de tătari (probabil după după invaziile din 1617, sau cele mai dinainte) mai în pădure în satul ce va fi numit după familia Bursuc, sau *poreclit* Bursucii, adică cei ce s-au ascuns, iar Bursuc e nume sau poreclă de Româneștean. Pe la 1840 sunt atestați doi Bursuc, Coste Bursuc și Sandu Bursuc (RB, vide supra), ceea ce confirmă o familie Bursuc, cel mai probabil din Bursucii pe Jăravăț. Și în calitate de răzeș de Românești/Bursucii/Jorăști merge Grigore ca cioban (ocupație ce nu schimbă calitatea de răzeș) pe Dealul Trestianeii, pe pământurile răzășești *ale Româneștilor sau Jorăștilor*, și face acolo odaia ce îi va purta numele. Nu este posibil ca răzeșii să fi lăsat un străin pe pământurile lor. Preotul zice clar și neașteptat: "... aciasta moșii Odaia Bursucului, di 2110 falci ...", adică odaia era a *Bursucului*, nu Bursucani și nu Bursucanilor, cum zice mai înainte, ceea ce înseamnă că se știa de un Grigore Bursuc care a înființat-o.

Preotul spune că moșia mânăstirească avea 2110 fălci (cam 3000ha) la momentul formării celor două sate pe ea – Grivița la 1878 și Palerma la 1896, și foarte probabil de la momentul secularizării din 1864, aceasta echivalând cu suprafața unui cerc cu raza de cca. 3,1km. Dacă am pune centrul acestui cerc echivalent (cu suprafața de cca. 30kmp) chiar în satul Odaia Bursucani, atunci cercul ar acoperi aproape tot Dealul Trestianeii. La 1806, cu confirmarea definitivă în 1844, Mânăstirea capătă însă numai 209 stînjeni (0,465km) lățime măsurată pe valea Jăravățului, fără specificarea lungimii – o suprafață mult mai mică. Foarte probabil Mânăstirea Bursucii de Epureni (Costăcheștii) a cumpărat mereu pământ mai apoi.

G. F. Tașcă mai spune o propoziție despre înființarea satului în lucrarea sa "Satul Bălăbănești din Ținutul Tutovii de la Origini pînă la 1866" ⁽²¹⁵⁾ cităm: " De altfel satul Odaia Bursucani, înființat prin anul 1800, își trage numele de la o odaie (remiză de scule și adăpost) pe care călugării mănăstirii Bursuci o aveau în dreapta Jăravățului, pe o moșie de 2110 falcii, dobândită de la doi răzeși sterpi din Bălăbănești". Se vede imediat că unica lui sursă a fost declarația Preotului Pavel Chiricuță de mai sus, preluată însă cu mai multe greșeli, probabil din memorie, fără a avea textul în față. Greșelile sunt evidente dacă se compară cu sursa - desigur nici vorbă de o moșie de 2110 falcii preluată de la doi răzeși sterpi pe la 1800 (confundă *starchi* cu sterpi, nu erau doi ci *niște*, la 1800 răzeșii nu aveau acolo 2110 fălci). Iar satul ce purta numele de Odaia Bursuci exista de pe la 1775-1780 și avea deja coloni la 1784.

2. Biserica din sat a fost donată de Mănăstirea din Florești, care a dat lemnul de construcție, catapeteasma și icoanele. Biserica era deci o construcție de lemn și paiantă ("vălătuci"), de slabă rezistență, cum erau toate bisericile sătești din acea perioadă, și asta poate explica dispariția ei (durau cam 70 de ani) și construcția uneia noi, de cărămidă, ce începe la 1899, biserică pe care o vedem și astăzi. Nu găsim nicio referire la clopot, de unde deducem că acesta a fost comandat de locuitorii din sat, și nu adus de la Florești. Trebuie fi fost acest clopot inițial acela pe care l-au re-turnat în 1931 frații Vasilache – Theodor (Toader) din inscripție, Ion (bunic) și Vanghelie.

3. Familiile de coloni pomenite de Preot - Șolcanii, Drăgușanii și Măcăreștii sunt menționate și în Catagrafia de 1831. Preotul greșește însă, căci familia Șolca nu provine din Transilvania și nu sunt unguri, ci moldoveni din comuna Solca de Suceava, cum am văzut în documentul de la Arhiva Episcopiei Hușilor. Este posibil să existe și 1 ungar din Transilvania, catolic probabil, care a fost re-botezat ortodox, iar numele apare ca "Ion, botezat din ungar", cum apare în Catagrafia 1831. Familia Șolca, Măcare, Drăgușan, ca și altele din catagrafii, există și în prezent în sat.

B) Catagrafiile de Odaia Bursucani.

Catagrafia este un tabel cu toate numele de locuitori contribuabili din sat făcută pentru a urmări preluarea birului, scopul ei fiind un recensământ fiscal. Până la 1828 inclusiv, catagrafiile conțineau informații despre averea locuitorilor (număr de boi, vaci, oi și cai, eventual stupi) astfel încât să li se poată stabili plățile cerute (nu numai birul ci și altele) prin *cislă* – împărțirea pe familii a unei dări totale prestabilite pe sat, proporțional cu averea

famiilor. Din 1831, anticipând intrarea în vigoare în Ianuarie 1832 a Regulamentului, apare impozitul de tip capitație, per cap de om major, de 30 lei/cap/an plătit în 4 sferturi. Contribuabilii până la 1828 erau numiți "liuzi" – de la rusescul liudi=oameni. Numărul de populație era cam de 5-6 ori mai mare decât numărul de liuzi (erau mulți scutiți, total sau parțial – minori sub 21 de ani la fete și sub 25 de ani la băieți, popime, văduve, bătrâni, invalizi, foști boieri și rude de boieri – numite neamuri și mazili, oameni ce erau scutiți pentru că lucrau pentru mânăstiri, proprietari, etc.). Numele din tabele nu au în general forma pe care o cunoaștem – nume de botez + nume de familie, acest lucru apare ferm abea după reforma administrativă din 1864. Vom întâlni cel mai frecvent doar nume de botez sub forma "X sîn Y", adică X fiul lui Y, X și Y fiind nume de botez, de exemplu "Ion sîn Ghiorghe Rusu; Ichim brat lui", adică Ion fiul lui Gheorghe Rusu (Rusu nu e nume de familie ci poreclă care indică originea lui Ion – venit dinspre ruși, probabil din Basarabia), iar Ichim e fratele lui Ion.

Comentariile noastre la toate catagrafiile sunt făcute și în lumina *Introducerilor* scrise de Mircea Ciubotaru la "*Catagrafiile Visteriei Moldovei, 1820-1845, Ținutul Romanului, Partea 1 (1820), și Partea 2 (1832)*" ⁽²¹⁶⁾. Iată un paragraf de interes din *Introducerea* lui Mircea Ciubotaru la Partea 1 (1820), pg. XVI: "Catagrafiile documentează concret și exact masivul fenomen al migrației (bejenie) ardelenesti (și bucovinene) în Moldova, la sfârșitul veacului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului următor, fenomen amplu documentat și de alte surse" - asta confirmă documentul din Arhiva Episcopiei Hușilor și anume venirea mocanilor bucovineni din "ținutul Salcă", din Solca, în Odaia Bursucani. Lucrarea temeinică "*Emigrări românești din Transilvania în secolele XIII-XX*" ⁽²¹⁷⁾, descrie pe larg amplul fenomen al migrației masive a românilor din toate zonele Transilvaniei și Bucovinei către ambele Țări Românești.

În perioada de interes s-au făcut următoarele catagrafii: 1772-1773 și 1774, 1803, 1809, 1812, 1816 (aproximativ), 1820, 1828, 1831 repetată și în 1832, 1838, 1839, 1845, 1852, 1859. Din 1831 inclusiv și după, catagrafiile urmează formatul impus de Regulamentul Organic și de impozitul capitație.

O observație importantă (comunicată nouă la telefon), referitoare la catagrafii, a domnului Dan Râpă, istoric, muzeograf la Muzeul de Istorie Galați, specialist în Moldova medievală (și prieten al Prof. Pământ din Bălăbănești) ne arată că, de regulă, istoricii consideră că o localitate există cu circa 50 de ani mai înainte de a fi cuprinsă într-o catagrafie, deoarece Isprăvnicia și Visteria, deși știu de înființarea satului, nu-l trec la bir, pentru

a-i da un timp suficient să "se așeze", adică să se mai dezvolte puțin pentru a putea plăti în toți anii dintre catagrafiile succesive.

1772-1773, 1774 – Domnul dr. Silviu Văcaru, istoric, cercetător științific principal la Institutul de Istorie și Arheologie "A. D. Xenopol" al Academiei, din Iași, ne comunică că în *catagrafia de 1774 pe Ținut Tutova nu există satul Odaia Bursucani*, cum ne așteptam de altfel, dar vroiam să ne asigurăm.

În ianuarie 2013 obținem catagrafiile româno-ruse din 1772-1773 și 1774⁽²¹⁸⁾. Catagrafiile au fost ordonate de mareșalul P. A. Rumianțev în timpul, și în interesul, războiului ruso-turc din 1768-1774, au fost efectuate de moldoveni, scrise în română și apoi traduse în rusă, și conțin date despre numai 16 ținuturi din 23, restul fiind pierdute. Catagrafia din toamna lui 1772 și primăvara lui 1773 a fost repetată în primăvara lui 1774, nu se știe de ce. Cele 2 catagrafii nu conțin aceleași sate, de exemplu Bălăbănești se află în 1772-3 dar nu și în 1774, prima e numai în rusă (s-au pierdut originalele românești) iar a doua e în română. Structura lor e diferită - unele ținuturi conțin și numele locuitorilor, iar altele, ca de pildă Tutova, dau numai numărul de locuitori, fără nume.

Odaia Bursuci nu se află în niciuna din aceste două catagrafii. Acest lucru nu înseamnă însă în mod obligatoriu că satul nu exista, pentru că în catagrafii nu există nici Brădeștii alăturați deși știm cu siguranță că Brădești exista la acea vreme. Explicația pentru Brădești e simplă - era sat mic și se considera că face parte din Grăjdeni (la 1772-3 cu 61 de liuzi) întrucât Mănăstirea Grăjdeni deținea o moșie Brădești, dar separată de moșia Brădești răzășească. Așadar, în principiu, Odaia Bursuci ar fi putut exista și ar fi putut fi considerată ca parte de Bălăbănești care la 1772-3 avea 35 de liuzi, dar pentru Tutova nu se dă niciun nume care să ne permită să tragem vreo concluzie. Rămâne deci ca posibilitate ca Odaia Bursuci să fi fost mică și fie ignorată (prea puțini birnici), fie considerată ca făcând parte din alt sat, cel mai probabil Românești/Bursucii de Jăravăț adică Bălăbănești, sau chiar din Brădești. Sau putea să nu fi existat deloc la acea vreme - ceea ce e mai probabil, ci să apară cu puțin mai târziu (pe la 1775-1780 cum credem noi).

În același timp la 1772-3 se văd multe sate de pîmprejur, toate atunci în Ocolul Corodului: Grăjdeni ai mănăstirii Grăjdeni, și Bălăbănești ai diverșilor răzeși, cum am spus mai sus; Lungești ai diverșilor răzeși 46 liuzi; Frunteșeni ai serdarului Dediul Codreanu 16 liuzi; Vinderei ai diverșilor răzeși 26 liuzi; Obârșeni ai banului Lupul Costache 353 liuzi (mare !); Vârlezul (lângă Dealul Mare) spătarului Ioniță Cantacuzino 35 liuzi; Docani ai diverșilor răzeși 13

liuzi; etc. La 1774 numărul de liuzi din aceste sate nu este în general același, dar nu mai intrăm în detalii.

1803, 1809, 1812, 1816 – La 1803 se face o catagrafie *fiscală* cunoscută sub numele de *Condica Liuzilor*, la 1809 se face o catagrafie *bisericească*, iar la 1816 apare o Condică ce este în mod cert derivată din Condica Liuzilor 1803, de care diferă doar cu puțin. La 1809 se face și o catagrafie *fiscală* care însă nu mai există ⁽²¹⁹⁾, la fel și cu cea din 1812.

Am studiat personal "*Condica Liuzilor din 1803*", adică Catagrafia de **1803**, în transcrierea lui Theodor Codrescu din *Uricarul* ⁽²²⁰⁾, iar satul Odaia Bursuci nu apare. Apar în schimb multe sate din imediata apropiere, de exemplu – în ocolul Corodului: "Corodul răzășesc, Blânzii, Vizurenii, Băloșeștii, Lungeștii, Brădeștii răzășești, Docani, Vinderei, Obârșenii, Frunțișenii, Grăjdenii, Popenii, Slobozia-Zorleni, Dialul-Mare, Pupezenii răzășești, Valea-Lungă răzășască"; în ocolul Pereschivului – "Lieștii, Fichiteștii, Putredenii, Coroeștii, Ghidigeni"; în ocolul Tutovii – "Dragomireștii răzășești, Rădenii răzășești, Avrămeștii răzășești, Voineștii răzășești, Corodeștii răzășești, Crăstești a lui Ioniță Miclescul"; în Ținutul Vaslui, ocolul Crasna – "Trestiana răzășască"; etc. Satele de mai sus au cam 25-50 de liuzi. Dacă au fost înregistrate sate așa de apropiate – unele la 4 -5km distanță de satul Odaia Bursuci sau Slobozia Odaia Bursucului/Bursucani, nu ar fi scăpat de înregistrare decât în cazul în care era foarte mic (adică cei fără slobozenie, ce trebuiau să dea birul), să zicem cu 3-5 liuzi birnici (restul fiind coloni scutiți de bir) trăind în jurul odăii. De altfel Regulamentul Organic arată în art. 84, litera V, că comisia de catagrafie ce merge în sate trebuie să aibă ca reprezentanți dintre localnicii satului catagrafiat câte 3 frunțași, 3 mijlocași și 3 codași, adică 9 oameni, ceea ce evident nu prea e posibila în satele mici de tot. Visteria de la Iași considera la 1845 că sunt sate mici cele cu mai puțin de 15 capi de familie ^(220.1). Se poate observa în același timp că satele alăturate Brădești, Lungești, Valea-Lungă, Vinderei, Docani, etc., aflate la doar 4km de Odaia Bursucani, erau sate răzășești sau răzășești și cu părți. Se vede și că în Băloșești (Dealul Băloșești se oprește la Nord în Jăravăț, tangent cu moșia Odaia Bursucani) avea părți un Costandin Costache "Băloșești, a dumisale vornicul Costandin Costache și răzășască .." ce ne arată pe unde mai aveau proprietăți Costachii.

În Catagrafia *bisericească* din **1809** ⁽²²¹⁾ se indică satele cu bisericile lor și numele preoților din biserici. Satul Odaia Bursucani nu apare, deși exista în mod sigur, motivul fiind că *nu avea biserică* (și era, deci, un sat încă mic căci

coloniștii români încep să fie aduși pe la 1785 iar la 1828 ajung să fie 48 de familii), căci biserica primă apare abea în 1824 sau 1826.

Condica din **1816** este practic tot Condica Liuzilor din 1803, în care Odaia Bursucani nu apare, dar apar multe sate din cele dimprejur – Brădești, Băloșești, Lungești, Bălăbănești, Vinderei, Docani, Valea-Lungă, Grăjdeni, Frunțișeni, Dealul Mare, Popeni, Fichitești, Nărtești, Crîstești, Florești, etc. etc.

1820 – Nu s-a păstrat catagrafia pentru județul Tutova.

1828 – Dr. Silviu Văcaru ne spune la 12.12.2010 că *satul Odaia Bursucani apare pentru prima oară în catagrafii la 1828*, citez: “Din lipsa de timp va raspund doar atat: Prima mentiune gasita de mine este catagrafia din 1828”. Tot domnia sa ne transliterează mai apoi toate catagrafiile de Odaia Bursucani.

1831 (2 forme), 1832, 1838, 1839, 1845 – Odaia Bursucani există în aceste catagrafii cu acest nume.

1852, 1859 – Dr. Silviu Vacaru ne comunică că aceste catagrafii ar putea fi la ANIC București, căci la Iași nu sunt. Am verificat la ANIC în Fondul Visteria Moldovei, nr. inv. 502, și nu am observat nicio catagrafie printre documente, dar vom mai căuta.

Iată o scurtă descriere a unei catagrafii tipice – catagrafia din 1831. Catagrafia 1831 pentru Odaia Bursucani are două forme – o formă primă, scrisă de mână chiar în sat de un localnic mai luminat, în prezența comisiei de catagrafiere, și o formă centralizată la Isprăvnicia (precursoarea Prefecturii) ținutului Tutova, care este o copie sistematizată a celei scrise în sat. Forma centralizată are un cap de tabel general cu 39 de coloane (categoriile financiare de oameni), iar tabelul propriu-zis are numai coloanele ce conțin ceva, în cazul acestui sat. Evident, orice copiere după o scriere de mână introduce erori și deformări, care se pot observa, și care introduc un dubiu. Dintre cele două versiuni vom alege, pentru a face comentarii, versiunea din sat, căci reprezintă documentul prim, versiunea de la Isprăvnicie introducând erori de copiere, cum se poate vedea la o comparare. Am obținut prima copie a catagrafiei 1831, în forma de la Isprăvnicie, direct de la Arhiva Iași ⁽²²²⁾ și ne-a fost transliterată mai întâi de Prof. dr. Alexandru Gafton de la Universitatea din Iași. Ulterior, prin dr. Silviu Văcaru, am obținut catagrafiile din 1828, 1831, 1832, 1838, 1839, 1845 și el mi le-a transliterat apoi pe toate. Vom

lucra numai pe versiunile obținute de la dr. Silviu Văcaru, care e istoric și are o mare experiență în paleografie chirilică.

Satul apare pentru prima oară în catagrafia de 1828 cu numele Bursucanul, deci putem pune înființarea satului cam cu 50 de ani mai înainte de prima mențiune în catagrafii, adică pe la 1775-1780. Adică așa cum am presupus făcând socoteala generațiilor înapoi până la Grigore Bursuc.

Satul nu apare în hărțile 1770-1780 pentru că e prea mic. Am zice că mic = în jur de 3-5 liuzi (în epocă existau cătune – cotun - și de 3 familii, adică 3 case sau 3 liuzi). De fapt în Legenda hărții ruse de la 1835/1853 sunt semne ce indică - sate cu peste 20 de curți (gospodării, familii, liuzi), cu 5-20 de curți, și cu sub 5 curți - adică cu 4, 3, .. curți. Iar Isprăvnicia și Visteria hotărâsc să-l pună la impozite abea în 1828 când s-au asigurat că va continua să existe până la următoarea catagrafie și să plătească impozitul. Petru Poni arăta în lucrarea sa citată mai sus că nu toate satele erau trecute în condicile 1803-1833 pe care le-a cercetat el, și că cele lipsă erau în general cele mici. La catagrafia 1828 au fost notați 63 de liuzi, dar Harta Rusească de la 1835, cu situația la 1828, arată 92 de liuzi. Ar reieși că vreo 30 de liuzi au scăpat/fugit de catagrafiere.

În 1831 Grigore Bursuc era probabil mort, sau foarte bătrân și scutit (ar fi avut vreo 80 de ani), deci mai degrabă nu apare în niciun tabel. Costache nu poate apare că nu e încă major (majorat=însurățel=25 ani=căsătorie=cap familie=primul copil=birnic).

Numele Grigore Bursuc, Vasile Bursuc, și Vasilache, nu apar în nicio catagrafie de Odaia Bursucani din perioada 1828-1845. Desigur nu erau în Odaia Bursucani la datele catagrafiilor, deci pleaseră mai înainte, foarte probabil la 1806 când probabil își pierd pământul. Dar la 1856 Neculai Vasilache se naște în Odaia Bursucani, unde va fi și împrumutat la 1867, și unde se căsătorește la 1882, atestat conform actelor, iar părinții lui, Costache și Bălașa, erau domiciliați în Odaia Bursucani la 1856 și 1882 (Costache murise în 1864 în Brădești).

Plecarea răzeșilor Bursucani și Vasilachi din Odaia Bursucani la, sau imediat după, 1806 ar putea fi datorată faptului că pământul lor a intrat în partea câștigată la 1806 de Costăchești în procesul cu răzeșii Balaban și neamurile lor, adică partea lor de pământ, pierdută, s-ar afla undeva în zona Jorăști și Șușnești, cea câștigată de Miclești/Costăchești, de 209 stînjeni lățime, puțin la sud de vatra satului, și la nord de Jăravăț, tangent la sud cu Popești.

Același lucru e sugerat și de faptul că la împrumotărirea de la 1867 Neculai primește partea lui de țarină (de 3,435 ha) în zona Jorăști-Șușnești, cum se vede pe *Planul general al pământului moșiei Odaia Bursucani de la 1888 (Însurăței)*, unde zona împrumotăriților de la 1867 (cu Neculai) e la estul zonei însurățeiilor (la est de Lanul 7 și sub Lanul 9). Este foarte posibil ca lui Neculai să i se fi atribuit țarina (zona arabilă) la 1867 chiar *pe locul vechi al familiei, pierdut la 1806*, sau pe aproape, și cerut acum înapoi ca un fel de reparare (probabil însă să fi fost altă suprafață decât pământul pierdut). În *"Registrul indicativ de numele sătenilor împrumotăriți după art. 5 și 6 din legea rurală și de cătimea de pământ ce li s-a dat după moșia Statului Odaia Bursucani"* ⁽²²³⁾ se vede că Neculai Vasilache din Coroești primește pământul în "Tarlaua 7", "Nr. parcelei în țerină 192" – iar dacă privim *Planul* de mai sus vedem că tarlaua 7 este lanul 7 (care apare greșit în *Plan* ca lanul 8, deși lanul 8 e notat, corect, cel de alături) care conține parcela 192, și lanul/tarlaua 7 fiind pe zona Jorăști-Șușnești. La ANIC în Fondul "Împrumotărirea Însurățeiilor" ⁽²²⁴⁾, Jud. Tutova are titlul "Împrumotărirea sătenilor după art. 5 și 6 din legea rurală la moșia statului Odaia Bursucani cu o hliză numită Șușnești", iar un Proces Verbal din 1882 Februarie 25 (la pg. 9) dă la poziția "57. Neculai Vasilache din Coroești 3 fâlcii", tabelul fiind al celor puși în posesie. Zona în care a primit pământ Necolai Vasilache ar fi putut intra foarte bine în zona luată de Costăchești la 1806.

Plecarea familiei Bursuc/Vasilache s-a făcut cu siguranță în Brădeștii alăturați, unde în intervalul 1864-1908 găsim atestați vreo 42 de Vasilachi și 21 de Bursucanu, iar la început, la 1831-1832 în catagrafia de Brădești sunt doar un "Ghiorghi sîn Ion Bursucan" și un "Costandin sîn Vasîlachi" (cel mai vechi Vasilache din familie atestat) – cei dintâi veniți, iar apoi apare și un "Tofan sîn Ion Bursucan". Vom vedea mai jos prezența familiei Grigore Bursuc – a Vasilachilor și a Bursucanilor, în Brădești.

Catagrafiile în care apare satul Odaia Bursucani, începând cu anul 1828, sunt și surse pentru unele date privind satul și unii locuitori ai săi, și oferă și indicii importante. Iată mai jos concluziile de interes ce se pot trage din studiul catagrafiilor de Odaia Bursucani. Comentariile mai detaliate se află pe DVD-ul însoțitor.

a) Numele satului și locuitorii.

În catagrafiile mai vechi, de 1828-1832, numele satului apare la singular – Bursucanul, Odaia Bursucan, sau Odaia Bursucanul. La 1828 satul e numit

chiar Bursucanul, fără cuvântul Odaia. Până în 1900 (Condrea, Lahovari - notele (101-102)) numele pădurii și moșiei apare tot la singular.

Populația crește relativ constant, de pe la 380-450 locuitori în catagrafia 1828 până pe la 1150 în 1900. După ridicarea Bisericii prime, cea sfințită la 1824 sau 1826, numărul de preoți e de doi, și la fel cel de dascăli. Catagrafia din 1828 menționează pe Moisă, fără să-i spună că e preot, și doi dascăli. Pavel Chiricuță vorbește în Declarația lui doar de câte un preot la un moment dat, menționându-l pe Moisă. Dascălul Climenti, care ne este stră-stră-stră-bunic, apare prima oară în catagrafia de 1828. Sunt menționate și nume de locuitori care există și astăzi, 2010, în sat, așa cum am putut vedea în vizita noastră acolo. De pildă Șolca, Drăgușan, Măcare, Ungureanu, Bejan, Cozâianu.

b) În catagrafia 1828, unde numele satului apare ca Bursucanul, există un "nucleu" format din 15 liuzi care sunt birnici dar nu sunt bejenari hrisovuliți, grup ce exista de dinainte de 1806. Ion Crăste.

În catagrafia de 1828 apar 15 liuzi care nu sunt la categoria "bejenari hrisovuliți" (cei aduși după 1806, numiți coloniști) și nici "supuși fără bir" (ai moșiei mânăstirești, care există începând cu 1806), acest "nucleu de 15" reprezentând foarte probabil pe cei din 1828 și pe urmașii celor care existau în sat de dinainte de 1806, anul în care Costăcheștii/Micleștii obțin o parte din moșia Odaia Bursucani de la răzeșii Balabani din Românești, sau poate chiar de dinainte de Slobozia Odaia Bursuci din 1800, adică din Odaia Bursuci de pe la 1775-1790. În acest nucleu ar fi putut să existe și strămoși din legenda de familie, dar nu există, ceea ce confirmă că plecaseră la acea vreme din sat.

Acest "nucleu" de ne-bejenari hrisovuliți formau satul înainte de 1806, poate chiar de la înființare sau puțin după, iar la aceștia se adăugau probabil și unii din ceilalți 9+4 liuzi care nu sunt nici ei bejenari hrisovuliți (sunt supuși fără bir ai moșii și clerici). Printre cei 15 sunt 9 nume care ar putea indica originea lor – Ungureanu, Ardileanu, Rusu, Bîrlădeanu etc – adică veniți tot înainte de 1806, dar din altă parte. Ceilalți 6 par însă a fi și mai de mult în sat, căci nu li se specifică originea, ceea ce înseamnă că erau din apropiere, posibil din Românești și Bursucii de Jăravăț, cum presupun eu. Cei 6 sunt – Vasili Nace (adică din neamul lui Nacu Balaban ?), Enachi Galbașci, Ion Crăste, Ion Țarălună, Vasili Plugariu, Neculai Vlad; niciunul nu mai apare în celelalte catagrafii 1831-1845 (dar apar doi Plugaru în 1839 și 1845).

Între aceștia 6 există un Ion Crăste (Criste în transliterarea lui Silviu Văcaru; pe originalul chirilic noi citim Crăste), iar numele Crăste îl găsim menționat de

multe ori prin zona Românești. La **1601** când Cîrste împreună cu fratele său Ghilți, ambii feciorii lui Pleșan, au "200 de pământuri, trei delnițe de fân și un vad de moară în Jăravăț pe moșia Pleșani, ținutul Tutova" ⁽²²⁵⁾, Pleșani fiind la Sud de Jăravăț, tangent spre Est cu Bursucii/J; la **1783** ca fiind un răzeș din Românești " .. o mărturie din let 1783 (7292) dec. 1, de la răzeșii de Românești, ce sunt iscăliți, ... , Crăste zăt Ioniță Tașcă, .. " ⁽²²⁶⁾; un căpitan Ioan Criste din Bălăbănești apare ca având scutire de bir de la Domnul Scarlat Callimachi în **1814** ⁽²²⁷⁾. Aceasta ar arăta că răzeșii Crîste/Cărste din Odaia Bursucani se trag și din Românești de pe la 1600. Un sat Crăstești a lui Ionuț Miclescu e menționat în Condica Liuzilor din **1803** cum am văzut mai sus, iar numele de Miclescu sugerează că satul acesta e pe aproape. Mai mulți Crăste și prin zona Crăești, Jorăști/Bujor în Covurlui ⁽²²⁸⁾ .

c) În catagrafia 1828 și următoarele apare numele Rotar(iu) iar în 1838 apare numele Porumbu – "Simion sîn Ion Porumbu".

Aceste nume sunt atestate în RB al lui G F Tașcă ca fiind nume de familii din Românești. Rotaru e poate doar o coincidență denumind o meserie, dar Porumbu este unul din proprietarii inițiali în Românești. Vedem deci iar nume din Românești și Jorăști aflate în Odaia Bursucani.

Astfel în **1686** este menționată o familie Porumbu "Adică eu Negura cu surorile mele Porumbu și Agurița, fetele Stancăi, nepoteli lui Porumbu .. am dat danii a noastră, driaptă ocină și moșia, din siliște de Românești, și din Jorăști, .. moșia driaptă, am dat dania dumisali giupânesei Siminii visternicesăi Gheucăi ..", Simina Gheuca fiind strămoșa Micleștilor ⁽²²⁹⁾. La 1686, deci, familia Porumbu deținea moșie în Românești și Jorăști, în zona Odaia Bursucani de mai târziu, proprietate ce trece la Simina strămoșa Micleștilor și va ajunge în proprietatea Costăcheștilor/Micleștilor la 1806. Din alt document ⁽²³⁰⁾ de la SJAN Iași se vede că Negura și Aguriță sunt fiicele Stanei fiica lui Porumbu, care Porumbu este descendent (fiu sau ginere) din Porojie urmașul lui Drăghici, proprietar inițial pe Românești, descendent de Jude Roman menționat la 1460. În manuscrisul lui Pavel Păltânea ⁽²³¹⁾ menționat mai sus se comentează că cele 3 surori Porumbu de mai sus sunt (la 1686) "din neamul Orbescu", frații Neogoe Orbescu, Călin și Vlad Orbescul, primind la **1491** danie de la Ștefan cel Mare satele Răspopi și Ilieșești pe Sohului, și Cățelești pe Covurlui (Est de Drăgușeni). De aici am putea conchide că Porumbu derivat din Porojie și Drăghici, era înrudit și cu neamul Orbescu de la 1491. Într-un document de la **1686** vedem direct că Porumbu era soțul lui Mărica ot Răspopi, născută Orbescu ⁽²³²⁾ .

d) *Starea locuitorilor conform datelor statistice din 1831 rezultate din catagrafia din 1830.*

În SJAN Iași, Colecția Litere ⁽²³³⁾ se află "**Totovva**. Tablă obștească di tot nr. lăcuiitorilor și a averilor aflătoare în ținutul acesta. **1831**", în care la 1830 erau în (Odaia) Bursucani 64 birnici, din care 62 bejenari hrISOvolIți cu bir și 2 birnici, din care reproducem tabela cu averile:

"Suma dobitoacilor și altor argați ce au

boi-234

vaci – 153

cai – 5

oi cu capri – 752

mascuri – 154

stupi – 10

pogoani vii – 3 1/2

cară – 63"

din care reiese că *birnicii erau relativ înstăriți* - în medie cca. 1 car, 4 boi, aproape 2 vaci și 2 porci per birnic. Nu am socotit 2 preoți, 2 dascăli și 22 slugi fără bir, iar dacă îi socotim și pe aceștia atunci avem cca. 3 boi, cca. 1,5 vaci și 1,5 porci per familie de locuitori.

C). Ciurma de la 1829. Birnici la 1843 și 1847.

La 1829, odată cu epidemia din Moldova, apare ciurma și în Bursucani. În intervalul de la 5 august 1829 până la 26 august 1829 se îmbolnăvesc 12 oameni din care mor 8 ^(233.1). Nu cunoaștem numele lor și nici situația altor perioade.

La cererea noastră domnul Sorin Grigoruță de la Iași mai caută și în Fondul Ministerului de Interne și găsește două date utile (în dosarele despre recruți) despre numărul de birnici:

-pentru anul **1843**: Fond Ministerul de Interne ⁽²³⁴⁾, Satele: Dăcăneasa (41 birnici), Bălăbăneștii(27 birnici), **Bursucanii (120 birnici)** și Ciortolom (47 birnici) dădeau împreună 2 (doi) recruți, care nu sunt însă nominalizați,

-pentru anul **1847**: Fond Ministerul de Interne ⁽²³⁵⁾, Satele Bălăbănești (26 birnici), **Odae Bursucanului (107 birnici)** și Slobozie Pleșanii (9 birnici) dădeau împreună un recrut.

De aici putem vedea denumirea satului la 1843 și 1847, precum și populația – cca. 600 la 1843, și cca. 535 la 1847. Desigur nu are loc o scădere, așa cum ar părea, ci se schimbă doar categoria de încadrare fiscală. Se vede de asemeni că Odaia Bursucani e cel mai populat sat dintre cele indicate, în acea perioadă.

D) Catagrafiile satelor din Ținutul Tutovei.

Am cercetat apoi și toate satele din catagrafii (tot prin domnul Sorin Grigoruță de la Iași), în toate ocoalele ținutului Tutova - ocolul Țîrgului, Corodului, Tutovei, Pereschivului, Similei, și Racovei. În aceste catagrafii de ținut Tutova, anii 1828, 1831, 1832 și 1845 privind *toate ocoalele și toate satele din catagrafii* (în afară de Odaia Bursucani), am găsit (detaliile per fiecare sat sunt pe DVD):

-3 Vasilachi în Băloșești/1828-32; 17 Vasilachi în 14 sate/1828; 23 Vasilachi în 15 sate/1831; 16 Vasilachi în 9 sate/1832;
 -3 Bursuc în 2 sate/1828; 3 Bursuc și 3 Bursucan în 2 sate/1831; 4 Bursuc și 2 Bursucanu în 6 sate/1832.

În Brădești apar (toți sunt și în actele civile din Brădești, vide infra):

-Costandin sîn Vasălachi/1831-2, 1845 – acesta ne este stră-stră-stră-bunic
 -Ghiorghi sîn Ion Bursucan/1831-2, 1845
 -Tofan sîn Ion Bursucan/1845.

În Bogești/1828 există un **Grigori Bursuc** care nu mai apare apoi la 1831-2, fiind probabil decedat (Catagrafia 1828 Ocolul Tutova, Visteria Moldovei):

f. 87-117	<i>Ocolul Tutovei</i>	
	<i>Satul Bogheștii</i>	(n.n. de fapt e BOGEȘTI pe râul Tutova, din ocolul Tutova, nu Boghești pe Zeletin care e în Ocolul Pereschivul)
f. 94 r	Grigori Bursuc	(n.n. Eponimul de Odaia Bursuci ??)

Bogești din Ocolul Tutova e pe râul Tutova, cca. 15km nord-vest de Bârlad. Grigore Bursuc din Bogești (GB/B) la 1828 ar putea cu greutate (dar n-ar fi imposibil) să fie Grigore Bursuc de Odaia Bursucani (GB/OB), căci GB/OB ar avea cam 75-80 de ani la 1828 și n-ar mai apare ca birnic, cum apare GB/B, sau n-ar mai apare deloc. Și cum ar putea fi singur în sat la această vârstă –

nu mai e nimeni rudă pe lângă el cu nume cunoscut (Bursucan, Vasilachi) în Bogești în catagrafie. Totuși credem că nu putem ignora posibilitatea ca GB/B=GB/OB – adică GB/OB, întemeietorul satului Odaia Bursucani, cel născut ca răzeș pe la 1750, să fi ajuns, cine știe cum, în 1828 în Bogești, și să fi trăit cam 75-80 de ani, adică să dispară din catagrafii la 1831.

Despre ceilalți Bursuc, Bursucanu și Vasălachi din aceste ocoale și sate nu știm ce să spunem, nu avem alte date.

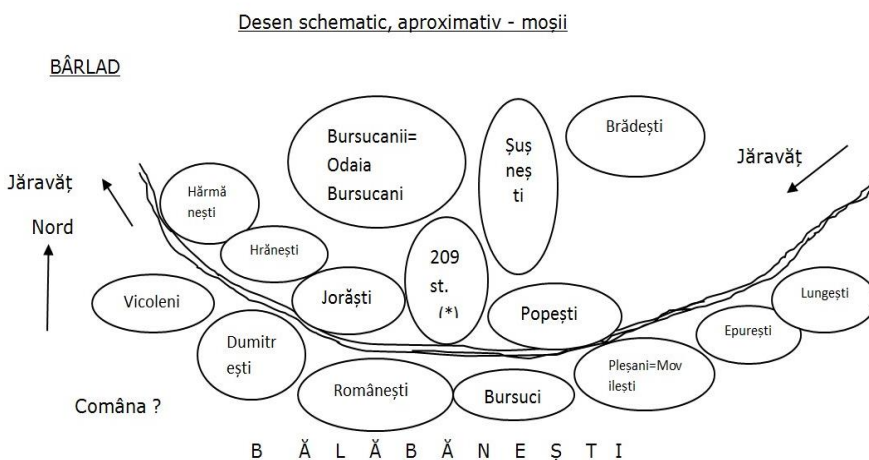
E). Odaia Bursucani se află pe pământ de Românești.

În noiembrie 2011, descoperim în Fondul Ministerul de Justiție ⁽²³⁶⁾ acte ale răzeșilor de Românești/Bălăbănești ce acoperă perioada 1797 – 1853, acte ce descriu acțiuni din procesul lor cu Mânăstirea Florești și schitul Bursucii/E (Costăcheștii/Micleștii) asupra pământurilor de la nord și de la sud de Jăravăț. Actele confirmă ipotezele noastre de până acum privind așezarea satului și moșiei Odaia Bursucani pe pământurile răzeșilor de Românești, Bursucii, Jorăști, etc., adică Bălăbănești, pământuri aflate la nord de Jăravăț - în zona Șuşnești, Jorăști, Hrănești, Popești, și mai la nord, unde era pădure, toate (cu excepția, începând de la un moment dat, a celor în contestație cu urmașii Jorăștilor) fiind în proprietatea Româneștenilor conform principiului "până în zare" (zona era definită numai prin lățimea la malul Jăravățului, iar în lungime mergea "până în zare" adică în pădure sus pe deal, înspre nord). Zona nu avea nume înainte de instalarea acolo a lui Grigore Bursuc. În mai 2013 mai descoperim un document clar din 1851, cu aceleași concluzii. Iată cele două documente.

În SJAN Iași, Colecția Documente ⁽²³⁷⁾, într-un document de la **1851** apare textul - "*Docoment, Noi opștie răzășilor satului Bălăbănești facimu știut prin acestu docoment ci dăm dumisali Toader sîn Gheorghe Toșică* (n.n. Tașcă, v. mai jos "numitu Tașcă") *că din suma de 858 stânjeni* (n.n. mult !! cca. 1,9km lățime) *pământ ci am răscumpărat* (n.n. îl vânduseră mai înainte unii răzeși la ananghie lui Lafari, dar răzeșii rude au drept de răscumpărarea) *de la dumisali spătar(ul) Neculai Lafari ce și dumisali* (n.n. Neculai Lafari, doctor grec cu multe proprietăți prin zonă - v.mai jos, și contestat) *i-au avut cumpărați de pe la unii din răzășii **noștri** din hotarăle moșilor Bursucii* (n.n. de Jăravăț), *Româneștii, Popeștii, Jorăștii, Vicolenii și Bursucanii* (n.n. sigur Odaia Bursucani care e vecină cu celelalte moșii indicate și nu cu Bursucani de la S de Zimbru. Ziarul *Buciumul Român*, Iași, 1875 chiar spune că la 1845 Lafari cumpără din Odaia Bursucani), *după hotarnica din let (1)845 iunie 30 a dumisali boerului prezădentu aga Manolache Costachi, în alăturare și cu izvodu arătătoriu de cumpărăturile făcute în urma hotarnicii încredințat fiindu*

și de cătră înalta comisăi cari suma stânjenilor mai sus însămnată am luat-o noi opștie în preț de 2200 galbini”. Se vede de aici că moșiile răs-cumpărate sunt ale răzeșilor de Bălăbănești și poartă numele vechi de: **Bursucii, Românești, Popești, Jorăști, Vicoleni și Bursucani=Odaia Bursucani**. Toate aceste moșii purtau inițial și la un loc numele de Românești - cf. Ștefan cel Mare 1460 "de îmbe părțile" ale Jăravățului. Expresia curentă prin actele zonei de "jumătate de Românești" se referea cel mai probabil la partea aflată la N de Jăravăț - Bursucanii=Odaia Bursucani, Jorăști, Popești, Șușnești.

Schema aproximativă de mai jos, ce nu este la scară, arată poziționarea moșiilor (nu la același moment în timp).

(Brădești ca în Col. Doc., P1064/d29, 1840.)

(*) - aici trebuie să fi avut pământ Vasilachii și Bursucanii până pe la 1806

Iar într-o jalbă către Domn din **1853** ⁽²³⁸⁾ aceiași răzeși spun "ni s-au răpit din driaptă moșia noastră Bălăbănești și cu alte trupuri: Pleșanii (n.n. = Movileștii), Popeștii, Româneștii și Jorăștii de la ținutul Tutovei mai mult de 800 fălci (n.n. suprafață mare ! cca. 1130ha, 1 falcă=1,41 ha) care fără nici o dreptate o stăpânește monastire Florești" (fila 21), și la **1836** " Prin care noi răzășii de moșae Jorăști, Vicoleni, Românești, Popeștii și Șușneștii i Movileștii ci să poriclesc Pleșani (n.n. proprietatea reclamată de răzeșii de Bălăbănești se întindea și la nord de Jăravăț - Jorești, Șușnești, Popești) având împresurate (n.n. răpitate, furate) trupul Jorăști cu 1200 stânjeni (n.n. 1 stînjen=2,22 m, 1 stînjen de suprafață 2,22x2,22=4,93 m²), trupul Șușneștii o a treia parte aceste fiind împresurate (n.n. cotropite, furate) de monastirea Bursucii și Floreștii, de cătră Bursucii (n.n. adică Bursucii/Epureni au furat din Șușnești) cu daniea din Șușnești (n.n. a treia parte din moșie) a unii Todosie

Muntenița (n.n. vezi RB doc 67, jalbă din **1806**, unde e Mustenița fiica lui Ionașcu Căpățână atestat ca martor la 1661) *care la spiță este a șaptezăce și două parte din bătrânu Căpățână și cu aceasta ni împresoară și părțile noastre din Șușnești* (n.n. adică s-a dat danie doar o treime din Șușnești; părțile Căpățâneștilor erau și pe la Jorăști, Șușnești, Bursuci) *o a trilea parte întreagă, iar cu trupul Hrăneștilor* (n.n. în prezent al Mânăstirii) *ni împresoară piste 1200 stânjeni din Jorăști* (n.n. Hrănești e deci tangent cu Jorăștii la vest că la est sunt Șușneștii) *și din alte hotară, fiindcă pentru scoaterea aceștii împresurări și pâr acum am avut vechil pe căpitan Costandin Balaban* (n.n. reprezentant în proces), *care și însuși este răzăș și cel întâi și cu parte mai mare părtaș* (n.n.=răzeș !)" (fila 8).

La fila 3 din dosarul 969 (v. nota (238)), din **1852**, vedem și cât de veche era disputa pe Șușnești și Jorăști –*"Hotărârea Divanului Domnesc ...* (n.n.care decide) *cât pentru punctul întâi și al doile ca monastire să stăpânească moșiea Șușnești întocmai după o hotarnică* (n.n. exista o descriere a moșiei Șușnești cu hotare, la 1797, nu știm unde poate fi) *a lui Manolachi Lupașcu, Gavril Zorilă și Toma Bode din 1797, prin care s-arată mărimea eai și în lat și în lungu. Pentru punctul al treilea Divanul neputând lua de legiuită învoeala din 1816* (n.n. nu găsec în lista documentelor din RB la anul 1816 această învoială; probabil e o greșeală data corectă putând fi 1806) *săvârșită între Costantin Balaban și fratele seu Șerbanu cu egumenul Luca* (n.n. Luca era la Florești la 1816 ! căci Bursucii era prea mic), *rămâne ca prin cercetare la fața locului să se cercetazi adivăratile margini și hotară a acestor două moșii Jorăștii și Poporsocii* (n.n. ? lipită probabil de Jorăști) *cu facire de hartă a stării locului și se și iai deosebit cursu pe temeiuil dovezilor ce vor înfățișa amândouă părțile; iar în punctul al patrulea de vreme ce vechilul monastirii au arătat că monastirea nu stăpânește nimic în Vicoleni, apoi această pretenție de la sine este picată și stânsă."* Vedem deci că lupta pe Șușnești a condus la o hotarnică în 1797 și că Divanul decide ca Șușneștiul să aparțină Floreștilor (Costăchești/Miclești).

Revenind, în jalba de la **1853** din dosarul de mai sus 969, se află importantul paragraf de mai jos care e o scurtă istorie a proprietății răzeșilor de Românești începând cu **1460**:

"Pre Înălțate Doamne, un număr mai mult de 300 lăcuiitori carii de 130 ani necurmat (n.n. adică de prin 1853-130=1723. Credem că e vorba de Cartea lui Mihai Racoviță Voevod din 2 iulie **1721** prin care întărește stăpânirea lui Ion Balaban și a fraților săi pe jumătate de sat de Românești, vezi RB doc 3, desigur ca urmare a procesului între Balabani și

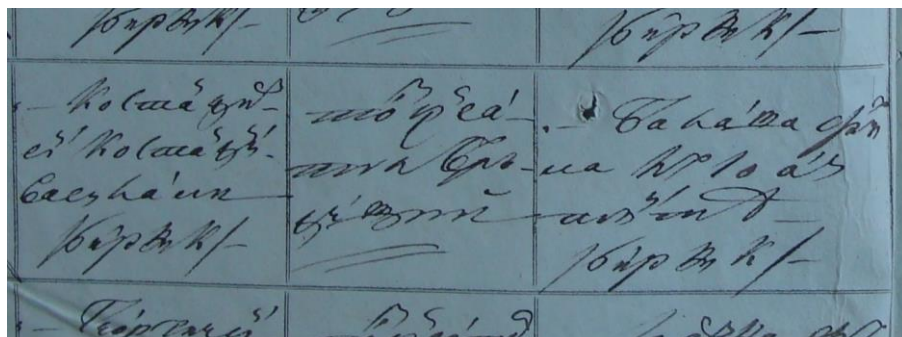
Florești/Bursucii) *să jăluesc asupra călugărilor de monastire Florești și Bursucii pentru rupirea* (n.n. răpirea, ruperea, furtul) moșiei noastre ce ne-au făcut mănăstirea cu moșiea ei, Odaia Bursucanii (n.n. adică au rupt o parte din moșia răzeșilor și au făcut pe ea moșia mănăstirii denumită apoi moșia, subînțeles mănăstirească, Odaia Bursucanii - acest text ne confirmă că "moșia Odaia Bursucani" este denumirea dată de Mrea. Bursuci/E pământului lor, adică nu se referă la tot pământul de pe Dealul Trestianei, mult mai mare, și care aparținea răzeșilor și cumpărătorilor; numele Odaia Bursucanii e de acum=1853, nu de atunci=1721), *i-au adus* (n.n. pe cei 300 locuitori) *în ace de istovă prăpastie și sărăcie, pricinuindu-i cele mai mari cheltuieli încât nici până astăzi nu sântem în stare a-i plăti de atâtea datorii care ni să trag numai din nesațiul lăcomiei făcut de pomenita monastire Florești de a ne rupe din strămoșurile rămasuri care mai mult de 400 ani de când le avem de la preprestrămoșii noștri* (n.n. 1850-400 = aprox **1460** - data hrisovului lui Ștefan cel Mare ce menționează judele Roman care avea pământul pe Jăravăț, ambe părțile, Bălăbăneștii fiind urmași ai acestui Roman; răzeșii știa de acest hrisov la 1853 !)".

Deci e clar că Odaia Bursucani, sat și moșie, sunt făcute pe pământul răzeșilor de Bălăbănești/Românești/Bursucii de Jăravăț/Jorăști, toate împreună fiind inițial Românești. Răzeșii din proces sunt - mulți Balaban, mulți Tașcă, Căpățână, Maxin, Dabija, Rogojină, etc., având drept vechil (reprezentant) pe faimosul și dârzul Constantin Balaban, Mare Căpitan.

F) Mitricile de Odaia Bursucani, Brădești, Bălăbănești, și altele, din ~1847-1857

Aici vom face o trecere în revistă a celor descoperite, în urma insistențelor noastre neînduplecate asupra domnului Sorin Grigoruță, "ochiul" nostru de la fața locului, de a adânci cercetarea și a insista pe lângă arhivistele de la SJAN Iași - și anume 39 de dosare cu mitrici din perioada aproximativ 1847-1857, mitricile din afara acestei perioade neexistând aici. Am explorat 10 mitrici de Odaia Bursucani, 9 mitrici de Brădești, 18 de Bălăbănești (ce includ și alte câteva sate dimprejur), 1 de Grăjdeni și 1 de Lungești. Lista acestor dosare cu mitrici și înregistrările de interes se află pe DVD. Cheia descoperirilor este dată de doamna custode a sălii de lectură a arhivei care indică un Inventar mai special, Nr. Inv. 690, ce face trimiterea la mitrici. Inventarul nu prea era dat la public pentru că trimite într-o zonă a arhivei Iași care nu e încă pusă în ordine.

O importantă descoperire este cea a Actului de Căsătorie a lui "Costandin sîn Costandin Vasilachi", care e cu siguranță Costache Vasilache, căsătorit cu Balașa fiica lui Ioan Pîntea din Brădești. Iată un extras din înregistrarea nr. 5 din mitricea dosar 9469/1853, f.2-3, Brădești:

cu transliterarea lui Sorin Grigoruță:

* Dos. 9469/1853, f. 2 v. – 3 r.

1853 Brădești

Registru pentru **Căsătoriți** pe anul **1853**, ținutul Tutovii, ocolul Târgului

No. curgătoriu	Data cununiei		Numele și pronumele, starea sau meseria mirelui	Locul locuinței mirelui	Numele miresii și pronumele, starea sau meseria părinților ei	Locul locuinței miresii	A căta cununie	Numele și pronumele nunului i a nunei, locul și locuința lor	Iscăliturile preutului, a însoțitorilor, a părinților și a nunilor		
	ziua	luna									
5	la doisprezici	februarie	Costandin sîn Costandin Vasilachi / birnic/	Tot în satul Brădești	Balașa fiica lui Ioan Pântea /birnic/	Tot în satul Brădești	întie	Gheorghie Onofrei și soție sa Elena din sat Brădești	Preutul Theodor Galaction		
									Costandin Vasilachi Balașa soție sa		însoțitj
									Costandin Vasilachi Ioan Pântea		părintj
									Gheorghie Onofrei Elena soție sa		nuni

Acest act arată pe Costandin, "Costache", care e poreclit așa spre a-l deosebi de tatăl cu același nume, care trebuie să se fi născut la 1853-25=1828, exact așa cum ne așteptam, iar tatăl lui, Costandin sîn Vasilachi (cum apare în Catagrafia de Brădești 1831, și celelalte) trebuie să se fi născut pe la 1800-1803, tot cum era de așteptat după raționamentele ce le-am făcut mai la început. Acest Costandin sîn Vasilache este fiul unui Vasilache care e de fapt Vasile Bursuc poreclit "Vasilache". Desigur și pe tatăl lui Costandin sîn Vasilachi, adică pe Vasile Bursuc "Vasilache", îl putem considera ca fiind născut pe la 1800-25=1775, ceea ce îl pune pe Grigore Bursuc, tatăl foarte probabil al lui Vasile Bursuc Vasilache, ca fiind născut pe la 1750, adică tot așa cum am raționat anterior fără să avem datele de acum.

Avem deci atestat, direct și indirect, lanțul: " (Grigore Bursuc ~1750) - Vasile Bursuc "Vasilachi" ~1775 - Costandin sîn Vasilachi 1800 - Costandin "Costachi" Vasilachi 1825 - Neculai Vasilachi 1850 - ... " (am rotunjit anii), cu Vasile Bursuc Vasilache atestat indirect prin expresia "sîn Vasilache". Ipoteza existenței lui Grigore Bursuc devine astfel mai puternică, chiar dacă numele lui nu este încă direct atestat.

Restul mitricilor de 1847-1857 au mai dat câteva informații utile:

* **Mitricile de Odaia Bursucani** – 10 dosare (lipsă anii 1849, 1855);
* **Mitricile de Brădești** – 9 dosare (lipsă anii 1848, 1850, 1855) între care se află unele informații interesante:

- **1848** – Gheorghe Bursucanul și soția sa Marie – nuni de căsătorie;
- **1853** – Costandin sîn Costandin Vasilachi cu Balașa fiica lui Ioan Pîntea – căsătorie (cel de mai sus); Tofan Bursucanul cu soția sa Catrina – nuni (de 2 ori); Ioan Vasilachi Polcovnic cu soția Acsinia – nuni; Ioan sîn Gheorghe Bursucan cu Catrina fiica lui Ștefan Nazare – căsătorie; Gheorghie sîn Polcovnic Ioan Vasilachi – mort;

- **1857** - Ioan sîn Gheorghe Bursuc (*aici e Bursuc nu Bursucan ceea ce arată că **Bursuc și Bursucan e același lucru**, și este și o altă atestare a numelui Bursuc*) – naștere; Catinca fiica Polcovnicelului Ioan Vasilachi cu Grigorie sîn Panait Ciobârcă – căsătorie; Neculai sîn Ioan Vasilache Polcovnicel cu Anița fiica lui Ioan Burciugan – căsătorie; Tofana fiica lui Ioan Vasilache Polcovnicel cu Manolachi sîn Vasile Lupușoru – căsătorie; mai sunt câțiva Dorofti și 2 Butunoi.

* **Mitricile de Bălăbănești** – 18 dosare (lipsă anii 1849, 1852, unii ani sunt în mai multe dosare). La SJAN Galați, în mitricile de Bălăbănești 1832-1865 (cu lipsă anii 1838, 1841, 1842, 1846, 1861), nu am găsit Bursuc, dar am găsit Butunoi și Șuşne, nume care sunt și în Odaia Bursucani. Credem că ceea

ce s-a văzut la SJAN Iași este mitricea doar a unei biserici, iar la Galați erau amândouă, ambele cu ani lipsă.

* **Mitrici de Lungești/1850 și de Grăjdeni/1851**- practic nimic de interes pentru obiectivul nostru.

17. Concluzii si ipoteze ce ar rezulta până acum din datele din arhive.

Referitor la istoria veche a neamului Bursuc/Vasilache și a satului (care sunt legate), din studiul multelor date culese până acum, au rezultat o serie de concluzii, pe baza cărora am făcut și o serie de ipoteze (menționate ca atare) acolo unde datele (încă) lipsesc. Iată-le.

1. Povestea de familie are două elemente principale: a) două nume - Grigore Bursuc și Vasile, fiul său, și b) satul Odaia Bursucani e înființat de ciobanul Grigore Bursuc pe Dealul Trestianei, pornind de la o odaie.

2. Numele de Grigore Bursuc și Vasile Bursuc nu au apărut în Odaia Bursucani, până acum, în niciun document, și nici în Catagrafiile 1828–1845. Grigore e născut probabil pe la 1750 în Bursucii de Jăravăț (sau Românești sau Jorăști), iar Vasile și Ion, foarte probabil (în sens de atestați indirect ca existență dar neatestați ca frați) fii săi, sunt născuți pe la 1775 în Odaia Bursuci.

Numele de Vasilache apare în Odaia Bursucani la 1803 (data +- cca. 3 ani și locul probabil al nașterii lui Costandin sîn Vasilache) fiind atestat la 1853 într-o mitrice din Brădești.

Numele de Bursuc apare prin Ioan Bursucan născut probabil în Odaia Bursuci la 1775, atestat în catagrafii (prima oară la 1831); la 1838 și 1841 sub forma Coste Bursuc și respectiv Sandu Bursuc, născuți probabil pe la 1810 și 1815, această familie de răzeși Bursuc fiind din Bursucii pe Jăravăț, dar posibil și din Românești sau Jorăști.

Cea mai veche referire la o familie Bursuc în Moldova apare însă în 1517/1546 într-un uric al lui Petru Rareș care dă familiei Bursuc un loc de sat în zona Fântâna Cucului pe Lozova, dar nu se poate spune nimic despre vreo legătură a acestei familii cu cea din zona Dealului Trestianei (deși este în mod cert posibilă, distanța între zone fiind de vreo 45-50km și multe nume din zona Fântâna Cucului pe Lozova, la diverse momente de timp, apar și în zona Românești pe ambele părți ale Jăravățului, ceea ce arată certe legături între zone).

Toți Vasilachii descendenți din Costandin sîn Vasilache, pe firul până la noi, sunt atestați documentar, începând din 1803 și până în prezent pe linie paternă, formând lanțul cu datele de naștere:

Costandin 1803 - Costandin "Costache" 1828 - Neculai 1856 - Ion 1882 - Traian 1910 - Dan 1943.

3. Răzeșul Grigore Bursuc e înrudit cu răzeșii Bălăbănești, deoarece Grigore ocupă pe Dealul Trestianei un loc de odaie pe pământul Balabanilor, ceea ce ar fi fost imposibil altfel, dată fiind ferocitatea cu care răzeșii își apărau moșiile, nepermițând intrarea în familiile (și deci proprietățile) lor decât cel mult prin căsătorie, și aceasta deseori endogamică (dar numai peste nivelul de văr de al doilea). Același raționament e valabil și pentru familia de boieri și răzeși Jora, anterioară Balabanilor, în sensul unei înrudiri cu ei. Toader Jora, starostele de Tecuci, se naște pe la 1490, iar Jorăștii (înrușiți mai apoi cu Balabanii prin Misihănești) dețineau inițial cel puțin o parte din Româneștii inițiali de ambe părți ale Jăravățului incluzând Jorăștii, Româneștii, Hărmăneștii și Comăna. Răzeșii Bursuc sunt deci în mod sigur înrușiți cu răzeșii Balaban sau/și Jora sau a descendenților lor. Zona Dealul Trestianei era în proprietatea răzeșilor Balabani și a urmașilor Jorăștilor iar la învoiala din 1806 încă o parte (situată lângă Popești, de 209 stânjeni, 1 stânjen = 2,222m) trece la Costăcheștii/Micleștii reprezentați de Mânăstirea Bursuci de Epureni. Dacă e născut chiar în familia Balaban, adică e un Grigore Balaban, atunci Bursuc e o *poreclă* dată pentru că s-a ascuns de tătari pe Dealul Trestianei. Dacă e născut Grigore Bursuc, ce pare cu mult mai probabil, atunci e din familia de răzeși Bursuc din Bursucii de Jăravăț sau Românești sau Jorăștii, obligatoriu înrudită cu Bălăbăneștii sau Jorăștii, în funcție de al cui era pământul pe care și-a făcut odaia. Varianta cu nașterea în Bursucii de Jăravăț e probată de faptul că *există atestat numele de răzeș Bursuc* în jurul anilor (nașterii) 1810 - Coste Bursuc, și 1815 - Sandu Bursuc, sau ceva mai înainte, în Bursucii de Jăravăț. *Vom considera, cu probabilitatea mai mare, că Grigore Bursuc este astfel născut în familia Bursuc din Bursucii de Jăravăț și că bunicul celor doi frați atestați, Coste și Sandu Bursuc, bunic cu nume necunoscut și născut probabil pe la 1760, este fratele lui Grigore Bursuc, frate care a rămas în Bursucii (posibil și ca Grigore Bursuc să fi fost chiar el bunicul, dacă ar mai fi avut încă un fiu Bursuc care a rămas în Bursucii, și ar fi fost tatăl celor doi).*

Satul Românești apare în documente în 1460 și este sat de răzeși. Familia principală, care va da mai târziu, la 1772, și numele satului, este neamul de

răzeși al Bălăbăneștilor, cel mai numeros. Familia Bălăbăneștilor apare în documente în 1661 prin frații Balaban, fii lui Balaban eponimul, care e fiul lui Peche și Florica (născută pe la 1570-80), fata paharnicului Roman proprietar de moșie (alături de alți câțiva) Românești, fata fiind salvată din mâna tătarilor de Peche, foarte probabil după o invazie tătărească de pe la 1600 (sau chiar mai înainte). Bălăbăneștii sunt răzeși și au pământuri inițial în Românești, în Bursucii pe Jăravăț, Jorăști, și în alte părți pe Jăravăț, întinzându-se și la nord de Jăravăț pe unde e Odaia Bursucani, și prin mai multe alte împrejurimi, inclusiv mai târziu în Covurlui, cum arată pe larg RB, jalba răzeșilor din Bălăbănești din 1853, planurile moșiei Odaia Bursucani de la împrumutarea din 1867, și alte documente.

Satul Bursucii de pe Jăravăț apare în documente în 1661 și e sat de răzeși ce a provenit probabil din Româneștii alăturați, prin mutarea mai alături a unei părți din familii care se ascundeau de invazii de tătari și cazaci, foarte probabil după invaziile de pe la 1650 sau 1617 (sau, mai probabil, chiar mai înainte). Denumirea de Bursucii poate desemna pe cei ce se ascund (ca bursucii) sau poate desemna familia Bursuc, din care descinde și Grigore Bursuc, care a pornit satul. O posibilitate de probabilitate mai mică este și înființarea acestui sat Bursucii/J de descendenții familiei Bursuc de la 1517/1546, împrumutată cu un sat la Fântâna Cucului (Cuca de azi la obârșia Lozovei) de Petru Rareș.

4. Grigore Bursuc se naște pe la 1750, fiul lui numit Vasile, se naște pe la 1775, iar Grigore pleacă cu fiul său chiar în anul nașterii acestuia, pe Dealul Trestianei, pe pământul răzeșilor Bălăbănești din Românești, sau al Jorăștilor, ascunzându-se cu familia de tătarii a căror amintire de la marea invazie din 1758, și de la celelalte, este încă proaspătă, și construiește acolo o odaie ce va fi începutul satului Odaia Bursuci, Odaia Bursucului, Odaia Bursucanul, sau Odaia Bursucanului, adică Odaia Bursucani de mai târziu și de azi, și se ocupă cu creșterea animalelor. Este foarte probabil ca apoi, tot pe la 1775, lui Grigore să i se mai nască un fiu, chiar în Odaia Bursuci, pe nume Ion zis și Bursucan, care apare în catagrafii și în actele civile. Nu știm nimic despre soția lui Grigore Bursuc, dar este posibil ca soția să fi fost din neamul Balaban sau Jora sau al altor înrudiți cu aceștia, și atunci Grigore avea acces cu familia lui la Dealul Trestianei prin soție.

5. În martie 1806, o mică parte (209 stînjeni) din moșia răzășească din zona Odaia Bursucani a Bălăbăneștilor, Jorăștilor și urmașilor lor, trece de facto prin învoială în stăpânirea marilor boieri Costăchești și Miclești care administrează zona câștigată de la răzeșii Bălăbănești prin Egumenul de la

Mănăstirea Bursuci de Epureni, proprietate a aceluiași Costăchești. Începând de pe la 1785-1790 Micleștii/Costăcheștii cer la Domn, și obțin aprobare, să aducă în satul Odaia Bursuci coloni români cu familiile lor, adică forță de muncă, din Transilvania, Bucovina și din Țară, coloniști ce obțin statutul fiscal de băjenari hrisovoliți ce sunt scutiți de dări o perioadă, și devin apoi clăcași. Satul e consemnat la 1800 ca Slobozia Odaia Bursuci iar prezența colonilor în sat e atestată la 1784. Acești băjenari apar în Catagrafiile de Odaia Bursucani începând cu anul 1828 (când satul încetase să mai fie slobozie), când sunt 48 (familii) de băjenari hrisovoliți.

Familia Grigore Bursuc, cu fii Vasile zis Vasilache și Ion zis Bursucan, cu familiile lor, pleacă din Odaia Bursuci la 1806, când, foarte probabil, pământul lor aflat în cei 209 stînjeni (în zona Jorăști sau Șușnești tangentă spre SE cu Popești) e preluat de Costăchești/Miclești, în satul alăturat Brădești unde găsim Vasilachi și Bursucani în multe acte civile în perioada 1864-1908. Unii Vasilachi se reîntorc în Odaia Bursucani și, începând cu Neculai Vasilachi, stră-bunicul nostru, născut la 1855 în Odaia Bursucani, familia Vasilache există în sat până azi.

Familia de mari boieri a Costăcheștilor, care la origine erau și ei răzeși (din Șuletea, aproape de Epureni), din care făcea parte Marele Vornic al Țării de Jos (1673-5, 1679-88), și, mai înainte, și de Sus, Gavril Costache (născut pe la 1630) zis și Gavriliță, și renumitul lui fiu Lupu Costache, Caimacam la 1711 împreună cu Antiohie Jora, era înrudită încă dinainte de 1690 cu familia răzeșilor Balaban, Balabanii fiind într-un lung proces, de 150 de ani, cu Costăcheștii și cu rudele acestora, Micleștii, cearta fiind pe pământurile aflate la N de Jăravăț, ce au aparținut și unor strămoși comuni celor două familii Miclești și Bălăbănești (strămoșii fiind Drăghici și Porojie, și Toader Jora, descendenți în proprietate din judele Roman menționat la 1460, marele și unic proprietar inițial). Costăcheștii erau cea mai puternică familie boerească a Moldovei în jurul lui 1700, și aveau la un moment dat în acea perioadă proprietăți de peste 30.000 de hectare.

6. Satul Odaia Bursuci este atestat documentar pentru prima oară în **1800** sub forma Slobozia Odaia Bursuci, iar la 1806 sub forma Odaia Bursucului, Bursucanului, sau Bursucilor (toate trei denumirile apar în document); la 1810 sub forma Odae Bursucanului; la 1822, sub forma moșia (mănăstirească) Bursucani, când trebuie să plătească "4250 piastres" către Mănăstirea Florești de pe apa Similei; în 1824, sau 1826, când are loc sfințirea primei biserici din sat, construită din vâlătuci; în 1828 când apare pe harta rusească de război publicată în 1835 cu un număr de circa 500-550 de

locuitori și în 1833 când apare pe harta românească (după Kisselef); în catagrafiile începând cu 1828, și în următoarele, când satul a fost catagrafiat și avea o populație de 380-450 de locuitori (1828), majoritatea (cca. 63%) fiind străinii aduși de pe la 1784 ("străini" sau "bejenari hrisovoliți"), partea "mănăstirească" din moșie fiind administrată de Mănăstirea Bursuci din Epureni. Pe la 1820-1830 era administrată de Mănăstirea Florești pe Simila, tot a Costăcheștilor, iar satul era deja așezat. Satul nu apare pe hărțile de război din 1772, în catagrafiile 1772-1774, sau în alte documente cunoscute din această perioadă, deci este posibil să plasăm înființarea satului Odaia Bursuci pe la 1775-1780.

Moșia Odaia Bursucani în sens larg, ce se întindea pe tot Dealul Trestianeii și până la gura Jăravățului la vărsarea în Bârlad, era moșie răzășescă și aparținea practic în întregime Balabanilor, Jorăștilor și descendenților și neamurilor lor până pe la 1800 apoi, în 1806, o mică parte este trecută prin învoială (contestată imediat, dar rămasă definitivă la 1844), la Mănăstirea Bursuci de Epureni, apoi de Mănăstirea Florești în 1812 (care ia în administrare și Mănăstirea Bursuci), în 1831-1832 partea apare ca fiind din nou la Mănăstirea Bursuci din Epureni, iar în 1852-1855 din nou la Mănăstirea Florești, ambele mănăstiri aparținând familiei de mari boieri a Costăcheștilor. La 1845 satul este "cu părți și răzășesc", între părți fiind și cele mănăstirești (adică administrate de Mrea Florești sau Bursuci/E). După Secularizarea din 1863 părțile din moșia mănăstirească (care era și închinată la greci, la Mănăstirea Esfegmenon de la Athos) și pădurea Odaia Bursucani trec în proprietatea statului. Cunoaștem bine procesul împrumutării de la 1864-1897 (documentele Reformei Agrare 1864 privind Odaia Bursucani de la ANIC București sunt pe DVD-ul atașat acestei lucrări). Satul Grivița se formează în 1878-1882 pe moșia Odaia Bursucani, aproape de vărsarea Jăravățului în Bârlad, pe locurile fostului mic sat Odaia (dispărut ca nume în 1831, înglobat în Odaia Bursucani). La 1897 se înființează și satul Palermo (nume nou pentru străvechea Cetățuia sau Trestiana menționată la 1495) tot pe moșia statului Odaia Bursucani. La 1912 satul Odaia Bursucani mai avea încă 4 familii de răzeși.

7. Catagrafiile de 1828, 1831, 1832 și 1838 de Odaia Bursucani menționează pe dascălul Clemente, acesta fiind practic sigur strămoș al lui Sofia Vasilachi, născută Climenti la 1861 și căsătorită în 1882 cu Neculai Vasilache, fiul lui Costache, adică dascălul Clemente sîn Vasîli Cozîianu, este bunicul lui Sofia (tatăl tatălui ei, tată care e atestat ca Ioan Clemente), și stră-stră-stră-stră-bunicul nostru pe o linie maternă. Adică avem lanțul (cu date de naștere probabile până la exclusiv Sofia): Vasîli Cozîianu 1775 – dascălul Climenti

1800 – Ioan Climenti 1825 – Costachi Climenti 1850 și Sofia Climenti 1861, frați. Vasili Cozianu, născut probabil pe la 1775, este astfel cel mai vechi strămoș atestat al nostru pe o derivație maternă. În 2010 există încă numele de familie Cozianu în Odaia Bursucani.

8. La împrăștierea zisă din 1864, ce a început la Odaia Bursucani în 1867, au fost împrăștiți pe moșia statului Odaia Bursucani un număr de 11 locuitori din Odaia Bursucani, din care 7 clăcași și 4 văduve fără copii, restul de până la totalul de 228 (din care 143 clăcași) de împrăștiți fiind din alte 15 sate din jur. La o populație totală de circa 710 locuitori (cf. Frunzescu la 1871), 11 clăcași (familii), adică $11 \times 5 = 55$ locuitori reprezentând $55/710 =$ circa 8% din numărul de locuitori ai satului Odaia Bursucani, erau clăcași, restul de 92% erau răzeși și particulari cu cumpărătură. Asta arată clar că doar *foarte puțini din locuitorii satului erau clăcași pe moșia mânăstirească, majoritatea covârșitoare fiind răzeși sau proprietari particulari; aceasta arată că nu se justifică denumirea de moșie mânăstirească pentru Odaia Bursucani*. De asemeni din totalul de 22 de cumpărători – oameni cu stare – ai loturilor mari (8-25ha, 4000-14.000 lei) ce s-au pus în vânzare de pe moșia statului Odaia Bursucani în 1897, 19 erau din satul Odaia Bursucani, ceilalți 3 fiind 2 din Bălăbănești și 1 din Lungești (tot Bălăbănești, de fapt). Cel mai scump lot mare de 25ha, 14.050lei, a fost cumpărat de Preotul Pavel Chiricuță, pe care îl cunoaștem. Zona de loturi mari poartă numele de "arătura Șușnești" amintind de vechiul sat menționat la 1495 în hotarnica Țîrgului Bîrladului. Această zonă Șușnești este poziționată cam la 0.5km sud-est de vatra satului Odaia Bursucani, tangentă la SE cu Popești și nordul Bursucilor (Bălăbăneștilor), și făcea parțial parte din cei 209 stînji cîștigați la 1806 de Costăchești/Miclești de la răzeșii Balaban.

III. Povestea – legendă sau adevăr ?

Răspunsul concentrat este, cum era de așteptat: mult adevăr, amestecat și cu puțină legendă. Sunt încă în legendă Grigore Bursuc cu fiul său Vasile, căci nu am găsit acte care să-i ateste direct, deși, pe bază de indicii, nu ne îndoim de existența lor. În rest cam totul e adevăr – nu ne putem îndoii că un sat numit Odaia Bursuci și Odaia Bursucului a fost înființat de unul Bursuc, chiar dacă nu știm decât din legendă că îl mai chema și Grigore, sau că familia noastră se trage din acest sat și toți membrii ei, începând cu Costandin sîn Vasilache născut la 1803, sunt atestați în actele pe care le-am căutat și găsit.

Și, desigur, nu toate evenimentele, sau persoanele, în special în perioadele mai vechi, au fost consemnate în acte care să le ateste, ba chiar numai o minoritate a apărut în acte, deci o lipsă a unei atestări de eveniment sau de persoană nu înseamnă deloc că acel eveniment sau persoană nu au existat. Indiciile și logica pot înlocui, de multe ori, actele ce au existat dar lipsesc, sau pe cele care nu au existat niciodată.

Nu putem face încă o legătură documentată între Grigore Bursuc, fiul său Vasile și fiul acestuia Costandin sîn Vasilache, ultimul fiind atestat, dar există indicii suficient de puternice care arată că o astfel de legătură există, și că răzeșul Grigore Bursuc a existat, a înființat satul Odaia Bursucani, și este un ascendent al lui Costandin sîn Vasilache, adică Dan Vasilache cu copiii și nepoții, suntem descendenți din răzeșul cioban Grigore Bursuc. Absența acestor documente este ceva de așteptat, excepțională fiind mai degrabă descoperirea lor, în caz că unele au fost vreodată create, ceea ce nu e sigur deloc. Aceste indicii sunt:

- multe din documentele pe care le-am prezentat vorbesc de înființarea satului de către o persoană numită Bursucanu, iar un document menționează că era cioban; teoria strămoșului eponim e bine probată în general;
- documentele arată că numele mai vechi al satului este Odaia Bursuci, Bursucanul, Odaia Bursucului, Odaia Bursucan sau Odaia Bursucanul, folosind frecvent singularul, iar numele pădurii și moșiei se păstrează la singular chiar până pe la 1900; numele pădurii păstrat și ca *La-Odae* confirmă înființarea unei odăi;
- ascunderea de invaziile tătarești și înființarea unui sat pornind de la o odaie sunt fapte documentate în zonă (Bursucii pe Jăravăț, Lungești, Zorleni și altele);

- o familie de răzeși Bursuc este atestată în Bursucii pe Jăravăț prin Coste și Sandu Bursuc născuți pe la 1810-1815, cu un bunic probabil născut pe la 1760, iar răzeșii Bursuc, și rudele lor răzeșii Balabani sau Jora, aveau proprietăți și în zona Odaia Bursucani, unde puteau deci înființa o odaie, tot Dealul Trestianei fiind, până la 1806, pământul răzeșilor Balaban (conform declarațiilor lor, contestate însă) și, mai înainte, al Jorăștilor, și urmașilor lor; mai puțin probabil, dar nu imposibil, este și ca familia Bursuc să descindă din familia Bursuc de la 1517/1546 din Fântâna Cucului pe Lozova în Covurlui, la cca. 45 km de zona Odaia Bursucani;

- marea invazie tătară de la 1758, precedată de altele apropiate, la 1711 și 1717, și cea căzăcească din 1739, sunt un motiv întemeiat, și invocat în documentele prezentate, pentru fuga unui foarte probabil răzeș Grigore Bursuc, din familia Bursuc din Bursucii pe Jăravăț, pe Dealul Trestianei, ascuns în pădure, unde se instalează într-o odaie și crește animale, de unde numele de cioban;

- satul Odaia Bursucani apare pentru prima oară în catagrafii în anul 1828, după construirea bisericii, deci înființarea satului se poate data cam cu 40-50 de ani mai înainte cum admit unii istorici, deci pe la 1775-1780; iar primele sale atestări sunt sigur la 1800 și 1810;

- numele Costandin sîn Vasîlachi, născut la 1803 (+- 2-3 ani), este o dovadă că Vasile Bursuc-Vasilache, tatăl, a existat și era deja chemat Vasilache la nașterea lui Costadin, altfel numele ar fi fost probabil Costandin sîn Vasîli Bursuc; analog numele Ion Bursucan, pentru tatăl probabil Grigore Bursuc, și care era chemat Ion Bursucanu; astfel Grigore Bursuc și Vasile "Vasilache" Bursuc sunt *atestați indirect*;

- Costandinn sîn Vasilache, atestat ca născut în 1803, avea un tată numit Vasilache, născut în jur de 1775, iar acest tată (Vasile) pune pe Grigore Bursuc cu 1 generație înainte adică pe la 1750;

- actele civile de Brădești, catagrafiile de Brădești, și amintirea locuitorilor din Brădești din anul 1901, indică plecarea la 1806, sau puțin după, a familiei Bursuc din Odaia Bursucani și prezența Vasilachilor și Bursucanilor în Brădești, ca și întoarcerea unora în Odaia Bursucani, unde la 1855 îl găsim cu siguranță pe Neculai Vasilache, fiul lui Costache, și tatăl bunicului nostru Ion Vasilache;

- satul Odaia Bursucani este inițial răzășesc, iar mai târziu are populație mixtă, de răzeși și de clăcași, respectiv cu moșie răzășească și cu moșie mânăstirească, după 1806 când boierii Costăchești au obținut proprietate pe o parte din pământul răzeșilor Balaban, și a celor înrudiți cu ei, din Românești și Bursucii pe Jăravăț; iar mai înainte de 1800 tot pământul din zona Odaia Bursucani era al răzeșilor din Jorăști, Românești și Bursucii de Jăravăț, și anume al răzeșilor Balaban și al Jorăștilor, și neamurilor și descendenților lor; pe la împrumărirea din 1867 doar circa 8% din locuitori au fost împrumăriți (clăcași pe partea mânăstirească, și ne-clăcași cu drept) iar restul de circa 92% erau răzeși și proprietari cu cumpărătură pe partea, mult mai mare, ne-mânăstirească;

- un Ion *Crăste* din catagrafia 1828 de Odaia Bursucani pare a fi din familia de răzeși *Crăste* de la 1601 din Pleșani și 1783 din Românești, unde apare un *Crăste zăt* (ginere) *Ioniță Tașcă*; un *Postelnicel*, *Vasile Tașcă*, este locuitor în Odaia Bursucani la 1845, el fiind din larga familie de răzeși *Tașcă*, din Bursucii și din Românești, înrudiți cu *Bălăbăneștii*; iar pe la 1870 moșierul *Bușilă* din Odaia Bursucani, cu proprietăți pe locurile viitorului sat *Grivița* de pe moșia Odaia Bursucani, și cu casă mare în satul Odaia Bursucani, e înrudit cu boierii *Misihănești*, foarte vechi - de la *Ștefan cel Mare*. Răzeșii *Bușilă* dețineau pe la 1780 *Jorăștii* și jumătate de sat *Românești* (foarte probabil partea ce e la N de *Jăravăț*). Un *Simion Porumbu* din Odaia Bursucani are familie *Porumbu* în *Româneștii* de pe la 1686, ce deținea și el moșia *Jorăști* și *Românești*, un *Porumbu* fiind urmaș de *Porojie*. Toate acestea arată proveniența unor locuitori din Odaia Bursucani ca fiind din răzeșii de *Românești* sau *Bursucii/Jăravăț* sau *Jorăști/Jăravăț*;

- pădurea *La-odaie*, cum mai era denumită încă în 1887 pădurea statului *Odaea Bursucanu*, arată unde a fost prima odaie construită de ciobanul *Grigore Bursuc* - în pădure și anume pe deal, la nord de *Jăravăț*, foarte probabil într-o parte mânăstirească căci pădurea la 1887 era a statului, deci fusese secularizată, fiind la secularizarea din 1863 sub administrarea *Mânăstirii Bursuci de Epurenii*;

Toate acestea arată că era perfect natural și aproape de netăgăduit ca un *Grigore Bursuc*, răzeș din *Bursucii pe Jăravăț*, înrudit cu *Bălăbăneștii* sau/și cu *Jorăștii*, să meargă pe pământurile familiei de pe *Dealul Trestianei*, și să-și facă acolo o odaie, fiind începătorul (desigur nu conștient al) unui sat ce-i va purta numele.

* * * * *

Note și Bibliografie

Prescurtări frecvente:

ANIC - Arhivele Naționale Istorice Centrale, Bd. Elisabeta, București

BAR - Biblioteca Academiei Române, București

BCU - Biblioteca Centrală Universitară, București

DB - "*Documente Bârlădene*", Ioan Antonovici, Tipografia Neculai P. Peiu, Bârlad 1911..1926, 5 volume (reproduse identic de Asociația *Academia Bârlădeană* din Bârlad în 2012 la Editura Sfera), la BAR cota - II 31.189

DIR - "*Documente privind Istoria României*", Ed. Academiei RPR, 1956 ..

DRH - "*Documenta Romaniae Historica*", Ed. Academiei RSR, 1975 ..

RB - "*Răzeșii de Bălăbănești*", George Felix Tașcă, manuscris dactilo 510 p., București, 1976, un exemplar la SJAN Iași, col. Manuscrise sub cota 2642, un exemplar în *Fondul G F Tașcă* la Biblioteca din com. Bălăbănești, Galați

SJAN - Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale

TTR-Moldova 1 - *Tezaurul Toponimic al României, Moldova, Vol.1, Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale, 1772-1988*, cota BAR - III 731.371

Paul Păltânea, "*Istoria împărțirii administrativ-teritorială a județului Galați în sec. XV-XX*", Galați, 1997, reprodusă în foileton în ziarul gălățean "*Viața Liberă*" 1997.

Paul Păltânea, "*Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*", manuscris dactilo 900p., 1986, Biblioteca V A Urechea, Galați.

m. - menționat.

n. - născut.

n.n. - nota noastră.

(Notă. Toate documentele *de arhivă* referite sunt transliterate și se află pe DVD-ul ce acompaniază această lucrare.)

- (1) SJAN Iași, Fond Divanul Domnesc, d19/1834, f.15 r.–18 v., și f.53 r.–58 v.
- (2) Toader Jora, Starostele de Tecuci menționat la 1529, proprietar pe Jorăști, Românești, Hărmănești și Comăna pe Jăravăț, BAR Col. Ms., Doc.Ist. 216/LXXXVIII.
- (3) C. Giurescu, *"Principatele Române la începutul sec. XIX"*, Ed. Științifică, București, 1957, pg.17-18, cartea referindu-se la harta rusească de la 1835, cu ediția a doua identică geografic, la 1853.
- (4) Idem, pg. 19.
- (5) Harta se găsește pe site-ul rusesc Dokusfera cu titlul Подробная милитерная карта по границе России с Турциею / Соч. и грав. при собств. Е. И. В. Дедо карт. Часть I. - [Санкт-Петербург]: 1800. - 4 л., каждый склеен из 3 л. в общ. рамке: Раскраш. границы; 43x112 (46x117) - la adresa <http://leb.nlr.ru/edoc/324168/>.
- (6) Paul Păltânea, *"Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați"*, manuscris dactilo 900 p., 1986, Biblioteca V A Urechea, Galați, vol. II, partea 3, doc. 411, p.196.
- (7) SJAN Iași, Fondul Divanul Domnesc, dosar 19/1834, f. 15r-18v.
- (8) SJAN Iași, Col. Documente, P458d56 din 1685, Simina Gheuca primește danie de la Chiriac feciorul Nemței, iar Nemța derivă ca proprietate din Epure, v. Col.Doc. P148d27r, Spița 3.
- (9) SJAN Iași, Fondul Divanul Domnesc, dosar 19/1834, f. 53 r. – 58 v., opis din 1838 iulie 11.
- (10) Paul Păltânea, *Împărțirea administrativă a județului Galați, în Viața Liberă*, 17 septembrie 1997, Biblioteca V A Urechea, Galați, la Bălăbănești.
- (11) SJAN Iași, Col. Doc. P608d57 dovedește că Jorăști pe Jăravăț era a Jorăștilor de pe vremea lui Toader Jora, Starostele; Fond Divanul Domnesc, d19/1834, f. 15 r. – 18 v., și f. 53 r. – 58 v = Opis 1838 iulie 11; BAR Col. Ms., Doc.Ist. 216/LXXXVIII.
- (12) SJAN Iași, Col. Doc., P1062d181, 1842.
- (13) G.F. Tașcă, *"Întinse rădăcini adânci"*, Buc. 1985, BAR III 720736, pg. 17-8; SJAN Iași, Divanul Țării de Jos, dosar 1005.
- (14) George Felix Tașcă, *"Un proces civil în Moldova (1693-1844)"*, Anuar. Inst. Ist. Arh. A. D. Xenopol, Iași, XXVI/1, 1989, pg. 151.
- (15) SJAN Iași, Fond Divanul Domnesc, d19/1834, f.76, pct.8.
- (16) C. Giurescu, op. cit., pg. 100.
- (17) SJAN Iași, Col. Ms., nr. 127, 128 și 1564, din 1900-1902.
- (18) ANIC București, Min. Instrucțiunii Publice, Index 1072, dosar 796/1942.

(19) SJAN Iași, Colecția Documente, P245d3, 1812.

(20) C. Giurescu, "*Împrumuturi cumane în limba română: odaie și cioban*", Inst. Lingv. Buc, Acad. Rom., XII, 1961, cota BAR - II 444.936. Paul Lazăr Tonciulescu, "Impactul Romei asupra Daciei", Ed. Miracol, București, 1997, pg. 87 - "Putem exemplifica astfel cuvântul *cioban*, considerat turcesc, deși îl găsim atestat documentar sub forma *caseum coebanum* (brânza vândută de ligurii din nordul Italiei la Roma), de către Plinius" - această interpretare a lui P L Tonciulescu este însă greșită căci în *Historia Naturalis*, Liber 11, xcvi, 241, întâlnim " 241. numerosior Appennino: Cebanum hic e Liguria mittit ovium maxime lacte .. " tradus în engleză ca " The kinds (n.n. felurile de brânză aduse la Roma) produced in the Apennines are more numerous; from Liguria we have the **cheese** of Ceba [5], which is mostly made from the milk of sheep; .. [5] The modern Marquisat de Cive, which still produces excellent cheese." - de unde se vede că *coebanum* nu există, ci e vorba de Cebanum adjectiv care se referă la orașul Ceba, azi Marquisat de Cive.

(21) Victor Tufescu, "*Odăile - o fază recentă de populare a ținuturilor stepice de la răsărit de Carpați*", extras din Anuarul Liceului "Dr. Meșotă", pg. 33, Brașov, 1936-1937 (la SJAN Iași).

(22) A. Gonța, "*Satul în Moldova Medievală*", Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, pg. 51-52, termenul *cneaz* e de origine sanscrită *gan*, ajuns *kan/kanez/kaneg/kunig*=șeful gînteii la goții/germanicii care erau vecini/conlocuitori timp de cca. 400 de ani cu geto-dacii, care geto-daci îl au sub formă de *cneaz* = șef de comunitate teritorială; am observat că un termen similar există și la sinici - chinezi și coreeni; alte variante propun trecerea în sec. XIII a lui *khan* la plural în latinul *canesi*, de unde cneji).

(23) Idem, pg.52, *judex*(lat.) = *cneaz*(germ.).

(24) Nicolae Suțu, "*Notions Statistiques sur la Moldavie*", Jassy, 1849, pg. 65, BAR II 165.383.

(24.1) Răzășia ca formă de proprietate, după opinia noastră, e practic același lucru cu proprietatea de *obște teritorială* existentă în statul geto-dac și mai înainte - "Alături de latifundiile private, în plin proces de constituire și consolidare (n.n. din Dacia romană), se află *obștile teritoriale* formate din *țărani liberi care stăpânesc pământurile cu titlu de proprietate colectivă*, dar exercită o stăpânire individuală asupra loturilor cultivabile"; "Alături de proprietatea privată care purta în principal asupra pământului, sclavilor și vitelor, geto-dacii au cunoscut și proprietatea colectivă a obștei teritoriale"; "Numeroase localități rurale (n.n. din Dacia romană) și-au păstrat însă organizarea proprie (n.n. în sensul că nu au urmat organizarea romană a ocupației - *pagus* și *vicus*) în cadrul obștilor teritoriale identificate la Cașoț, Obreja sau Ciunga", în "*Istoria Statului și dreptului Românesc*", Emil Cernea, Emil Molcuț, Ed. Universul, București 1993, pg. 12, 16, 23. De remarcat că

același concept de proprietate colectivă a urmașilor unui mare proprietar inițial e atestată încă din epoca bronzului timpuriu - D.M. Pippidi în *Introducere la Iliada* lui Homer (Ediție bilingvă, Universitas, 1999), pg. 13, spune: "Cadrele vechii orânduiri (n.n. epoca miceniană a bronzului timpuriu, cca. 1600-1100BCE, când au venit aheii în Grecia dinspre Nord, probabil chiar din zona Daciei de mai târziu - v. de exemplu săbiile miceniene de la Dumbrăvioara, Mureș, Cultura Wietenberg cca. 2200-1500 BCE, din Muzeul Transilvaniei, deși Marija Gimbutas, *Bronze Age cultures in Central and Eastern Europe*, 1965, vorbește doar de influențe miceniene) dăinue totuși pretutindeni și, în ansamblu privită, structura Greciei homerice (n.n. ce e redată în Iliada) e aceea a unei societăți întemeiate pe legături de sânge. Unitatea socială primordială în această vreme e ginta paternă exogamă, cu alte cuvinte o grupare de persoane coborând dintr-un strămoș comun în linie directă, masculină. *Între membrii aceleași ginți există legături multiple, începând cu exploatarea în devălmășie a unei proprietăți inalienabile și mergând până la viețuirea sub același acoperământ a tuturor membrilor ginte*". Conceptul este deci străvechi. De fapt originea lui ar putea fi găsită chiar la începutul Sumerian al civilizației - Prof. Harriet Crawford de la University College of London în a sa "*Sumer and the Sumerians*" (Cambridge University Press, 1991, 2004) spune la pagina 25: "The earliest records we have (n.n. cuneiforma apare în Uruk IV - 3300-3100 BCE, iar textele literare pe la 2700 BCE) suggest that land was held by families ... and all male members of the family had to give their consent to sale" = cele mai vechi texte de care dispunem sugerează că pământul era deținut de familie (n.n. adică nu de individ) ... și toți bărbații din familie trebuiau să-și dea acordul pentru vânzarea pământului. Aceasta este desigur o formă de răzășie.

(24.2) Dr. Tamas Csilla, coordonatorul lucrării în 14 volume "*Dicționarul istoric al lexicului maghiar din Transilvania*" elaborată la Institutul de Cercetare al *Societății Muzeului Ardelean* din Cluj, ne scrie (în urma unei întrebări ce i-am pus-o) într-un eMail: " Stimate Domnule Vasilache! Am încercat să mă documentez în privința cuvântului răzeș. Iată ce am găsit: Cuvântul (n.n. maghiar) *részes* este un derivat de la cuvântul de bază *rész* + sufixul (e)s. Cuvântul *rész* este de origine fino-ugrică potrivit Dicționarului Etimologic și Istoric al Limbii Maghiare (Budapesta, 1967), mai recent apărut și în lb. germană (Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen, Budapesta, 1993) În *Dicționarul Istoric al Lexicului Maghiar din Transilvania*, lexema *részes* nu are sensul de răzeș, însă în volumul al XI-lea, pag. 448 se află *rezes2* cu înțelesul *răzeș*, din 1637. Menționez că *rezes* se pronunță *részes*". La 1637 e prea târziu să treacă termenul de răzeș din maghiară în română - iată, de exemplu, ce zice A. Gonța în "Satul în Moldova Medievală", pg. 251 - "Dintr-o carte domnească trimisă în 4 iulie 1589 de Petru Șchiopul

lui Donici și Pistruiu, vătafi de Orhei, constatăm folosirea concomitentă a ambilor termeni: *megieși și răzeși ...*”, unde se vede deci utilizarea termenului de răzeș la 1589. De unde putem deduce că acest termen a intrat în maghiara din Transilvania de la moldovenii care îl au de la cumani, atât cumanii cât și fino-ugricii avându-și rădăcina din limbile uralo-altaice. A se vedea și

http://www.familyhistory.ro/index.php?id=20101004dic_ionarul_isto. Înainte de denumirea de răzeși dată de cumani prin sec. X-XII urmașii-proprietari-în-comun trebuie să se fi numit ca în Țara Românească, adică moșneni, un termen de o vechime coerentă cu acest concept de proprietate (*moș* este în general considerat drept cuvînt autohton, dacic și mai vechi, existînd și în albaneză - Miklosich, *Slav. Elem.*, 10; Hasdeu, *Cuv. din Bătrîni*, I, 294). Sau s-ar fi putut spune “din bătrîni” - bătrîn=lat. veteranus - veteranii fiind legionarii romani lăsați la vatră și *împroprietăriți* în Dacia.

(25) G F Tașcă, “*Întinse rădăcini adânci, un lung filon genealogic moldav, 1270-1984*”, Buc. 1985, pg. 17, Mss dactilografiat, 34 f., BAR III 720736, SJAN Iași, Col. Ms. 2637.

(26) Piaștres – piaștri turcești; pe atunci 1 franc francez aur = 5 piaștri; sub fanarioți nu exista un leu moldovenesc, era numit galben - talerul olandez, florinul florentin și guldenul austriac, și mai circulau vreo 8-9 alte monede de argint; în sec. XVIII-XIX leul era monedă de calcul, de echivalare; leul avea 40 de parale sau 120 de bani; o adevărată nebunie, care încetează abea după 1864.

(27) Citat în I. Antonovici, “*Mănăstirea Florești din plasa Simila, județul Tutova*”, SOCEC, București, 1916, pg. XXVIII-XXIX, pg. XXXVII, BAR II 52118.

(28) G. Zane, “*Visteria Moldovei în timpul lui Ioan Sandu Sturza*”, Extras din Cercetări Istorice, An IV, No. 2, pg. 35, Iași, Viața Românească S.A., 1928, BAR II 206299.

(29) Maria E. Holban, “*Un raport frances despre Moldova (1828) al Consulului Lagan*”, Bul. Com. Istorice a României, vol. IX, București, 1930, pg. 147, BAR P I 3.971.

(30) G. Zane, “*Visteria Moldovei în timpul lui Ioan Sandu Sturza*”, Extras din Cercetări Istorice, An IV, No. 2, pg. 17, Iași, Viața Românească S.A., 1928, BAR II 206299.

(31) Theodor Codrescu, *Uricarul*, partea a treia, Edițiunea a doua, Iași, 1892, pg. 239, BAR II 116.901.

(32) Radu Rosetti, *Arhiva Senatorilor din Chișinău și ocupația rusă de la 1808-1812*, vol. 3, pg. 123/163, AARMSI, 1909.

(33) Imaginea hărții provine din National Library of Australia, nla.map-rm00357-sd.

(34) *"Catagrafiile regulamentare și problemele pe care le ridică"*, Revista de Statistică, nr. 6, 1965, BAR P.I. 23.606.

(35) Petru Poni, *"Statistica Răzeșilor"*, Academia Română, Cartea Românească, București, 1921, pg. 59-60, BCU 62556.

(36) Cum scrie cu creionul pe hartă, sau de la 1783 cum spune C. Giurescu în *"Principatele Române în sec. XIX"*, 1957, pg. 14. Harta nu are dată pe ea.

(37) Petru Poni, *"Statistica Răzeșilor"*, Academia Română, Cartea Românească, București, 1921, pg. 89, BCU 62556.

(38) Idem, p. 27.

(39) TTR-Moldova 1, P1, pg. 785.

(40) Numele vechi al acestui sat Bursuci de Epureni era Soci, atestat la 1452 - DRH A, vol. 2, d20, pg. 22: *"..și Socii, cu mănăstire și cu (neclar: probabil cu iaz)"*; la 1493 *" .. satele pe Dumitra .. și Socii și Bârlălești și .."* - DIR A, XV, II, doc. 173, pg. 189; și încă la 1522: *"Soci .. la obârșia Dumitra"* - DIR A, Moldova, XVI, I, doc. 186, 211-2; și la 1615 *" .. s-au pârlat de față cu Gavril din Soci pentru o parte de ocină din Soci .. care parte au fost a Albăscului și a Stancăi"* - DIR A, XVII, III, doc. 323. Ulterior Soci capătă numele de Bursuci, căci aici găsim o mănăstire, dar nu putem spune când, cu siguranță însă în intervalul 1626-1682 căci numele de sat Bursuci nu apare în DIR A, 1384-1625, Indice de nume de locuri, dar este atestat prima oară la 1682 când e înființată mănăstirea Bursuci de Marele Vornic al Țării de Jos, Gavril Costache. Vezi și nota (60.1).

(41) Dar și a lui Antioh Jora, fiul lui Gavril Jora cu Tudosia Costache, văr cu Lupu Costache, din familia Jorăștilor de pe Jăravăț, cum zice de exemplu G.F. Tașcă, RB, pg. 38.

(42) Profesoara Anica Chirica din comuna Grivița spune că, la 1687, și Schitul Grăjdeni din apropiere e ctitorit tot de Costăchești, în Monografia ei, la pg. 70, și că Schitul lui Petru Rareș, anterior, ar fi fost ars de turci. În Prefața sa la Pachetul 1064 (online) din SJAN Iași, Col. Doc., domnul Mihai Mîrza menționează însă, și pe baza documentelor din pachet: *"Construit la sfârșitul secolului al XVI-lea sau în primele două decenii ale secolului următor, pe locul domnesc al târgului Bârlad, schitul Grăjdeni este ctitoria vornicului Cârstea Ghenovici și a boierilor din familia Roșca. El a fost refăcut în 1687 de marele comis Ștefan Cerchez (Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p.334-335, vocea *Schitul Grăjdeni*; N. Iorga, *Studii și documente*, VI, București, p. 45; Pr. Ioan Antonovici, *Documente bârldene*, III, Bârlad, 1915, p. 166-168.)*

(43) Ioan Antonovici, *"Mănăstirea Florești din plasa Simila, județul Tutova"*, SOCEC, București, 1916, pg. 63, BAR II 52118 – *Acte de Donation du Monastere Floresti en Moldavie au Couvant Esphigmene du Mont-Athos*.

- (43.1) SJAN Iași, Divanul Domnesc, dosar 40/1838, f.4 .. .
- (44) Petru Poni, *"Statistica Răzeșilor"*, Academia Română, Cartea Românească, București, 1921, pg. 53-55, BCU 62559.
- (45) SJAN Iași, Fond Isprăvnicia Tutova, 1833 febr. 9, No. 30, f1, - "Della locuitorilor satului *Odaia Bursucanului* asupra posăsorului pentru multi obijduiri ci li faci".
- (46) O bună analiză în Adrian Macovei, *Organizarea administrativ-teritorială a Moldovei între anii 1832 și 1862*, AIIA, Iași, XIX, 1982 și XX, 1983.
- (47) Paul Păltânea, *"Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați"*, manuscris dactilo 900 p., Biblioteca V A Urechea, Galați, 1986, doc. 2.
- (47.1) DRH A, vol. 3, 1487-1504, doc. 165 din 1495 ianuarie 16, p. 303.
- (48) SJAN Iași, Fondul Secretariatul de Stat al Moldovei, Dosar 608/1839-1840, f. 20-22.
- (49) SJAN Iași, Ministerul de Justiție, Nr. Inv. 451, Tr. 175, op. 2035, Dosar 969, f. 8.
- (50) Extras, Institutul Geografic al Armatei, 1892, Foaia Berlad, ca și Foaia Grivița 5063, Direcția Topografică Militară, retipărit 1955, ridicare pe teren 1891-92 (imagini din geo-spatial.org, și //earth.unibuc.ro/harti).
- (51) Imagine din geo-spatial.org, și //earth.unibuc.ro/harti.
- (52) *Uricarul*, vol. XV, pg. 392.
- (53) *Buciumul Român*, Jassi 1875, pg. 564-565, BAR P.I. 26.
- (54) Golia avea parte din schitul Bursuci de Epurenii, spune G. Zane în *"Visteria Moldovei în timpul lui Ioan Sandu Sturdza"*, Cercetări Istorice, An IV, No.2, Iași, 1928, BAR II 206299, pg. 17, nota 2.
- (55) SJAN Iași, Col. Documente, P1062d254.
- (56) BAR II 136.854.
- (57) RB documentul 146, pg. 385. Există și la SJAN Iași, Visteria Moldovei.
- (58) Petru Poni, *"Statistica Răzeșilor"*, Academia Română, Cartea Românească, București, 1921, pg. 96-105, BCU 62559.
- (59) Idem, Tabela no. 11, pg. 105.
- (60) DB 5, pg. 235.
- (60.1)** DB 3, pg. 6 ; SJAN Iași, Divanul Domnesc, dos 40/1838, f. 50, pct. 1: "1. 7190 (n.n. 1682) mai 6, copia de pi o carte a răposatului Gavriil Costachi vel vornic încredințată, prin cari arată că zidind o monăstioară în obârșiile Ciocăneștilor și au înzăstrat-o cu cât i-au fost putere ca să fie și aceasta ca alti monastiri pi care au închinat-o la mănăstirea Esfigmenu și până în opt ani să nu o dodiească părinții de la Esfigmenu până să va mai închera și această sfântă casă, blăstămând și afurisind pi acei ci ar voi să strici această dani cu blăstămul a 318 oteți, cerând și egumen ce era acolo să nu

să schimbi până-l va trăi Dumnezeu”. Ciocănești e poate un mic afluent al Dumitra, lângă Epureni, pe unde e Soci ce va deveni Bursuci (DIR A, Indice de nume de locuri, 1384-1625, p. 60 - la *“*Ciocănești, sat pe Dumitra”* - dar aceasta este o greșală întrucât acest Ciocănești e pe Prut - cum se vede din documentul de la 1452 sept. 10 din DRH A, 2, doc. 20). Nu știm cărui fapt se datorează apariția numelui de Bursuci pe apa Dumitra - să fie pentru că s-a instalat acolo un neam Bursuc ? Vezi și nota (40).

(61) Ioan Antonovici, *“Mănăstirea Florești din plasa Simila, județul Tutova”*, SOCEC, București, 1916, pg. 63, BAR II 52118 – Acte de Donation du Monastere Floresti en Moldavie au Couvant Esphigmene du Mont-Athos; egumenul Teodoret era în același timp și egumenul Mănăstirii Esfegmenon.

(62) Idem, pg. XXVIII-XXIX, pg. 130.

(63) C.N. Tomescu, *“Tablou de 40 mănăstiri și schituri din Moldova și cu arătarea moșiilor ce aveau ele în 1812”*, pg.4-5, Chișinău, 1933, BAR II 508.426.

(64) Vezi și *“Prescript-Verbal”* din 20 August 1878 referitor la Odaia Bursucani, plasa Târg, județ Tutova, în ANIC, Fondul *“Împroprietărirea Însurățeilor 1878”*, nr. inv. 632, județ Tutova/dosar 20/1878, pg. 13.

(65) *Monografia Grivița*, 1992, prof. Chirica Anica din Grivița, pg. 73 - Lucrare pentru gradul didactic I, *“Studiul geografic al Comunei Grivița”*, la Univ. Al.I. Cuza, Iași, 1992, conducător dr. Viorel Rusu.

(66) *“Marele Dicționar Geografic al României”* al lui Lahovari e.a., vol. 4, 1901, BAR III 99745.

(67) TTR-M, vol. 1, P1, pg. 785.

(68) ANIC, Fondul Min. Instrucțiunii Publice, nr. inv. 1072, dosar 793/1942.

(69) RB documentul 82, pg. 279.

(70) BAR, Col. Manuscrise, cota 216 – LXXXVIII, datat 1819.

(71) SJAN Iași, Fond Divanul Domnesc, dosar 19/1834, f.179 și urm., pct. 12.

(72) SJAN Iași, Col. Doc., P1062d181, 1842.

(73) Uricariul VI, p.202, Condica 2 a Div. Domnesc.

(74) Sergiu Bacalov, *“Activitatea neamului Jorestilor in Tara Moldovei în sec. al XVII-lea – inceputul sec. al XVIII”*, articol aparut în *Romanii din afara granitelor tarii*, Iasi-Chisinau Legaturi istorice 2008, Casa Editorială Demiurg Iași 2008; articolul este o extinsă tratare genealogică a neamului Jorăștilor (care ar trebui însă corectată pe alocuri cu opiniile lui Ștefan Gorovei, *“Înrudirile cronicarului Grigore Ureche”*, Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară, Iași, Tom XXIV, 1973, care prezintă și el o genealogie a Jorăștilor și e mai bine documentat).

(75) SJAN Iași, Fondul Reforma Agrară 1864, nr. inv. 629, nr. dosar 1615, rola de microfilm 197.

- (76) Atestat în 1707, DB 3, pg. 5,6, și la 1637 de Vasile Vodă Lupu "siliștea Cetățuia", vezi Monografia Chirica pg. 57.
- (77) TTR-Moldova 1, Partea 2, pg. 836, 1544.
- (78) Și cei din Odaia Bursucani au beneficiat de această împrăștiere, spune și Prof. Chirica Anica în Monografia ei, pag. 72, și se vede pe larg, cu nume, și în documentele de la ANIC referitoare la Reforma Agrară, vide infra.
- (79) Documenta Romaniae Historica (DRH), A Moldova, vol. II (1449-1486), Leon Șimanschi, 97, Edit. Acad. RSR, Buc., 1976. DB 4, pg. 4-5.
- (79.1) DB 4, pg. 239.
- (80) Citatul domnului Baicu e luat din George Felix Tașcă "Un proces civil în Moldova (1693-1844)", pg. 152, BAR II 718610.
- (81) Prof. Paul Păltânea "Istoria împărțirii administrativ-teritoriale a județului Galați în sec. XV-XX", Galați, 1998, reprodușă în foileton în ziarul gălățean "Viața Liberă" - Bălăbănești în numărul din 17 septembrie 1997.
- (82) DB 4, pg. 235-7.
- (83) Documenta Romaniae Historica, A. Moldova, vol. III (1487-1504), C. Cihodaru e.a., 151, pg. 279-283, Edit. Acad. RSR, Buc., 1980, BAR II 495.849.
- (84) ANIC, Fondul "Împrăștierea Însurățeilor", 1878, nr. inv. 632, județ Tutova/dosar 20/1878, pg. 13.
- (85)** Căpățâneștii apar în RB doc 4bis de la 1647, prin fiul Gligorie al lui Toader Căpățînă; înrudirea cu Bălăbăneștii apare în RB doc 82, pg. 279, într-un act din 1819 printr-un Todirașcu Bălăban, născut pe la 1650, fiul lui Vasile Balaban (fratele lui Grigore) și al lui Tudosca fiica lui Iftimi Misihănescu cu Grozava, Todirașcu fiind ginerele lui Floarea, fiica lui Ionașcu Căpățână, iar Căpățâneștii deținând și Vicolenii pe Jăravăț, Sîrbi, Băloșești și Pupezeni; acest Ionașcu Căpățână e martor la 1661 într-un contract de vânzare, SJAN Iași, Col. Documente, dosar P513/d12; Col. Documente, P109d11v cuprinde o spiță a Căpățâneștilor care arată că ei nu derivă dintr-un "Balaban cu capu mare" cum crede G F Tașcă.
- (86) RB, pg. 250, doc. 67.
- (87) Harta apare în "Bălăbănești, un sat de răzăși. Monografie.", Galați, Editura Zigotti, 2010, 330 p., Neculai Pământ, Delia-Elena Guță (Pământ), Florin Munteanu, și este preluată prin amabilitatea prof. Pământ.
- (88) RB, Index de de nume.
- (89) G F Tașcă, "Satul Bălăbănești-Micromonografie", pg. 37, SJAN Iași, Ms. 2640.
- (90) RB, pg. 197, doc. 35.
- (91) RB, pg. 350, doc. 123.
- (92) RB, pg. 179, doc. 25.
- (93) RB, pg. 340, doc. 119.

(94) RB, pg.184 – datare după hatmanul Bogdan ce a fost Ispravnic de Tutova în 1742-1743, RB pg. 492, și DB 4, pg. 191-194.

(95) DB 4, pg. 171, nota de la pg. 172, 179.

(96) TTR-M, vol. I, P1, pg. 178.

(97) SJAN Iași, Colecția Documente, dosar P513d12.

(98) G F Tașcă, "Un proces civil în Moldova (1693-1844)", extras din Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie A D Xenopol, XXVI, 1989, Iași, pg. 152, și DB 4, pg. 322.

(99) DB 1, pg. 1.

(100) DB 5, pg. 89.

(100.1) DRH A, vol. 3, 1487-1504, doc. 165 din 1495 ianuarie 16, p. 303: "Copii .. di pi tălmăcire uricului domnului Ștefan vvod, de întăritură asupra unui sat de pi Jeravăț, Popeștii ⁽¹⁾, lui Petre Ghenghe, i fratelui său Gavril, i surorilor lor, ...", cu nota (1): În rez. din 1819 august 4 (v. descrierea arheografică) urmează: "unde au fost casa moșului lor, a preutului Mirce și monastire(a) lui". Numele Popești pare a deriva din neamul popii Mirce. Acest Petre Ghenghe ar putea fi Petre din spițele de neam ale Bălăbăneștilor. Mai notăm aici că DRH A, 1, 1384-1449, doc. 154 menționează " .. și, pe Jeravăț, seliștea Fundeștilor, între popa Mircea și Petre Lungul .." dat la 1436 lui pan Mihail Stîngaciu - cum popa Mircea a dat satul Popești iar Petre Lungul pare a fi eponimul satului alăturat Lungești, reiese că seliștea Fundeștilor era pe locul unde va apare mai târziu Bursuci de Jăravăț.

(101) "Dicționar Geografic al Județului Tutova", Petru Condrea, București, Socecu & Teclu, 1887, pg. 52, BAR II 50.897.

(102) "Marele Dicționar Geografic al Romîniei", Lahovari e.a., vol. 4, 1901, BAR III 99745.

(103) ANIC, Nr. inv. 42 și 133 pe care le-am cercetat dar n-am găsit nimic; am cercetat de asemeni și Arhiva Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Nr. inv. 43 și 145, unde iar nu am găsit nimic.

(104) TTR-Moldova 1, Partea 1, 2, 3.

(105) *Documente privind Istoria Romaniei (DIR)*, veacul al XVI, A. Moldova, vol. I (1501-1550), doc. 390, pg. 427, Editura Academiei RPR, 1953.

(106) DRH, A, vol. I, p.397-8, nr. 280.

(107) DRH, A, vol.1 (1384-1449), doc. 47.

(108) P. Păltânea, "Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați", manuscris dactilo 900 p., 1986, Biblioteca V A Urechea, Galați, doc. 3.

(108.1) DRH A, vol. 24, 1637-1638, p. 71, doc. 71 din 1637(7145) aprilie 20, Suceava. Sasul desemnează probabil un catolic.

(109) RB pg. 492.

(110) DB 1, pg. 11.

- (111) DB 4, pg. 237.
- (112) G. Zane, *"Visteria Moldovei în timpul lui Ioan Sandu Sturza"*, Extras din Cercetări Istorice, An IV, No.2, Iași, Viața Românească S.A., 1928, pg. 10, BAR II 206299.
- (113) TTR-M, vol. 1, P 1, pg. 179, 785, 786, BAR III 731.371.
- (114) Petru Poni, *"Statistica Răzeșilor"*, Cartea Românească, București, 1921, pg. 53-55, BCU 62559.
- (115) TTR-M, vol. 1, P 1, pg. 785, 786, BAR III 731.371.
- (116) SJAN Iași, Col. Doc. P1064, doc. 323.
- (117) Situația generală a actelor civile în Moldova este bine descrisă de Gh. Ungureanu în lucrările lui *"Actele de Stare Civilă în Moldova pînă la Regulamentul Organic"*, Revista Arhivelor, serie nouă, 1, pg. 82, București 1958, și *"Actele de Stare Civilă în Moldova sub Regimul Regulamentului Organic (1832-1864)"*, idem, nr. 2, anul II, pg. 58, București, 1959, BAR P.I.8302.
- (118) SJAN Iași, Fondul *"Mănăstirea Adam"*, nr. inventar 136, nr. arhivă 14, dosar 5 - din 2011 Fondul este mutat la SJAN Iași, unde are nr. de inventar 2578.
- (119) RB document 74, pg. 163.
- (120) RB pg. 114.
- (121) ANIC, Fondul *"Reforma Agrară 1864"*, nr. inv. 629, dosar 1615, rola de microfilm nr. 197.
- (122) Idem, Dosarul 1637, rola 198.
- (123) RB, pg. 219, doc. 48, BAR Ms. 943.
- (124) SJAN Iași, Fondul Mănăstirea Adam, P VI, d79; alți Butunoi în P VI, d57, 66 și P IX, d90,92, și în Catagrafia 1774.
- (125) Harta Plan de Tragere, Serv. Geografic al Armatei, 1917-1941, Grivița, 5063.
- (126) *"Contributiuni documentare la istoria vechiului tinut Covurlui"*, C. Velichi, Orizonturi, An 2, nr. 9-11, dec.1939-feb.1940, p. 507-522, v. de ex. doc. 5, ș.a.
- (126.1) ANIC, Fond Episcopia Huși, nr.inv. 42, Ms. Nr. 545, pg. 484, nr. 123.
- (127) ANIC, Fond Reforma Agrară 1864, dosar 1615 Odaia Bursucani, A Tabella.
- (128) ANIC, Fondul *"Împroprietărirea Însurăștelor 1878"*, nr. inv. 632, județ Tutova/dosar 20/1878, pg. 13.
- (129) Nicolae Stoicescu, *"Cum măsurau stămoșii"*, Ed. Științifică, București, 1971, BAR II 557.953.
- (129.1)** Majoratul la 25 de ani pentru bărbați e desigur o amintire a administrației romane în Dacia - în coloniile și municipiile romane conducerea administrativă era sigurată de Consiliul Decurionilor care, pentru a fi aleși în

Consiliu, trebuiau să aibă 25 de ani împliniți și o avere de minim 100.000 de sesterți, *"Istoria Statului și dreptului Românesc"*, Emil Cernea, Emil Molcuț, Ed. Universul, București 1993, pg. 22. De la acest obicei al pământului, moștenit de la romani, aceiași vârstă apare și în Regulamentul Organic art. 125, lit. J.

(130) Documenta Romaniae Historica, A. Moldova, vol. II (1449-1486), Leon Șimanschi, 97, Edit. Acad. RSR, Buc., 1976.

(130.1) DRH A, vol. 2, 1449-1486, doc. 20, pg. 22

(131) RB pg. 178, documentul 25, Arhiva Iași Tr. 917, op. 1057, nr. 115.

(132) DB 4, pg. 150, și mai peste tot în RB.

(133) RB pg. 170, DB 4 pg. 179-184.

(134) RB pg. 151.

(135) SJAN Iași, Col. Documente, P109d11r.

(136) RB pg. 170.

(137) RB documentele 34, 39, 42, 90, 111.

(138) RB pg. 12.

(139) RB pg. 294, documentul 89.

(140) DB 4, pg. 193, 234-235.

(141) RB, pg. 137.

(142) RB, doc. 13, pg. 154, DB 4, pg. 149-151.

(143) RB, doc. 3, pct. 2, pg. 131, DB 4, pct. 2, pg.329.

(144) RB, doc.82, pg. 279.

(145) Descriș de GFT în *"Un proces civil în Moldova (1693-1844)"*, Extras, Anuarul Inst. de Istorie și Arheologie, Iași, XXVI/1, 1989, BAR II 718610; toate documentele de aici sunt și în RB.

(146) Vezi în mod special RB, pg. 63.

(146.1) Din arborele genealogic al Familiei Miclescu - [//ghyca.net/Familles/Miclescu/Miclescu.pdf](http://ghyca.net/Familles/Miclescu/Miclescu.pdf),

se vede că Simina Jora căsătorită cu Vasile Gheuca vistiernicul decapitat, are o fiică Maria/Măricuța Gheuca ce se căsătorește cu Vasile Grigore Miclescu, jitnicer, comis, și are la rândul ei 4 copii Miclești - Ioniță, Simina, Gavril și Gheorghe, iar fiul Ioniță Miclescu căsătorit cu Scarlet Dabija produce pe Petre Miclescu și pe Ecaterina. Acest Petre Miclescu are 6 copii - Constantin, Vasile, Safta, Ruxandra, Bălașa și Ecaterina, iar fiica Ruxandra Miclescu se căsătorește cu Matei Costache. De notat că se pare că acest arbore Miclescu conține o greșeală aici căci sursele noastre indică pe Ruxandra ca fiind fiica lui Vasile Miclescu fiul lui Petre Miclescu, și nu fiica lui Petre Miclescu.

(146.2) DRH A, vol. 3, 1487-1504, doc. 96 din 1491. Alți Miclești în țin. Dorohoi pe Podraga și în țin. Putna pe Siret. Am ales Miclești de Banca datorită apropierii de zona Românești, și de proprietățile Costăcheștilor, cu care Micleștii au avut legături frecvente. Nu putem spune însă dacă seliștea

- Miclești a lui Hasnăș e Miclești de Banca sau Miclești de pe Vaslui, textul de la 1491 fiind neclar.
- (147) P. Păltânea, "*Repertoriul..*", doc. 545, iar un Apostol Miclescu e mare spătar la 1662 (idem, doc. 553).
- (148) RB pg. 252, documentul 69; și Fond Divanul Domnesc, dosar 19/1834, f.76, pct. 31,32; și RB pg. 255 cu cota Arhive Iași Documente P 608/12; în Col. Documente P615d55 se află o copie din 1811, completă și clară, a actului de învoială din 1806 martie 5.
- (149) RB pg. 246, documentul 64 din 1805 August 29, cota Arhive Iași Documente P 608/38.
- (150) RB pg. 133, documentul 3, DB 4, pg. 328-333.
- (151) RB pg. 254, documentul 71, Arhiva Iași Documente P 608/12.
- (152) Cum se afirmă în RB, pg. 250, doc. 67.
- (153) RB pg.277, document 80, Arhiva Iași cota Documente P 615/68; mai clar se vede în Spița 3 - Col. Doc., P148d27r, a se vedea și mai departe.
- (154) RB pg. 251, documentul 68.
- (155) RB pg. 131, documentul 3; GFT, "*Un proces civil ..*", pg. 152, Arhive Iași Divanul Apelativ al Țării de Jos, Tr. 917, op. 1057, nr. 115.
- (156) RB pg. 131, document 3.
- (157) Vezi pe DK răspunsul ce ni l-au adresat nr. 584/22.06.2010 și 670/12.08.2010.
- (158) RB pg. 340, document 119; Arhiva Iași Fond 30 Divanul Apelativ al Țării de Jos, Dosar 315, fila 76.
- (159) RB pg. 358, documentul 126; Arhiva Iași Fond Divanul Țării de Jos, Dosar 999, fila – nu se vede pe copia noastră.
- (160) Documentele au fost depistate și transliterate la cererea noastră, în 2011, de domnul Sorin Grigoruță de la Iași, în SJAN Iași, Fond Divanul de Apel al Țării de Jos, Coste – d. 27/1834, f. 76, și Sandu - d. 8/1840, f. 19; scrierea semnăturii e foarte dificilă și a cerut o investigație comparativă specială, ale cărei rezultate se află pe DVD.
- (161) De exemplu în RB pg. 299, documentul 91 bis, din 1828, Arhiva Iași Documente P. 757/37.
- (162) SJAN Iași, Col.Doc., P513d10.
- (163) P. Păltânea, "*Împărțirea ...*", la Bălăbănești .
- (163.1) DRH A, vol. 24, 1637-1638, p. 491, Documente False, II, arată că data acestui document fals de la Vasîlie Vvd. este 1638(7146) martie 8. Falsitatea documentului nu afectează denumirea și localizarea satelor și locurilor. Este însă posibil ca să fi existat o carte ne-falsă a lui Vasîlie Vvd. din 1635 care să-i fi dat lui Ioan proprietatea pe locul domnesc pe care Ioan a făcut apoi cele două sate Poiana cu Noî Cruci și Poiana lui Bursuc prin

aducerea de coloni - această interpretare e posibilă datorită textului din cartea lui Scarlat Calimachi din 1819.

(164) Publicat în Arhiva Genealogică, I(VI), 1994, 3-4, Acad. Rom., Iași.

(165) G.F. Tașcă, *"Un tribun al răzeșilor de Bălăbănești-Tutova: Marele Căpitan Costandin Balaban (1780-1845)"*, Acad. României, Comisia de Heraldică, Genealogie și Sigilografie, Filiala Iași, Arhiva Genealogică, I(VI), 1994, 3-4, pg. 258/16, pg.246/4.

(166) SJAN Iași, Fond Divanul Domnesc, doc. 41/1837.

(167) Stoicescu N., *"Dicționar al Marilor Dregători din Țara Românească și Moldova sec. XIV-XVII"*, Ed. Enciclopedică Română, București, 1971.

(167.1) DIR A, Indice de nume de persoane, p. 62.

(168) Academia de Științe a RSS Moldovenești, Institutul de Istorie, *"Moldova în Epoca Feudalizmului"*, vol. VII, Partea I și Partea II, Recensământul populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774, Alcătuirea, cuvântul introductiv și comentarii de P.G. Dmitriev. Editura Știința, Chișinău, 1975, accesibilă și prin www.dacoromanica.ro unde a fost digitizată.

(169) SJAN Iași, Col.Doc., P344d111, P602d32.

(170) P. Păltânea, *"Repertoriul .."*, doc. 345.

(171) G.F. Tașcă, *"Un tribun al răzeșilor de Bălăbănești"*, ..., v. mai sus nota (165).

(172) DRH, A Moldova, I, 163, pg.284, 1436 Septembrie 19, Suceava.

(173) DIR, A, Moldova, veac XV, vol. II (1476-1500), doc.150, sau DRH A, Vol.3, 1487-1504, d.96.

(173.1) DIR A, XVI, I, 1501-1550, p. 328, doc. 295, suret de pe un uric din 1531 Martie 9 al lui Petru Rareș prin care Ion pârcălabul de Cetatea Nouă vinde Pătrășcanii și alte două sate pe Lipova lui Ivan.

(174) Ș. Gorovei, *"Înrudirile cronicarului Grigore Ureche"*, Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară, Iași, Tom XXIV, 1973, care prezintă o genealogie a Jorăștilor.

(174.1) ANIC București, C.D.M., II, Nr. 1848, p. 364, și Manuscrise, Nr. 1364, f. 74, doc. din 2 febr. 1646; documentul de la 1646 febr. 2 e în DRH A, vol. 28, doc. 284, p.224.

(175) A se vedea și DHR A, Moldova, vol. 3, 1487-1504, 123 din 1493, pg. 240.

(176) Posibil Chiriac Nemța - dar vezi Divanul Domnesc, d19/1834, Opis 1836, pct. 4, 5, unde Chiriac e fiul lui Nemța și are surori și cumnat, și Col. Doc. P458d56/1685.

(177) DRH A, vol. 3, 165, p. 303.

(178) P. Păltânea, *Repertoriul ...*, vol. II, partea 3a, doc. 459, p. 231.

(179) DIR A, XVI, vol. I, doc 179.

(180) ANIC Buc., Col. Doc. Moldovenești (CDM), inv. 753, pachet XV, doc. 2a.

- (181) RB, doc. 34, pg. 195, 1780. Vezi și nota (173.1).
- (181.1) "Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova", Nicolaie Stoicescu, București, 1974, p. 631 - "Sat Pătrășcani-Tutova .. C.I. 1932-1934, p.106, <doc. 1680, satul dat Siminei Jora>, ..
- (182) RB, doc. 3, pct. 6, pg. 131, DB, vol. 4, pg. 328-333.
- (183) BAR Col.Ms., Doc.Ist. 216/LXXXVIII.
- (184) DIR Indice de Nume de persoane, p.252.
- (185) DIR A, Moldova, veac XV, vol. II, 150, p. 165, 233, p.250, sau DRH A, v. 3, 1487-1504, d. 96.
- (186) Ș. Gorovei, *Înrudirile cronicarului Grigore Ureche*, Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară, Iași, Tom XXIV, 1973, p. 8/116.
- (187) Ș. Gorovei, *Înrudirile cronicarului Grigore Ureche*, Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară, Iași, Tom XXIV, 1973, pg. 11/119.
- (188) Ș. Gorovei, *Înrudirile cronicarului Grigore Ureche*, Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară, Iași, Tom XXIV, 1973, pg. 10/118, DIR A, veac XVI, vol.4, nr. 282, p. 230.
- (189) Toate datele sunt din RB – Jorăști doc 11,14,19,75; Popești doc 23, 83, 85, 86, 118; Șuşnești doc 67; Lungești doc 11, 35, 38, 50, 126, 132; Bălăşești doc 132, 138; în Vinderei și Docani, sate răzăşești și cu părți, se pare că nu existau răzeși Bălăbănești și înrudiții cu ei; vide supra harta.
- (190) BAR Col.Ms., Doc.Ist. LXXXVIII; se deduce și din SJAN Iași, Col.Doc., P608d57; Divanul Domnesc d19/1834, Opis 1838 iulie 11.
- (191) RB, doc.8.
- (192) RB, doc.19, pg.166 și Nicolae Iorga "Studii și documente cu privire la istoria românilor", vol. VII, București, 1904, pg. 76-77: " 1740 .. feciorii lui Silion .. strănepoții lui Avram (n.n. Misihănescu) .. (au) Jorăștii sat întreg și giumătate de sat Românești și ... de pe strămoșul lor Toader Jora .. ".
- (193) SJAN Iași, Fondul Ministerul de Justiție, Nr. Inv. 451, Tr. 175, op. 2035, dosar 969.
- (194) Gh. Ungureanu "Actele de Stare Civilă în Moldova sub regimul Regulamentului Organic, 1832-1864", pg. 62, Revista Arhivelor, 2, anul II, București, 1959.
- (195) SJAN Vaslui, Act Civil din arhiva Vinderei (Brădești), *Registrul Stării Civile pentru Căsătorii*, din Brădești, cu nr. 3 din 1873 Mai 27.
- (196) *Anuarului Eparhiei Huși*, 1938, pg. 142, BAR P. I. 14.057.
- (197) *Cronica Hușilor*, Anul VIII, nr. 1, Ianuarie 1941, BAR P.I. 13.944.
- (198) RB documentele 11,14,19,75.
- (199) SJAN Iași, Fond Stare Civilă, Inv. 690, dosar 9469/1853, f.2-3, Brădești.
- (200) ANIC, Fondul Min. Instrucțiunii Publice, nr. Inventar 1071, dosar 344/1941, Monografia învățătoarei Emilia Damian, 1940.

(200.1) DRH A, vol. 2, 1449-1486, doc. 20, pg. 22.

(200.2) SJAN Iași, Divanul de Apelații al Țării de Jos, dosar 131/1833, nr. 2152, f.1, f.31, f. 65, f. 68v.

(201) Vezi răspunsul lor către noi 584/22.06.2010 și 670/12.08.2010, pe DK.

(202) SJAN Vaslui, Col. Reg. Stare Civ. Parohială a Jud. Tutova, Nr. inv. 1066, 1832-1865, Mitrici Bălăbănești 1/1832-1864; 2-4/1865, din care lipsesc anii 1838, 1841, 1842, 1846, 1861.

(203) SJAN Iași, Ms. 127, 128 și 1564, din 1900-1902.

(204) Starchi/stârchi/starchi/Storchi/Stârchi? Prof. A. Gafton crede că e "starîi"="bătrâni", scris prost: "cred ca este o forma coruptă pentru sl. "starii", 'bătrân', la plural, desigur. Altminteri nu cred că se poate". Dan Râpă, muzeograf la Muzeul Județean de Istorie Galați, pensionar, prieten al Prof. Pământ din Bălăbănești, specialist în perioada medievală a Moldovei, confirmă semnificația de "răzeși bătrâni, în sens de viță veche". Dr. Silviu Văcaru zice că e nume de familie – răzeși Storchi/Starchi, cu numele de familie mutilat, dar acest nume *nu apare* în "*Răzeșii de Bălăbănești*", din 1979, a lui GF Tașcă, deși Indexul manuscrisului are peste 1600 de nume; vom prelua deci semnificația de bătrâni, referirea desemnând pe cei ce cedează pământul ca fiind "cei bătrâni, proprietarii inițiali" - neamul lui Balaban eponimul și fii săi, căci Bălăbăneștii de la 1806 nu sunt bătrâni - Costandin Marele Căpitan și frații săi Șerban, Nicolae și Ioan Balaban, "neamul Bălăbăneștilor" de la acea vreme, și se poate să mai fi fost și alți răzeși, ne-Balabani.

(205) SJAN Iași, Col. Doc., P724d17/1837, P723d3/1843, a se vedea și P1064d20/1839.

(206) "*Emigrări românești din Transilvania în secolele XIII-XX*", pg. 148 și tot capitolul, Ștefan Meteș, ediția a 2a, Editura Științifică și Pedagogică, București, 1977, BAR II 636.099.

(207) RB pg. 299.

(208) Pont=punct, articol, dintr-o hotărâre domnească de reglementare a obligațiilor sătenilor față de stăpânii de moșii – adică colonii veniți au depins de Bursucii de Epureni, ca proprietar, la care plăteau pentru stat pe pământ, loc de casă, arabil, pășune, lemne din pădure, etc.; aceste ponturi pornesc de la reforma lui Constantin Mavrocordat din perioada 1733-1749, a lui Nicolae Șuțu din 1794, și "pontul boerescului din hrsovul lui Alexandru Moruz și anaforaua Divanului din 1805 ianuarie 3", mai târziu trecând în articolul 118 din Regulamentul Organic.

(209) "*Documente Răzășești*", revistă lunară, Virgil Caraivan, Bârlad, August 1932, pg. 57, BAR P.I. 14.731.

(210) Simina Gheuca născută Jora, fiica lui Gavril Jora cu Tudosia Costache sora lui Gavriliță Costache Marele Vornic, Simina fiind ascendentă de Miclești, însăși urmașă și a lui Drăghici-Porojie, răzeși inițiali de Românești.

- (211) *"Tablou de 40 mănăstiri și schituri din Moldova și cu arătarea moșiilor ce aveau ele în 1812"*, C. N. Tomescu, Chișinău, 1933, BAR II 508.426.
- (212) Pentru semnificația anilor 1806 și 1812 pentru zona noastră de interes se pot vedea detalii și în DB 4, pg. 331-333 cu Lista documentelor din lungul proces de 150 de ani.
- (213) *"Satul din Colinele Tutovei"*, Pompiliu Poghirc, Editura Științifică, 1972, BAR II 569757, fig. 29, pg. 169, hartă făcută după Petre Poni, *"Statistica răzeșilor"*, Ed. Academiei Române, București, 1921, BCU 62559.
- (214) DB 4, pg. 322.
- (215) G F Tașcă, *"Satul Bălăbănești din Ținutul Tutovii de la Origini pînă la 1866"*, București, 1982, manuscris predat la SJAN Iași, Colecția Manuscrise, nr. 2640.
- (216) *"Catagrafiile Visteriei Moldovei, 1820-1845, Ținutul Romanului, Partea 1 (1820), și Partea 2 (1832)"*, Lucian-Valeriu Lefter, Silviu Văcaru, Mircea Ciubotaru, editori, Editura StudIS, Iași, Partea 1 - 2008 și Partea 2 - 2009.
- (217) *"Emigrări românești din Transilvania în secolele XIII-XX"*, pg. 148 și tot capitolul, Ștefan Meteș, ediția a 2a, Editura Științifică și Pedagogică, București, 1977, BAR II 636.099.
- (218) V. nota (168).
- (219) Ar fi trebuit să fie în *"Arhiva Senatorilor"* de la Chișinău, cf. Corneliu Istrate 1987 după Radu Rosetti, *Arhiva senatorilor ...*, 1909 - Nota (32).
- (220) Theodor Codrescu, *Uricarul*, vol. VII, Iassi, 1886, pg. 241, și Ținutul Tutova la pg. 340-355, BAR II 116.900.
- (220.1) *"Documente statistice din anii 1820-1845 aflate în păstrarea arhivelor statului de la Iași"*, Gh. Ungureanu, Revista Arhivelor, nr. 1, 1963, pg. 465.
- (221) *Arhivele Basarabiei*, an III, nr. 3, Chișinău 1931, Ținutul Tutovei pg. 197.
- (222) SJAN Iași, Fondul *"Visteria Moldovei"*, Catagrafia Ținutului Tutova, dosar 188/1831.
- (223) ANIC, Fond Reforma Agrară 1864, rola microfilm 197, pg. 13, la nr. 164 din tabel.
- (224) ANIC, Fondul Împroprietărirea Însurățeilor, Nr. Inv. 632, Dosarul 20/1878, Jud. Tutova.
- (225) Paul Păltânea, *"Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați"*, Galați, 1986, vol. II, partea 1, doc. 251, p.14.
- (226) RB pg. 252, doc. 69; Arhive Iași P 615/55.
- (227) *"Un tribun al răzeșilor din Bălăbănești-Tutova: Marele Căpitan Constantin Balaban (1780-1845)"*, G F Tașcă, Arhiva Genealogică, I(VI), 1994, 3-4, Acad. Rom., Iași.
- (228) P. Păltânea, *"Repertoriul .."*, v. index.
- (229) RB, doc 11, DB 4, pg. 129-131.

- (230) SJAN Iași, Col. Documente, P148d27r, Schița 3.
- (231) Pavel Păltânea, "*Repertoriul ..*", vol. I, partea 1, doc. 37, p.100.
- (232) SJAN Iași, Col.Doc., P405d149.
- (233) SJAN Iași, Colecția Litere, S , d143, f. 77 v-78 r.
- (233.1) SJAN Iași, Col. Litere Ci/111, filele 6,14,22. Informație furnizată de domnul Sorin Grigoruță.
- (234) SJAN Iași, Fond Ministerul de Interne, tr. 1772, op. 2020, dos. 3086, 273, f. 3.
- (235) SJAN Iași, Fond Ministerul de Interne, tr. 1772, op. 2020, dos.12435, 472, f. 3 v.
- (236) SJAN Iași, Fondul Ministerul de Justiție, Nr. Inv. 451, Tr. 175, op. 2035, dosar 969.
- (237) SJAN Iași, Colecția Documente, P1062/d254.
- (238) SJAN Iași, Fondul Ministerul de Justiție, Nr. Inv. 451, Tr. 175, op. 2035, dosar 969.

Fotografii

Odaia Bursucani 2010

1. 2010

1. 2013

2.

3.

4.

5.

1. Autorul la intrarea în sat 2010, 2013 (cu fiul Ion Alexandru, soția, și nepoții Ion Horia și Ion Ștefan)
2. Biserica Adormirea Maicii Domnului construită în 1899-1903 și sfințită la 1906, în reparații capitale
3. Clopotnița cu *Clopotul Vasilache* și Casa Parohială
4. Căutând prin acte cu preotul Vlad Bojianu și Dascălul Dabija Ion, în Casa Parohială
5. Certificatul de naștere al lui Ion (Nelu) Vasilache, născut în 1926, fiul lui Vasile, fiul lui Niculai, fiul lui Costache (am fotocopiat 8 certificate cu numele Vasilache)

6.

7.

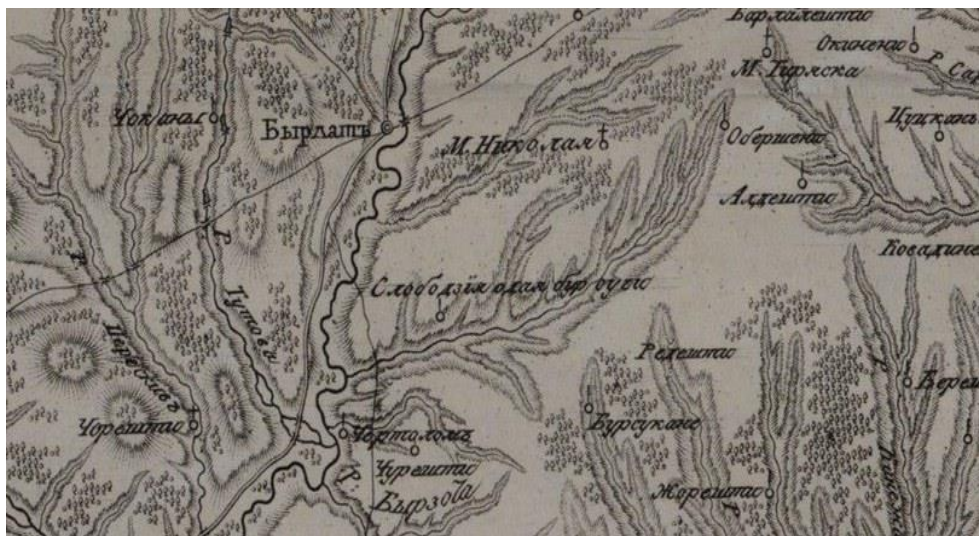
8.

6. Inscripția de pe *Clopotul Vasilache* din clopotnița bisericii din Odaia Bursucani

7. Căutând printre morminte în Bălăbănești, la biserica cea veche Sf. Nicolai

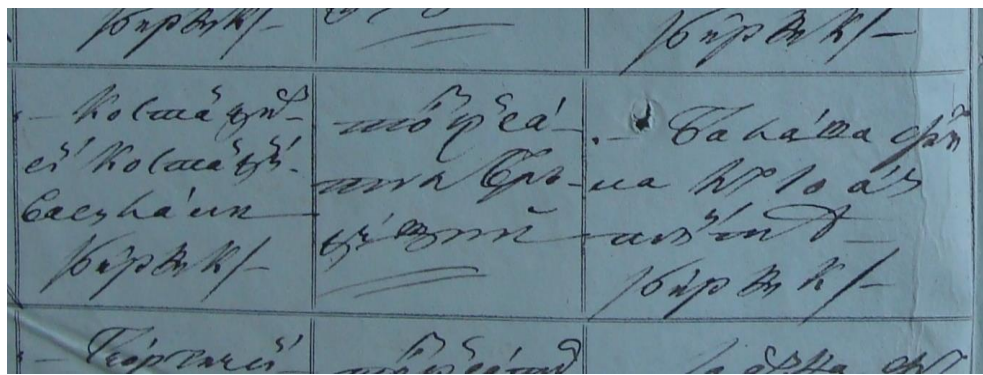
8. La Sava Liță, 88, fiul lui Mândița Vasilache, fata lui Niculai și Sofia Vasilachi

Documente mai importante

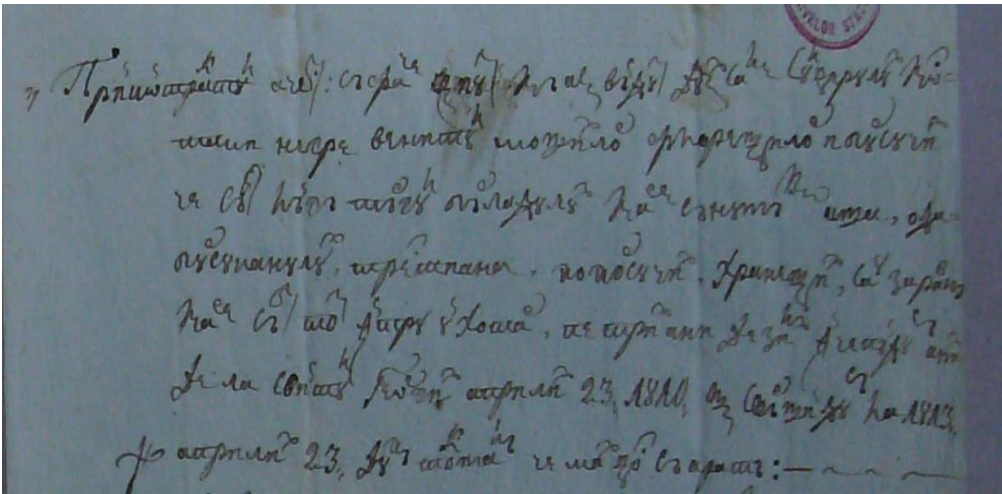
1.

1. Harta imperială militară rusă Kisselef **1800** cu cea mai veche atestare a numelui satului - Slobozia Odaia Bursuci.

2.

2. Mitricea de la Iași cu înregistrarea căsătoriei din 1853 din Brădești între Costache Vasilachi și Balașa fiica lui Ioan Pântea din Brădești, în care apare tatăl lui Costache – "Costandin (Costache) sîn Costandin Vasilache". *Costandin, tatăl lui Costache, născut la **1803**, este cel mai vechi Vasilache atestat, și este foarte probabil fiul lui Vasile Bursuc "Vasilache" căci în catagrafii apare sub forma Costandin sîn Vasilache. Costandin fiul e poreclit Costache pentru a-l deosebi de tatăl cu același nume.*

3.

3. Fragment din contractul de arendă al egumenului Mânăstirii Florești și Bursucii (de Epureni) din **1810** în care apare o atestare a numelui (moșiei) Odae Bursucanului (rândul 3 dr. odae + 4 st. bursucanului). În penultimul rând se vede anul 1810.

1882

**REGISTRU STĂREI CIVILE
PENTRU CĂSĂTORIȚI**

No. 1.

„Din anul 1856, noi s-au date ștampilă și doi puse jamașii
au Dec. 1882. velle 10 dimineața...

Actul de Căsătorie a Sibi: Nicolai, Vasilachi și Reli-
jine otodose, profesione Agricultor domicili. au Donna Dăcea
Bursucani, fii matorii al Sibi: Balașa Vasilachi mator, și
a Sibi: Balașa Vasilachi au vicata, născut ai Donna Dăcea
la anul 1856 înua și a Dri

Sofica Climenti și profesione Agricultor domicili. au Donna
Dăcea - Bursucani, fiica a Sibi: Ioan și Maria Climenti,
domicili. au Donna Dăcea, născuta la anul 1851, ai
tatei parinti au foste fete și ai Conștăntin.

Le și fete Contractarii și parinti și tatei loci, au
au declarat fici' ambre ei, sau format parintiilor Contract-
del de Căsătorie.

Actele prenumarilor dunt:

a) Publicatiunile facute fara ștampilă au acesta Donna
au Duminicile și 27 Iunie 1882 și 3 Iunie 1882.

b) Actul de Tăcere al fiilorului locii formatu -
conform art. 56, 57 și 58. Actul Divor.

c) Actul de Tăcere al fiilorului locii format asuma.

d) Actele autentice Suprimarea și Conștăntinul parintiilor
fiilorilor loci Legalitate și acesta Minime sub St.

e) Actul de Acte al parintiului fiilorului locii format
conform art. 56, 57, 58 Actul Divor

Ștampile. actelor acte parafate și ștampilă și Noi
ștampilă menționea actualitate la Registru precum și Dăcea
6 și sub ștampilă și Actul - cial, sau doau Acte și Noi, au
anul tuturor celor. și fete mai tatei actatei Ducea
Ducea Contractarii născut Declarat fici' moștel alua
au Căsătorie înul fetei Sofica Climenti, și cea alta

Nicolai Vasilachi și Sofica Climenti

EXECUTAT
LA DIRECTIA JUDEȚEANĂ
VASLUI
ARHIVELOR NAȚIONALE

4.

4. Certificatul de căsătorie din 1882, din Odaia Bursucani, al lui Neculai Vasilachi (Vasilaqui) cu Sofica născută Climenti, Neculai fiind născut în 1856 (corect 1855) (pagina 1 din 2). Sunt atestați și părinții lui Neculai, Costachi Vasilachi și Balașa. Neculai este tatăl lui Ion Vasilache, bunic.

5.

5. Harta Rusească de la 1835, cu situația de la **1828**, indicând Odaia Bursucani sub forma Bursucanî (în centrul imaginii), cu numărul de capi de familie contribuabili de la acel an - 92. Se mai văd Odaia, Bălăbănești, Grăjdени, Frunțișени, Epureni, etc.

cului, în dosul căreia urmează rezoluția de a se cerceta pricina de către veliții boeri.

21) 1806 Martie 1. Scrisoarea din partea jnicerului Vasile Miclescu împreună cu fratele său Constandin, fii răpăusatului Pelrea Miclescu, dată răzășilor neamului Bălăbăneștilor, cuprinzătoare că

ÎNVOIALĂ

— 332 —

Răzeni
Balabăneștilor

ÎNVOIALĂ
1806

209 nt.

viind ca să se înfățosezi în giudicata Divanului pentru moșia Româneștii de pe Jaravă, ținut. Tutovii, cari până atunci s'au stăpânit numai de către neamul arătat, neputând găsi vreme ca să intre în cercetarea Divanului, au primit amândouă părțile ca să steie la învoială, după care punere la cale, văzându-să și scrisorile ci au avut și o parte și alta, din cari cunoscându-să că din vechi sunt tot o sămințenie, s'au învoit ca ei Micleștii să stăpânească 209 stânjeni cu palma însămnată pe marginea hârtiei de învoială, în curmezișul trupului moșiei osăbindu-i de o parte, acești 209 stânjeni la locul ci vor socoti de o latură a moșiei, însă păzând numai părțile hlizite de mai înainte în petre hotară și saliştea satului și vatra iazului ce este în apa Jaravăfului cu moară pe numita moșie drept siliştea veche, iscălit fiind în această învoială de martur și răposatul Matei Costachi.

22) 1811 Mart 20. O scrisoare de învoială ur-

6.

6. Fragment de document din DB 4 (p.331-332) -
Micleștii/Costăcheștii/Mânăstirea Bursuci primesc prin învoială, la 1806, 209 stânjeni din moșia Românești a răzeșilor Balaban (și a altora), pe Dealul Trestianeii.

cunoscut de nume deli prout Moisi și alți locuitori. - Poră că istorie a satului așa este: -

AB- Satul Odaia Bursucani, așa să numești, și atuecia cind ran înfiintat, de Egermuel Mosie Bursuciu din Comuna Spureni, cari au Costogatu aciasta mosie și comuna Doicani; poră de mosie închinată ocilui Dule cu hotarnicie și intrândubi la un loc a formatu, un corpi de mosie, care se vede și astăzi; și poră numele de Comuna Odaia Bursucani cam de 2000 faleri pământu, și pe restu terenul a formatu, o circiadă de vite cari pasuno pe aciasta mosie facind o coră de locuitor pe cari a numita Odaia, și colatorii cari tu ce o țis, Aia Bursucanului (sau Bursucilor) apoi cam jela 1806 au dus niște colonisti din Transilvania, și din țara dila noi; cari iau săzuta în jurul Oai, cari) celi paimi și din cari să trag tate locuitorii și astăzi

EXECUTAT
LA SERVICIUL JUDEȚEAN

AL ARHIVELOR NAȚIONALE

7.

7. Fragment din Declarația Preotului Pavel Chiricuță din Odaia Bursucani, 1901, pagina 3, cu scurta istorie a satului. În rândul 4 de jos se observă anul - "cam jela 1806".

8.

8. Plan al pământului locuitorilor moșiei Odaia Bursucani din 1867. La N se vede Trestiana și Dealul Mare, la S-V se află Jăravățul cu Bălășești, Pupezeni și Bălăbănești, la E Grăjdeni și Docani, în centru e vatra satului.

9.

9. Plan al pământului locuitorilor moșiei Odaia Bursucani din 1888. Satul nou Grivița, înființat la 1878, la S-V, restul fiind pământ alocat însurățeilor din moșia Odaia Bursucani, moșie cu pământ dat la 1867 foștilor clăcași, care înconjoară zona din imagine (cu grila de terenuri, ce sunt lanuri alocate).

10.

10. Cum arătau (foarte probabil) strămoșii noștri – tablouri de George Baron de Lowendal, poze din Vicovu de Jos, Bucovina, 1943, cu Onofrei Șorodoc și Moș Schipor (jos) – o bună aproximare, credem, a înfățișării bunului nostru Grigore Bursuc, și a altora ca el, din sec. XVIII-XIX.

Scurtă notă asupra autorului

Dr. ing. Dan Vasilache s-a născut în 8 Septembrie 1943 în Galați ca fiu al lui Traian și Nadejdea Vasilache. În 1950 se mută cu familia în București într-o casă de lângă Piața Romană. În 1961 termină liceul la Colegiul Național Sf. Sava din București, numit pe atunci Liceul Nr. 1 "Nicolae Bălcescu". Urmează apoi Institutul Politehnic din București, Secția de Automatică și Calculatoare, pe care o absolvă în 1966. În 1976 obține titlul de Doctor Inginer în specialitatea Calculatoare, iar în 1991 este atestat Cercetător Științific Principal Gradul I.

Se căsătorește în 1967 cu Ana Bianu, arhitectă, în 1971 i se naște primul băiat, Ion-Mihnea, iar în 1974 cel de al doilea, Ion-Alexandru. Ion-Mihnea obține titlul de MBA la Harvard în 1999 și lucrează la Londra ca analist financiar în domeniul bancar. Ion-Alexandru face studiile superioare în Anglia la Bournemouth University în specialitatea calculatoare, în prezent terminând masteratul MSc în Computer Security la Liverpool University, UK. Băieții lui Ion-Alexandru sunt Ion-Horia născut în 2004 și Ion-Ștefan născut în 2005. Cei patru băieți Ion au fost botezați așa în amintirea bunicului autorului, Ion, născut în Odaia Bursucani în 1882, un om de calitate, tatăl lui Traian Vasilache.

Lucrează timp de 38 de ani în domeniul calculatoarelor și automatizării industriale, la Institutul de Automatizări (IPA), Institutul de Tehnică de Calcul (ITC), Institutul de Electrotehnică (ICPE) și la compania PayNet (procesator electronic de tranzacții cu carduri de plată internaționale). A ocupat diverse funcții de conducere până la nivelul de Director General Adjunct (Vice President Systems Operation). A elaborat 57 de lucrări tehnico-științifice și a publicat două cărți – "Plăți Electronice", 280 pagini, în 2004, și "Guvernarea Electronică", 360 pagini, în 2008. Cărțile sunt prezentate pe site-ul lui personal – www.danvasilache.info.

Pasiunea de o viață a lui Dan Vasilache a fost, și este, studiul istoriei naționale și universale, în special a istoriei vechi. În 2009-2015 lucrează la un Studiu Istorico-Genealogic privind istoria familiei Vasilache și a satului Odaia Bursucani din care provine familia.
